

Rüzgârın On İki Köşesi

URSULA K. LE GUIN

İngilizce'den Çeviren: Aysun Babacan

Ursula K. LeGuin

LeGuin 21 Ekim 1929'da ABD'nin Kaliforniya eyaletinin Berkeley kentinde doğdu. Babası ünlü antropolog Alfred Kroeber'di. Doğal olarak esinini Kızılderili efsaneleri ve masallarından alarak, ilk öyküsünü dokuz yaşında yazdı. Üniversitede Fransız ve İtalyan edebiyatı okudu, Rönesans edebiyatı üzerine uzmanlaştı. Masterını 1952'de Columbia Üniversitesi'nde tamamladı. 70'li yıllardan beri çeşitli Amerikan ve Avustralya üniversitelerinde bilim-kurgu üzerine 'workshop'lar düzenledi. LeGuin geleneksel edebiyat tekniklerini ustalıkla bilim-kurgu öğeleriyle birleştirmesi ve büyük bir derinlikle alternatif toplumlar ve düşünce biçimleri yaratmasıyla tanınır. LeGuin genellikle fizik ve kimya gibi teknik bilimlerin ayrıntılarını betimlemekten kaçınarak kültürel antropoloji, siyaset ve psikoloji üzerinde odaklaşır. Yapıtlarında telepati, zihinokuma, önbili gibi psişik fenomenlerden yararlanır ve karşılıklılık, birlik ve bütüncülük gibi temaların öne çıkarılmasından da anlaşılabacağı gibi Taoizm ve Zen felsefelerine yer verilir. LeGuin karmaşık, genellikle paradoksal simgeler, imgeler ve anırtımlar kullanarak, bireylerin ve toplumların düzen ile kaos, uyum ile bütünlüğe ulaşmak için ayaklanma gibi karşıtlıkları dengeleme gerekliliklerini vurgular. Bilim-kurguya edebiyat saygınlığını kazandırmasının yanı sıra, yarattığı müthiş ütopyalarla son derece tahrir edici bir siyasal ufuk da çizen olağanüstü bir yazar Ursula K. LeGuin.

Başlıca yapıtları: Rocannon's World (1966, Rocannon'un Dünyası, Çev. Tuba Çele, Metis Y., 1995); Planet of Exile (1966, Sürgün Gezegeni, Çev. Ayşe Corbon, İthaki Y., 1999); City of Illusions (1967, Hayaller Şehri, Çev. Meltem Tayga, Imge Y., 1994); The Left Hand of Darkness (1969, Karanlığın Sol Eli, Çev. Ümit Altuğ, Ayrıntı Y., 2001); The Earthsea Trilogy, [Yerdeniz Üçlemesi: A Wizard of Earthsea (1968, Yerdeniz Büyücüsü, Çev. Çiğdem İpek Erkal, Metis Y., 1994); The Tombs of Atuan (1971, Atuan Mezarları, Çev. Çiğdem Erkal İpek, Metis Y., 1995); The Farthest Shore (1972, En Uzak Sahil, Çev. Çiğdem Erkal İpek, Metis Y., 1995); Tehanu (1990, Tehanu, Çev. Çiğdem Erkal İpek, Metis Y., 1996)]; The Lathé of Heaven (1971, Cennet Tezgâhı); The Word for World is Forest (1972, Dünyaya Orman Denir, Çev. Özlem Dinçkal, Metis Y., 1996); The Beginning Place (Başlama Yeri, Çev. Can Eryümlü, İletişim Y., 1995); The Dispossessed (1974, Mülksüzler, Çev. L. Mollamustafaoğlu, Metis Y., 1990); The Eye of the Heron (1978, Balıkçıl Gözü, Çev. Çiğdem Erkal İpek, Metis Y., 1978) ve Always Coming Home (1985, Hep Yuvaya Dönmek, Çev. Cemal Yardımcı, Ayrıntı Y., 2001) en önemli romanlarıdır. Öyküleri ise üç kitapta derlenmiştir: The Wind's Twelves ve Quarters (1975, Rüzgârın On İki Yönü), Orsinian Tales (1976, Orsinian Öyküleri) ve The Compass Rose (1982, Gül Pusulası). İlk iki kitaptan yapılan bir öykü derlemesi yayınlarımız arasında çıktı, (Gülün Günlüğü, Çev. Ümit Altuğ, Ayrıntı Y., 1992). Ayrıca iki şiir kitabı, bir çocuk kitabı ile deneme ve konferanslarını içeren The Language of The Night: Essays on Fantasy and Science Fiction (1979, Gecenin Dili: Fantezi ve Bilim-kurgu Üzerine Denemeler) adlı bir kitabı da vardır.

Ayrıntı: 589
Edebiyat Dizisi: 175
Rüzgârın On İki Köşesi
Ursula K. Le Guin

Kitabın Özgün Adı
The Wind's Twelve Quarters

İngilizce'den Çeviren
Aysun Babacan

Yayıma Hazırlayan
Berna Akkıyal

Düzeltili
Gürsel Caniklioğlu

© 1975 by Ursula K. Le Guin

Bu kitabın Türkçe yayım hakları
Ayrıntı Yayınları'na aittir.

Kapak Görseli
Photographer's Choice / Getty Images

Kapak Tasarımı
Arslan Kabraman

Kapak Düzeni
Gökçe Alper

Dizgi
Esin Taşan

Baskı
Kıyban Matbaacılık San. ve Tic. Ltd. Şti
Davutpaşa Cad. Güven San. Sit. C Blok No: 244 Topkapı/İst.
Tel.: (0212) 612 31 85

Birinci Basım 2011
Baskı Adedi 2000
ISBN 978-975-539-614-9
Sertifika No.: 10704

AYRINTI YAYINLARI
Hobyar Mah. Cemal Nadir Sok. No.: 3 Eminönü - İstanbul
Tel.: (0212) 512 15 00 Faks: (0212) 512 15 11
www.ayrintiyayinlari.com.tr & info@ayrintiyayinlari.com.tr

Ursula K. LeGuin

Rüzgârın
On İki Köşesi

EDEBİYAT DİZİSİ

GÜLÜNESİ AŞKLAR/*Milan Kundera* ◀ KALECİNİN PENALTI ANINDAKİ ENDİŞESİ/*Peter Handke* ◀ YÜZBAŞI VE KADINLAR TABURU/*Mario Vargas Llosa* ◀ BİZ/*Yevgeni Zamyatin* ◀ KESİK BİR BAŞ/*Iris Murdoch* ◀ YENİ TANRILAR/*Alberto Vazquez-Figueroa* ◀ İNFAZA ÇAĞRI/*Vladimir Nabokov* ◀ EVET AMA, BİR LOKOMOTİF BUNU YAPABİLİR Mİ BAKALIM?/*Woody Allen* ◀ ÇALI HOROZU/*Michel Tournier* ◀ BANYO/*Jean-Philippe Toussaint* ◀ BALKON/*Jean Genet* ◀ CÜNEŞ İMPARATORLUĞU/*J.G. Ballard* ◀ BEYAZ ZENCİLER/*Ingvar Ambjörnson* ◀ SİYAH MADONNA/*Doris Lessing* ◀ KAPANDA ÜÇ KAPLAN/*G. Cabrera Infante* ◀ ZAMANIN KİYİSİNDEKİ KADIN/*Marge Piercy* ◀ ANARŞİNİN KISA YAZI/*Hans Magnus Enzensberger* ◀ FOTOĞRAF MAKİNESİ/*Jean-Philippe Toussaint* ◀ GÜLÜN GÜNLÜĞÜ/*Ursula K. Le Guin* ◀ HOTEL DU LAC/*Anita Brookner* ◀ AZİZLER VE ÂLİMLER/*Terry Eagleton* ◀ VEDA YEMEÇİ/*Michel Tournier* ◀ ORLANDO/*Virginia Woolf* ◀ UTAŇ BİTTİ/*Anja Meulenbelt* ◀ YAKIN GELECEĞİN MİTOSLARI/*J. G. Ballard* ◀ KARANLIĞIN SOL ELİ/*Ursula K. Le Guin* ◀ AÇ/*Iris Murdoch* ◀ WATT/*Samuel Beckett* ◀ EKOTOPYA/*Ernest Callenbach* ◀ GECEYİ ANLAT BANA/*Djuna Barnes* ◀ İNSAN POSTUNA BÜRÜNMÜŞ KÖPEK/*Ingvar Ambjörnson* ◀ CUMA/*Michel Tournier* ◀ AFRODİTİN BAŞKALDIRISI/*Lawrence Durrell* ◀ GÜNDELİK MUTLULUĞA ALIŞMA/*Anja Meulenbelt* ◀ MURPHY/*Samuel Beckett* ◀ MASAL MASAL İÇİNDE/*Khimaira/John Barth* ◀ ZEN VE MOTOSİKLET BAKIM SANATI/*Robert M. Pirsig* ◀ PARFÜMÜN DANSI/*Tom Robbins* ◀ SINIRSIZ RÜYALAR DİYARI/*J. G. Ballard* ◀ FRANSIZ TEĞMENİN KADINI/*John Fowles* ◀ BEYAZ OTEL/*D.M. Thomas* ◀ MYRA/*Gore Vidal* ◀ DALGALAR/*Virginia Woolf* ◀ ATLANTİK ÖTESİ/*Witold Gombrowicz* ◀ HAYRANLIK/*Anja Meulenbelt* ◀ FERDYDURKE/*Witold Gombrowicz* ◀ MELEKLER ZAMANI/*Iris Murdoch* ◀ PAULINA 1880/*Pierre Jean Jouve* ◀ EŞEKARISI FABRİKASI/*Iain Banks* ◀ ROCK LANETİ/*Iain Banks* ◀ KAYIP ZAMAN/*Anja Meulenbelt* ◀ SENİ İÇİME GÖMDÜM/*Andrew Jolly* ◀ BAŞTAN ÇIKARICININ GÜNLÜĞÜ/*Søren Kierkegaard* ◀ KONFENZ/*Ariel Dorfman* ◀ ALTIN DAMLA/*Michel Tournier* ◀ BİR GARİP VAKA: MATMAZEL P./*Brian O'Doherty* ◀ NIETZSCHE AĞLADIĞINDA/*Irvin D. Yalom* ◀ KIZILAÇAÇLAR KRALI/*Michel Tournier* ◀ AİLEDE BİR ÖLÜM/*James Agee* ◀ KUTSAL BÖLGE/*Carlos Fuentes* ◀ KALPSİZ AMANDA/*Jurek Becker* ◀ 62-MAKET SETİ/*Julio Cortázar* ◀ ÇARPIŞMA/*J.G. Ballard* ◀ ÜÇLEME-Molloy-Malone Ölüyor-Adlandırmayan/*Samuel Beckett* ◀ DUR BİR MOLA VER/*Tom Robbins* ◀ HIRSIZIN GÜNLÜĞÜ/*Jean Genet* ◀ KÜÇÜK DEÇİŞİMLER/*Marge Piercy* ◀ LILA/*Robert M. Pirsig* ◀ ERGİNLİK YAŞI/*Michel Leiris* ◀ AŞKSIZ İLİŞKİLER/*Samuel Beckett* ◀ ESİRGEYEN GÖKYÜZÜ/*Paul Bowles* ◀ YALANCI JAKOB/*Jurek Becker* ◀ DİVAN/*Irvin D. Yalom* ◀ PORNOGRAFI/*Witold Gombrowicz* ◀ MERCIER İLE CAMIER/*Samuel Beckett* ◀ BİR ERKEĞE NASIL TECAVÜZ EDİLİR?/*Märta Tikkanen* ◀ BENDENİZ VE MARCO POLO/*Paul Griffiths* ◀ DOĞMAMIŞ KRİSTOF/*Carlos Fuentes* ◀ RÜYA SAKINLERİ/*Iris Murdoch* ◀ HIÇ İÇİN METİNLER VE Uzun Öyküler/*Samuel Beckett* ◀ DUYUCU YOLCULUĞU/*Laurence Sterne* ◀ BETTY BLUE/*Philippe Djian* ◀ AÇAĞAKAN/*Tom Robbins* ◀ ANARŞİST/*Tristan Hawkins* ◀ BAKAKAİ/*Witold Gombrowicz* ◀ PORTNOY'UN FERYADI/*Philip Roth* ◀ 10¹³ BÖLÜMDE DÜNYA TARİHİ/*Julian Barnes* ◀ SUNİ TENEFÜS/*Ricardo Piglia* ◀ MANŞ ÖTESİ/*Julian Barnes* ◀ ADA/*Aldous Huxley* ◀ GÜLÜN MUCİZESİ/*Jean Genet* ◀ MÖSYÖ/*Jean-Philippe Toussaint* ◀ ÇİÇEKLERİN MERYEM ANASI/*Jean Genet* ◀ BAŞUCU OĞLANI/*Alison Fell* ◀ YARATIK/*John Fowles* ◀ SENİ SEVMİYORUM/*Julian Barnes* ◀ ZENCİLER/*Jean Genet* ◀ TUNEL/*Ernesto Sabato* ◀ KARA PRENS/*Iris Murdoch* ◀ KARNINDAN KONUŞANIN ÖYKÜSÜ/*Pauline Melville* ◀ TANRININ AĞZINDAN EVRENİN HİKAYESİ/*Franco Ferrucci* ◀ HAYATIN VE AŞKIN YASALARI/*Connie Palmen* ◀ KAHRAMANLAR VE MEZARLAR/*Ernesto Sabato* ◀ KAYNAK VE ÇALI/*Michel Tournier* ◀ CENNETE BİR KOŞU/*J.G. Ballard* ◀ DIŞI ADAM/*Joanna Russ* ◀ FLAUBERTİN PAPAĞANI/*Julian Barnes* ◀ ALDATMA/*Philip Roth* ◀ KOKAİN GECELERİ/*J.G. Ballard* ◀ ACABA NASIL?/*Samuel Beckett* ◀ MANTISSA/*John Fowles* ◀ KOLEKSİYONCU/*John Fowles* ◀ BENJAMİN: DAR GEÇİTTEKİ AYDIN/*Jay Parini* ◀ METEORLAR/*Michel Tournier* ◀ ARKADAŞLIK/*Connie Palmen* ◀ AŞK VESAİRE/*Julian Barnes* ◀ SIRIUSTAN GELEN KURBAĞA/*Tom Robbins* ◀ BAYAN GULLIVER CÜCELER ÜLKESİNDE/*Alison Fell* ◀ GELECEKTEN ANILAR/*William Morris* ◀ BENİMLE TANIŞMADAN ÖNCE/*Julian Barnes* ◀ İNGİLTERE İNGİLTERE'YE KARŞI/*Julian Barnes* ◀ İYİ İŞ/*David Lodge* ◀ YİTİK RUHLAR IRMAÇI/*Connie Palmen* ◀ TERAPİ/*David Lodge* ◀ ÖLÜRKEN/*Jim Grace* ◀ GÜZELLİK HIRSIZLARI/*Pascal Bruckner* ◀ SÜPER KENT/*J.G. Ballard* ◀ SİSKA BACAKLAR/*Tom Robbins* ◀ BETON ADA/*J.G. Ballard* ◀ İLK AŞK, SON TÖRENLER/*Ian McEwan* ◀ GILLES İLE JEANNE/*Michel Tournier* ◀ BİR KOMÜNİSTLE EVLENDİM/*Philip Roth* ◀ KIZILDERİLİNİN ŞARKISI/*James Welc* ◀ SİNEMA MÜDAVİMİ/*Walker Percy* ◀ KARANLIKLARIN EFENDİSİ/*Ernesto Sabato* ◀

METROLAND/Julian Barnes ➤ BİZİ NEDEN TERK ETTİN SAYIN BAŞKAN?/François Vigouroux ➤ DÜŞÜNCE
BALONLARI/David Lodge ➤ MİLENYUM İNSANLARI/J.G. Ballard ➤ MÜNECCİM KRALLAR/M. Tournier ➤
BEYAZDAKİ KARA/Maggie Gee ➤ KAYBOLUŞ/G. Perec ➤ HINÇ AYLARI/P. Bruckner ➤ LIMON MASASI/J.
Barnes ➤ BÜYÜCÜ/J. Fowles ➤ GÜNDOĞUMUNA YOLCULUK/J. Barnes ➤ OKLUKİRPİ/J. Barnes ➤
FISKADORO/D. Johnson ➤ HAYALETLERİN GÖÇÜ/P. Melville ➤ ÖLEN HAYVAN/P. Roth ➤ SICAK
ÜLKELERDEN DÖNEN VAHŞİ SAKATLAR/Tom Robbins ➤ PASTORAL AMERİKA/P. Roth ➤ ABANOZ
KULE/J. Fowles ➤ ARTHUR VE GEORGE/J. Barnes ➤ VAHŞET SERGİSİ/J. G. Ballard ➤ VİLLA MEÇHUL/
Tom Robbins ➤ ASKER GRAMAFONU NASIL TAMİR EDER?/Saša Stanišić ➤ FARMAKON/Dirk Wittenborn ➤
NE KADAR İLERİ GİDEBİLİRSİN/D. Lodge ➤ GERİYE UÇAN YABAN ÖRDEKLERİ/T. Robbins ➤ BİR SAHTEKÂR
OLARAK HAYATIM/P. Carey ➤ İNTERNETTE BALIK AVLAMAK/Nasreen AKHTAR ➤ LANCELOT/Walker Percy ➤
OLU BİR DİLDE AŞK/Lee Siegel ➤ VAHŞİ İNSANLAR/Dirk Wittenborn ➤ GÜNEŞİ DURDURACAĞIZ/F. Bouillot ➤
SHYLOCK OPERASYONU/Philip Roth ➤ KAYBEDENLERİN BELLEĞİ/Michel Ragon ➤ SAVAŞ ARTIĞI/Ha Jin ➤
YAZAR, YAZAR/D. Lodge ➤ B, BİRA/Tom Robbins ➤ BABAMIN KİTABI/Urs Widmer

Ta uzaklardan, akşam ve sabahlardan
Ve bir düzine rüzgârlı semadan eserek,
Beni dokuyan yaşam kumaşı
Esiverdi yanına ve işte geldim sürüklenerek.

Hele dur, biraz mola, soluklanayım
Henüz etrafa dağılıp saçılmadan
Tut elimi hemen ve anlat
Neyin varsa akıt bağrından

Şimdi anlat ki vereyim cevapları
Söyle, nasıl koşayım yardımına;
Rüzgârın on iki köşesinde
Çıkmadan sonsuz yolculuğuma.

A.E. Housman - *A Shropshire Lad*
[Cambridge University Press'in izniyle yayımlandı.]

Bu kitap bir kurgudur. Karakterler, olaylar ve diyaloglar kaynağını yazarın imgeleminden almaktadır ve gerçek bir durumla ilişkilendirilmemelidir.

İçindekiler

Önsöz	13
1. Semleý'in Kolyesi	17
2. Pariste Nisan	41
3. Üstatlar	57
4. Karanlık Kutusu	77
5. Halas Büyüsü	89
6. İsim Kuralları	99
7. Kış Kralı	111
8. İyi Uçuşlar	135
9. Dokuz Can	147
10. Şeyler	179
11. Zibne Bir Seyahat	191
12. İmparatorluklardan Daha Büyük Ama Daha Yavaş	199
13. Aşağılardaki Yıldızlar	237
14. Görüş Alanı	261
15. Yolun Yönü	285
16. Omelas'ı Bırakıp Gidenler	293
17. Devrimden Önceki Gün	301

Önsöz

Ressamların retrospektif dedikleri türe giren bu koleksiyon, otuz iki yaşına gelip de, gecikmiş ama gözü pek bir şekilde yayın dünyasına açıldıktan sonraki on yıllık dönemde yazdığım kısa öykülerimle ilgili kabaca da olsa kronolojik bir etüt sayılır. Kitabın, gelişim sürecimi izleme olanağını da sunabilmesi için, öyküleri aşağı yukarı yazıldıkları tarih sırasına göre dizdim. Kronoloji konusunda çok katı değildim ama öyküler arasında ciddi bir yer değiştirme olmadı.

Bu kitap tüm öykülerimin yer aldığı bir koleksiyon değil. Eski öykülerimden birini koleksiyonun dışında bıraktım zira çok da hoşlandığım bir öykü değil. Ayrıca Fantezi ya da Bilimkurgu başlıkları altına girmeyecek kurguları da buraya dâhil etmedim. Hakeza son

birkaç yılda yayımlanan öykülerim de burada yok çünkü ilk çıktıkları antolojilerin yeni baskılarına devam ediliyor. Bu kitaptaki son iki öykünün ise 1973 ve 1974 yıllarında yayınlandığını düşünürsek, on yedi öykünün tümünün son on ya da on iki yılı kapsadığını söyleyebilirim.

Zihnimde, öykü ile roman arasındaki bağlantı oldukça ilginç. "Semley'in Kolyesi" kendi başına tam bir öykü ise de, aslında bir romanın tohumu. Öyküyü tamamladığımda Semley ile de işim bitmişti. Ama öyküde küçük bir role sahip, sadece yolu oradan geçen bir karakter vardı: Öykü bittiğinde yeniden gölgelere karışmaya itiraz eden biri. "Benim öykümü de yaz," diye başımın etini yiyip duran biri: "Ben Rocannon. Dünyamı keşfe çıkmak istiyorum..." Ben de dediğini yaptım. İnanın, bu insanlarla tartışmaya giremiyorsunuz.

"Kış Kralı" da bir romana filiz vermiş tohumlardandır. Keza "Hallas Büyüsü" ve "İsim Kuralları" da öyle. Gerçi bunların hepsinin de yaptığı, yeni romanlarım için bana bir kişi değil, bir yer göstermiş olmalarıdır. Kitaptaki son öykü ise bir tohumlanmayı değil bir güz dönemini temsil eder. Son bir armağan olarak romandan sonra gelmiş ve şükranla kabul edilmiştir.

Bilim kurgu kitaplarımın izlediği ve tuhaf olduğunu kabul ettiğim "gelecek tarih" tasarımlarına gayet iyi uyuyor olmaları açısından bakıldığında, kitaptaki düz anlatıların çoğu gerçekten de romanlarımla bağlantılı. Buna uymayanlar ise ilk dönemlerde yazdığım fanteziler ve daha sonra psiko-mit dediğim, gerçeküstü öyküler denilebilecek öykülerdir: Fantezi türündeki bu öyküler, tarihin ve zamanın dışında bir yerde, – ebedi-ezeli gibi düşünceleri akla getirmeksizin – mekânsal ya da zamansal sınırların hiçbirini taşımayan ve yaşayan zihin dediğimiz bölgede geçer.

Koleksiyon meraklıları, bu kitaptaki öykü başlıklarının kendi seçimim olduğunu da bilmek isteyebilirler; zira bazıları önceki tarihlerde farklı isimlerle yayımlandı:

"Semley'in Kolyesi" ilk olarak "Dowry of Angyar" [Angyar'ın Çeyizi] olarak (Angyo'yu akıcı konuşamayan editörün yaptığı bir dilbilgisi hatası da var tabii burada);

"Şeyler", "The End" [Son] olarak;

"Görüş Alanı" ["The Field of Vision"] ise "Field of Vision" [Bir Görüş Alanı] olarak yayımlandı.

Yayımlanan baskılardaki hataların düzeltilmesi ya da çıkarılan yerlerin tekrar konması ve tek kelimelik veya tek cümlelik değişiklikler gibi müdahalelerin dışında sonradan düzeltme yaptığım öyküler ise şunlar:

"Kış Kralı" (öykünün başındaki notlara bakınız);

"İmparatorluklardan Daha Büyük Ama Daha Yavaş" (ilk sayfalardan çıkarılanlar oldu);

"Dokuz Can" (öykünün başındaki notlara bakınız).

Semley'in Kolyesi

1963 yılında yazılan, 1964 yılında "Dowry of the Angyar" [Angyar'ın Çeyizi] adıyla yayımlanan ve 1966'da ilk romanım Rocannon'un Dünyası'nın giriş metni olan bu öykü aslında basılan sekizinci öyküm. Bu kitabı onunla açmamın sebebi ise, bu öykünün, ilk bilimkurgu ve fantastik eserlerimin en karakteristiği ve en romantigi olduğunu düşünmem. Bu öyküden, 1972 tarihli kitabımdaki son öyküme dek üslubum, yavaş yavaş ve istikrarlı bir şekilde, açıkça sergilenen türde bir romantizmden uzaklaştı. Gelişim bu şekilde oldu. Ben hâlâ romantigim, buna hiç kuşkum yok ve bundan da memnunum, ama "Semley'in Kolyesi"nin içtenliği ve sadeliği zaman içinde daha sert, daha güçlü ve daha karmaşık bir şeye dönüştü.

Bunca yıl uzakta yer alan bu dünyalara ait efsaneyle gerçeği birbirinden nasıl ayırırsınız? Halkı tarafından yalnızca Dünya diye ad-

Çev. Tuba Çele, İstanbul: Metis Yayınları, 1995.

landırılan, geçmişin bir mittten ibaret olduğu dünyalardır bunlar. Yolculuğundan dönen bir gezginin birkaç yıl önce yaptıklarının bir tanrının hareketlerine dönüştüğünü gördüğü, tarihsiz, isimsiz gezegenler. Mantıksızlık, ışık hızındaki gemilerimizle kapanan zaman boşluğunu karartırken, belirsizlikler ve orantısızlıklar bu karanlıkta yabani otlar misali büyüyor.

İsimsiz ve hakkındaki bilginin yarım yamalak olduğu böylesi bir dünyaya, uzun yıllar önce de değil yakın zamanlarda giden birinin, sıradan bir League bilim insanının öyküsünü anlatmaya çalışırken kâh karmakarışık yapraklar, dallar, çiçekler ve sarmaşıklar arasına sıkışmış yıkıntıların arasından yolunu bulmaya çalışırken ansızın kendini gösteren bir tekerleğin ya da cilalı bir köşe taşının parlak geometrisiyle karşılaşan, kâh gün ışıyla aydınlanan alelade bir avludan geçip içeri girdiğinde karanlığı, bir alevin imkânsız kıvılcımını, bir mücevherin pırıltısını, bir kadın kolunun göz ucuyla yakalanıveren hareketini bulan, binlerce yıllık harabelerin ortasında duran bir arkeolog gibi hissediyorsunuz.

Hakikati efsaneden, hakikati hakikatten nasıl ayıracaksınız?

O mücevher, o bir an görülen mavi pırıltı, Rocannon'un öyküsünden geçecek ve ardından geri dönecek. O zaman biz de, önce Rocannon'un öyküsüyle başlayalım:

Galaktik Bölge 8, No. 62, FOMALHAUT II.

Çok Zeki Yaşam Biçimleri: Türlerle temas kuruldu.

I. Türler.

A. Gdemiar (tekil hali Gdem): Çok zeki, tamamen insansı, geceleri etkin, mağara canlıları, trogloditler. Boyları 120-135 cm, açık tenli, koyu renk saçlı. Kurulan temaslarda bu mağara insansılarının, kısmi kolonyal telepatiyile değişime uğrayan, katı çizgilerle belli tabakalara ayrılmış, oligarşik bir kent toplumu ve teknolojiye odaklı Erken Çelik kültürü özelliklerine sahip olduğu görüldü. 252-254 arasındaki League Misyonu boyunca teknoloji gelişmiş ve Endüstriyel C Noktası'na ulaşmıştır. 254'te Kirien Denizi Bölgesi'ndeki topluluğun oligarklarına Otomatik Sürüşlü bir gemi verilmiştir. Türün Statüsü C-Prime.

B. Fiia (tekil hali Fian): Çok zeki, tamamen insansı, gündüzleri

etkin, ortalama 130 cm boylarında, gözlemlenen bireyler genelde açık tenli ve açık renk saçlı. Kurulan kısa temaslarda, köylerde ve göçebe olarak toplu halde yaşadıkları, kısmi kolonyal telepati özelliklerine sahip oldukları ve ayrıca kısa menzilli TK (telekinesis) işaretleleri verdikleri görülmüştür. Bu ırkın, a-teknolojik, basit, minimal ve değişken kültür motiflerine sahip olduğu görülmektedir. Statüsü E-Query.

II. Türler.

Liuar (tekil hali Liu): Çok zeki, tamamen insansı, gündüzleri etkin, ortalama 170 cm boylarında olan bu tür, kale içi-köy sakinleri olarak klan soyuna bağlı bir toplumdur ve kısıtlı bir teknolojiye (Bronz) ve feodal-kabirhanlık kültürüne sahiptir. Yatay sosyal kırılmalar sonucu 2 adet ırkımsı katmana ayrıldığı gözden kaçırılmamalıdır: (a) *Olgyor*, "vasıfsızlar", açık tenli, koyu renk saçlı. (b) *Angyar*, "Lordlar", çok uzun boylu, koyu tenli, sarı saçlı. .. "İşte bu o," dedi Roccannon. Zeki Yaşam Biçimleri Özet Elkitabı'ndan başını kaldırmış, uzun müze salonunun orta kısmında duran çok uzun boylu, koyu tenli ve sarı saçlı kadına bakıyordu. Parlak saçları yüzünü aydınlatan kadın dimdik ve hareketsiz duruyor, sergi vitrinindeki bir şeye bakıyordu. Etrafında ise sıkıntılı görünen dört sevimsiz cüce vardı.

Küratör Ketho, "Fomalhaut II'nin bu insanları mağara adamlarıyla yan yana konumlandırıldığını bilmiyordum," dedi.

"Ben de öyle. Hiç temas kurulmayan ve 'Onaylanmamış' bazı türler bile burada sıralanmış. Anlaşılan bu konularda daha detaylı araştırmalar yapmanın zamanı geldi. Neyse, en azından bu kadının ne olduğunu biliyoruz."

"Keşke kim olduğunu bilmenin de bir yolu olsa."

Semley, kadim bir aileden geliyordu; Angyar'ın ilk krallarından birinin soyundandı ve tüm yoksulluğuna karşın saçları kendisine atalarından kalan bu saf ve değişmez altın miras sayesinde ışıltılı ışıltılı. O geçerken etraftakiler eğilirlerdi. Tarlalarda yalınayak koşan küçük bir kız olduğu günlerde de, bugün de, o ateş saçan, açık renk saçlarıyla bir kuyruklu yıldız misali Kirien'in sıkıntılı rüzgârlarını aydınlatırken Fiia denilen küçük insanlar onun önünde eğilirlerdi.

Hallanlı Durhal onu görüp vurulduğunda ve çocukluğunun yıkık kuleleriyle uğultulu odalarından alıp yükseklerdeki kendi evine gö-

türdüğünde henüz gencecik bir kızdı. Geçmişten miras kalmış olan görkemine rağmen, dağ yamacına kurulu Hallan'da da hiç huzur yoktu. Pencereleler camsız, taş zeminler çıplaktı; soğuk-yıl geldiğinde, sabahları pencerelerin hemen altında, geceden kalma uzun, alçak kar kümeleri görülürdü. Durhal'ın gelini karlı zeminde küçük, çıplak ayaklarıyla duruyor, attığı her fırça darbesiyle saçlarının alevlerini palazlarken, odada asılı duran gümüş aynadan genç kocasına gülüyordu. Bu ayna ve annesinin binlerce minik kristalle bezeli gelinliği, Durhal'ın tek servetiydi. Hallan'da ondan daha aşağı mevkilerdeki yakınlarından bazılarının giysi dolaplarında hâlâ sırma işlemeli kıyafetler, evlerinde varaklı ahşap mobilyalar, atlarının gümüş koşum takımları, zırhları ve gümüş kakmalı kılıçları, mücevherleri ve değerli taşları vardı. Semley mücevherlere imrenerek bakar, doğuştan ve evlilik yoluyla edindiği mevkiden dolayı ondan daha aşağıda olanlar o geçsin diye kenara çekildiklerinde bile başını çevirip taktıkları süslü saçlara ve broşlara göz atmadan duramazdı.

Durhal ve Semley, Hallan Şöleninin Yüksek Onur Koltukları'nın dördüncüsünde, Hallanlordu'nun hemen yanında oturuyordu. Yaşlı adam Semley'e kendi elleriyle şarap koyuyor, yeğeni ve varisi Durhal'la avdan söz ediyor, acı ve umutsuz bir sevgiyle genç çifti izliyordu. Yıldızlordları, ateş sütunları üzerinde yükselen evleriyle ve tepeleri dümdüz eden korkunç silahlarıyla ortaya çıktıklarından bu yana, umut Hallanlı Angyar'a da Batı Ülkeleri'ne de uğramaz olmuştu. Eski âdetlerin hepsine karışıyorlar, savaşımlara müdahale ediyorlardı; yekûnu çok tutmasa da Angyar'ın onlara vergi ödemesinin korkunç utancı da cabası. Bu vergi, Yıldızlordları'nın yılların öteki ucunda, yıldızlar arasındaki kovuklarda bir yerlerde tuhaf bir düşmana karşı verdikleri savaşın harcı olarak ödeniyordu. "Bu sizin de savaşınız olacak," diyorlardı ama bir kuşaktır Angyarlar, şölen salonlarında tembel bir utanç içinde oturmuşlar, iki tarafı keskin kılıçlarının paslanmasını, oğullarının tek bir savaşta bile kılıç sallamadan büyümesini, yiğitler ganimet toplayamadıkları için soylu erkeklere varamayan kızlarının yoksul erkeklerle, hatta vasıfsızlarla evlenmesini izlemişlerdi. Irklarının yaşadığı soğuk, harap ve göz kamaştırıcı kalede, açık renk saçlı çiftin acı şaraplarını içerken şakalaş-

malarını izleyen ve kakhahalarını dinleyen Hallanlordu'nun yüzü asıktı.

Salonun karşısına doğru bakıp, kendisinininkinden çok daha düşük mevkilerdekilere ait koltuklarda, hatta melezler ve vasıfsızlara ayrılmış sıralarda oturanların beyaz tenleri ve siyah saçlarında değerli taşların pırıltılarını ve anlık kıvılcımlarını gören Semley'in de yüzü asılmıştı. O yanında, çeyiz olarak bir gümüş saç tokası bile getirmemişti. Binlerce kristalle süslü gelinliğini de kızının düğünü için sandığa kaldırmıştı. Doğacak bebeği kız olursa tabii.

Bebek kız olmuştu, adını Haldre koydular. Bebeğin küçük kahverengi başındaki tüyler uzadıkça, soylu kuşaklarından miras aldığı o değişmez altın da parlamaya başlamıştı. Bu, onun sahip olacağı tek altın olacaktı...

Semley sıkıntısından kocasına söz etmedi. Gururlu Durhal, ona karşı büyük bir nezaket gösterse de, kıskançlığa, gösterişçiliğe tahammülü yoktu. Semley kocasının, bu isteklerinden dolayı onu küçümsemesinden korkuyordu. Yine de, bunları Durhal'ın kardeşi Durossa'ya anlattı.

"Ailem bir zamanlar büyük bir hazineye sahipti," dedi. "Altın bir kolye varmış, tam ortasında da mavi bir taş. Safir mi diyorlardı ona?"

Durossa gülümseyerek başını iki yana salladı. Taşın adını o da bilmiyordu. İlik-yılın sonlarıydı. Bu döneme Kuzey Angyar'da sekiz yüzyılın yazı denirdi, her ekinoksta ayların döngüsü yeniden başlardı. Semley bu takvimi saçma buluyor, hatta vasıfsızların yapacağı türden bir hesap olduğunu düşünüyordu. Ailesi artık sıfırı tüketmiş olabilirdi ama Olgyiorlarla serbestçe karışan bu kuzeyli bataklık halkından daha eski ve daha saf bir ırktı. Büyük Kule'nin üst taraflarındaki bir pencerenin taş boşluğunda güneşin altında oturuyorlardı. Durossa, ikinci evliliğini Hallanlordları'nda biriyle, babasının kardeşiyle yapmıştı. Bu bir akraba evliliği ve her iki taraf için de ikinci evlilik olduğundan, Durossa'ya, ileride Semley'in sahip olacağı Hallanleydisi unvanı verilmemişti. Ama Durossa halen Onur Koltuğu'nda yaşlı lordla birlikte oturuyor, toprakları onunla birlikte yönetiyordu. Durhal'dan büyük olan Durossa, kardeşinin genç karısını seviyor, altın saçlı Haldre'ye bayılıyordu.

Semley anlatmaya devam etti: "Atalarımdan Leynen'in Güney Fiefleri'ni fethettiğinde ele geçirdiği paralarla satın alınmış; düşünse-ne koskoca bir krallığın bedeli tek bir mücevher! Bu kolye Hallan'da-ki her şeyi kesinlikle gölgede bırakırdı, kuzenin İssar'ın taktığı *koob*-yumurtasını andıran o kristalleri bile. O kadar güzelmış ki ona bir de isim takmışlar: Deniz Gözü. Büyük büyük annem takarmış."

Yaşça Semley'den büyük olan kadın tembel tembel "Sen hiç gör-medin mi kolyeyi?" diye sordu. Bir yandan da, ormanlarda dolaşp çok uzaklardaki deniz kıyısının beyaz yollarında fırıl fırıl dönen, o upuzun yaz mevsiminin gönderdiği sıcak ve huzursuz rüzgârların est-iği yeşil yamaçlara bakıyordu.

"Ben doğmadan önce kaybolmuş."

"Hayır, aslında babam onun daha Yıldızlıordları topraklarımıza gelmeden önce çalındığını söyledi. Bu konudan pek söz etmez ama hikâyesi bol, yaşlı bir vasıfsız kadın vardı. Bana, Fianlar bilir ona ne olduğunu derdi."

"Ah bu Fianlar, her yerden çıkıyorlar!" dedi Durossa, "Bütün şar-kıların, bütün öykülerin içindeler. Fianlar Batı topraklarına hiç gel-mezler mi?"

"Batı toprakları çok yükseklerde, kışın çok soğuk, ondan sanırım. Güneyin güneşli vadilerini seviyorlar."

"Clay halkına mı benziyorlar?"

"Ben Clay'leri hiç görmedim; güneydeyken yanımıza pek sokul-mazlardı. Vasıfsızlar gibi beyaz tenli ve bozuk biçimli değil mi onlar? Fianlar ise açık tenliler ve çocuklara benziyorlar; daha zayıf ve zeki-ler ama. Ah, acaba onlar bilir mi kolyenin nerede olduğunu, kimin çaldığını, nereye sakladığını? Bir düşünsene Durossa, Hallan Şöle-ni'ne onu takip gelsem, kocamın yanına otursam ve ben bütün kadın-ları gölgede bırakırken, o da bütün erkekleri gölgede bıraksa!"

Durossa başını eğerek bebeğe baktı. Bebek annesi ile halası ara-sında, bir postun üzerinde yatıyor, kendi kahverengi parmak uçlarını inceliyordu. "Semley bir budala," diye mırıldandı bebeğe, "Ah, düşen bir yıldız gibi ışıldayan Semley... Kocası onun saçlarından başka hiç-bir altına metelik bile vermezken onun düşündüklerine bak..."

Uzaklardaki denize doğru, yeşil yaz yamaçlarına gözlerini diken Semley ise suskundu.

Aradan bir soğuk-yıl daha geçmiş, Yıldızlordları yine dünyanın ucunda verdikleri savaşın vergilerini toplamaya gelmişlerdi. Hem bu kez tercüman olarak bir çift cücemsi Clay göndermişler ve tüm Ang-yarları çileden çıkaracak kadar küçük düşürmüşlerdi. Ve bir ılık-yıl daha geçti. Haldre kuş gibi şakıyan sevimli bir çocuk olmuştı. Semley bir sabah onu alıp Durossa'nın aydınlık odasına geldi. Semley'in üzerinde mavi bir pelerin vardı, başlığıyla da saçlarını örtmüştü.

"Haldre'ye birkaç gün bakıver, Durossa," dedi çabucak ve sakın. "Ben Kirien'e gidiyorum."

"Babanı görmeye mi?"

"Mirasımı bulmaya. Harget Fieflı kuzenleriniz Durhal'la alay ediyorlar. Durhal'ın karısı yamalı elbiseler giyerken, kendi karısının saten bir yatak örtüsü, elmas kolyesi, üç kıyafeti var diye o melez Parna bile ona azap çektirebiliyor. Hamur suratlı siyah saçlı sürtük!"

"Olsun, Durhal'ın gurur kaynağı karısı mı yoksa karısının kıyafetleri mi?"

Ama Semley buna aldırmadı. "Hallanlordları kendi evlerinde yoksul muamelesi görüyorlar. Ben lorduma çeyizimi getireceğim; benim soyumdan birinin yapması gereken budur."

"Semley! Durhal gideceğini biliyor mu?"

"Dönüşüm sevinç getirecek, bu kadarını bilsin yeter," diyen genç Semley neşeli bir kakhaha patlattı. Sonra eğilip kızını öptü ve döndü. Semley, Durossa ağzını açamadan, telaşlı bir rüzgâr gibi, güneş vurmuş zeminin üzerinden esip gitmişti bile.

Angyarlı evli kadınlar asla gezintiye çıkmazlardı; Semley de evlendiğinden bu yana Hallan'dan ayrılmamıştı. Evlenmeden önce olduğu gibi rüzgâr küheylanının yüksek eyerine oturduğunda yine kendini genç kızlığının asi günlerinde, o beli bükülmüş küheylanlarla kuzey rüzgârına kapılıp Kirien kırlarının üzerinde uçar gibi hissetti. Onu Hallan tepelerinden aşağıya doğru taşıyan hayvan daha iyi bir cinsti. Hafif ve hareketli kemiklerinin üzerini pürüzsüzce saran çizgili donu, rüzgârdan kısılmış yeşil gözleri, Semley'in her iki yanında havayı sürükleyen, onu bir gizleyip bir gösteren, üzerindeki

bulutları ve aşağıdaki tepeleri de bir kapatıp bir görünür kılan hafif ve güçlü kanatları vardı.

Üçüncü sabah Kirien'e geldi. Harabeye dönmüş saray avlusunda dikiliyordu yine. Babası gece boyunca içmişti ve tıpkı eski günlerde olduğu gibi, yıkık tavanlara vuran sabah ışığı sinirine dokunuyordu; kızını karşısında görmek ise iyice asabını bozmuştu. "Neden geri döndün sen?" diye kükredi, şiş gözlerini hem ona hem uzaklara dikmişti. Gençlik zamanındaki saçlarının alevleri sönmüş, dolaşık gri tutamlara karışmıştı. "Genç Halla seninle evlenmedi de kös kös evine mi döndün?"

"Ben Durhal'ın karısıyım. Çeyizimi almaya geldim baba."

Sarhoş adam bezgin bir nefretle gürlledi; Semley ise o kadar kibarca güldü ki, babası ona tekrar bakınca irkildi.

"Fianların, Deniz Gözü kolyesini çaldıkları doğru mu baba?"

"Nereden bileyim. Eski masallar işte. O şey ben daha doğmadan kaybolmuş galiba, zaten keşke doğmaz olaymışım. Cevabını almak istiyorsan git Fianlara sor. Fianlara git, kocanın yanına git. Ama beni rahat bırak. Kirien'de kızlara da, altınlara da, hikâyelere de yer yok. Burası hikâyenin sonu; işte bu gözden düşmüş yer, işte bu boş salon. Leynen'in oğullarının hepsi öldü; hazinelerinin hepsi kayboldu. Yoluna git, çocuk."

Terk edilmiş evlerdeki örümceklerle benzeyen, gri ve tıknaz adam arkasını döndü, sendeleyerek gün ışığından saklanacağı mahzenlere doğru yürüdü.

Çizgili rüzgâr küheylanının önüne düşen Semley eski yuvasından ayrıldı. Dik yamaçlardan aşağı yürüdü ve kendisini kasvetli bir saygıyla karşılayan vasıfsızların köyünden, kırlardan, kesik kanatlı, yarı vahşi, kocaman *berilor*ların otladığı meralardan geçip ağzına kadar güneş ışığı dolu ve boyalı bir kavanozu andıran yemyeşil bir vadiye geldi. Fianların köyü bu vadinin içlerindeydi; Semley küheylanının önünde vadiden aşağı inerken küçük, narin Fianlar kulübelerinden ve bahçelerinden fırlayıp ince ve hafif sesleriyle gülerek, bağıra çağıra ona doğru koştular.

"Selam sana Halla'nın gelini, Kirien leydisi, Rüzgârla-gezen, Peri kızı Semley!"

Onu güzel isimlerle çağırımları Semley'in hoşuna giderdi. Kahkahalarına ise hiç mi hiç mi aldırılmazdı; çünkü Fianlar söyledikleri her şeyi gülererek söylerlerdi. Semley de konuşurken hep kakhaha atardı. Mavi pelerinli Semley çevresinde dönerek onu karşılayan kalabalığın ortasında, upuzun dikiliyordu.

"Selam Neşeli-halk, Güneş-sakinleri, insan dostu Fianları!"

Onu alıp köylerine götürdüler ve havadar evlerinden birine aldılar. Minik çocuklar peşi sıra geliyorlardı. Yetişkin bir Fian'ın yaşını kestirmek de, bir mumun etrafındaki güveler gibi hızlı hareket ettiklerinden, birini diğerinden ayırmak da imkânsızdı. Konuştuğu kişinin aynı olup olmadığını bilemezdi insan. Fakat içlerinden bir tanesi bir süredir onunla konuşuyor gibiydi. Diğerleriyse küheylanı besliyor, okşuyor, Semley'e su getiriyor, küçük ağaçlı bahçelerinden çanaklar dolusu meyve taşıyordu. "Kirien Lordları'nın kolyesini çalan asla Fiia değildi!" diye bağırdı küçük adam. "Fiia altınla ne yapsın Leydim? Bizde ılık-yılın güneşi var; soğuk-yılda güneşle ilgili anılarımız; mevsim-sonunda sarı meyvelerimiz, sarı yapraklarımız, Kirien Leydimizin sarı saçları var, başka altın yok."

"O halde onu vasıfsızlardan biri mi çaldı diyorsun?"

Semley'in etrafını uzun ve donuk kakhahalar sardı. "Bir vasıfsız buna nasıl cüret etsin? Ah Kirien Leydisi, o muhteşem mücevherin nasıl çalındığı bilen tek bir ölümlü yoktur, ne insanlar, ne vasıfsızlar, ne Fiia, ne de Yedi Halk'tan herhangi biri. Yalnızca ölümler bilir uzun yıllar önce Semley'in büyük-büyükannesi Gururlu Kireley denizdeki mağaralarda bir başına dolaşırken onun nasıl kaybolduğunu. Ama belki de Güneşsevmezler bulmuşlardır."

"Clay halkı mı?"

Daha yüksek ve daha asabi bir kakhaha koptu.

"Bizimle kal, güneş saçlı, kuzeyden aramıza dönen Semley." Semley yemeğe kaldı; karşılıklı gösterilen nezaketten her iki taraf da hoşnuttu. Fakat Semley'in mirasını bulmak üzere Clay halkına gideceğini tekrarlamasının ardından gülüşmeler kesildi, çevresine toplananların sayısı da azaldı. Sonunda, muhtemelen yemek öncesinde de onunla konuşan bir tanesiyle baş başa kaldı. "Clay halkının yanına gitme, Semley," dedi. Semley'in kalbi duracak gibi oldu bir

an. Fian'ın kaldırdığı elini gözlerinin önünden geçirip indirilmesiyle, etraf karanlığa gömülmüştü. Tabaktaki meyveler kül beyazına dönmüş, su kâseleri boşalmıştı.

"Fianlar ve Gdemler uzak ülkenin dağlarındayken birbirlerinden koptular. Ayrılalı çok zaman oldu," dedi narin ve sakın Fian. "Uzun yıllar önce birdik. Şimdi ise biz ne değilsek, onlar o. Biz ne isek, onlar o değil. Güneş ışığını, kırları ve meyve yüklü ağaçları düşün Semley, yukarı çıkan her yolun aşağıya inmeyebileceğini düşün."

"Benim yolum ne yukarıya ne de aşağıya gidiyor, nazik ev sahibim. Benimki, dosdoğru mirasıma giden yol. O neredeyse oraya gidecek ve onunla birlikte döneceğim."

Fian öne eğilerek küçük bir kahkaha attı.

Semley köyün dışındaki rüzgâr küheylanına bindi ve onların bağrışlarına karşılık veda ederek öğleden sonrasının rüzgârıyla yükselip güneybatı yönüne, Kirien Denizi'nin kayalık kıyılarındaki mağaralara doğru uçtu.

Aradığı insanları bulabilmek için tünel-mağaraların içinden epey yol yürüyeceğinden korkuyordu. Zira Clay halkı asla mağaralarından gün ışığına çıkmazdı. Büyükyıldız'dan ve aylardan bile korkarlardı onlar. Uzun bir yolculuk olmuştu; Semley, küheylan ağaç-sıçanı avlasın diye yolda yalnızca bir kez durmuş ve kendisi de bir huruç içine koyduğu ekmeğinden yalnızca bir parça yemişti. Ekmek taş dönmüştü, tadı da kösele gibiydi ama yapıldığı malzemenin lezzeti azıcık da olsa hissediliyordu hâlâ. Güney ormanlarının gölgesinde ekmeğini yerken bir an için hafif bir ses duydu ve Hallan'ın şamdanlarının ışığında Durhal'in yüzünü ona doğru çevirdiğini gördü. Bir süre oturup, o sert, hayat dolu genç yüzü düşündü ve boynunda bir krallığa bedel kolyesiyle döndüğünde kocasına söyleyeceği sözlerin hayalini kurdu: "Kocama layık bir hediye istemiştım, Lordum..." Sonra yeniden yola koyuldu ama sahile ulaştığında güneş batmıştı; peşi sıra gelen Büyükyıldız da gözden yitiyordu. Batıdan sert bir rüzgâr esmeye başlamış, sürekli yön değiştiren fırtına ve sağanaklarla boğuşan küheylan yorgun düşmüştü. Semley, küheylanın kendini kumların üzerine bırakmasına izin verdi. Kuma uzanan hayvan derhal kanatlarını katlayıp, hırıldayarak kalın, hafif bacaklarını altına

aldı. Pelerinini boynuna saran Semley küheylanı okşuyordu. Hayvan kulaklarını titretti ve tekrar hırıldamaya başladı. Ilık tüyler Semley'in elini ısıtmıştı. Tek görebildiği, bulutlarla kaplı gri bir gökyüzü, gri bir deniz ve koyu renkli kumlardı. Sonra birden kumların üzerinde karanlık bir yaratığın, sonra bir başkasının, neden sonra da grup olduğunu anladığı bir sürü yaratığın kâh çömelmiş bir vaziyette koşup kâh durduğunu gördü.

Semley o tarafa doğru bağırdı. Onu görmemiş gibiydiler ama bir anda Semley'in etrafını sardılar. Küheylandan biraz uzak duruyorlardı; hayvan hırıldamayı kesmiş, Semley'in elinin altındaki tüyleri ürpermişti. Semley dizginleri eline aldı, küheylanın varlığı ona güven verse de, gösterebileceği hırçın öfkeden korkuyordu. Tuhaf yaratıklar, kalın çıplak ayakları kuma gömülmüş bir halde sessizce dikiliyor, gözlerini dikmiş ona bakıyorlardı. Yanılıyor olamazdı: Bunlar Fianlarla aynı boydaydılar ve geri kalan her şeyleriyle, o gülen halkın tam aksine, birer karanlık gölgeydiler. Çıplak, çömelir halde duran, katı, süpürge saçlı ve kurtçukların derisi gibi ıslak görünen gri-beyaz derili, taş gözlü yaratıklardı.

"Siz Clay halkından mısınız?"

"Biz Gdemiar'ız, Gece Diyarlarının Lordları." Ses beklenmedik bir şekilde gür ve toktu. Tuzların, rüzgârlı günbatımının içinde gurgurla yankılanmıştı. Ama tıpkı Fianlarla olduğu gibi, Semley yine kimin konuştuğunu seçemiyordu.

"Selam size Gecelordları. Ben Kirienli Semley, Hallanlı Durhal'ın karısı. Buraya, bana ait olan mirasımı, uzun yıllar önce kaybolan Deniz Gözü isimli kolyeyi bulmak için geldim."

"Onu neden burada arıyorsun Angya? Burada yalnızca tuzlar, kumlar ve gece var."

"Çünkü derin yerlerin kayıp şeylerden haberi vardır," dedi zekasının kıvraklığını sergileyen Semley, "ve topraktan gelen altın, tekrar toprağa dönmenin yolunu bulur. Ve derler ki bazen yapılmış olan, yapıcısına geri dönermiş." Gerçi bu bir tahmindir sadece ama isabetli olduğunu gördü.

"Deniz Gözü kolyesinin ismine yabancı olmadığımız doğrudur. Uzun zaman önce mağaralarımızda yapılmış ve bizim tarafımızdan

Angyar'a satılmıştı. Mavi taş ise doğudaki akrabalarımızın yaşadıkları Clay kırlarından gelmişti. Ama bunlar çok eski hikâyeler Angya."

"Peki, bu hikâyeleri, anlatıldığı yerde dinlemem mümkün mü acaba?"

Çömelmiş duran insanlar bir süre sessiz kaldılar, tereddüt ediyor gibiydiler. Gri rüzgâr kumları savurarak esiyor, batan Büyükyıldızı karartıyordu, deniz ise bir gürlüyor bir susuyordu. Tok ses yine konuştu. "Evet, Angyar leydisi. Derin Salonlar'a girebilirsin. Haydi, bizimle gel." Sesinin tonu değişmiş, tatlılıkla kandırmak isteyen bir ifadeye bürünmüştü. Semley bunu duymadı. Sivri pençeli küheylanın kısa dizginlerinden tutarak, kumların üzerinden Clayleri izledi.

Esneyen, dişsiz bir ağız misali, nahoş kokulu bir nefesi dışarı veren mağaranın girişinde duran Clay erkeklerinden biri, "Hava-hayvanı giremez," dedi.

"Girecek," dedi Semley.

"Hayır," dedi çömelmiş olan.

"Evet. Onu burada bırakamam. Benim değil, emanet. Dizginlerini ben tuttuğum sürece size zarar vermez."

"Hayır," diye tekrarladı tok sesler. Ama sonra başkaları araya girdi. "Nasıl isterseniz." Bir anlık duraksamadan sonra yola devam ettiler. Mağara ağzı, onlar girer girmez hemen kapanacaktı gibiydi. Kayaların altında kapkaranlık bir yerdi. Tek sıra halinde içeri girdiler. Semley en arkadaydı.

Tünelin karanlığı hafifledi ve çatıdan sarkan zayıf beyaz bir ateş topunun altına geldiler. Biraz ileride bunlardan bir tane daha vardı, daha ileride bir tane daha. Aralarında ise kayaların içindeki askılardan uzun siyah solucanlar sarkıyordu. Yürümeye devam ettikçe bu ateş küreleri sıklaştı ve tünel parlak, soğuk bir ışıqla apaydınlık oldu.

Üç tünel ağzına geldiklerinde Semley'in kılavuzları durdu. Her tünel demirden yapılmışa benzer birer kapıyla kapatılmıştı. "Burada bekleyeceğiz, Angya," dediler ve sekiz tanesi Semley'in yanında kalırken, üç tanesi kapılardan birini açıp içeri girdi. Kapı arkalarından gürültüyle kapandı.

Angyar kızı hâlâ o lambaların beyaz, boş ışıklarının altında dimdik ve sessizce duruyordu. Rüzgâr küheylanı da yanı başında diz

çökmüş, çizgili kuyruğunun ucuyla yere küçük fiskeler vuruyordu, katladığı kanatları denetimli bir uçma dürtüsüyle arada bir açılacakmış gibi oluyor, sonra duruluyordu. Geride kalan sekiz Clay, Semley'in arkasındaki tünelde oturmuş, tok sesleriyle kendi dillerinde bir şeyler mırıldanıp duruyorlardı.

Ortadaki kapı bir tangirtıyla açıldı. "Angya Gece Diyarına gel-sin!" diyen yeni ses, gür ve kibirliydi. Kalın gri bedeni giyinik olan Clay eşikte durmuş, onu işaret ediyordu. "Gir ve ülkemizin harikalarına, el yapımı mucizelerine ve Gecelordları'nın eserlerine şahit ol!"

Küheylanın dizginlerinden çeken Semley hiçbir şey söylemeden başını eğdi ve bu cücemsi halkın kendilerine göre yaptığı alçak kapıdan geçerek onları izledi. İleride ısıltılı bir tünel daha vardı; nemli duvarlar beyaz ışığın altında göz kamaştırıcı bir parlaklık kazanmıştı, ama üzerinde yürünecek bir yol yoktu. Onun yerine, gözün görebildiği en uzak noktaya dek uzayıp giden parlak demirden yan yana iki demir boru vardı. Boruların üzerinde metal tekerlekli, araba gibi bir şey duruyordu. Yeni kılavuzunun işaretlerine en ufak bir tereddüt, en ufak bir şaşkınlık duymadan uyan Semley, arabaya adımını attı ve rüzgâr küheylanını da yanına aldı. Onunla konuşan Clay de girip Semley'in önüne oturduktan sonra borular ve tekerlekler hareket etmeye başladı. Bir şey öğütülüyormuş gibi yüksek bir ses çıktı, birbirine sürtünen metallere benzer bir ses çıkıyordu. Sonra yanlarından geçtikleri tünelin duvarları ansızın şiddetle sarsılmaya başladı. Duvarlar gittikçe daha da hızla yanlarından kayıyordu. Sonunda tepelerindeki ateş küreleri bulanıklaşmış, ılık havasız ortamın yerini, kapüşonunu saçlarının arkasına iten hain bir rüzgâr almıştı.

Araba durdu. Semley kılavuzunun peşinden bazalt basamakları çıkarak çok geniş bir avluya ve ondan daha da geniş bir salona geçti. Ya yüzyıllardır burayı döven suyun yarattığı ya da Clay halkının kayalardan oyduğu bir yerdin burası. Bir kez bile gün ışığı görmemiş karanlığını, o kürelerin esrarengiz soğuk ısıltısı aydınlatıyordu. Duvarların içindeki kafeslerde devasa kanatlar dönüp duruyor ve içerideki havayı tazeliyordu. O muazzam kapalı mekânda bir sürü ses uğulduyor, vızıldıyordu: Clay halkının bağrıışları, kulak tırmalayıcı bir vınlamayla dönen ve titreşen kanatlar ve tekerler ve tüm bunların

tekrar tekrar kayalara çarpan yankıları. Buradaki bodur Clay erkekleri Yıldızlordları'ninkilere benzer kıyafetler giymişlerdi: parçalı pantolonlar, yumuşak çizmeler ve kapüşonlu tunikler. Ortalıkta pek görünmeyen az sayıdaki kadın ise, sağa sola hizmet eden köle cücelerdi ve çıplaktılar. Erkeklerin çoğu askerdi, yan taraflarından sarkan silahları Yıldızlordları'nın o korkunç, ışık-fırlatıcı silahlarına benziyordu; Semley bile bunların sadece şekil verilmiş demir çubuklar olduğunu görebilirdi. Oysa gördüklerine bakmıyordu Semley. Götürüldüğü yere gidiyor, başını ne sağa ne sola çeviriyordu. Siyah saçlarına demir taçlar takılı bir grup Clay erkeğinin önüne geldiğinde, Semley'in kılavuzu durdu, eğildi ve kükredi: "Gdemiar'ın Yüce Lordları!"

Yedi kişiydiler. Hepsinin de yamru yumru gri suratlarında öylesine kibirli bir ifade vardı ki Semley gülmek için kendini zor tuttu.

"Sizlerin arasına gelmemin sebebi ailemin kayıp hazinesini bulmaktır, Sayın Karanlık Diyar Lordları," dedi onlara ciddi bir sesle. "Leynen'in ödülünü, Deniz Gözünü arıyorum." Devasa kubbenin curcunasında sesi zar zor duyuluyordu.

"Ulaklar da öyle anlattılar, Leydi Semley." Bu kez Semley kimin konuştuğunu seçebilmişti: Semley'in göğsüne kadar gelen boyuyla ötekilerden de kısa ve beyaz, sert suratlı olan. "Aradığınız şey bizde değil."

"Bir zamanlar sizde olduğu söyleniyor."

"Güneşin göz kırptığı o diyarlarda çok şey söyleniyor."

"Ve esecek rüzgâr bulunursa, o sözcükler rüzgârla başka yerlere taşınıyor. Kolyenin bizim elimizden nasıl kaybolduğunu ve size, ilk yapıcılarına nasıl döndüğünü sormuyorum. Bunlar eski öyküler, eski gazezler. Ben sadece onu bulmak istiyorum. Şu anda ona sahip değilsiniz ama belki nerede olduğunu bilirsiniz."

"Burada değil."

"O halde başka yerde."

"Ona ulaşamayacağınız bir yerde. Biz yardımcı olmazsak, asla ulaşamayacağınız bir yerde."

"O halde yardımcı olun. Konuğunuz olarak bunu sizden rica ediyorum."

"Derler ki, *Angyarlar alıcıdır, Fianlar vericidir, Gdemler ise verici ve alıcıdır*. Senin için bunu yaparsak, sen bize ne vereceksin?"

"Teşekkürlerimi, Lordum."

Semley onların arasında, yüzünde bir gülümsemeyle upuzun ve pırıl pırıl duruyordu. Onlarsa ona ağır, kin dolu bir merakla ve karanlık bir arzuyla bakıyorlardı.

"Dinleyin Angya, bizden istediğiniz şey çok büyük bir iyilik. Bunun ne kadar büyük bir iyilik olduğunu tahmin bile edemezsiniz. Anlayamazsınız. Siz rüzgârla gezen, ürün yetiştiren, kılıçla dövüşen, birlikte bağırان ve bunu anlayamayacak bir ırktansınız. Ama o parlak çelikten kılıçlarınızı kim yapmıştı? Biz, Gdemler! Sizin lordlarınız buraya, Clay topraklarına gelir, kılıçlar satın alır ve çekip giderler. Ne etraflarına bakarlar, ne de anlarlar. Ama siz şu anda buradasınız, etrafınıza baktığınızda sonsuz mucizelerimizden birkaçını, mesela sonsuza kadar yanan ışıkları; kendi kendine giden arabaları; giysilerimizi yapan, yiyeceklerimizi pişiren, havamızı tazeleyen ve her konuda bize hizmet eden makineleri göreceksiniz. Bunların hiçbirini aklınızın almayacağını bilin. Ve şunu da: Biz Gdemler, sizin Yıldızlordları dediklerinizin dostlarıyız! Onlar sizinle konuşabilsinler diye, Yıldızlordları'yla birlikte Halan'a, Reohan'a, Hul-Orren'e ve sizin tüm kalelerinize geldik. Siz gururlu Angyarların vergi ödediği lordlar, bizim dostlarımız. Onlar bize iyilik yapar, biz de onlara! Şimdi söyleyin bakalım, sizin teşekkürünüz bizim için ne anlam taşıyabilir?"

"Bu soruyu sizin cevaplamanız gerekir," dedi Semley, "benim değil. Ben sorumu sordum. Siz ona cevap verin, Lord."

Yedisi birden kafa kafaya vererek aralarında tartıştılar, kâh sözcüklerle kâh sessizlikle dolu o süre zarfında bir Semley'e, bir uzaklara bakıyorlar, bir mırıldanıyorlar, bir susuyorlardı. Yavaş yavaş ve sessizce yaklaşan diğerleri yüzünden, çevrelerine toplanan kalabalık büyümüşü. Artık Semley'in etrafını saran yüzlerce siyah keçe kafa vardı ve gürültülü dev salon iğne atsan yere düşmeyecek hale gelmişti. Yalnızca Semley'in etrafında küçük bir alan boş kalmıştı. Rüzgâr küheylanı, kontrol edemeyeceği kadar büyük bir korku ve huzursuzluk içindeydi; solgun gözleri, gece uçmaya zorlanan küheylanlar gibi

koskocaman açılmıştı. Semley başındaki ılık tüyleri okşadı ve kulağına fısıldadı: "Sakin ol, cesur küheylanım, zeki küheylanım, rüzgârın lordu..."

"Angya, seni o hazinenin bulunduğu yere götüreceğiz." Beyaz suratlı ve demir taçlı Clay erkekleri yine ona dönerek konuşuyorlardı. "Bundan ötesini yapamayız. Bizimle birlikte kolyenin olduğu yere gelip, onu ellerinde tutanlardan siz almalısınız. Hava-hayvanı sizinle gelemes. Siz yalnız gelmelisiniz."

"Yolculuk ne kadar sürer, Lordum?"

Dudakları büzüldükçe büzülen Gdem, "Çok uzun bir yolculuk Leydim. Ama sadece bir gece sürecek."

"Nezaketiniz için teşekkür ederim. Küheylanıma bu gece iyi bakılabilir mi? Ona hiçbir zarar gelmemeli."

"Siz dönene dek uyuyacaktır. Döndüğünüzde çok daha hızlı bir rüzgâr küheylanınız olacak! Sizi nereye götüreceğimizi sormayacak mısınız?"

"Hemen yola koyulabilir miyiz? Evimden uzun süre uzak kalmak istemem."

"Evet. Hemen yola çıkıyoruz." Gözlerini dimdik Semley'e diken Gdem'in gri dudakları yeniden gevşedi.

Ondan sonra geçen birkaç saat içinde yapılanlar, Semley'in aktarabileceği şeyler değildi: hızlı, karmakarışık gürültüler, bir sürü tuhafılık. Küheylanının başını tutarken Clay erkeklerinden biri geldi ve onun altın çizgili sağırsına uzun bir iğne batırdı. Semley bunu görünce neredeyse çılgılığı basacaktı ama küheylanı sadece hafifçe titredi, sonra da hırıltıyla uykuya daldı. Onun ılık tüylerine dokunmak için zar zor cesaret topladıkları anlaşılan bir grup Clay erkeği küheylanı taşıyıp götürdü. Semley kendi koluna da iğne yapıldığını gördü. Herhalde cesaretimi sınıyorlar diye düşündü. Çünkü onu uyutmamış galiba. Gerçi bundan pek de emin değildi Semley. Raylı arabalarda yolculuk etti, yüzlerce kubbeli mağaradan ve demir kapıdan geçti; araba her iki tarafı da karanlığa doğru uzanan ve ölçülemeyecek kadar uzak mesafelere doğru ilerlerken, karanlığın içinde çok büyük *berilor* sürüleri olduğunu düşündü. Kuş gibi mırıldadıklarını duyabiliyor, boğuk çağrılarını işitebiliyor, arabanın ön tarafındaki ışıkların

aydınlattığı alanda sürüleri seçebiliyordu, sonra beyaz ışığın içinde onları daha iyi görebildi ama hepsi de kanatsız, hepsi de kördü. O zaman gözlerini kapattı. Ama hâlâ yeni tünellere, hâlâ yeni mağaralara girip duruyor, her seferinde yeni bir grup gri bodur beden ve öfkeli suratlar görüyor, gürleyen ve böbürlenmiş seslerini duyuyordu. Sonunda onu ansızın açık havaya çıkardılar. Gecenin bir yarısıydı, başını kaldırarak neşeyle yıldızlara ve tek başına parlayan aya baktı; küçük Heliki de batı yönünde pırıl pırıldı. Ama Clay insanları her yanını sardılar ve onu yine yeni bir arabaya ya da mağaraya soktular. Semley girdiğinin araba mı mağara mı olduğunu anlayamamıştı. Küçüktü, her tarafta mum gibi göz kırpıp duran ufak lambalar vardı ve daracık; o kocaman ve rutubetli mağaraların dışında ve yıldızlarla kaplı gecenin karanlığında pırıl pırıl parlıyordu. O sırada ona bir iğne daha yaptılar ve düz, sandalye gibi bir şeye oturup, hem başından hem de el ve ayaklarından bağlanması gerektiğini söylediler.

"Bunu yaptırmam," dedi Semley.

Ama ona kılavuzluk eden dört Clay erkeğinin önce kendilerini bağlattığını görünce o da kabul etti. Diğer Clay erkekleri ise gitmişlerdi. Kükreyen bir ses duyuldu, sonra sessizlik çöktü. Vücuduna bastıran ama görünmeyen muazzam bir ağırlık hissediyordu. Bir süre sonra artık ne ağırlık vardı ne de bir ses; hiçlik hâkimdi.

"Öldüm mü?" diye sordu Semley.

"Yo, hayır Leydi," dedi Semley'e sevimsiz gelen bir ses.

Gözlerini açınca ona doğru eğilmiş beyaz bir surat gördü, koca dudakları geriye çekilmişti, gözleri ise birer taş gibiydi. Bağları kendiliğinden çözülünce Semley sıçradı. Ağırlıksızdı, bedensizdi, kendisini rüzgârla sürüklenen bir dehşet fırtınası gibi hissediyordu.

"Canınızı yakmayacağız," dedi ciddi bir ses ya da sesler. "Sadece size dokunmamıza izin verin, leydi. Saçınıza dokunmak istiyoruz. İzin verin saçınıza dokunalım..."

İçinde bulundukları yuvarlak araba titredi. Tek penceresinden görünense sadece geceydi. Yoksa pus muydu ya da hiçlik miydi acaba? Yolculuk sadece uzun bir gece boyunca sürecek demişlerdi. Çok uzun. Kıpırdamadan oturdu ve ağır gri ellerini saçlarında gezdirmelerine, eline, ayaklarına ve kollarına dokunmalarına tahammül etti

ama bir el boğazına dokunduğunda tepesi attı ve ayağa kalktı. Geri çekildiler.

"Canınızı yakmadık, değil mi Leydi?" dediler. Semley başını iki yana salladı.

Ondan yine rica ettiklerinde Semley sandalyeye oturdu. Sandalye onu tekrar bağladı ve ışıklar altın renginde parıldadığında penceleden gördüğü şey karşısında inleyecek gibi oldu ama kendinden geçmişti.

"Neyse," dedi Rocannon. "En azından bu kadının ne olduğunu biliyoruz."

"Keşke kim olduğunu da bilmenin de bir yolu olsa," diye mırıldandı küratör. "Bizim müzede bulunan bir şeyi istiyor ha? Böyle mi demişti o mağara adamları?"

"Onlara mağara adamı deme," dedi Rocannon dikkatlice. Rocannon bir YZYB uzmanı, yani Yüksek Zekâlı Yaşam Biçimleri üzerine çalışan bir etnolog olarak bu tür kelimeler kullanmaktan kaçınırdı. "Pek sevimli değiller ama C Statüsü'ndeki Müttefiklerimiz onlar... Acaba Komisyon neden gitti de onları geliştirmeyi seçti? Neden önce tüm diğer YZYB türleriyle temas kurmadı? Eminim bu araştırmayı Centaurus yapmıştır. Centauranlar geceleri etkin olan yaşam biçimlerini ve mağara sakini olan türleri hep sevmişlerdir. Ama ben olsam bu İl. Tür'ü seçerdim herhalde."

"Trogloдитler ona büyük bir hayranlıkla bakıyorlar."

"Sen bakmıyor musun?"

Ketho tekrar uzun boylu kadına döndü, sonra yüzü kızardı ve güldü. "Eh, biraz. Yeni Güney Georgia'da bulunduğum on sekiz yıldan beri bu kadar güzel bir yabancı tür görmemiştim. Aslında hiçbir yerde bu kadar güzel bir kadın görmemiştim. Bir tanrıçayı andırıyor." Kırmızılık artık kel kafasının en tepesine kadar yayılmıştı. Ketho utangaç bir küratördü, duygularını abartmamaya çalışıyordu. Ama Rocannon ciddi bir ifadeyle başını sallayarak ona katıldı.

"Keşke şu Gdemlerin tercümanlığı olmadan onunla konuşabilseydik. Ama yapacak bir şey yok." Rocannon ziyaretçiye yaklaştı. Kadın muhteşem yüzünü ona dönünce, Rocannon yerlere kadar eğildi, bir dizini kırarak yere oturdu; başı aşağıda, gözleri kapalıydı. Büyük bir

zarafetle, Çok Amaçlı Kùltùrlerarası Reverans dediği hareketi sergiledi. Tekrar doğrulduğuunda, güzel kadın gülùmsedi ve konuştu.

"Diyor ki, 'Selam size Yıldızların Lordu'," diye homurdandı ona eşlik eden çömelmiş yaratıklardan biri. Galaktik dili çat pat konuşuyorlardı.

"Selam size Angyar Leydisi," diye cevap verdi Rocannon. "Biz Müzeciler, Leydi'ye nasıl yardımcı olabiliriz?"

Trogolitlerin homurtulu seslerinin yanında kadınınkı hafif, gülmüş bir esinti gibiydi.

"Diyor ki, 'Lütfen ona kolyeyi verin, uzun yıllar önce atalarının, akrabalarının hazinesi'."

Rocannon "Hangi kolye?" diye sorunca, kadın onu anladı ve önerinde, tam ortada sergilenen bir sandığı gösterdi. Orada duran parça, muhteşem bir şeydi: İşçiliğı ağır ama çok zarif, ortasında kocaman masmavi bir safir olan sapsarı altın bir zincir. Rocannon'un kaşları kalktı ve Ketho arkadan mırıldandı: "Ayrıca, bir tanrıça zevkine de sahip. Bu bir Fomalhaut Kolyesi, çok tanınmış bir parça."

Kadın her ikisine de gülümsüyordu. Sonra trogloditlerin başlarının üzerinden ikisine doğru bakarak konuştu.

"Diyor ki, 'Sayın Yıldızlordları ve Hazine Evinin Genç Sakinleri. Bu hazine onunki. Çok çok uzun zaman önce. Teşekkürler'."

"Biz bunu nerede bulmuştuk Ketho?"

"Bekle bir kataloga bakayım hemen. İşte buldum. Burada. Bunu mağara adamları-sakinleri, işte her neyse, onlar getirmişler. Gdemler yani. Pazarlık saplantıları varmış. Buraya geldikleri gemiyi, AD4'ü satın almak istemişler. Biz de kabul etmişiz. Bu da ödemenin yarısıymış. Kendi elleriyle yaptıklarını söylemişler."

"Eminim artık böyle enfes parçalar yapamıyorlardır. Endüstri toplumu olma yolundalar artık."

"Ama galiba bu parçanın, kendilerine ya da bize değıl, o kadına ait olduğuuna onlar da inanıyor Rocannon yoksa kadına zaman yolculuğuunda eşlik etmezlerdi. Üstelik bu kadın ile Fomalhaut arasındaki zaman farkı bayağı fazla olmalı!"

"En aşağı on beş yirmi yıl," dedi YZYB etnoloğu. Kendisi yıldızlararası sıçramalara alışkındı. "O kadar uzun değıl yani. Ama ne Elki-

tabı ne de bu *Rehber* tam bir tahmin yapmama yardım edecek verilere sahip. Bu türler üzerinde doğru dürüst bir araştırma yapılmadığı belli. Bu küçük adamlar ona basit bir nezaket gösteriyor olabilir. Aksi halde bu lanet safir yüzünden türler arası bir savaş çıkabilir. Belki de sadece, kendilerini ondan aşağı gördükleri için kadının arzusunu yerine getiriyorlar. Ya da görünüşleri böyle olsa da kadın onların esiri olabilir, bizi kandırmaya çalışıyorlardır yani. Nereden bilebiliriz ki?... Peki, bunu onlara verebilir miyiz Ketho?"

"Evet, evet. Bütün Exotica teknik olarak ödünç alınmış sayılıyor, arada sırada talepler geliyor ama mülkiyeti bizde değil. Pek tartışmıyoruz. Barış her şeyden önce gelir. Savaş çıkınca da..."

"Tamam, o zaman, kolyeyi ona vereceğimizi iletiyorum."

Ketho gülümsedi, "Bizim için şerefdir," dedi. Sandığı açıp, büyük altın zinciri çıkardı, sonra her zamanki utangaç tavrıyla Rocannon'a uzattı. "Sen ver."

Böylece mavi mücevher önce Rocannon'un avuçlarına yerleşti.

Rocannon'un aklı ise mücevherde değildi. Avucundaki mavi ateş ve altınla doğrudan doğruya güzel yabancıya döndü. Kadın onu almak için elini kaldırmadı. Onun yerine başını öne eğdi ve Rocannon kolyeyi kadının boynuna taktı. Altın kahvesi teninde kolye alev alev yanan bir füyüye gibi duruyordu. Kolyeye bakıp başını kaldıran kadının yüzünde öylesine bir gurur, saadet ve minnettarlık ifadesi vardı ki Rocannon'un dili tutuldu. Küçük küratör ise alelacele kendi dilinde bir şeyler gevelemeye çalıştı: "Bir şey değil, rica ederiz." Kadın, altın başını ona ve Rocannon'a doğru hafifçe eğdi. Sonra, çömelmiş duran muhafızlarına (yoksa onu tutsak alanlara mı demeli) dönüp başıyla işaret etti ve yıpranmış mavi pelerinine sarınarak uzun salondan aşağı doğru yürüyüp gözden kayboldu. Ketho ve Rocannon arkasından bakakalmışlardı.

"Bazen şöyle hissediyorum..." diye başladı Rocannon.

O susunca, "Nasıl?" diye sordu, uzun bir aradan sonra Ketho.

"Bazen düşünüyorum da... hakkında neredeyse hiçbir şey bilmediğimiz bu dünyalardan gelen insanlarla tanıştığımda bazen... sanki bir efsanenin bir yerini atlamış gibi hissediyorum, trajik bir mit varmış gibi, pek de anlayamıyorum..."

"Evet" dedi küratör, boğazını temizleyerek. "Acaba... acaba adı neydi?"

O, Peri kızı Semley'di, Altın Semley, Kolyeli Semley. Clay halkı onun iradesine boyun eğmişti. Hatta onu götürdükleri yerdeki, gecenin sonundaki o korkunç kentin Yıldızlordları bile onun isteğini yerine getirmişlerdi. Ona reverans yapmışlar ve kendi ellerindeki hazineyi seve seve vermişlerdi.

Ama yine de çevresini saran o mağaraların, alçak kaya tavanların, kimin konuştuğunu ya da ne yaptıklarını bilememenin, gürleyen seslerin, gri ellerin ona uzanmasının verdiği o tuhaf hissi üzerinden atamıyordu. Bunların önemi yoktu artık. Kolyenin bedelini ödemişti, daha ne olsun. Şimdi onundu. Fiyatı ödenmiş, geçmiş geçmişte kalmıştı.

Rüzgâr küheylanı kutu gibi bir şeyin içinden sürünerek çıktı, gözleri buğulu, tüyleri buz parçalarıyla doluydu. Öncesinde Gdemiar mağaralarından çıkınca uçamayacak gibi duran at şimdi iyileşmiş gibi görünüyordu. Yumuşak bir güney rüzgârını arkalarına alarak Hallan'a dönüş yolculuğuna başladılar. "Haydi, hızlı, hızlı," diyordu ona Semley. Rüzgâr zihnindeki karanlıkları dağıtırken gülmeye başlamıştı. "Durhal'ı hemen görmek istiyorum, hemen..."

Ve hızla uçtular. İkinci gün gurup vakti Hallan'a vardılar. Küheylan, sırtında Semley'le bin metre boyunca uzanan ormanların olduğu Kanyon Köprüsü'nün karşısındaki Hallan'ın bininci basamağına konduğunda, Clay halkının mağaraları artık bir anıdan ibaretti Semley için. Akşamın altın ışığında kondukları merdivenli avluda atın sırtından inen Semley, duvara oyulmuş güçlü kahraman heykellerinin ve giriş kapısında bekleyen iki muhafızın arasındaki son birkaç basamağı da geçti. Muhafızlar o geçerken eğilmiş ve boynundaki dehşetli şeye bakakalmışlardı.

Ön salonda, önünden geçmekte olan bir kızı durdurdu. Durhal'ın yakın akrabalarından biri olması gereken bu kız çok güzeldi ama Semley bir türlü onun kim olduğunu çıkaramadı. "Beni tanıyor musun, genç hanım? Ben Semley. Durhal'ın karısı. Leydi Durossa'ya döndüğümü söyler misin?"

Çünkü içeri girip de ansızın Durhal'la tek başına karşılaşmaktan korkuyordu; Durossa'nın desteğini alacaktı.

Genç kız ise ona bakıp duruyordu. Yüzünde tuhaf bir ifade vardı. "Peki, Leydi," diye mırıldandı ve Kule'ye doğru seğırtti.

Semley yaldızlı, harap salonda bekledi. Kimse gelmiyordu. Yoksa hepsi Şölen Salonu'ndaki masada mı toplanmışlardı? Huzursuz bir sessizlik vardı. Semley bir dakika bekleyip Kule'nin merdivenlerine doğru ilerledi. Ama o sırada tam karşısına taş döşemeler üzerinde ona doğru yürürken kollarını açan ve ağlayan yaşlı bir kadın çıktı.

"Ah Semley, Semley!"

Bu kır saçlı kadını daha önce hiç görmemişti, geri çekildi.

"Durun bayan, siz de kimsiniz?"

"Ben Durossa'yım, Semley."

Durossa gözyaşları içinde ona sarılırken Semley hareketsiz ve sessizdi. Semley'e sorular soruyordu: Clay halkı onu tutsak mı etmişti ve bunca yıl büyüyle mi ellerinde tutmuşlardı? Yoksa o tuhaf hileleri olan Fianlar mıydı bunu yapan? Bir süre sonra geriye doğru bir adım atan Durossa ağlamayı kesti.

"Hâlâ gençsin. Buradan gittiğin günkü kadar gençsin. Ve boynunda o kolye..."

"Kocam Durhal'a armağanımı getirdim. O nerede?"

"Durhal öldü."

Semley kıpırdamıyordu.

"Senin kocan, benim kardeşim Durhal yedi yıl önce bir savaşta öldü. Sen gideli dokuz yıl olmuştu. Yıldızlordları bir daha gelmedi buralara. Biz de Doğu Sarayları'yla savaşa girdik. Angyarlar ile Log ve Hul-Orrenler arasında oldu savaş. Durhal savaşırken bir vasıfsızın mızrağıyla öldü. Üstünde zırh yok sayılırdı, yüreğindeki yaşama isteğini ise çoktan yitirmişti. Orren Bataklığı'nın ötesindeki kırlara gömüldü."

Semley gözlerini uzaklara çevirdi. "O zaman ben de onun yanına gideyim," dedi.

Boynundan sarkan ağır altın zincire dokundu. "Ona armağanımı vereyim."

"Dur Semley! Durhal'ın kızı, senin kızın var, onu gör önce. Güzel Haldre'yi!"

Bu, Semley'in az önce konuştuğu ve Durossa'ya haber vermeye gönderdiği kızdı. On dokuz yaşlarındaydı. Gözleri Durhal'ın gözle-riydi. Koyu mavi. Kız Durossa'nın yanında durdu ve annesi olan bu kadına, onunla aynı yaşta olan kadına baktı. Yaşları gibi altın saçları ve güzellikleri de aynıydı. Sadece Semley biraz daha uzundu ve göğ-sünde mavi bir taş takılıydı.

"Al bunu," dedi. "Al bunu. Bunu uzun gecenin öteki ucundan Durhal ve Haldre için getirdim!" Semley bu sözleri, ağır zinciri çıkarmak için başını hızla eğerken haykırarak söyledi. Sonunda kolye soğuk ve berrak bir şingirtıyla taş döşemeye düşmüştü. "Al onu Haldre!" diye haykırdı tekrar. Sonra hıçkırıklara boğuldu ve koşarak Hallan'dan uzaklaştı; bir şeylerden kaçan vahşi bir yaratık gibi hızla köprüyü geçti; uzun, geniş savanları aştı; dağın yamacındaki ormana dalıp doğu yönünde gözden kayboldu.

Paris'te Nisan

Bu, yayımlandığında para aldığım ilk öyküm, aynı zamanda, yayımlanan ilk öyküm ama yazdığım ya otuzuncu ya da kırkinci öykü. Erkek kardeşim Ted, etrafında okuma yazma bilmeyen beş yaşında bir kız kardeşin dolaşmasından sıkılınca bana okumayı öğretti, o günden beri şiir ve kurmaca yazıyorum. Yazdıklarımı yayıncılara göndermeye yirmili yaşlarımda başladım. Bazı şiirlerim basıldı ama otuzuma gelene dek kurmacalarımı gönderme konusunda bir sistem yakalayamadım. İstisnasız, hepsi geri geliyordu.

"Paris'te Nisan" 1942 yılından bu yana yazdığım ilk "janr" öyküsüdür, fantezi ve bilimkurgu olduğu hemen anlaşılabilir. 1942'de Astounding için Yaşamın-Yeryüzündeki-Kökene adlı bir öykü yazmışım ama anlaşılmaz bir nedenle reddedilmişti (John Campbell ile asla anlaşamadık.) On iki yaşındayken ret mektubu almak bile çok mutlu etmişti beni, otuz iki yaşına geldiğimde ise çek mektubu

geldiğinde mutlu oluyordum. "Profesyonellik bir erdem değildir; profesyonel sadece, hobi olarak yaptığı işten para kazanan bir amatördür." Fakat para ekonomisinde, size para ödeniyor olması eserinizin yayınlanacağı anlamına gelir; kitabınız okunacak demektir; eseriniz bir iletişim aracı olmuştur ve sanatçının amacı da budur. 1962 yılında bu öyküyü satın alan Cele Goldsmith Lalli, bir bilimkurgu dergisinin sahip olabileceği en girişimci ve sezgisi en güçlü editörlerden biridir; bu kapıyı bana açtığı için kendisine minnettarım.

Profesör Barry Pennywither tavan arasındaki soğuk, gölgeli odasında oturmuş, gözlerini önündeki masaya dikmişti. Masanın üzerinde bir kitap ve ekmek kabuğu duruyordu. Ekmek onun az önceki akşam yemeği idi, kitap ise hayatının çalışması. Her ikisi de kurumuştur. Dr. Pennywither içini çekti, sonra titredi. Bu eski evin alt katları oldukça hoştu ama ne yazık ki ısıtma tesisatı çalışmıyordu ve bugün Nisan ayının 2'siydi; dışarıda karla karışık yağmur yağıyordu. Dr. Pennywither başını azıcık kaldırırsa penceresinden Notre Dame de Paris'in köşeli iki kulesini görebilirdi. Günbatımında göğe doğru yükselen buğulu kuleler, uzansa dokunacakmışçasına yakındı; zira yaşadığı yer olan Saint Louis Adası suyun üzerinden Kent Adası'nın arkasına, Notre Dame'ın olduğu noktaya sürüklenen küçük bir mavana gibiydi. Ama başını kaldırmadı. Çok üşüyordu.

Koca kuleler karanlığa, Dr. Pennywither ise kasvete gömüldü. Yüzünde bir nefret ifadesiyle kitabına baktı. Bu kitap ona Paris'te bir yıl kazandırmıştı. "Ya yayın yap ya da git," demişti Fakülte Dekanı. O da bu sözü dinleyip yayımlamıştı. Ödülü ise bir yıl öğretmenlik yapmadan ama maaş da almadan izne ayrılmak olmuştu. Munson Koleji öğretmenlik yapmayan öğretmenlere para ödeyebilecek güçte değildi. Bu yüzden biriktirdiği tüm parasını çekmiş ve yine bir öğrenci olarak tavan arasında yaşamak, kütüphanede 15. yüzyıl el-yazmalarını okumak, bulvarlardaki kestane çiçeklerini görmek için Paris'e gelmişti. Ama netice hiç de parlak değildi. Kırkına gelmişti, ıssız tavan aralarında yaşamak için çok yaşlıydı. Bu karla karışık yağmur yüzünden kestane çiçekleri don yiyecekti. Yaptığı çalışmalardan da sıkılmıştı. Kimin umurundaydı Pennywither'in teorisi? Kimin umurundaydı şair François Villon'un 1463 yılında esrarlı bir şekilde

ortadan kaybolmasına dair yazdığı eser? Kimsenin. Zaten arada 500 yıllık bir boşluk vardı; zavallı Villon'la, yani tüm zamanların en büyük genç suçlusuyla ilgili bu Teori, asla kanıtlanamayacak cinstendi. Üstelik Villon ha Montfaucon'un darağacında ölmüş, ha – Pennywither'in düşündüğü gibi – İtalya'ya giderken Lyons yolundaki bir genelevde, ne fark ederdi? Hiç. Ondan başka hiç kimse Villon'a düşkün değildi. Kimse Pennywither'ı da sevmiyordu. Dr. Pennywither'ın kendisi bile. Neden sevsindi ki? Tamir yüzü görmemiş harap bir binada, ısıtma tesisatı çalışmayan bir çatı katında bir başına oturan ve okunamaz bir kitap daha yazmaya çalışan, asosyal, hiç evlenmemiş, dar gelirli, ukala bir adam. "Ben gerçekçi değilim," dedi bir kez daha içini çekerek ve bir kez daha titreyerek. Kalkıp yataktan battaniyeyi aldı, sınıksı sarınıp masaya oturdu ve bir Gauloise Bleue yakmaya çalıştı. Çakmak yanmadı. Yine içini çekti. Bu sefer kalkıp o iğrenç kokulu Fransız çakmak gazını aldı ve oturdu. Yine kozasına sarındı, çakmağı doldurdu ve çaktı. Gazı doldururken biraz da etrafa dökmüştü. Çakmak yandı, Dr. Pennywither da. Bileklerinden aşağısı tutuşmuştu. "Allah kahretsini!" diye bağırdı. Parmaklarından mavi alevler yükseliyordu. Yerinden sıçrayıp elini kolunu hızla sağa sola savurmaya başladı. Bir yandan da "Kahrolası!" diye bağıırıyor ve Kader'e lanet okuyordu. Her şey aksi gidiyordu. Ne anlamı vardı? Tarih 2 Nisan 1961, saat 8:12 idi.

Soğuk çatı katında bir adam kamburunu çıkarmış oturuyordu. Baharın günbatımında, arkasındaki pencerede Notre Dame'ın köşeli kulelerinin silueti görünüyordu. Bir masanın başındaydı; önünde bir kalıp peynir ve demir mandallı, el yazması bir kitap duruyordu. Kitabın adı (Latince) *Ateş Elementinin Diğer Üç Elementten Üstünlüğü* idi. Kitabın yazarı, kitabına nefretle bakıyordu. Yanındaki küçük demir sobada küçük bir imbik kaynıyordu. Jehan Lenoir, ısınabilmek için, minik mekanik hareketlerle arada sırada iskemlesini sobaya yaklaştırıyordu ama kafasında çok daha çetin problemlerle uğraşıyordu. Sonunda, (Ortaçağ sonu Fransızca'sıyla) "Kahretsini!" diyerek kitabı gürültüyle kapatıp ayağa kalktı. Ya teorisi yanlışsa? Ya üstün element su ise? Bu tür şeyleri nasıl ispat edebilir ki insan? Tek bir gerçek olduğundan kesin olarak emin olmanın bir yolu, bir yöntemi olmalıydı!

Ama her gerçek yeni gerçeklere ulaşıyor, devasa bir kördüğüm oluyor, Yetkililer aralarında anlaşıyorlardı. Zaten kimse okumayacaktı bu kitabı. Sorbonne'daki sefil ukalalar bile. Onlara göre, fikirleri sapkındaydı. Neye yarayacaktı? Yoksulluk ve yalnızlık içinde geçen, hiçbir şey öğrenemeyip sadece tahmin ve teorilerde bulunabildiği bir hayata hayat mı denirdi? Tavan arasında bir aşağı bir yukarı öfkeyle yürümeye başladı; sonra durdu. "Pekâlâ!" dedi Kader'e. "Aferin! Madem sen bana hiçbir şey vermiyorsun, ben de istediğimi kendim alırım!" Döşemenin büyük bir kısmını kaplayan kitap yığınlarından birinin yanına gitti ve en alttaki ciltlerden birini hırsıyla çekti (bu arada üstlerde duran dosyalar devrildiği için kitabın derisi çizildi, parmakları yaralandı), kitabı masanın üzerine hızla bıraktı ve sayfalardan birini dikkatle incelemeye başladı. Sonra, yüzüne yerleşen bir isyan ifadesiyle malzemeleri topladı: Kükürt, gümüş ve tebeşir... Oda toz ve pislik içinde olmasına karşın, küçük çalışma masası temiz ve düzenliydi. Malzemeleri toparlaması uzun sürmedi. Sonra durakladı. Pencereden dışarı, kuleleri, ancak orada olduklarını bilen birinin seçeceği karanlığa bakarak "Çok saçma," diye mırıldandı. Sokaktan bir bekçi geçerek saati bildirdi: Soğuk berrak bir akşamın sekizi. Etraf o kadar sessizdi ki Seine Nehri'nin şırıltıları bile duyuluyordu. Omuzlarını silkti, kaşlarını çattı, tebeşiri eline aldı ve masanın yan tarafında, yere güzelce bir beş köşeli yıldız çizdi. Sonra kitabı eline alıp tane tane ve dikkatli bir sesle okumaya başladı: "*Haere, haere, audi me...*" Bu uzun bir büyüydü ve çoğu da zırvaydı. Sesi geriye gitti. Sıkın ve mahcup bir tavırla dikiliyordu. Son sözleri hızlı hızlı söyledi ve kitabı kapattı. Sonra birden kendini kapıya yaslanmış buldu. Pentagramın içinde sağa sola sallayıp durduğu pençelerinden çıkan mavi alevleriyle aydınlanan devasa, şekilsiz nesneye ağzı beş karış açık bakakaldı.

Barry Pennywither nihayet kendini topladı ve sarındığı battaniyenin katları arasına ellerini sokarak alevleri söndürdü. Yanmamıştı. Allak bullak olmuş vaziyette, yine masasına oturdu. Kitabına baktı. Sonra daha dikkatli baktı. Masada duran kitap ince, gri ve adı *Geçmiş Yılların Villon'u: Olasılıklar Araştırması* başlıklı kitap değildi. Kalın, kahverengi kitabın başlığı *Incantatoria Magna*'ydı. Bunun ne işi vardı ma-

rasında? 1407 tarihli, paha biçilmez bir elyazmasıydı ve bugüne kadar ulaşılabilmiş tek kopyası Milano'daki Ambrosian Kütüphanesi'ndeydi. Ağır ağır dönerek etrafına baktı. Bakıyordu bakmasına ama baktıkça ağzı da hayretten açılıyordu. Bir soba, bir kimyager masası, deri kaplı iki üç düzine inanılmaz kitap yığını ve kendi odasının kapısı. Bir de kapıya yaslı duran iki büküm küçük bir yaratık. Bu şekilsiz ve kara yaratıktan bir de kuru bir zangırdama sesi geliyordu.

Barry Pennywither pek cesur bir adam değildi ama mantıklıydı. Aklını yitirdiğini düşündü ve oldukça sakın bir sesle, "Sen Şeytan mısın?" diye sordu.

Yaratık titredi, daha doğrusu zangırdadı.

Notre Dame'ın silüetine bir göz atan profesör haç çıkarmaya çalıştı.

Bu hareketin üzerine yaratık seğirdi, kıpırtı değildi bu. Bir seğirmeydi. Sonra hafif bir sesle ve kusursuz bir İngilizce'yle (hayır tabii, kusursuz bir Fransızca'yla) *yo, o da değil, daha ziyade tuhaf bir Fransızca'yla: "Mais vous estes de Dieu",* dedi.

Barry kalktı ve kapıdaki şeye dikkatle bakmaya başladı. "Sen de kimsin?" diye sordu. Karşısındaki ise gayet insani bir ifadeyle ona bakıp uysalca cevapladı: "Jehan Lenoir."

"Odamda ne işin var?"

Bir sessizlik oldu. Lenoir dizlerinin üzerinden kalkıp doğruldu. "Bir kere burası benim odam," dedi sonunda ama sesi çok kibarlı.

Barry etrafındaki kitaplara ve imbiklere baktı. Yine bir sessizlik. "Peki, ben nasıl geldim buraya?"

"Seni ben getirdim "

"Sen doktor musun?"

Lenoir gururla başını salladı. Bütün havası değişmişti. "Evet, ben doktorum," dedi. "Evet, seni buraya ben getirdim. Eğer Tabiat bana bilgi vermezse, ben de Tabiatı kendim fetheder, mucize yaratırım! Bilimin yüzünü Şeytan görsün. Aslında bilim adamıyım..." Gözlerini Barry'ye dikti. "Ama artık değilim! Bana aptal dediler, kâfir dediler ama Tanrı şahidimdir, ben daha da beteriyim! Bir büyücü, bir sihirbazım, Kara Jehan'ım ben! Büyü işe yarıyormuş baksana! Demek

^{*} Fakat, Sizi Tanrı gönderdi.

ki bilim zaman kaybından başka bir şey değilmış. Değil mi ya!" dedi ama hiç de muzaffer bir edası yoktu. "Keşke işe yaramasaydı," dedi daha kısık bir sesle. Kâğıtlar arasında volta atmaya başladı.

"Bence de," dedi konuğu.

"Sen kimsin?" diye dik dik sordu Lenoir başını kaldırıp. Ama diklendiği kişiyle arasında en az otuz santim boy farkı vardı.

"Ben Barry A. Pennywither. Indiana'da Munson Üniversitesi'nde Fransız dili öğretmeniyim. Çalışmalarımı tamamlamak için Paris'e geldim ve Geç Ortaçağ Fr..." O anda durdu. Lenoir'nın aksanını şimdi fark etmişti. "Hangi yıldayız? Hangi yüzyıldayız? Söyler misin, Dr Lenoir..." Karşısındaki Fransız şaşırmıştı. Değişen sözcükler, değişen telaffuzlar. "Ülkeyi kim yönetiyor?"

Lenoir omuzlarını silkti, tam bir Fransız gibi yapmıştı bunu (bazı şeyler asla değişmiyor). "Kral Louis," dedi. "XI. Louis. Pis bunak örümcek."

Bire süre tahtadan Kızılderili heykelleri gibi birbirlerine bakakaldılar. İlk konuşan Lenoir oldu. "Sen insan mısın yani?"

"Evet. Bak Lenoir, bence, sen, yani yaptığın büyü, biraz acemi işi olmuş."

"Öyle görünüyor," dedi simyacı. "Sen Fransız mısın?"

"Hayır."

"Yoksa İngiliz misin?" diye parladı Lenoir. "O kahrolası pisliklerden misin?"

"Hayır. Hayır. Ben Amerika'dan geliyorum. Ben sizin... sizin geleceğinizden geliyorum. 20. yüzyıldan." Barry kızardı. Her şey çok aptalca görünüyordu ama o ılımlı bir adamdı. Ve bunun bir göz yanılgısı olmadığından da emindi. İçinde bulunduğu oda yeniydi. Beş yüzyıllık bir oda değildi. Süpürülmemişti falan ama yeniydi. Yumuşak dana derisiyle ciltlenen, pırıltılı altın harfli kapağıyla dizinin dibinde duran *Albertus Magnus* da yeniydi. Lenoir'nın üzerindeki ise kostüm değil, siyah gündelik robuydu...

"Lütfen otur, bayım," diyordu Lenoir. Sonra da yoksul bilim adamlarının hoş fakat dalgın nezaketiyle ekledi. "Yolculuk seni yordu mu? Biraz peynir ekmeğim var, benimle paylaşırsan şeref duyarım."

Masaya oturup peynir ekmek yediler. Lenoir önce neden bu kara

büyüyü denediğini açıklamaya çalıştı. "Burama kadar gelmişti," dedi. "Bıktım! Yirmi yaşımdan beri tek başıma köle gibi çalışıyorum, peki ne için? Bilgi için. Tabiatın sırlarını biraz olsun öğrenebilmek için. Ama öğrenilmiyor." Bıçağı kaptığı gibi masaya sapladı. Bir santim kadar içeri girmişti. Barry sıçradı. Lenoir zayıf, ufak tefek bir adamdı ama hırslı bir tip olduğu belliydi. Solgun ve zayıf olsa da hoş bir yüzü vardı; zeki, dikkatli, canlı. Bu yüz Barry'ye 1953 yılına dek gazetelerde görülen ünlü bir atom fizikçisinin yüzünü hatırlattı. Bu benzerlik onu şu sözleri söylemeye itti. "Bir kısmı öğreniliyor Lenoir, hatta epey öğrendik sayılır, biraz ondan biraz bundan..."

"Ne?" dedi simyacı, kuşkuluydu ama merak da ediyordu.

"Şey, aslında ben bilim adamı değilim..."

"Altın yapabilir misin?" diye sorarken sırtıyordu.

"Hayır, zannetmiyorum ama elmas yapanlar olduğunu biliyorum."

"Nasıl?"

"Karbonu... kömürü alıp... bilirsin işte... çok yüksek ısı ve basınca tabi tutuyorlar galiba. Kömür de elmas da karbondur biliyorsun, aynı element yani."

"Element mi dedin?"

"Aslında dediğim gibi, ben bilim adamı değilim..."

"Peki, hangisi en üstün element?" diye haykırdı Lenoir, gözleri ateş saçıyordu, bıçak elinde kalmıştı.

"Yüze yakın element var," dedi Barry soğuk bir sesle, tedirginliğini saklamaya çalışıyordu.

İki saat içinde Barry'nin okul yıllarındaki kimya derslerinden aklında kalan ne varsa hepsini silip süpüren Lenoir gece yarısı dışarı fırladı ve elinde bir şişeyle hemencecik döndü. "Hocam," diye bağırdı, "ben kalkmış sana sadece peynir eklemek ikram ediyorum!" Elinde 1477 hasadı, güzel bir Burgonya şarabı vardı. 1477 hasadı iyiydi. Birlikte birer kadeh içtikten sonra Lenoir, "Sana borcumu ödemenin bir yolu varsa, lütfen söyle..." dedi.

"Var aslında. Şair François Villon'u bilir misin?"

"Evet," dedi Lenoir, şaşırmıştı biraz. "Ama o yalnızca ıvır zıvır Fransızca şeyler yazardı. Latince yazmazdı."

"Peki, ne zaman ve nasıl öldüğünü biliyor musun?"

"Evet, kendi gibi bir serseri sürüsüyle '64 ya da '65'te Montfaucon'da asıldı. Neden sordun?"

İki saat sonra şişe boşalmış, boğazları kurmuştu ve dışarıdaki bekçi, saatin soğuk bir sabahın üçü olduğunu bildiriyordu. "Jean, ben çok yoruldum," dedi Barry. "Beni geri göndersen iyi olacak." Simyacı fazlasıyla kibar, fazlasıyla minnettar ve itiraz edemeyecek kadar yorgundu. Barry pentagramın içinde dimdik durdu: Ağzında bir Gauloise Bleue, kahverengi bir battaniyeye sarılı, uzun boylu sıska bir tip. "Adieu" dedi Lenoir hüzünle. "Au revoir" dedi Barry. Lenoir büyümlü sözleri tersten okumaya başladı. "Me audi, haere, haere." Okudu ve iç çekti. Başını kaldırdığında pentagram boştu. Mumum ışığı hafifçe titredi. "Ama daha o kadar az şey öğrenmiştim ki!" diye bağırdı Lenoir boş odada. Sonra da açık duran kitaba yumruğunu indirerek şöyle dedi: "Ve de böyle bir dostum olmamıştı hiç. Gerçek bir dost." Barry'nin ona bıraktığı sigaralardan bir tanesini yaktı, tütüne çabucak alışmıştı. Masada birkaç saat kestirdi. Uyandığında bir süre düşündü, mumu tekrar yaktı, *Incantatoria'yı* açtı ve yüksek sesle okumaya başladı: "Haere, haere..."

"Hay Allah razı olsun," diyen Barry pentagramdan hızla dışarı çıkıp Lenoir'nın eline sarıldı. "Oraya döndüm, bu odaya, aynı odaya Jehan! Ama o oda eskiydi, korkunç eski bir odaydı. Üstelik boştu, sen yoktun orada. Tanrım, dedim, ben ne yaptım? Yeniden oraya dönmek, o adamın yanına dönmek için ruhumu satarım diye düşünüyordum. Zaten öğrendiklerimle ne yapabilirdim? Kim inanır bana? Nasıl kanıtlarım? Üstelik kimi bulup da anlatacağım? Kimin umurunda? Uyuyamadım, Oturup bir saat ağladım."

"Burada kalır mısın?"

"Evet. Bak, sana bunları getirdim; olur da beni çağırırsın diye."

Süklüm püklüm bir ifadeyle sekiz paket Gauloise, bir sürü kitap ve bir altın saati masaya yaydı. "Bu biraz para eder herhalde," dedi. "Kâğıt frankların pek işe yaramadığını biliyorum."

Basılı kitapları gören Lenoir'nın gözleri merakla parladı ama hâlâ yerinden kıpırdamamıştı. "Dostum," dedi, "Ruhumu bile satabilirdim... dedin ya... ben de öyle. Olsun ama satmadık. Zaten anlayamıyorum, nasıl oldu ki bu? Bizler iki adamız. Şeytan değiliz. Kanla

anlaşma da imzalamadık. Bu odada yaşayan iki adamız..."

"Bilmiyorum," dedi Barry, "Bunu sonra düşünürüz. Seninle kalabilir miyim?"

"Kendini evinde farz et," diyen Lenoir lütufkâr bir ifadeyle tüm odayı, kitap yığınlarını, imbikleri, solgun mumu gösterdi. Pencerenin dışında ise katman katman grilikler ve Notre Dame'ın yükselen büyük kuleleri görünüyordu. 3 Nisan gününün şafağı söküyordu.

Kahvaltıdan sonra (ekmek kabukları ve peynir kırıntıları) dışarı çıkıp güney kulesine gittiler. Katedral gelecekte nasılsa yine öyle görünüyordu, yalnızca 1961'den daha temizdi ama manzarası Barry'yi hayretler içinde bıraktı. Yukarıdan bakınca küçük bir kasaba görünüyordu. İki küçük ada evlerle kaplıydı. Sağ kıyıdaki surların içerisinde daha fazla ev vardı; sol kıyıda ise üniversitenin etrafından birkaç cadde geçiyordu. İki heykelcik arasındaki güneşten ısınmış taşların üzerinde güvercinler gurulduyordu. Bu manzarayı daha önce de görmüş olan Lenoir korkuluk duvarının üzerine Roma rakamlarıyla o günün tarihi kazıyordu. "Hadi bunu ıslatalım," dedi. "Gel taşraya çıkalım. İki yıldır şehirden dışarı adımımı atmamıştım. Basıp şuraya..." Birkaç kulübeyle bir evin zar sor seçildiği puslu, yeşil bir tepeyi işaret ediyordu. "Montmartre'a gidelim, olmaz mı? Söylediklerine göre orada güzel barlar varmış."

Çok geçmeden yaşamları düzene oturdu. Başlangıçta Barry kalabalık caddelerde biraz tedirginlik hissediyordu ama Lenoir'dan aldığı siyah kıyafet sayesinde boyu dışında bir garipliği kalmamıştı. Herhalde 15. yüzyıl Fransa'sının en uzun boylu adamıydı. O sıralarda yaşam standartları düşüktü ve bitlerden uzak durmak imkânsızdı ama Barry hiçbir zaman konfora değer veren bir insan olmamıştı; özlediği tek şey, kahvaltıda kahve içmekti. Bir yatak ve bir ustura alıp (Barry kendi tıraş bıçağını unutmuştu) ev sahibine, Lenoir'nın Auvergne'den gelen kuzeni M. Barrie olarak tanıtılınca evle ilgili işi de halletmiş oldu. Barry'nin saati muazzam para getirmişti: Dört altın. Bu parayla bir yıl geçinebilirlerdi. Saati Illyra'dan kalma harikulade bir kronometre olarak satmışlardı. Alıcısı ise krala hediye edebileceği güzel bir parça arayan bir saray nazırıydı. Nazır, saatin arkasına kazınan yazıya bakmış (Hamilton Bros., New Haven, 1881) ve bilmiş bilmiş başını sall-

mişti. Ama maalesef adam daha hediyesini veremedi Kral Louis'nin fesat saray mensupları için hazırlattığı kafeslerinden birine kapatıldı. Saate gelince, o hâlâ Plessis harabelerinin arasında, bir tuğlanın arkasında olabilir. Ama bu durum bizim iki bilim insanımızı etkilemedi. Sabahları Bastille'i ve kiliseleri dolaşmaya çıkıyorlar ya da Barry'nin pek ilgisini çeken küçük şairlerle sohbet etmeye gidiyorlardı. Öğle yemeğinden sonra elektrik, atom teorisi, fizyoloji ve Lenoir'nın ilgisini çeken diğer konuları konuşuyorlar ve ufak tefek kimyasal ya da anatomik deneyler yapıyorlardı. Deneyler genellikle başarısızlıkla sonuçlanıyordu. Akşam yemeğinden sonra ise sadece konuşuyorlardı. İki dost, bahar gecesine açılan pencere ve gölgeli odada yüzyıllara yayılan ama hep bu anda ve burada sona eren sonsuz ve hoş sohbetler yapıyorlardı. İki hafta sonra birbirlerini hayat boyu tanıyor gibi hissetmeye başlamışlardı. Kusursuz bir mutluluk yaşıyorlardı. Birbirlerinden öğrendikleriyle hiçbir şey yapamayacaklarını biliyorlardı. 1961'de Barry eski Paris hakkındaki bilgilerini kime, nasıl kanıtlayacaktı ya da 1482'de Lenoir bilimsel yönteminin geçerliliğini kime, nasıl kanıtlayacaktı? Bu onları rahatsız etmiyordu. Zaten kimsenin onları dinlemesini beklemiyorlardı. Sadece öğrenmek istiyorlardı.

Yani, hayatları boyunca ilk kez mutluydular; hatta o kadar mutluydular ki şimdiye dek hep öğrenme isteklerinin arkasında kalmış olan birtakım arzuları uyanmaya başlamıştı. Bir gece masadayken Barry "Herhalde," dedi, "evlenme konusuna pek kafa yormadın bugüne kadar?"

"Hayır, pek sayılmaz," dedi arkadaşı; tereddütlüydü. "Yani, ben düşük gelirli biriyim... hem bence önemsiz..."

"Ve pahalı olurdu. Ayrıca, benim zamanımda kendine saygı duyan hiçbir Amerikalı kadın, benimki gibi bir yaşam istemez. Amerikalı kadınlar öyle havalı, becerikli, çekici ve ürkütücü yaratıklar ki bilemezsin..."

"Buradaki kadınlar da o kadar küçük ve karanlıklar ki. Hamamböceği gibiler. Dişleri de kötü," dedi Lenoir suratını asarak.

O gece kadınlar hakkında daha fazla konuşmadılar. Ama ertesi akşam yine konuştular. Daha ertesi akşam da. Hamile bir kurbağanın merkezî sinir sistemi üzerinde başarılı bir otopsi yapmışlardı ve bunu

kutlamak için iki şişe Montrachet '74 içip kafayı buldular. "Hadi bir kadın getirtelim Jehan," dedi Barry. Sesine kalın bir şehvet tonu oturmuş, çirkin heykelcikler gibi sırtıyordu.

"Ya bu kez Şeytanı uyandırırız ne olacak?"

"Arada çok mu fark var sanki?"

Çılginca gülerek yere bir pentagram çizdiler. "*Haere, haere,*" diye başladı Lenoir ama hıçkırık tutunca Barry işi devraldı. Son sözleri okudu. Önce soğuk bir esinti, sonra bataklık kokan bir hava hissedildi. Pentagramın içinde uzun siyah saçlı, anadan doğma çıplak, şaşkın gözlerle etrafa bakıp çığlık atan bir varlık belirdi.

"Kadın gerçekten, Tanrı tarafından yaratılma," dedi Barry.

"Öyle mi acaba?"

Öyleydi. "Al pelerinimi giy," dedi Barry. Zavallı şey aval aval bakıp titriyordu. Barry pelerini kadının omuzlarına yerleştirdi. Kadın otomatik olarak pelerine sarınarak mırıldandı: "*Gratias ago, domine.*"

"Latin bu!" diye bağırды Lenoir. "Latince konuşan bir kadın ha?" Lenoir'ın yaşadığı şoku atlatması, Bota adlı kadının yaşadığı şoku atlatmasından uzun sürdü. Kadın, Kuzey Fransa'da, Galya'da bir taşra valisinin evindeki kölelerden biriydi. Lutesya denilen çamurlu küçük bir ada kasabasında yaşıyordu. Latince'yi ağır bir Kelt aksanıyla konuşuyordu ve kendi zamanındaki Roma İmparatoru'nun bile kim olduğunu bilmiyordu. "Tam bir barbar," dedi Lenoir küçümseyen bir ifadeyle. Gerçekten de öyleydi: Dolaşık saçlı, beyaz tenli ve duru gri gözleri olan, cahil, az konuşan, mütevazı bir barbar. Onu derin bir uykudan uyandırmışlardı. Kadını rüya görmediğine ikna ettikleri zamansa, bunun, efendisi olan yabancı ve her şeye kadir taşra valisinin muzipliklerinden biri olduğunu düşündü ve olan biteni sorgusuz sualsiz kabullendi. "Sizlere mi hizmet edeceğim efendilerim?" diye uysalca sorarken somurtmuyor ve bir birine bir ötekine bakıyordu.

"Bana değil," dedi Lenoir aksi aksi ve Barry'ye dönerek Fransızca konuştu. "Sen devam et, ben kilerde uyurum." Odadan çıktı.

Bota başını kaldırıp Barry'ye baktı. Galyalıların hiçbiri bu kadar uzun boylu değildi. Romanlılarda ise uzun boy pek nadirdi. Üstelik ne Galyalılar ne de Romalılar bu kadar nazik konuşmazlardı. "Lam-

banız," dedi (Bu bir mumdu ama kadın o güne dek hiç mum görmemişti), "bitmek üzere. Söndüreyim mi?"

Ev sahibi, yılda iki sol karşılığında kileri de yatak odası olarak kullanmalarına izin verdi. Artık Lenoir tavan arasının ana odasında, yine tek başına uyuyordu. Arkadaşının yaşadığı bu rüya gibi aşkı, arpacı kumrusu gibi düşünerek fakat kıskançlık içermeyen bir ilgiyle izliyordu. Profesör ile köle-kız birbirlerini zevk ve şefkatle seviyorlardı. Aldıkları keyif, korumacı neşe dalgaları halinde Lenoir'ı da sarıyordu. Bota vahşi bir yaşam sürmüştü, hep bir kadın olarak muamele görmüş ama ona asla bir insan gibi davranılmamıştı. Bir hafta içinde o da serpilmiş, hayata dönmüştü ve nazik pasifliğinin altında neşeli ve zeki bir yaratılışı olduğu göstermeye başlamıştı. Lenoir bir gece, Barry'nin onu "Sıradan Parisliler'e benzemeye başladın," diye suçladığını duydu (Duvarlar inceydi). Bota ise şöyle cevap verdi, "Sürekli kendini savunmak zorunda olmamanın, korkmamanın, yalnız olmanın benim için anlamını bir bilseydin..."

Bu sözler üzerine Lenoir küçük karyolasında doğruldu ve kara kara düşünmeye başladı. Gece yarısı, her yer sessizleşince kalktı ve çıt çıkarmadan birkaç tutam kükürt ve gümüş hazırladı, yere bir pentagram çizdi ve kitabı açtı. Hafif bir sesle büyü sözleri okudu. Yüzü endişeliydi.

Pentagramda küçük beyaz bir köpek belirdi. Sinmiş ve kuyruğunu kaldırmıştı. Sonra ürkek ürkek ona doğru geldi, Lenoir'nın elini kokladı, başını kaldırıp şulu gözlerle ona bakarak uysal ve yalvaran bir inilti çıkardı. Kayıp bir köpek yavrusu... Lenoir köpeği okşadı. O da Lenoir'nın elini yaladı ve çılgın bir rahatlamayla her yerine sıçramaya başladı. Beyaz tüylü boynunda gümüş bir plaka vardı ve üzerinde "Jolie. Dupont, 36 rue de Seine, Paris VIe" yazıyordu.

Biraz ekmek kabuğu kemiren Jolie, Lenoir'nın iskemlesinin altına kıvrılıp uykuya daldı. Simyacı kitabı tekrar eline aldı ve yine çok hafif bir sesle ama kendinden daha emin, korkusuzca ve ne olacağını bilerek okudu büyü sözleri.

S bah olduğunda kiler-yatak odası-balayı odasından çıkan Barry kapı eşiğine gelir gelmez kalakaldı. Küçük, beyaz bir köpek yavrusu-

nu okşamakta olan Lenoir, yatağın başucunda oturmuş gümüş giysiler içindeki kızıl saçlı bir kadınla derin bir sohbete dalmıştı. Köpek havladı. Lenoir, "Günaydın," dedi ve kadının yüzünde olağanüstü bir gülümseme belirdi.

"Ey büyük İsa," diye mınıldandı Barry (İngilizce). Sonra "Günaydın," diyerek sordu: "Nerelisiniz?" Bu soru kadında bir Rita Hayworth etkisi yarattı, hatta daha incelikli. Yoksa Hayworth artı Mona Lisa mı demeliydi?

"Altair'den geliyorum, bugünden yedi bin yıl sonrasından" dedi, hâlâ, hatta daha da olağanüstü gülümsüyordu. Fransızca'sı futbol bursu almış birinci sınıf öğrencisinin aksanından bile daha kötüydü. "Ben bir arkeologum. Paris III'ün kalıntıları üzerinde bir kazıdaydım. Bu dili bu kadar kötü konuştuğum için affedin; ne de olsa sadece yazıtlardan öğrenebildiğimiz bir dil bu."

"Altair mi? Yıldız olan Altair yani? Ama sen insansın... galiba..."

"Gezeganimiz, yaklaşık dört bin yıl önce Dünya'dan gelen kolonilerle kuruldu, yani bugünden üç bin yıl sonra." Daha da harikulade bir gülücükten sonra Lenoir'ya baktı. "Jehan her şeyi açıkladı bana ama kafam hâlâ biraz karışık."

Barry, Lenoir'ı, "Bunu tekrar denemek tehlikeliydi Jehan!" diye payladı. "Şansımız fazla yaver gitti, biliyorsun."

"Hayır," dedi Fransız. "Şans değildi."

"Ama ne de olsa oynadığın şey bir kara büyü. Dinleyin Madam, isminizi bilmiyorum."

"Kislk" dedi kadın.

"Dinle Kislk," dedi Barry, bir an bile duraksamadan. "Sizler bilim-de muazzam ilerlemeler kaydetmiş olmalısınız... Peki, hiç büyü var mı orada? Böyle şeyler yapılıyor mu? Doğanın kanunları, bizim şimdi yaptığımız gibi, çiğnenebiliyor mu?"

"Ben doğrulanmış bir büyü vakası ne duydum ne de gördüm."

"O halde neler oluyor?" diye gürledi Barry. "Bu aptal, eski büyü Jehan'da, bizde işe yarıyor da, yani aynı büyü sadece burada işe yarıyor da, neden bu sekiz bin, hayır sekiz de değil, on beş bin yıllık kayıtlı tarihte başka hiçbir yerde, başka hiç kimse için işe yaramıyor? Neden? Neden? Ayrıca o salak köpek yavrusu da nereden çıktı?"

"Yavru köpek kaybolmuştu," diyen Lenoir'nın esmer yüzü ciddi-ydi. "Evinin yakınlarında bir yerde, Saint-Louis'de.

"Ben de çömlek kırıklarını ayıklıyordum," diyen Kisk de ciddi-ydi. "Bir ev arazisinde, Ada 2, Kazı 4, Bölüm D. Güzel bir bahar gün-yüdü. Ama ben nefretle doluydum. İğreniyordum. O günden de, yaptığım işten de, çevremdeki insanlardan da." Sonra yine ufak ve sıska simyacıya baktı. Uzun ve sessiz bir bakıştı bu. "Dün gece Jehan'a açıklamaya çalıştım. Sizin de gördüğünüz gibi ırkımızı geliştirdik. Hepimiz uzun boylu, sağlıklı ve güzeldir. Hiçbirimizin dışında dolgu yoktur. Erken Amerika dönemine ait kafataslarında hep dolgu ya rastlıyoruz... Bazılarımız kahverengi, bazılarımız beyaz, bazılarımız altın tenlidir. Ama güzel, sağlıklı ve kolay uyum sağlayan, iddialı ve başarılı bir ırkız. Mesleklerimiz ve başarı düzeyimiz Okul Öncesi Devlet Yuvaları'nda önceden planlanır. Ama ara sıra genetik hatalar da oluyor. Örneğin ben arkeolog olacak şekilde eğitildim, çünkü Öğretmenler benim insanları, yani canlı insanları sevmediğimi tespit ettiler. İnsanlar beni sıkıyor. Dışarıdan hepsi bana benziyor, içeriden ise hepsi bana yabancı. Her şey bu kadar birbirine benziyorken, nereye yuva diyeceksiniz?... Şimdi karşımda hijyenik olmayan ve yeterince ısıtılmayan bir oda görüyorum. Şimdi harabe olmamış bir katedral görüyorum. Şimdi benden daha kısa boylu, çürük dişli ve sert mizaçlı ve canlı bir adamla tanışıyorum. Artık yuvamdayım, kendim gibi olabileceğim, artık asla yalnız olmayacağım yerdeyim."

Bota kapının eşiğinden odaya bakıyordu, dolaşık saçlarının arasındaki yüzü kızardı. Mahcup bir gülümsemeyle yeni gelene Latince günaydın dedi.

"Kisk Latince bilmiyor," diyen Lenoir'nın sesinde müthiş bir memnuniyet ifadesi vardı. Bota'ya biraz Fransızca öğretmeliyiz. Ne de olsa aşkın dili Fransızcadır, değil mi ya? Hadi gelin, dışarı çıkıp ekmek alalım. Acıktım."

Kisk gümüş tuniğinin üzerine gayet kullanışlı ve kimliksiz pele-rini geçirdi. Lenoir ise güve yeniğiyle dolu siyah kıyafetini giydi. Bota saçını tararken, Barry düşünceli bir tavırla boynundaki bit ısırığını kaşıyordu. Kahvaltı için çıkmaya hazırlandılar. Simyacı ile yıl-

dızlararası arkeolog Fransızca konuşarak önden çıktı, Galyalı köle ve Indianalı profesör ise el ele ve Latince konuşarak arkalarından onları izledi. Güneşle pırıl pırıl yıkanan dar sokaklar kalabalıklaşmıştı. Az ötelerinde Notre Dame'ın kare köşeli kuleleri göğe uzanıyordu. Aşağıda ise Seine'in minik dalgalarının şıpırtısı duyuluyordu. Paris'te bir nisan ayıydı ve nehrin iki kıyısında da kestane çiçekleri açmıştı.

Üstatlar

Üstatlar, bilimin varlığının ve kazanımlarının elzem olduğunu anlatmak istediğim ve ilk yayımlanan hakiki, sahibici, gerçek, katışıksız bilimkurgu öykümdü. En azından Pazartesi günleri bilimkurgu derken bunu kastediyorum. Salı günleri ise başka bir şey kastediyorum.

Bazı bilimkurgu yazarları bilimden, bilimsel ruhtan, yöntemden ve çalışmalarından nefret ederler; bazılarıysa severler. Bazıları teknoloji karşıtıdır, bazıları da teknolojiye tapar. Bense karmaşık teknolojilerden sıkılırım; biyoloji, psikoloji ve astronomi ile fiziğin kurgusal uçları ya da en azından takip edebildiğim kadarı beni büyüler. Bilim insanı karakteri ise öykülerimde sık sık geçer ve genellikle oldukça yalnız, münzevi, maceraperest ve uç noktalarda yaşayan biridir.

Bu öykünün teması, daha sonraları nispeten daha iyi bir donanım ile tekrar dönüp ele aldığım bir tema. Ama içinde iyi bir cümle var: "Dünya ile Tanrı arasındaki uzaklığı ölçmeye çalışıyordun."

Adam karanlıkta tek başına duruyordu ve çıplaktı. Elinde, ucu tüten bir meşale vardı. Kızılımsı parlaklık havayı ve yeri ancak birkaç metre aydınlatıyordu. Ötesi ise karanlıktı. Ölçülemez bir karanlık. Zaman zaman esen ani bir rüzgâr, bir anın ancak yarısı kadar görünür gibi olan göz pırıltıları ve her yere yayılan uğultu sesler: "Daha yukarı kaldır!" Titreyen elleri arasındaki titreyen meşaleye karşın adam bu sözlerle uyuyordu. Karanlık adamın üzerine üşüşüp ona anlaşılmaz sözler eder ve onu tamamen sarıp sarmalarken, adam meşaleyi başından daha da yukarı kaldırmaya çalışıyordu. Rüzgâr daha soğuk esiyor, kızıl alev eriyip akıyordu. Adamın kaskatı kolları titremeye, sonra biraz sarsılmaya başladı; yüzü terden sırılsıklamdı, o yumuşak ama yoğun mırıltıları zar zor duyabiliyordu: "Daha yukarı, daha yukarı, daha yukarı..." Zaman artık akımıyordu; sadece fısıltılar büyüyordu, bir ulumaya dönüşene dek durmaksızın yükseliyordu ama hâlâ ona dokunan olmamıştı; bu korkunçtu, aydınlık dairenin içinden ona gelen hiçbir şey yoktu. Neden sonra, Yüce ses, "Şimdi yürü!" diye kükredi. "Öne doğru yürü!"

Meşaleyi başının üzerinde tutan adam göremediği bir yere doğru adım attı. Hayır, orada değildi. Yardım çığlığı atarak düştü; her yanını karanlık ve gürlemeler sarmıştı. Elinden bırakmadığı meşalenin alevi gözlerinin geresine düşmüştü.

Zaman... zaman ve ışık ve acı. Hepsi yeniden başlamıştı. Çukura benzer bir yerde çömelmişti, dört ayağı üzerinde çamurdaydı şimdi. Yüzü yanıyordu; parlak ışığın altındaki gözleri bu kez buğuya boğulmuştu. Çamura bulanmış çıplak adam başını kaldırıp tepesinde ışık saçarak dikilen bulanık şekle baktı. Işık muzaffer bir edayla beyaz saçlara, beyaz pelerinin uzun kıvrımlarına düşüyordu. Gözler Ganil'e dikildi, ses onunla konuştu: "İşte Mezar'dasın. Bilgi Mezarı'nda yatıyorsun. Tıpkı Cehennem ateşinin külleri altında ebediyen yatan ataların gibi." Ses daha da gürleyerek devam etti: "Kalk düşmüş adam, kalk!" Ganil ayakları üzerinde doğrulmaya çalıştı. Beyaz şekil onu işaret ediyordu: "Bu, İnsan Aklının Işığı'dır. Seni mezara götüren odur. At onu." Ganil, artık çamurlu siyah bir sopaya dönüşmüş olan meşaleyi hâlâ elinde tuttuğunu fark etti. Ve bıraktı. Beyazlı adam ağır bir coşkuyla "Şimdi kalk!" yine haykırdı, "Karanlıktan kalk ve Ortak

Günün Işığ'ına yürü!" Gani'l'e değen eller doğrulmasına yardım etti. Dizleri üzerindeki adamlar ona leğen, sünger getirip çamurlarını temizledi; diğerleri de onu havluyla tertemiz ve sıcacık olana dek kuruladı. Omuzlarına gri bir pelerin sarıldı. Bunların hepsi, konuşma ve gülüşme dolu, parlak, geniş bir salonda yaşıyordu. Kel bir adam gelip omzuna bir şaplak attı. "Hadi gel, sıra Yemin'e geldi."

"Doğru... hepsini doğru yaptım mı?"

"İyiydin! Sadece o kahrolası meşaleyi fazla uzun tuttun yukarıda. Senin yüzünden bütün gün hepimiz karanlıkta homurdanıp durmaya devam edeceğiz sandık. Hadi gel." Onu beyaz kiriş tavanlı, azametli bir salondaki siyah bir trotuardan geçirip, tavandan yere birkaç düz katla sarkan on metrelik bembeyaz bir perdenin önüne getirdiler. "Sır Perdesi," dedi birisi Gani'l'e, gayet normal bir şeyden söz edercesine. Gülüşmeler ve konuşmalar kesildi; herkes sessizce Gani'l'in etrafına toplandı. Perde o sessizlikte ikiye ayrılarak açıldı. Gani'l puslu gözleriyle karşısındaki şeye baktı: Yüce bir sunak, uzun bir masa ve beyazlar içinde bir adam.

"Sen, aday! Bizimle yemin edecek misin?"

Birisi Gani'l'i dürterek fısıldadı: "Edeceğim, de." Gani'l kekeleyerek "Edeceğim," dedi.

"O halde yemin edin, Tören Üstatları!" yaşlı adam gümüş bir nesneyi yukarı kaldırdı: Demir bir aksla destelenen X biçimli bir haçı bu. "Ortak Günün Haçı altında Locamın yöntemlerini ve sırlarını asla ifşa etmeyeceğime yemin ederim..."

"Ortak Günün Haçı... yöntemlerini... yemin ederim," diye mırıldandı Gani'l'in etrafına toplanan adamlar. Bir kez daha dürtülen Gani'l de onlarla birlikte mırıldanmaya başladı.

"İyi yaşamaya, iyi çalışmaya, iyi düşünmeye..." Bunu tekrarladığında kulağında bir fısıltı duydu: "Yemin etme."

"Sapkınlık yapmayacağıma, bütün büyücüleri Üniversite Mahkemeleri'ne ihbar edeceğime ve şu andan itibaren ölene dek Locamın Yüce Üstatları'na itaat edeceğime..." Mırıl, mırıl, mırıl. Bazıları uzun bir pasajı tekrar eder gibi görünüyordu, bazılarıyla tekrarlamıyordu. Gani'l şaşırdı, bir iki sözcüğü tekrar etti, sonra sessizce dikildi. "Makinenin Sırlarını" putperestlerin hiçbirine açmaya-

çağıma yemin ederim. Güneşin altında buna yemin ediyorum." O sırada gıcırtilarla yükselen bir gürültü, neredeyse tüm insan seslerini bastırdı. Çatının bir bölümü ağır ağır, kanıra kanıra, döne döne açılıp sarımsı gri bulutlu yaz göğünü ortaya çıkardı. "Ortak Günün Işığı'na bakın!" diye haykırdı beyaz saçlı yaşlı adam muzaffer bir edayla. Ganil başını kaldırıp baktı. Anladığı kadarıyla makine sıkıştığı için gökyüzü tamamen açılmamıştı; dişlilerin gürültülü gıcırtilarından sonra ortama sessizlik hâkim oldu. "Makinenin Sırrı Özel Töreni'ne hoş geldin Üstat Ganil." Kabul töreni bitmişti. Ganil, Kendi Locasının Bir Üstadı'ydı artık.

Hep beraber salondan dışarı yürümeye başladıklarında, yanındaki kel kafalı adam, "Bu noktaya gelene kadar fena halde yandın," dedi. Ganil yüzüne dokunduğunda sol yanağının ve şakağının kupkuru olduğunu ve feci şekilde acıdığını fark etti. "Gözünü kaybetmediğine şükret."

"Aklın ışığının gözünü kör etmediğine şükretsin mi diyorsun yani?" dedi yumuşak bir ses. Etrafına bakan Ganil beyaz tenli, kumral, mavi gözlü bir adam gördü. Gözleri gerçekten maviydi; albino kedilerin, kör atların gözleri gibi. Bakışlarını bu deformasyondan hemen kaçırdı ama beyaz tenli adam yumuşak sesiyle devam etti. Bu ses az önce Yemin töreninde kulağına "Yemin etme," diye fısıldayan sesti. "Ben Mede Fairman. Lee'nin dükkânında senin Eş-Üstadın olacağım. Buradan çıkınca bira içelim, ne dersin?"

Tavernanın rutubetli, bira posası kokan sıcaklığı, o gün yaşanan dehşet ve merasimden sonra tuhaf bir değişiklikti. Ganil'in başı dönmeye başladı. Mede Fairman maşrapanın yarısını mideye indirdikten sonra büyük bir keyifle ağzındaki köpükleri silerek sordu: "Ne düşünüyorsun kabul töreni hakkında?"

"Şey... şeydi..."

"Aşağılayıcı mı?"

"Evet," diye katıldı ona Ganil. "Gerçekten aşağılayıcı."

"Hatta onur kırıcı," dedi mavi gözlü adam.

"Evet. Büyük... büyük bir sır." Şaşkın haldeki Ganil gözlerini birasına dikti. Mede gülümseyerek yumuşak sesiyle konuştu "Biliyorum. Şimdi biranı iç. Galiba daha sonra o yanığa eczacı gözüyle bir

bakman gerekecek." Ganil gece boyunca, uysal bir şekilde adam ne dediyse yaptı; birlikte yayalar, at arabaları, öküz arabaları, pata pata gürültüyle giden motorlu arabalarla dolu dar sokaklardan geçtiler. Gece olmuştu; Tüccar Mahallesi'nde, esnaf stantları kepenkleri indiriyordu ve Ana Caddede'deki Dükkânlar'ın ve Localar'ın büyük kapıları ise çoktan kapatılmıştı. Sağda solda çıkıntı yapan, ite kaka sıkıştırılmış evler, parlak pirinçten boş bir çember işareti taşıyan, sade ve sarı bir tapınak kapısıyla birbirlerinden ayrılıyordu. Kıpırtısız bulutların altındaki donuk, kısa yaz alacakaranlığında Ortak Gün'ün siyah saçlı, bronz tenli halkı kalabalıklar halinde toplanmış, aylak aylak dolaşıyor, itişip kakışıyor, küfrediyor, gülüyordu. Ganil ise yorgunluktan, acıdan ve sert biradan başı döner bir haldeydi. Artık bir Üstat olsa da, bu mavi gözlü yabancı onun tek rehberiymiş gibi Mede'nin, yanından ayrılmıyordu.

"XVI artı IXX," dedi Ganil sabrı tükenmiş bir halde, "Neyi toplamıyorsun be çocuk?" dedi. Çırak kıpkırmızı oldu. "Toplamı XXXVI, değil mi Üstat Ganil?" diye cılız bir sesle sordu. Ganil cevap olarak oğlanın tamir edilen buhar motorunun içine yerleştirdiği çubuklardan birini kontrol etti, olması gerekenden iki buçuk santim daha uzundu.

"Parmaklarım çok uzun, ondan efendim," diyen oğlan budak budak ellerini gösterdi. Gerçekten de başparmağının birinci ve ikinci boğumu arasındaki mesafe çok uzundu. "Öyleymiş," dedi Ganil. Kara suratı daha da kararmıştı. "Çok ilginç ama sen ölçünü hep istikrarlı kullanırsan, parmağının kaç santim olduğu fark etmez. Ayrıca, burada mesele şu ahmak çocuk: XVI ile IXX'i toplarsan XXXVI etmez, hiç etmemiştir, edemez ve dünyanın sonuna dek de etmeyecek, seni yeteneksiz kâfir!"

"Evet efendim. Hatırlamak çok zor, efendim."

"Hatırlaması zor olsun diye yapıldı bunlar zaten, Çırak Wanno," dedi boğuk bir ses. Bu, Dükkanüstadı Lee idi. Şişman, geniş göğüslü, parlak siyah gözlü bir adamdı. "Gel biraz buraya, Ganil," dedi. Onu büyük atölyenin daha sessiz bir köşesine götürdü. "Biraz sabırsız davranıyorsun, Üstat Ganil," dedi.

"Wanno'nun toplama tablosunu öğrenmesi lazım."

"Üstatlar bile ara sıra toplama tablosunu unutabiliyor, sen de birlirsin bunu." Lee babacan bir tavırla Ganil'in omzuna vurdu. "Sen sanki onun bu işlemini hesaplamasını bekliyor gibiydin ama!" Yüksek sesle güldü. Gözlerini neşeyle ve sonsuz bir kurnazlıkla pırıldatan hoş, pes bir kahkahaydı. "Sakin ol, o kadar diyeceğim... Sunakgünü Arifesi yemeğine geliyorsun değil mi?"

"İzninizi almadan bir şey yaptım..."

"İyi yaptın, iyi yaptın! Al sana bol yetki. İnşallah bizim kız da senin gibi akli başında birinden hoşlanır. Ama seni uyarayım. Benim kızım şirrettir." Üstat yine kahkaha attı, Ganil'in sırtışı ise biraz pişmanlık doluydu. Dükkanüstadının kızı Lani sadece Dükkan'daki bütün erkekleri değil, babasını da ele geçirmişti, hepsini parmağında oynatıyordu. Zeki, cıva gibi bir kız olan Lani, başta Ganil'i korkutmuştu. Kızın yalnızca onunlayken biraz mahcup, neredeyse yalvarır bir tarzda konuştuğunu anlaması biraz zaman almıştı. Sonunda kızın annesine gidip bir akşam yemeği izni alabilecek cesareti topladı. Bu, ona kur yaptığını göstermenin ilk adımıydı. Şimdi ise Lee'nin onu bıraktığı yerde duruyor, Lani'nin gülümsemesini düşünüyordu.

"Ganil, sen hiç Güneş'i gördün mü?"

Kısık bir sestir. Kuru ve rahat bir tonla soruyordu. Ganil dönüp arkadaşının mavi gözleriyle karşı karşıya geldi.

"Güneş mi? Evet, elbette gördüm."

"En son ne zaman gördün?"

"Dur bakayım... Yirmi altı yaşındayken, yani dört yıl önce. Sen o sırada Edun'da değil miydin? İkinci saatlerinde çıktı ortaya, hatta o gece yıldızlar da vardı. Gökyüzü kapanana kadar seksen bir tane saydığımı hatırlıyorum."

"Ben o sırada ilk Üstatlık eğitimi için kuzeye, Keling'e gitmiştim." Mede konuşurken ağır buhar motoru maketini koruyan tahta parmaklıklara yaslanıyordu. Açık renk gözleri o sırada kalabalık olan dükkândan uzaklara, pencereden görünen sonbaharın o güzel, düzenli yağmuruna bakıyordu. "Az önce Wanno'yu fırçaladığını duydum... 'Burada mesele şu: XVI ile IXX'i toplarsan XXXVI etmez...' 'Ben yirmi altı yaşındayken, yani dört yıl önce... seksen bir yıldız saydım...' Biraz daha uğraşırsan, yakında hesap yapmaya başlayacaksın Ganil."

Ganil kaşlarını çattı, farkında olmadan şakağındaki, artık beyaza dönen yara izini ovuyordu. "Ama Mede, yapma yahu, putperestler bile XXX'dan IV'ü çıkarabilir!"

Mede hafifçe gülümsedi. Karşılaştırma Çubuğu elindeydi. Çubuğu aşağı indirdi ve tozlu döşemenin üzerine yuvarlak bir şekil çizdi. "Nedir bu?" diye sordu.

"Güneş.

"Doğru. Bu ayrıca... bir rakamdır. Bir sayı. Hiç anlamına gelen bir rakam."

"Hiç anlamında bir rakam mı?"

"Evet. Bunu, örneğin, çıkarma tablolarında kullanabilirsin. II'den I çıkarsa I kalır, değil mi? Peki II'den II çıkarsa ne kalır?" Kısa bir an sessizlik oldu. Elindeki çubukla yuvarlağa vurdu. "İşte bu."

"Evet, tabii." Ganil yuvarlağa bakıp duruyordu. Güneşin kutsal imgesi, Gizli Işık, Tanrının Yüzü. "Bu, rahiplerin bilgilerinden mi?"

"Hayır." Mede yuvarlağın üzerine X işareti çizdi. "Onları bu-
dur."

"O halde neyin... kimin bilgilerinden... bu Hiç sayısı?"

"Kimsenin. Herkesin. Bu bir sır değil." Ganil bu ifade üzerine hayretle kaşlarını çattı. Uzaktan bakınca, yan yana oturuyor ve kısık sesle Mede'nin Karşılaştırma Çubuğu'ndaki bir ölçü üzerinde konuşuyor gibi duruyorlardı. "Yıldızları neden saydın Ganil?"

"Ben... Ben bilmek istedim. Saymayı, rakamları, tabloları hep sevmişimdir. Zaten bu yüzden Tamirci oldum."

"Evet. Otuz yaşındasın, değil mi? Ve dört aydır da Üstat'sın. Üstat demek, zanaatının sana öğretebileceği her şeyi öğrenmişsin demektir, bunu hiç düşündün mü Ganil? Şu andan itibaren ölene dek artık başka bir şey öğrenmeyeceksin. Bir şey kalmadı."

"Ama Dükkanüstatları..."

"Dükkanüstatları bazı gizli işaretleri ve şifreleri öğrenir" dedi Mede yumuşak, kuru sesiyle, "ve elbette iktidar sahibidirler. Ama senden daha çok şey bilmezler... Sen herhalde onların hesap yapmalarına izin verildiğini sanıyordun, değil mi? Hayır, hesap yapma izinleri yok."

Ganil susuyordu.

"Ama hâlâ öğrenilecek şeyler var Ganil."

"Nerede?"

"Dışarıda."

Uzun bir sessizlik oldu.

"Bunları dinleyemem Mede. Bir daha böyle şeylerden söz etme. Seni ihbar etmeyeceğim." Ganil döndü ve uzaklaştı. Yüzü öfkeden sertleşmişti. Tüm iradesini kullanarak şaşkın ve savaş veren hıncını Mede'den çıkarıyordu. Mede yalnızca bedeni değil zihni de deforme biriydi, kötülük dolu bir danışmandı ve artık kaybedilmiş bir dosttu.

Güzel bir akşamdı: Lee keyifli, şişman karısı anaç, Lani ise utançtı ama etrafına ışık saçıyordu. Genç Ganil'in ciddiyeti kızın onunla biraz dalga geçmesine sebep oluyordu ama dalga geçerken bile yalvaran, boyun eğen bir tonu vardı. Hatta bir an için tüm enerjisi şefkate dönüşüyordu. Masada tabak uzatırken kızın eli onunkine değmişti. Ganil şu anda bile o temasın, o yumuşacık dokunuşun tam olarak nerede olduğunu biliyordu: Sağ elinin bileğinin oralarda, yan tarafta bir nokta. Dükkânın üst katında, kent gecesinin simsiyah karanlığında yatağında yatarken keyifle inledi. Ah Lani, bir elin yumuşak teması, dudaklarının dokunuşu... Aman Tanrım!" Kur yapmak uzun bir süreçti, en az sekiz ay sürmeliydi. Üstat'ın kızıyla adım adım ilerlemek zorundaydı. Ganil bu dayanılmaz hoşluğu aklından çıkarmalıydı. Hiç düşünme, dedi kendine sertçe. Uyu. Hiç düşünme... Hiç. Ve hiçi düşünmeye başladı. O yuvarlağı. O yuvarlak boş çemberi. I kere 0 kaçtı? II kere 0 kaçsa, o da öyleydi. Ama ya 0'ın yanına I koyarsa, o zaman çıkan I0 rakamı ne oluyordu?

Mede Fairman yatağında doğruldu, kumral saçları uyku sersemi gözlerinin önüne düşmüştü, Evinde gürültü çıkaran kişiyi tanımaya çalıştı. Pencereden kirli sarı bir gündeğümü görünüyordu. "Bugün Sunakgünü," diye homurdandı, "git hadi, uykum var." Belli belirsiz şekil Ganil'e dönüştü ve sert bir fısıltıyla, "Mede!" dedi. Ganil fısıldamaya devam etti: "Bak!" Mede'nin burnunun dibine bir tahta dayadı. "Bak, Hiç rakamıyla neler yapabiliyor insan..."

"Ah, konu o mu?" dedi Mede. Ganil'i ve tahtayı bir kenara itti. Giysi sandığının üzerinde duran leğenin içindeki buzlu suya kafasını

soktu ve bir süre orada tuttu. Dönüp yatağına oturduğunda kafasından sular damlıyordu. "Görelim bakalım."

"Bak, herhangi bir rakamı baz alabilirsin; ben XII'yi kullandım, çünkü kullanışlı bir rakam."

"Hişş."

Mede tahtayı inceledi. Sonunda konuştu. "Bunu sonra da hatırlayabilecek misin?" Ganil'in başıyla onaylaması üzerine, koluyla tahtadaki kalabalık rakam dizilerini sildi. "Birinin herhangi bir rakamı baz olarak kullanabileceğini düşünmemiştim... Ama bak, bence X rakamını baz al. Neden bunu kullandığımı az sonra anlatacağım; işte bu, her şeyi kolaylaştıran araç. Şimdi X bununla 10 oluyor ve XI de 11 oluyor ama XII için şunu yazıyorsun," dedi ve tahtaya 12 yazdı.

Ganil rakama bakakaldı. Sonunda tuhaf ve zar zor çıkan bir sesle, "Bu, kara sayılardan biri, değil mi?"

"Evet, öyle. Yaptığın her şey Ganil, gizli kapaklı yollarla kara sayılara ulaşmaktan ibaret."

Ganil onun yanına oturup sustu.

"Peki CXX ile MCC'yi çarparsan kaç çıkar?" diye sordu Mede.

"Tablolar o kadar yukarı çıkmıyor."

"İzle," diyen Mede tahtaya şunu yazdı:

1200

120

Ganil onu izledi:

0000

2400

1200

144000

Yine uzun bir duraklama. "Üç Hiç... XII'yi kendisiyle çarp... Ver tahtayı bana," diye mırıldandı Ganil. O sırada araya giren sessizliği bozan tek şey yağmurun şıptırtısı ve tahta üzerinde hareket eden tebeşirin sesiydi. Sonrasında ise şu soru: "Peki VIII için kullanılan kara sayı nedir?"

O soğuk Sunakgünü'nün alacakaranlığında, Mede'nin Ganil'i götürebileceği en uzak noktaya kadar ilerlediler. Aslında Ganil, Mede'nin onu takip edebileceğinin de ötesine geçmişti. "Yin ile tanışmalısın," dedi açık tenli adam. "O sana ne istiyorsan öğretir. Yin açılarla, üçgenlerle, ölçülerle çalışır. İki nokta arasındaki her türlü mesafeyi ölçebilir, hatta ulaşamayacağın noktalar arasındakileri de. O müthiş bir Öğrenci'dir. Bu bilginin merkezini sayılar oluşturur, bilginin dilidir sayılar."

"Benim de öyle."

"Evet, öyle. Ama benim değil. Ben sayıları pek sevmem. Onları sadece kullanmak isterim. Bir şeyleri açıklamak için... Örneğin, bir topu attığında, onu hareket ettiren nedir?"

"Topu atışın," diyerek sırttı Ganil. Tam on altı saattir matematikle (bundan yemek öğünlerini ve uykuyu çıkarın) uğraşmaktan yüzü kâğıt gibi bembeyaz olmuştu, Mede'nin kâğıtlarından da beyaz. Bu arada tüm korkusu da, tevazusu da uçup gitmişti. Yüzündeki gülümseme sürgünden evine dönen bir kralın gülümsemesiydi.

"Tamam da," dedi Mede. "Top neden hareket etmeye devam eder?"

"Çünkü... çünkü hava topu yukarıda tutar, değil mi?"

"O zaman neden hep düşer top? Neden bir eğri çizer? Bu eğri nasıl bir eğridir? Senin sayılarına ne kadar ihtiyacım var, görüyor musun?" Şimdi ise Mede kral gibi görünüyordu; kontrol edemeyeceği kadar uçsuz bucaksız bir imparatorluğa sahip bir kral. "Bir de utanmadan sırlardan söz ediyorlar o küçük, kepenkli dükkânlarında!" diye homurdandı, "Bak şimdi ne yapalım, önce akşam yemeği yiye lim, sonra da Yin'e gidelim."

Tam da kent surlarına sırtını vererek yapılmış olan uzun eski ev, vitraylı pencereleriyle sokaktaki iki genç Üstat'a bakıyordu. Sonbaharın son demlerinin kükrütlü alacakaranlığı, evin yağmurdan ıslanan dik arduvaz damına vuruyordu. Demir parmaklıklı kapıda beklerlerken, "Yin de bizim gibi bir Makine-Üstadı'ydı," dedi Mede. "Şimdi emekli oldu ama bütün Localar'ın adamlarının, eczacıların, dokumacıların, duvarcılarının neden buraya geldiğini anlayacaksın. Hatta esnafı bile gelir. Yin kasaplık da yapar. Ölü kedileri kesip inceler." Genelde fizikçilerin biyologlardan söz ederken yaptığı gibi,

Mede de bunları hem eğlenen hem de hoş gören bir tavırla anlatıyordu. O sırada kapı açıldı ve bir uşak onları yukarı çıkardı. Üst kat-taki odada kocaman bir ocağın içinde yanan kütüklerin pırıltısı görünüyordu; yüksek arkalıklı meşe koltuktan kalkan bir adam onla-rı karşıladı.

Onu görür görmez Ganil'in aklına Locanın Başüstadı geldi: Me-zara girdiğinde ona yukarıdan bakıp "Kalk!" diye bağırان adam. Yin de yaşlı ve uzun boyluydu ve üzerinde, Yüce Üstatlar'ın giydiğı be-yaz pelerinlerden vardı. Ama kamburu çıkmıştı; yüzü yıpranmış, yaş-lı bir köpek gibi buruş buruş olmuştu. Sol elini kaldırıp onları selamladı. Sağ kolu bilekten kesilmişti; elinin olması gereken yerde uzun süre önce iyileşmiş parlak bir yapay parça görölüyordu.

"Bu Ganil," dedi Mede. "Dün gece on ikili sayma sistemini icat etti. Benim için onu eğriler matematiğine çalıştırırsın artık, Üstat Yin."

Yin güldü. Yaşlı adamların kısa, yumuşak kahkahalarındandı bu. "Hoş geldin Ganil. Bugünden itibaren istediğın zaman buraya gele-bilirsin. Bizler büyücüyüz, kara büyü yaparız. Ya da yapmaya çalışı-rız... Dilediğın zaman gel, gece ya da gündüz fark etmez. Dilediğinde de git. İhbar edilirse de ediliriz. Birbirimize güvenme-miz gerek. Gizem bir grup insanın tasarrufunda değildir; bizler sır saklamıyoruz, bir sanat icra ediyoruz. Bunlar sence makul mü?"

Ganil başını salladı. Sözcüklerle arası hiçbir zaman iyi olmamıştı, sadece sayılardan anlardı o. Ayrıca çok da etkilenmişti ve bu da onu utandırmıştı. Bu ne o ciddi Kabul Törenleri'ndendi ne de bir Yemin; sadece sakın bir sesle konuşan yaşlı bir adam vardı karşısında.

"İyi," dedi Yin. Ganil'in sadece baş sallaması bile yeterliydi sanki. "Biraz şarap alır mısınız genç Üstatlar? Ya da bira? Benim siyah bira bu yıl en iyi kalite çıktı. Demek sayıları seviyorsun, öyle mi Ganil?"

Baharın ilk günlerinde Ganil dükkânda, çırak Wanno'nun, Karşı-laştırma Çubuğu'yla yük kaldırma arabasının motorunun maketinden ölçü alışını izliyordu. Ganil'in yüzü düşünceliydi. Son birkaç ay için-de değişmişti; daha yaşlı, daha kararlı, daha sert görünüyordu. Gece-leri dört saatlik uykuyla yetinmek bir yandan da cebiri keşfetmek insanı bayağı değiştiriyordu.

"Üstat Ganil?" dedi utangaç bir ses.

Önce Wanno'ya "O ölçüyü bir daha al," diyen Ganil, soru soran bir bakışla kıza döndü. Lani de değişmişti. Yüzü biraz asık, biraz küskündü. Ganil'le konuşurken artık gerçekten ürkekti. Ganil, flört aşamalarının ikinci adımını atmış, üç akşam onunla görüşmüştü ama sonra Yin'le çalışmalara dalmış ve bir sonraki adımı atmamıştı. Şimdiye kadar Lani'yi flört aşamalarının ortasında bırakan tek bir kişi olmamıştı. Hiçbir erkek ona Ganil kadar doğru erkek gibi de gelmemişti. Ganil ona baktığında ne görüyordu acaba? Lani bunu öğrenmek, onun sırrını çözmek, ona ulaşmak için çıldırıyordu. Ganil ise nicelik olarak ölçemese de belli belirsiz bir şekilde bunu görüyor, Lani'nin haline üzüldü ama biraz da ondan çekiniyordu.

Lani, Wanno'yu bir süre izledi. "Onlar... yani siz bu ölçüleri değiştirmiyor musunuz hiç?" diye sordu. Sohbet açmaya çalışıyordu.

"Bir Maket'i değiştirmek sapkınlığa girer."

Konu kapanmıştı. "Babam sana Dükkân'ın yarın kapalı olacağını söylememi istedi."

"Yarın kapalı mı? Neden o?"

"Üniversite batı rüzgârının arttığını ve yarın Güneş'in görünebileceğini söylüyor."

"Güzel! Bahara güzel bir başlangıç olur, değil mi? Teşekkürler." Ve dönüp maket üzerine çalışmaya devam etti.

Üniversite Rahipleri ilk kez haklı çıktılar. Uyanık kaldıkları saatlerin çoğunu adadıkları hava tahmini çalışmaları, nankör bir görevdi. Fakat on veya on iki denemede bir Güneş'i yakalayabiliyorlardı; bu kez de denk getirmişlerdi. Öğle saatlerinde yağmur dindi ve bulutlar seyreterek topaklar halinde ağır ağır doğu yönüne kaymaya başladılar. Öğleden sonra Edun halkı sokaklara ve meydanlara toplanmıştı. Kimileri bacalara, çatı sırtlarına, duvarların üzerinè ve duvarların ötesindeki arazilere çıkmış göğü izliyordu. Üniversite rahipleri merasim gösterilerine başlamış, Üniversite'nin büyük avlusunda eğilip kalkıyor, birbirlerine karışıyor, dans ediyorlardı. Tüm tapınakların önünde rahipler duruyor, Güneş'in ışığı sunak taşlarına vursun diye zincirleri çekip çatıları açmaya hazır, bekliyorlardı. Sarımsı grinin dumanlı ve pürtüklü kenarları arasında bir parça mavi göründü. Sokaklardan, meydanlardan, çatılardan, Edun kentinin surlarından bir

iç çekme ve yumuşak ama muazzam bir mırıldanma yükseldi: "Gök kubbe, gök kubbe..."

Gökteki yarık biraz daha genişledi. Önce taze bir rüzgârla sürüklenen sağanak yağmur şehrin üzerine boşaldı ve birdenbire yağmur damlaları, geceleyin meşale ışığındaymış gibi pul pul parıldamaya başladı. Ama bu kez yansıttıkları ihtişam Güneş'in ihtişamıydı. Orada, batı yönünde, gök kubbede bir başına, kör edici ışıyla öylece duruyordu.

Ganil de başı göğe dönük, ötekilerle birlikte dikiliyordu. Yüzünde, özellikle de yanık izinde Güneş'in sıcaklığını hissediyordu. Gözleri yaşlarla dolana dek gözünü ayırmadı. Ateş çemberi, Tanrının yüzü.

"Güneş nedir?"

Mede'nin yumuşak sesiyle bu soruyu sorduğunu hatırladı. Kış ortasında soğuk bir gece o, Mede, Yin ve diğerleri Yin'in evinde ateşin başında oturmuş konuşmuşlardı. "Bir çember mi yoksa küre mi? Neden gökyüzünde bir uçtan diğerine gidiyor? Ve ne kadar büyük... ne kadar uzakta? Ah, bir zamanlar insanın Güneş'i görmek için yapması gereken tek şeyin başını göğe kaldırmak olduğunu düşünsenize..."

Üniversite'nin orada neşeli ve cılız bir sesle flütler ve davullar çalınıyordu. Bazen o dayanılmaz yüzün önünden bulut parçaları geçiyor ve tüm dünya yeniden grileşiyor, yeniden soğuyor, flütler susuyordu. Batı rüzgârı esince bulutlar gidiyor, Güneş yeniden ortaya çıkıyordu ama her seferinde biraz daha alçalıyordu. Batıdaki bulut yüklü yığının üzerine gömülmeden hemen önce kızılaştı, artık gözü acıtmıyordu. İşte bu anlarda Ganil'in gözlerine Güneş, bir disk gibi değil de, muazzam büyüklükte, puslarla biraz şekli bozulmuş, ağır ağır düşen bir top gibi göründü.

Güneş sonunda gözden kayboldu.

Yukarıda, parçalı göğün içinde hâlâ cennetin pırıltılarını görmek mümkündü; açık, yoğun, mavi-yeşil. Sonra Güneş'in battığı batı yönünde, yükselen bir bulutun kenarında, tek bir parlak nokta ışıldamaya başladı: Akşam yıldızı. "Bakın!" diye bağırdı Ganil ama ancak bir iki tanesi dönüp baktı. Güneş batmıştı, yıldızları kim ne yapsındı artık. On dört kuşak önceki Cehennematesi'nden beridir tüm dünya-

yı kaplayan yağmur ve toz tabakasından mürekkep o tek ve kocaman kefenin sarımsı pusu yıldızın üzerini kapladı ve onu gökten sildi. Ganil içini çekti, yukarı bakmaktan ağrıyan boynunu ovuşturdu ve Ortak Gün'ün tüm diğer insanlarıyla beraber evinin yolunu tuttu.

O gece tutuklandı. Muhafızlar ve diğer mahkûmlar (Dükkkanüstadı Lee hariç herkes hapse atılmıştı) suçunun Mede Fairman'i tanımak olduğunu söylemişlerdi. Mede sapkınlıkla suçlanıyordu. Açık arazide Güneş'e doğru bir alet tuttuğu görülmüştü, dediklerine göre mesafe ölçen bir araçmış. Dünya ile Tanrı arasındaki uzaklığı ölçmeye çalışıyormuş.

Çıraklar çok geçmeden serbest bırakıldı. Üçüncü gün muhafızlar Ganil'i alıp Üniversite'nin kapalı mahkemelerinden birine götürdüler. Baharın ilk günleriydi, yumuşak, güzel bir yağmur yağıyordu. Rahipler neredeyse her zaman kapalı mekânların dışında yaşarlardı ve Edun Üniversitesi'nin büyük kampüsü, damsız uyuma alanlarının, yazma alanlarının, dua alanlarının, yemek alanlarının ve hukuk mahkemelerinin etrafındaki az sayıda barakadan ibaretti. Beyaz ve sarı kıyafetler giymiş bir sıra muhafız, aralarına aldıkları Ganil'i zorla bu barakalardan birine getirdiler. Ganil boş bir alan gördü, yağmurdan ıslandığı için parlayan uzun bir masa, bir sunaktı bu. Arkasında Yüce Üstatlık'ın altın renkli kıyafetini giyen bir rahip duruyordu. Masanın öteki ucunda Ganil gibi, muhafızlar arasında duran bir adam daha vardı. Bu adam Ganil'e bakıyordu; dimdik, soğuk ve boş bir bakıştı bu ama gözlerinin mavisini bulutların üzerindeki gök kubbenin mavi siydi.

"Edunlu Ganil Kalson, burada İcat ve Hesaplama sapkınlıklarıyla suçlanan Mede Fairman'le tanışıklığından dolayı şüpheli olarak bulunuyorsun. Bu adamın arkadaşı mısın?"

"Biz Eş-Üstatlardık..."

"Evet. Bu adam sana, Karşılaştırma Çubuğu olmadan ölçü almaktan söz etti mi?"

"Hayır."

"Kara sayılardan?"

"Hayır."

"Kara büyüden?"

"Hayır."

"Üstat Ganil, üç kere Hayır dediniz. Sapkınlık şüphesiyle ilgili Gizem Hukuku'nda Rahip-Üstatlarının Kuralı'nı biliyor musun?"

"Hayır, bilmiyorum..."

"Kural der ki: 'Eğer şüpheli, dört kere soruları inkâr ederse, sorular el-presi kullanılarak tekrar edilebilir.' Şimdi tekrarlayacağım, istersen inkârlarından birini geri alabilirsin."

"Hayır," dedi Ganil. Şaşkın bir halde etrafına toplanan boş suratlara ve yüksek duvarlara baktı. Onu alçak ve tahta bir makinenin yanına götürüp sağ elini presin arasına yerleştirdiklerinde Ganil hâlâ, korkmuş olmaktan ziyade şaşkıındı. Ne içindi tüm bu curcuna? Kendisini, onu korkutmak için epey çaba sarf ettikleri kabul törenindeki gibi hissediyordu ama bu sefer korkutmayı başaramamışlardı.

"Bir tamirci olarak," diyordu altın rahip, "bu kolun ne için kullanıldığını biliyorsunuz, Üstat Ganil. Geri adım atacak mısınız?"

"Hayır," diyen Ganil'in kaşları biraz çatılmıştı. Sağ kolunun bilekte son bulacağını fark etmişti. Yin'inki gibi.

"Pekâlâ." Muhafızlardan biri, elini tahta kutudan sarkan kolun üzerine koydu ve altın rahip konuştu: "Mede Fairman'in arkadaşı mısın?"

"Hayır," dedi Ganil. Bir süre sonra Rahibin sesini duyamayacak hale gelmişti. Ama o hâlâ tüm sorulara hayır diye cevap veriyordu, kendi sesinin avlunun duvarlarına çarpan yankısıyla karıştığını anlayan kadar hayır dedi, Hayır, hayır, hayır, hayır.

Işık yandı ve söndü, soğuk yağmur yüzüne yağdı ve kesildi, birisi onun ayağa kalkmasına yardım etti. Gri pelerini leş gibiydi, acıdan kendini kaybedecek gibi oluyordu. Düşününce, yine kendini kaybedecek gibi oldu. "Şimdi sakın ol," diye fısıldıyordu muhafız. Kıpırdamadan duran beyazlı sarılı askerler hâlâ toplu halde dikiliyorlar, yüzleri aynı yere dönük, dimdik bakıyorlardı... ama baktıkları artık Ganil değildi.

"Sen kâfir, bu adamı tanıyor musun?"

"Benim Eş-Üstadımdır."

"Onunla kara büyü hakkında konuştun mu?"

"Evet."

"Ona kara büyü öğrettin mi?"

"Hayır. Denedim." Sesi biraz titremiştii; mahkeme salonunun ses-sizliğinde, yalnızca yağmurun fısıltıları altında bile Mede'nin konu-şuklarını duymak çok güçtü. "Çok aptaldı. Cesaret edemedi ve öğrenemedi. Ondan çok iyi Dükkanüstadı olur." Soğuk mavi gözler, dimdik, Ganil'e bakıyordu ve bu gözlerde ne bir acıma ne de bir ya-karış vardı.

Altın rahip yüzünü tekrar mahkemeye çevirdi. "Şüpheli Ganil aleyhine ilgili bir kanıt bulunamamıştır. Şüpheli, sen gidebilirsin. Ya-rın öğlen buraya gelip verilen hükmün yerine getirilmesine tanık ola-caksın. Gelmemen, suçuna kanıt sayılacaktır." Ganil olup biteni anlayamadan muhafızlar onu alıp mahkemeden çıkardılar. Üniversi-tenin yan kapılarından birine bırakıp, kapıyı arkalarından kapattılar ve kilidi indirdiler. Ganil bir süre orada öylece durdu, sonra kaldırı-ma çömelip, kararmış, kanlar içindeki elini pelerininin altından vü-cudunun yan tarafına bastırdı. Yağmur damlaları Ganil'in etrafından fısıldaşıyordu. Yoldan kimseler geçmiyordu. Kendini toparlayıp kal-kana kadar akşam olmuştu. Yürüdü. Ev ev, sokak sokak yürüyerek Yin'in evinin karşısına gelene dek yürüdü.

Kapı eşiğindeki gölgeler arasında bir gölge kıpırdadı ve konuştu: "Ganil!" Durdu. "Ganil, şüpheli olup olmaman umurunda değil. Hiç önemi yok. Gel benimle, eve gidelim. Babam seni yine dükkâna alır. Ben istersem alır."

Ganil susuyordu.

"Gel benimle. Seni bekledim, buraya geleceğini biliyordum. Daha önceleri seni takip etmiştim." Asabi bir sevinç kahrkahası eridi gitti.

"Bırak gideyim Lani."

"Hayır. Neden yaşlı Yin'in evine gelip duruyorsun? Kim var bura-da? Kim o kadın? Benimle gel, gelmek zorundasın, babam hiçbir şüp-heliyi dükkâna almaz ama ben istersem..."

Yin'in kapısı asla kilitli olmazdı. Ganil Lani'nin yanından sürtü-nüp geçti ve içeri girip kapıyı arkasından kapattı. Uşakların hiçbir-i gelmemişti. Ev karanlık ve sessizdi. Demek ki hepsi götürülmüş-tü; bütün Öğrenciler sorgulanacak, işkence görececek ve öldürülecekti.

"Kimdir o?"

Yin merdiven sahanlığında duruyordu; beyaz saçlı başının üzerinde tuttuğu lamba parlıyordu. Ganil hızlı hızlı konuştu: "Buraya gelirken takip edildim. Dükkândan bir kız, Lee'nin kızı. Gidip anlatırsa öğrenirler, gelip sizi de alırlar..."

"Ben üç gün önce herkesi gönderdim zaten." Yin'in sesinin tonu Ganil'i durdurdu. Yaşlı adamın kırışık dolu sakın yüzüne baktı ve çocuksu bir ifadeyle, "Bak," diyerek sağ kolunu gösterdi, "bak, seninki gibi oldu."

"Evet. Gel otur Ganil."

"Onu suçladılar. Beni değil, beni bıraktılar. Bana öğretemediğini, benim öğrenemediğimi söyledi. Beni kurtarmak için..."

"Seni ve matematiğini. Şimdi gel buraya, otur."

Ganil kendini topladı ve yaşlı adamın dediğini yaptı. Yin onun uzanmasına yardım etti, sonra da Ganil'in elini temizlemek ve sarmak için elinden geleni yaptı. Ardından Ganil ile parıldayan ateş arasına oturarak hırıltıyla içini çekti. "Pekâlâ," dedi, "şu anda bir kara büyü şüphelisisin. Ben de yirmi yıl önce şüpheliydim. Alışıyor insan... Dostlarımızı da merak etme. Ama o kız Lee'ye anlatırsa, senin isminle benimki arasında bağlantı kurarlar... Edun'dan ayrılmamız gerek. Ayrı ayrı. Hem de bu gece."

Ganil hiçbir şey söylemedi. Başüstat'ın izni olmadan dükkânı terk etmek aforoz edilmek, Üstatlık'ı kaybetmek demektir. Loca'dan ihraç edilip, mesleğini icra edemeyecek olması demektir. Ne yapabilirdi bu sakat haliyle, nereye gidebilirdi? Hayatı boyunca Edun'dan ayrılmamıştı.

Evin sessizliği bulundukları yerin aşağılarına ve yukarılarına yayılıyordu. Ganil sokaktan ses geliyor mu diye kulak kabarttı: Onu tekrar tutuklamak için gelen muhafız alayının rap rap seslerini duymayı bekliyordu. Bu gece gitmek, uzaklaşmak zorundaydı. "Gidemem ki," dedi çabucak. "Benim yarın... yarın öğlen Üniversitede olmam lazım."

Yin onun ne demek istediğini biliyordu. Aralarına yine bir sessizlik çöktü. Sonunda konuşan yaşlı adamın sesi çok kuru ve yorgundu. "Serbest bırakılmanın şartı bu, öyle mi? Pekâlâ, yarın git o halde;

haklısın, hükümlü bir kâfir olarak Kırk Kasaba'da peşine düşmelerini istemiyorsun tabii. Oysa kalırsan bir şüphelinin peşine düşmezler, sadece dışlanırsın. Bu daha tercih edilebilir bir şey. Şimdi biraz uyu Ganil. Gitmeden önce benimle nerede buluşacağını söylerim. Mümkün olduğu kadar erken git ve yanına fazla bir şey alma..."

Yine de Ganil sabahın geç saatlerinde evden çıktığında yanına bir şeyler almıştı: Pelerininin altında kâğıt ruloları vardı, her sayfası boydan boya Mede Fairman'ın temiz yazısıyla doluydu. "Yörüngeler," "Düşen Cisimlerin Hızı", "Hareketin Yapısı..." Yin gün doğmadan gitmişti, gri bir eşeğe binip sakın bir şekilde kenti terk etmişti. Giderken Ganil'e söylediği tek şey "Seninle Keling'de buluşuruz," olmuştu. Ganil o gün öteki Öğrenciler'den hiçbirini görmedi. Öğlen saatinin donuk ışığında, Üniversite'nin büyük avlusunda onunla birlikte yalnızca köleler uşaklar, dilenciler, okuldan kaçan çocuklar bekliyordu. Kâfirin ölümünü izlemeye yalnızca aylaklar ve ayaktakımı gelmişti. Rahiplerden biri Ganil'in kalabalığın en önünde durmasını emretti. İnsanların çoğu merakla, Üstat kıyafeti içinde tek başına duran Ganil'e bakıyordu.

Meydanın öteki tarafında, kalabalığın önünde, mor elbiseli bir kız gördü. Lani olup olmadığından emin değildi. Lani neden Mede'nin ölümünü izlemeye gelsindi? Lani nefret ettiği ya da sevdiği şeyin ne olduğunu ayırt edemez haldeydi. Yalnızca almayı, sahip olmayı seven bir aşk korkunç bir şey, diye düşündü. Ganil. Lani onu sevmişti ve şimdi onunla kendisini yalnızca meydanın genişliğinin ayırdığı bir yerde duruyordu. Onu Ganil'den ayıranın kendi tavrı, cehaleti, sürgün ve ölüm olduğunu asla görmek istemeyecekti.

Öğlen vaktinden hemen önce Mede'yi getirdiler. Ganil onun yüzünü seçebildi. Bembeyazdı, deformasyonu iyice ortaya çıkmıştı: atalarından gelen soluk teni, saçları, gözleri. Oradan çekip gitmek imkânsızdı; altın kıyafetli rahip kucağında kavuşturduğu ellerini, öğlen vakti kara bulutların arkasında görünmeden duran Güneş niyetine yukarı kaldırdı. Ellerini tekrar indirdiğinde kazığın etrafındaki odun yığınları ateşe verildi. Dumanlar yükseldi, aynı o bulutlar gibi sarımsı gri dumanlar. Ganil, pelerinin altında, kâğıt rulolarına sıkıca bastırıldığı yaralı eliyle orada dikiliyor ve içinden sürekli tekrarlıyor-

du: "Önce dumandan boğulsun..." Ama odunlar kuruydu; çabucak alev aldı. Ganil alevlerin sıcaklığını yüzünde, ateşten yaralanan şakağında hissetti. Yanında duran genç bir rahip gerilemeye çalıştı ama arkadan bastıran, sahneye bakan ve iç çeken kalabalık yüzünden yapamadı. Sessizce bekledi; arada hafifçe sallanıyor, güçlkle nefes alıyordu. İyice yoğunlaşan duman, alevleri ve arkasındaki kişiyi saklıyordu. Ama Ganil onun sesini duyabiliyordu. Ve o ses artık yumuşak değil, yüksek, çok yüksekti. Onu duydu, hatta onu duymak için kendini daha da zorladı ama aynı zamanda beyrinde onun sakın sesinin yumuşak tınısını da dinledi: "Güneş nedir?... Neden gökyüzünde bir uçtan diğerine gidiyor?... Senin sayılarına ne kadar ihtiyacım var görüyor musun?... XII yerine 12 yaz... Bu da bir rakam. Hiç anlamına gelen bir rakam."

Çığlık kesildi ama o yumuşak ses hâlâ devam ediyordu.

Ganil başını kaldırdı. Kalabalık dağılmaya başladı; genç rahip onun yanına gelip kaldırım kenarına çömeldi ve dua edip hıçkırmaya başladı. Ganil başını kaldırıp ağır gökyüzüne baktı, sonra tek başına kentin sokaklarından geçip, kentin çıkış kapısına, kuzeye, sürgününe, yuvasına doğru yürüdü, gitti.

Karanlık Kutusu

Kızım Caroline üç yaşındayken bir gün küçük ellerinde tahta bir kutuyla yanıma geldi ve "Biy bakalım bu tutuda ne val!" dedi. Ben de tahminler yürüttüm: Solucanlar, fareler, filler vesaire. Başını iki yana salladı ve tarif edilemeyecek kadar tekinsiz bir gülümsemeyle kutuyu yavaş yavaş ve içini azıcık görebileceğim kadar açarak şöyle dedi: "Karanlık."

İşte bu hikâye de oradan çıktı.

Denizin kenarındaki yumuşak kumların üzerinde bir oğlan çocuğu, ayak izi bırakmadan yürüyordu. Güneşsiz parlak gökyüzünde martılar çığlık atıyor, tuzsuz okyanusta alabalıklar zıplayıp duruyordu. Ta uzakta, ufukta, deniz yılanı tam yedi muazzam kavis yapıp yükselerek bir an kendini gösterdi, sonra böğürek yeniden sulara gömüldü. Çocuk ılık çaldı ama yılan, balina

avlamakla meşguldü; bir daha yüzeye çıkmadı. Çocuk yürüdü. Yürürken yere hiç gölge düşürmüyor, denizle kayalıklar arasındaki kumsalda tek bir iz bile bırakmıyordu. Biraz ötesinde çimenlerle kaplı bir burun uzanıyordu, üzerinde dört bacaklı bir kulübe vardı. Oğlan kayalıkların yukarısındaki patikayı tırmandığında kulübe zıp zıp zıpladı ve ön ayaklarını birbirine sürttü: Siz deyin bir avukat, ben diyeyim bir sinek gibi. İçerideki saat (ona on vardı) bir santim bile kıpırdamadı.

"Nedir o elindeki Dicky?" diye soran annesi o sırada imbiğin içinde kaynayan tavşan yahnisine maydanoz ve bir tutam biber koyuyordu.

"Bir kutu, anneciğim."

"Nereden buldun?"

O anda anneciğinin cini, soğan hevenklerinin asılı olduğu çatı kirişinden aşağı zıpladı ve kadının boynuna tilki kürkü gibi sarılıp "Deniz kenarında," dedi.

Dicky başını salladı. "Doğru söylüyor. Dalgalar getirdi."

"Peki, içinde ne var?"

Cin konuşmadı ama mırıldandı. Cadı dönüp oğlunun yuvarlak yüzüne baktı. "Ne var içinde?" diye tekrarladı.

"Karanlık."

"Öyle mi? Görelim bakalım."

Cadı bakmak için eğilirken, hâlâ mırıltılar çıkaran cin, gözlerini kapattı. Kutuyu göğsünün üzerinde tutan küçük oğlan ise çok dik-katli bir şekilde kapağı azıcık kaldırdı.

"Öyleymiş gerçekten," dedi annesi. "Şimdi kaldır onu ve sakın sağıyla soluyla oynama. Kim bilir nerelerdedir anahtarı. Koş ellerini yıka. Kurul sofrası!" Çocuk bahçedeki ağır tulumbadan çektiği suyla elini yüzünü yıkarken, kulübeden gelen çangır çungur seslerden tabak çanakların kendi kendilerine ortaya çıktıkları, sofranın kurulduğu anlaşıyordu.

Yemekten sonra annesi öğle uykusuna daldığında hazine dolabını açan Dicky suyun soldurduğu, kumların aşındırdığı kutuyu çıkardı ve onu da yanına alıp denizden uzaktaki kum tepelerini aşmak üzere yola koyuldu. Çocuk kumların üzerinde, vahşi otların arasında sabır-

la ilerlerken cin de ayağının dibinden ayrılmıyordu. Çocuğun tek gölgesi, onu gölge gibi izleyen ciniydi.

Geçidin tam tepesinde Prens Rikard atının üzerinde oturduğu yerden başını çevirip ordusunun tuğlarına ve flamalarına, önlerinde uzanan uzun yola, babasının kentinin yükselen surlarına baktı. Ova-da, güneşsiz gökyüzünün altındaki kent bir inci gibi kırılğan ve gölgesizdi. Kente bu gözle bakan Rikard, onun asla fethedilmeyeceğini düşündü ve yüreğinde gurur dolu bir neşe hissetti. Süvarilerine derhal, ileri marş işareti verdi ve atını mahmuzladı. At geriye doğru yayanarak hız aldı ve dörtlüye koşmaya başladı. Prens kartal başlı, aslan gövdeli ejderhası ise başlarının üzerinde, çılgılığı basarak öne atıldı. Ejderha beyaz atı rahat bırakmıyordu. Eğildiği gibi atın üzerine dalarak gagasını şaklattı ve tam zamanında aniden geri çekildi; başlıksız at öfke içinde, gümüş toynaklarıyla ejderhanın yılanı kuyruğuna ya da arka tarafında bir yerlerine hamle yaptı. Ejderha kâh güler gibi galklayarak kâh kükreyerek kum tepelerinin etrafından dolayıp bir daha geldi ve yine çılgık çılgılığa öne atılarak aynı oyunu oynamaya devam etti. Savaştan önce ejderhasının yorulmasını istemeyen Rikard hayvanın yularını bağladı; ejderha, mır mır, cik cik sesler çıkararak Rikard'ın yanında uslu uslu uçmaya başladı.

Deniz önlerinde uzanıyordu. Kayalıkların arkasında bir yerde ağabeyinin yönettiği düşman kuvvetleri saklanıyordu. Kıvrımlı yol gittikçe daha fazla kumlanıyor, bir sağda bir solda kendini gösteren deniz her seferinde daha yakın görünüyordu. Yol birdenbire aşağı doğru eğim aldı ve beyaz at, önündeki üç metrelik yokuşun üzerinden sıçrayarak kumsala doğru dörtlüye atıldı. Rikard kum tepelerinin arasından çıkınca sahilde kumların üzerine dizilerek uzun bir sıra oluşturmuş olan adamları gördü. Arkalarında ise siyah pruvallı üç gemi vardı. Rikard'ın kendi adamları da, mavi flamaları denizden esen rüzgârla dalga dalga, kum düşüğünden aşağı akın edip tepelikleri aştılar. Denizin gürültüsü güçlü haykırıışlarını boğuyordu. Müzakerelere yahut uyarı yapılmaksızın iki ordu adam adama, kılıç kılıca çarpışmaya başladı. Canhıraş bir çılgık atan ejderha da yükseldi ve yularını Rikard'ın elinden kurtarıp adeta bir şahin gibi adamların arasına daldı; gagası ve pençeleriyle uzandı ve doğrudan doğruya griler

içindeki o uzun boylu adama, düşmanın liderine karşı saldırıya geçti. Ama uzun boylu adam da kılıcını çekmişti. Boynunu koparmayı hedefleyen demirden gaga adamın omzuna daldığında, demirden kılıç da ejderhanın karnına saplandı. Daldı ve çıktı. Ejderha havada iki büklüm olup düşerken devasa kanadı adama çarparak onu yere düşürdü. Ejderha çığlık çığığa bağıyor, kumları kana buluyordu. Uzun boylu adam sendeleyerek ayağa kalktı, kılıcını ejderhanın başına ve kanatlarına indirmeye başladı. Rikard neredeyse tam tepesine binmek üzere hamle yaptığında, uzun adam kum ve kandan çevresini göremez haldeydi. Tek bir söz bile etmeden döndü, Rikard'ın hamlesini savuşturmak üzere buharı tüten kılıcını kaldırdı. Atın ayaklarına vurmaya çalışıyordu ama şansı yaver girmede. At geriye kaçıp hız alıyor ve ona saldırıyor, Rikard da bir yandan kılıç savuruyordu. Kolları ağırlaşan uzun boylu adam nefes nefese kalmıştı. Rikard aman vermiyordu. Uzun adam bir kez daha kılıcını kaldırıp haykırdı ama kardeşinin kılıcının vınlayan darbesi, adamın ona doğru kaldırdığı yüzüne indi. Düşerken hiç sesi çıkmamıştı. Beyaz aygırın toynaklarından sıçrayan kahverengi kumlar uzun adamın üzerine yağmur gibi yağarken Rikard atını mahmuzlayıp şiddetli çarpışmaya kaldığı yerden devam etti.

Düşman askerleri direniyorlarsa da, sayıları giderek azalıyordu. Sonunda ancak birkaçı ayakta kaldı. Onlar da adım adım denize sürülmeye başlamışlardı. Yirmilere kadar düşünce dirençlerini yitirdiler ve can havliyle kendilerini gemiye atmaya çalıştılar. Dev dalgalarla yarı bellerine kadar suya batıp çıkarak geminin güvertesine ulaşmaya çalışıyorlardı. Rikard adamlarını çağırırdı. Kumsaldaki ceset yığınlarının arasından döne dolaşa geldi adamlar. Kötü yaralananlar ise elleri ve dizleri üzerinde sürüne sürüne Rikard'a doğru ilerlediler. Yürüyebilenlerin hepsi Rikard'ın durduğu kum tepesiğinin arkasındaki boşlukta sıraya dizildi. Rikard'ın arkasındaki derin sularda üç siyah gemi, her iki yanından sarkan kürekleriyle sabit, öylece duruyordu.

Rikard şimdi, sazların ortasındaki bir kum tepesinin üstünde tek başına oturuyordu. Başını eğdi, yüzünü elleriyle kapattı. Yanında duran beyaz atı, bir heykel gibi sessizdi. Aşağıda, kum tepesinin dibindeki askerlerden de çıt çıkmıyordu. Arkasında, sahilde ise yüzü

tanınmayacak kadar kana bulanmış uzun boylu adam ve hemen yanında ejderha ve güneşten mahrum gökyüzüne dikilmiş gözleriyle ölü askerler yatıyordu.

Sert bir rüzgâr esti geçti. Rikard başını kaldırdı: Genç ama ciddi bir yüz. Süvarilerine işaret edip atına atladı ve tırısı kaldırdığı atıyla kum tepelerinin arasından dolaşa dolaşa kente dönüş yolculuğuna başladı. Ne siyah gemilerin askerlerini almak için kıyıya yanaşmasını ne de kendi ordusunun toparlanıp sıraya dizilmesini ve arkasından onu izlemesini bekledi. O sırada ejderha da kalkmış ve çığlıklar atarak başının üzerinde dönmeye başlamıştı. Rikard kolunu kaldırdı, hayvan Rikard'ın eldivenli bileğine tünedi ve kanatlarını çırparak kedi gibi miyavlamaya başladı. Devasa hayvana sırtarak bakan Rikard, "Sen berbat bir ejderhasın," dedi. "Tavuk seni. Git kümesine de kuluçkaya yat, çabuk!" Bu aşağılanmanın üzerine canavar kanatlandı ve doğru yönüne, kente doğru uçmaya başladı. Rikard'ın ardından gelen ve kıvrıla kıvrıla tepelere doğru ilerleyen ordusu, geçtiği yol üzerinde hiçbir iz bırakmıyordu. Daha da geride ise ipek kadar yumuşak ve lekesiz kahverengi kumsal uzanıyordu. Siyah gemiler yelken açmış, daha şimdiden kıyıyı arkalarında bırakmışlardı. Öndeki geminin pruvasında uzun boylu, asık suratlı, grili bir adam dikiliyordu.

Eve dönüşte rahat bir yol seçen Rikard anakaradaki dört bacaklı evin yakınından geçti. Kapının eşiğinde duran cadı, Rikard'ı selamladı. Rikard o yana doğru dörtlüye koştu ve küçük bahçeye gelince dizginlerine asılarak genç cadıya baktı. Kadın kömür gibi parlak ve siyahtı, siyah saçları deniz rüzgârlarının kamçısıyla dalgalanıyordu. Beyaz atlı, beyaz zırhlı Rikard'a baktı.

"Prens," dedi, "bakıyorum sürekli savaşa gider oldunuz."

Rikard güldü. "Ne yapsaydım? Bırakayım da kenti ağabeyim mi ele geçirsin?"

"Evet, bırak yapsın bakalım. O kenti hiç kimse alamaz ki."

"Biliyorum. Ama babam onu sürgüne gönderdi. O adam kıyılarına bile ayak basmamalı. Ben babamın askeriyim, o emreder, ben savaşırım."

Cadı denizden tarafa çevirdi gözlerini. Sonra tekrar genç adama

döndü. Karanlık yüzü keskinleşmiş, parlayan gözleri, burnu ve çene-
siyle tam bir kocakarı olmuştı. "Ya sen hizmet edersin ya da sana
hizmet ederler," dedi, "ya sen yönetirsin ya da seni yönetirler. Senin
ağabeyinse ne hizmet etmeyi ne de yönetmeyi seçti... Beni iyi dinle
prens. Çok dikkatli olman lazım." Yüzü tekrar yumuşayarak güzel-
leşti. "Deniz bu sabah armağanlar getiriyor, rüzgâr esiyor, kristaller
kırılıyor. Dikkatli ol."

Prens ciddi bir tavırla eğilerek teşekkür etti, sonra atının terkisine
atlayıp uzaklaştı; kum tepelerinin uzun kavislerinin üzerinde uçan
beyaz bir martı gibiydi.

Cadı kulübeye girdi ve her şeyin yerli yerinde olup olmadığına
baktı: Yarasalar, soğanlar, kazanlar, halılar, süpürge, kurbağa-taşları,
kristal küreler (boydan boya çatlıktı hepsi), bacanın üzerinde aslı
ince hilal biçimli ay, Kitaplar, cin. Cadı tekrar göz gezdirdi ve telaşa
kapılarak bağırdı: "Dicky!"

Batıdan esen rüzgâr artık bayağı soğumuştı; koca otlar rüzgâra
boyun eğmişti.

"Dicky!.. Pisi pisi pisi!"

Rüzgâr kadının sesini dudaklarından kopardı, bin küçük parçaya
böldü ve üflediği gibi savurdu gitti.

Cadı parmaklarını şaklattı ve süpürge kapıda belirdi; yerden bir
metre yukarıda yatay bir şekilde bekledi. Kulübe titreyerek heyecan-
la yerinde zıpladı. Cadı, "Kapa çenenii!" diye bağırınca kapı uysal bir
şekilde kapandı. Süpürgesine atlayan cadı havada kayarcasına uzun
bir eğri çizerek güneye, sahil yönüne doğru uçtu. Bir yandan da ba-
ğırıyordu. "Dicky!.. Gel pisi pisi!"

O sırada adamlarına yetişmiş olan genç prens atından inerek on-
larla birlikte yürümeye başlamıştı. Geçide ulaşıp da önlerinde uza-
nan ovadaki kenti gördükleri sırada prens, pelerininin çekiştirildiğini
hissetti.

"Prensım..."

Bu, küçük bir oğlan çocuğuydu. O kadar küçüktü ki hâlâ tombik
denilebilirdi, yanakları da tombul tombuldu. Korku dolu gözlerle
elindeki yıpranmış, kumlu kutuyu ona doğru uzatıyordu. Yanında ise
yüzünde kocaman bir gülümsemeyle kara bir kedi duruyordu. "Bunu

deniz getirdi; bu ülkenin prensi için getirdi. Bundan eminim. Lütfen alın onu!"

"Ne var içinde?"

"Karanlık var efendim."

Rikard kutuyu aldı ve anlık bir tereddüitten sonra kapağını hafifçe kaldırdı, azıcık ama çok azıcık aralamıştı. "Bunun içi siyah boyalı," dedi sert bir tebessümle.

"Hayır prensim, kesinlikle öyle değil. Biraz daha açın!"

Rikard temkinli bir hareketle kapağı biraz daha kaldırdı. Bir iki santim daha. Sonra içine göz attı. Ardından hemen kapatıvermesiyle çocuğun şu sözleri söylemesi bir oldu: "Aman dikkat edin, sakın rüzgâr onu dışarı çıkarmasın prensim!"

"Bunu krala götüreceğim."

"Ama bu kutu size geldi efendim..." "Denizden gelen bütün armağanlar kralındır. Ama yine de teşekkürler çocuk." Bir an için birbirlerine baktılar: küçük, tumbul bir çocuk ile sert ve muhteşem bir genç. Sonra Rikard döndü ve yoluna devam etti. Dicky de dönüp yine tepelerden aşağı sessiz ve keder içinde yürüdü. Uzaklarda, güneyden bir yerden annesinin sesini işitti ve cevap vermeye çalıştı ama rüzgâr çocuğun çağrısını karadan tarafa savurdu. Ve cin kayboldu.

Ordu yaklaştığında kentin bronz kapıları ardına dek açılmıştı. Bekçi köpekleri havlıyor, muhafızlar hazır ola geçiyor, Rikard atının üzerinde mermer sokaklardan saraya doğru dörtnala ilerlerken tüm kent halkı eğilerek onu selamlıyordu. Saraya girerken, çan kulesindeki büyük bronz saate göz attı. Bu kule sarayın dokuz beyaz kulesi arasında en uzun olanıydı. Saatin hareketsiz kollarına baktı: Ona on vardı.

Babası onu kabul salonunda bekliyordu: Kır saçlı, başında demirden tacıyla oturan acımasız bakışlı adamın elleri, tahtının kolçakların nakşedilmiş, mitlerdeki korkunç yaratıkların tasvirlerine sıkı sıkıya yapışmıştı. Rikard başını eğdi ve asla başını kaldırmadan baskının detaylarını babasına aktardı. "Sürgün öldürüldü, adamlarının büyük çoğunluğu da öyle; geri kalanlar ise denize sürüldü."

Uzun zamandır kullanılmamış menteşeler üzerinde dönen bir kapı gibi konuştu babası: "Aferin, Prens."

"Size denizden armağan getirdim, Lordum." Başı hâlâ önde olan Rikard tahta kutuyu krala uzattı.

Kralın tahtına oyulmuş canavarların birinin boğazından alçak bir hırıltı sesi duyuldu.

"Bu zaten benim," diyen kralın sesi öylesine sertti ki Rikard bir an gözlerini kaldırıp ona bakmaktan kendini alamadı: Tahtadan canavarların dişlerinin ortaya çıkışını ve kralın parıldayan gözlerini gördü.

"O yüzden size getirdim Lordum."

"Benim bu. Onu denize ben verdim, ben kendim! Deniz de armağanımı bana geri püskürttü, öyle mi!" Uzun bir sessizlik oldu. Sonra kral daha yumuşak bir sesle konuştu; "Pekâlâ, o sende kalsın Prens. Al senin olsun ve kilitli kalsın. Ama mutlaka kilitli tut onu, prens!"

Rikard, dizleri üzerinde iyice eğilerek teşekkürlerini sundu. Sonra doğrularak geri geri yürüyüp uzun koridoru geçti. Bu sırada bir an bile gözlerini kaldırmamıştı. Pırıltılı ön odaya geldiğinde çevresini subaylar, saray soyluları sardı. Her zamanki gibi ona savaşı anlattırıp gülmeye, içmeye ve sohbet etmeye hazırıldılar. Rikard tek bir söz bile etmeden aralarından geçti ve iki eliyle tuttuğu kutuyla birlikte tek başına kendi bölümüne gitti.

Rikard'ın aydınlık, gölgesiz ve penceresiz odasının duvarlarının her birinde gömülmüş topazlar, opaller, kristaller, en pırıltılı mücevherlerden motifler ve altın şamdanlar üzerinde kıpırtısız alevler vardı. Kutuyu cam masanın üzerine bıraktı. Pelerini çıkarıp attı. Kılıç kemerini de çözdü ve içini çekerek yatağa oturdu. O sırada ejderha kocaman adımlarıyla yatak odasından çıkıp geldi, pençeleri mozaik döşemeye çarptıkça şaklıyordu. Koca kafasını dizlerine indirdi ve tüylü ensesini okşaması için Rikard'ı beklemeye başladı. Odada bir de sinsi sinsi dolaşan bir kedi vardı. Rikard hiç oralı olmadı. Saray hayvanlarla doluydu: Kediler, köpekler, maymunlar, sincaplar, kuş başlı at gövdeli yaratıklar, beyaz fareler, kaplanlar. Her leydinin birer boynuzlu atı, her saray mensubunun bir düzine kedisi vardı. Prens inise sadece bir hayvanı vardı; o da, onun için savaştan ve onu hiç sorgulamayan dostu ejderhaydı. Ejderhanın ensesini kaşıdı; arada onun sevgi dolu yuvarlak gözleriyle buluşuyordu bakışları. Arada da masa-

da duran kutuya göz atıyordu. Kutuyu kilitleyecek anahtarı olmadığını düşündü.

Uzakta bir odadan yumuşak bir müzik sesi geliyordu. Bir pınarın şırıltılarını andıran notalar sonsuza dek birbirine dolaşıyor, dolaşıyordu.

Başını çevirip şöminenin üzerindeki altın ve mavi minelerle süslü kare şeklindeki saate baktı. Saat ona on vardı: Kalkıp kılıcını kuşanmasının ve adamlarını toplayıp savaşa gitmesinin zamanı gelmişti. Beklenen Sürgün geri dönmüştü, kenti almaya, kendisine miras kalan tahtı ele geçirmeye kararlıydı. Şimdiye çoktan siyah gemilerini denize indirmiş olmalıydı. Kardeşler kavgaya girmeli ve içlerinden biri ölmeliydi ve kent kurtarılmalıydı. Rikard kalktı. Aynı anda ejderha da kuyruğunu neşe içinde sallayarak hevesle yerinde zıpladı. "Tamam, tamam, gel bakalım!" diyen Rikard'ın sesi biraz soğuktu. İnci işlemeli kınıyla birlikte kılıcını aldı, kemerini bağladı. Ejderha sevinçle inledi ve gagasını Rikard'ın eline sürttü. O ise hiç karşılık vermedi. Yorgun ve hüzünlüydü, bir şeyleri özlüyordu... ama neyi? Kesilebilen bir müzik duymak, savaşmadan önce kardeşiyle bir kez olsun konuşmak... Bilemiyordu. Hem vâris hem de kentin müdafaa sorumlusu olarak emirlere uymak zorundaydı. Gümüş miğferini başına geçirdi ve iskemlenin üzerine attığı pelerinini almak üzere döndü. O sırada incili kını, arkadaki bir şeye çarptı ve düşen bir şeyin tıkrıtısı duyuldu. Rikard dönüp baktığında kapağı açılmış yerde duran kutuyu gördü. Rikard aynı soğuk ve dalgın ifadeyle kutuya bakarken, duman gibi küçük bir karartı yere dökülüp birikmeye başladı. Rikard uzanıp kutuyu aldı. Karanlık şimdi ellerinden aşağı akıyordu.

Ejderha bir iniltiyle geri çekildi.

Pırıltılı ve gölgesiz odada duran uzun boylu, beyaz zırlı, sarı saçlı, gümüş başlıklı Rikard elinde ağzı açık kutuyla öylece duruyor, ağır ağır dökülen kalın pusun yayılışını izliyordu. Bileklerinden aşağısı alacakaranlığa gömülmüştü. Kıpırdamadı. Sonra kutuyu yavaşça başının üzerine kaldırdı ve ters çevirdi.

Karanlık, yüzünden aşağı akmaya başladı. Rikard çevresine baktı. Çünkü müziğin sesi kesilmiş, her şey sessizliğe bürünmüştü. Şamdanlar yanıyor, ışık noktaları duvarlardan ve tavandan altın be-

nekler ve menekşe parıltıları topluyordu. Ama köşelerin hepsine karanlık yuvalanmış, iskemlelerin hepsinin arkasına karanlık çökmüştü ve Rikard başını çevirdiğinde gölgesi sıçrayıvermişti duvarlara. Tam o sırada karanlık köşelerden birinde iki kocaman gözün kırmızımsı parıltısını seçti ve irkilerek kutuyu elinden düşürdü. Gördüğü şey ejderhaydı elbette. Elini uzatıp onunla konuştu. Hayvansa bir adım bile kıpırdamadan tuhaf, metalik bir inilti çıkardı.

"Hadi ama! Karanlıktan mı korkuyorsun?" dedi Rikard ve bunu der demez kendisi de korkmaya başladı. Geriye doğru bir adım atıp kapıya yaklaşınca hayvan da yerinden sıçrayıp ondan tarafa saldırdı. Rikard hemen kılıcını çekti. Kara kanatların tavanı kapladığını, demirden gagayı, pençeleri gördü Rikard. O daha kılıcını kaldıramadan hayvan onun üzerine çullanmıştı. Rikard onunla güreşmeye başladı; hayvan dev gagasıyla Rikard'ın boğazına dalıyor, pençeler kollarını ve göğsünü yırtıyordu. Sonunda kılıcını kurtarip hayvana batırmayı başardı. Batırdığı yerden çıkartıp tekrar indirdi. İkinci hamlesi ejderhanın boynunu yarı yarıya koparmıştı. Hayvan düştü ve cam kırıklarının arasındaki gölgeler içine kıvrıldı, sonra da hareketsiz kaldı.

Rikard'ın kılıcı bir çangirtıyla yere düştü. Elleri kendi kanından yapış yapış olmuştu. Hiçbir şey göremez haldeydi. Ejderhanın kanat çırpışları, bir tanesi hariç bütün şamdanları ya düşürmüş ya da söndürmüştü. El yordamıyla bir iskemle bulup oturdu. Bir dakika sonra, hâlâ nefes nefeseyken, savaşın ardından kum tepesinin üzerinde yaptığı şeyin aynısını yaptı: Başını eğdi ve yüzünü ellerinin arasına aldı. Çıt çıkmıyordu. Şamdandaki tek mumun titreyen alevi, arkasındaki duvara gömülü topazların üzerine zayıf bir ışık düşürüyordu. Rikard başını kaldırdı.

Ejderha kıpırtısız yatıyordu. Vücudundan akan kanlar, tıpkı karanlığın kutudan ilk çıktığında olduğu gibi, simsiyah bir havuz oluşturmuştu. Demir gagası açıktı; kocaman iki kırmızı taş gibi duran gözleri de.

"Öldü," dedi küçük ve yumuşak bir ses. Cadının kedisiydi bu. Kırılan masanın parçaları arasından ustalıkla yolunu bulan kedi, "Bir kez olsun dinle Prensi" dedi. Kedi kuyruğunu düzgün bir şekilde pa-

tilerinin arasına toplayarak oturdu. Rikard ifadesiz bir yüzle, hiç kıpırdamadan dikiliyordu ama ansızın duyduğu bir ses onu yerinden sıçrattı: Minicik bir tik! Yakınlarda bir yerde. Sonra yüksek kuledeki devasa çanlardan birinin çalmasıyla, ses taş döşemelerde, Rikard'ın kulaklarında, vücudundaki kanın içinde çınladı. Saat on olmuştu.

Birileri kapıya vuruyordu. Sarayın koridorlarında yankılanan bağrışlar, çanın son gürültülü vuruşuna karışıyor, korkan hayvanlar çığlık çığlığa haykırıyor, emirler yağıyordu.

"Savaşa geç kalıyorsunuz prens," dedi kedi.

Rikard kan ve gölgeler içinde kılıcını kavradı, kınına soktu, pele-
rinini omuzlarına sardı ve kapıya doğru ilerledi.

"Bugün bir öğleden sonra olacak," dedi kedi, "sonra bir alacakaranlık, sonra ise gece gelecek. Gece çökünce kente ya siz ya da kardeşiniz dönecek. Ama sadece biriniz, prensim."

Rikard bir an hiçbir şey söylemeden durdu. "Şu anda dışarıda güneş parlıyor mu?"

"Evet, parlıyor... şu anda."

"Pekâlâ, buna değer," dedi genç adam. Kapıyı açıp güneş ışığıyla apaydınlık koridorları zapt eden şamataya karıştı. Ardında, yere düşen gölgesi görünüyordu.

Halas Büyüsü

Bundan sonraki iki öykü, sonradan hakkında iki roman yazdığım Yerdeniz'in "tali dünyası"na yaklaşıp keşfe çıktığım iki örnek. Başlangıçta bu yer hakkında fazla bir şey bilmiyordum; üçlemeyi bilen okuyucular Yerdeniz'in bir noktasında trollerin neslinin birden tükendiğini, ejder Yevaud'un hikâyesinde ise bazı belirsizlikler olduğunu fark edecektir. (Ged onu bulup Pendor Adası'na hapsedmeden yıllar ya da yüzyıllar önce Sattins Adası'nda yaşıyordu herhalde.) Ama tabii böyle şeyler ancak ejderhalardan beklenir, onlar zamana bağlanamamış ve bağlanamayacak mitler olarak, tarihte tek yönlü seyreden sebep-sonuç ilişkilerine boyun eğmezler.

"İsim Kuralları" Yerdeniz'de büyüünün nasıl işe yaradığına dair temel bir unsur ele alıyor. "Halas Büyüsü" ise ölümler dünyası betimlemesiyle, üçlemenin son kitabı En Uzaktaki Kıyı'nın sonunun habercisi. Ayrıca, fark ettiyseniz eserimin

çeşitli yerlerinde sürekli ortaya çıkıp duran ağaçlarla ilgili bir tür saplantıyı da gösteriyor. En ağaç delisi bilimkurgu yazarı benim herhalde. O ağaçlardan inenlere, bir başparmakçıklara edinenlere veya vücudunu dikleştirmeyi başaranlara lafım yok. Ama birkaçımız hâlâ bu ağaçların tepelerinde, bir o yana bir yana sallanıp duruyoruz.

Neredeydi? Yer sert ve çamurlu, hava karanlık ve leş kokuluydu. Ve hepsi bundan ibaretti. Yo, bir de baş ağrısı vardı. Soğuk ve nemli zeminde dümdüz yatan Festin inledi ve sonra "Sopa!" diye bağırdı. Büyücünün kızılağaç kerestesinden sopası efendisinin yardımına gelmedi. Demek ki tehlikede idi. Doğruldu. Yanında doğru düzgün ışık yaratacağı bir sopası olmadığı için başparmağıyla orta parmağını birbirine sürttü ve duruma özel büyü bir Sözcük söyledi. İncecik mavi bir kıvılcım topu çıktı. Titrek, cılız kıvılcım tutamı havada yuvarlacık bekliyordu. "Yukarı," dedi Festin. Bunun üzerine kıvılcım topu sarsak sarsak yükseldi ve ta yukarılardaki kemerli bir tavan arasını kapattı. Kapak o kadar yüksek bir yerdeydi ki ateş topunun içinden on-on beş metre aşağıya bakan Festin, kendi yüzünü karanlıkta belli belirsiz küçücük bir nokta olarak gördü. Nemli duvarlar ışığı yansıtıyordu. Geceydi bu büyü duvarların dokunduğu malzeme. Tekrar eski haline döndü ve "Sön," dedi. Top sönüp kayboldu. Festin parmaklarını çitlatacak karanlıkta oturmaya devam etti.

Büyü, beklemediği bir anda arkasından yapılmış olmalıydı. Zira son hatırladığı, akşamüzeri kendi korusunda yürüyüp ağaçlarla konuşmakta olduğuydu. Son zamanlarda, yolun yarısına geldiği yaşamının bu yalnız yıllarında bir harcanmışlık duygusunun, kullanılmamış bir kuvvet duygusunun ağırlığı altında eziliyordu omuzları. Bunun üzerine Festin sabırlı olmayı öğrenmek için köylerden ayrılmış ve ağaçlarla sohbet etmek üzere ormana gelmişti. Özellikle meşelerle, kestane ağaçlarıyla ve kökleri akarsulara temas eden gri çamlarla konuşuyordu. Bir insanla konuşmayalı altı ay olmuştu. Elzem şeylerle meşgul oluyor, hiç büyü yapmıyor, kimseyi rahatsız etmiyordu. O halde kim ona büyü yapıp bu leş gibi kuyuya kapatmış olabilirdi? "Kim?" diye sordu duvarlara. Ve duvarlar yavaş yavaş bir ismin sesle-

rini bir araya getirdi. İsim kalın kara bir damla gibi, taşların gözeneklerinden, mantarların sporlarından sızıp ter gibi boşandı: "Voll."

Bir an için Festin'den de soğuk terler boşandı.

Zalim Voll'un ismini ilk kez uzun yıllar önce duymuştu. Büyücü yanının insan yanına baskın olduğu söylenirdi. Erişilmez Uzaklar'da adadan adaya dolaşan, Kadimler'in eserlerine zarar veren, insanları esir alan, ormanları talan eden, toprakları bozan ve kendisiyle savaştan tüm büyücü ve Sihirbazları yeraltı mezarlarına kapatan biriydi. Yakıp yıkılan adalardan kurtulanlar hep aynı hikâyeyi anlatırlardı: Daima, akşamları denizden esen karanlık bir rüzgârla geliyordu. Köleleri gemilerle onu izliyorlardı. Bu kadardı gördükleri. Ve hiçbir, bir kez olsun Voll'u şahsen görmemişti... Adalarda kötü niyetli pek çok insan ve yaratık yaşardı. Festin ise eğitimini tamamlamaya azimli genç bir büyücü olarak bu Zalim Voll hikâyelerine pek kulak asmamış, "Ben bu adayı koruyabilirim," diye düşünmüştü. Sınamadığı güçleri olduğunu biliyordu. Sonra da meşelerine ve gürgenlerine dönmüş, yapraklarındaki rüzgâr sesine; yuvarlak gövdelerindeki, kollarındaki, dallarındaki büyüme ritmine; yaprak ayalarındaki güneş ışığının tadına ve köklerin etrafındaki karanlık yeraltı sularına vermişti kendisini. Peki, şimdi neredeydi bu ağaçlar, eski dostları? Voll ormanı da mı yok etmişti?

Sonunda uyanıp ayağa kalktı. Kaskatı elleriyle iki büyük hareket yaptı ve insan elinden çıkmış tüm kapıları açan, tüm kilitleri kıran bir İsim haykırdı. Ama bu duvarlar gece yüklüydü ve yapıcısının ismi onu ne duydu ne de kulak astı. Duvarlardan yansarak geri dönen İsim Festin'in kulaklarına öyle bir çarpıp çınladı ki Festin dizleri üzerine düştü ve yankı yukarıdaki kemerlere ulaşıp dinene dek başını kollarının arasından çıkaramadı. Bu geri tepişin etkisiyle hâlâ titrer durumdaki Festin, kara kara düşünmeye başladı.

Onlar haklıydı; Voll çok güçlüydü. Burada, o zalimin kendi çöplüğünde, büyüyle inşa ettiği bu zindanda, onun büyüüne karşı çıkabilecek bir güç yoktu. Üstelik sopası olmayınca Festin'in güçleri yarı yarıya azalmıştı. Ama onu esir tutsa bile Yansıtıcı ve Dönüştürücü güçlerini elinden alamazdı, güçleri sadece onun tasarrufundaydı. Artık iki kat beter ağrıyan başını ovuşturduktan sonra, gücünü kullandı

ve dönuştü. Bedeni ağır ağır, damla damla süzüldü ve incecik bir bulut oldu.

Tembel tembel yığılan pus yerden kalktı, ıslak ve yapışkan duvarlara sürünerek yukarıdaki kemerle duvarın buluştuğu saç teli kadar ince çatlağa kadar ilerledi. Damla damla çatlağa sızdı. Tam çatlağın içine girmişti ki fırından esercesine sıcak bir rüzgârla burun buruna geldi. Esen yel, pus damlalarını dağıtıyor, kurutuyordu. Pus alelacele kendini tekrar kemere çekti, oradan kıvrılarak yere indi ve Festin kendi şeklini aldı. Nefes nefeseydi. Dönüştürme, Festin gibi içe dönük büyücüler için duygusal açıdan çok sıkıntılı bir işlemdi. Bu sıkıntıya, değıştirdiği kılıkta insana ait olmayan bir ölümle yüz yüze gelmenin şoku eklenince, yaşadığı deneyim daha da korkunç oluyordu. Festin bir süre sadece nefes alarak yattığı yerde kaldı. Ayrıca kendine de kızmıştı. Zaten bir pus olarak kaçmayı düşünmek son derece aptalca bir fikirdi. Bu numarayı aptallar bile bilirdi. Elbette Voll oraya sıcak rüzgâr yerleştirecekti. Festin toparlanarak kendini önce küçük siyah bir yarasaya dönüştürdü, kuyunun tavanına uçarak orada ince bir hava tabakasına dönuştü ve çatlaktan içeri girdi.

Bu kez dışarı çıkabilmişti, şimdi yavaş yavaş koridorda esiyordu. Kendini bir pencerenin önünde buldu, sonra birden bastıran tehlike kokusuyla aklına ilk gelen küçük ve istikrarlı maddeye dönuştü: Altın bir yüzük. İyi yapmıştı. Kutup soğuşunu getiren kasırga onun hava biçimini darmadağın edebilirdi ama yüzük biçimindeyken sadece azıcık ürpertmişti. Fırtına geçince mermer zeminde kalıp o pencereden en çabuk hangi biçimle çıkabileceğini düşündü.

Çok geç kalmış, yuvarlanmaya başlamıştı. İfadesiz suratlı dev gibi bir cüce bastığı yeri sarsa sarsa yürürken birden durdu ve yuvarlanan yüzüğü kireçtaşına benzer o devasa eliyle kapıverdi. Cüce hemen mahzen kapağına seğırtti, demir kulpundan tutup kaldırdı ve Festin'i karanlıklara yuvarladı. Festin tam on beş metre düşerek bir ""çing"" sesiyle taş döşemeye çarptı.

Tekrar kendi biçimine dönerek oturduğu yerde doğruldu, suratını asarak incinen dirseğini ovuşturdu. Boş mideyle bu kadar dönüştürme yeterdi. Sopasını o kadar özlemişti ki. Şimdi burada olsa istediği

kadar yemek bir çırpıda hazırlanıverirdi. O olmadan kendi biçimini değiştirebilse ve bazı büyülerini yapıp güçlerini uygulayabilse de, başka şeyleri dönüştüremiyor, hiçbir şeyi yoktan var edemiyordu. Ne bir yıldırım ne de bir kuzu pırzolası.

"Sabret," dedi Festin kendi kendine. Biraz soluklanınca, bedenini eriterek uçucu yağların sonsuz hassasiyetine büründü. Kızarmış kuzu pırzolasının aromasıydı bu. Tekrar o çatlaktan içeri sızdı. Yukarıda bekleyen cüce kuşku kuşku etrafı kokluyordu ama Festin çoktan kendini bir şahine çevirmiş, pencereye yönelmişti. Cüce hemen peşinden seğirttiyse de, onu birkaç metreyle kaçırdı. Kocaman bir kayaya benzeyen sesiyle kükredi: "Şahini yakala, çabuk!" Büyülü kalenin üzerinde hızla uçarak batı yönünde, karanlıklar arasında uzanan ormanına doğru hızla atıldı; gözleri güneş ışığı ve denizin parıltısı yüzünden kamaşmasına rağmen, Festin rüzgârı önüne katmış bir ok gibi gidiyordu. Ama daha hızlı bir ok yakaladı onu. Çığlık atarak yere düştü. Güneş, deniz ve kuleler gözlerinin önünde dönüp duruyordu. Sonra hepsi kayboldu.

Bir kez daha zindanın küflü zemininde uyandı. Elleri, saçları ve dudakları kendi kanıyla ıpsıladı. Şahin kılığındayken kanadından vuran okun açtığı yara, insan bedeninde omzuna denk geliyordu. Sessizce yere uzandı ve yarayı kapatacak büyülü sözler söyledi. Halen doğrularak oturabiliyor ve daha uzun, daha yoğun şifa büyülerinin sözlerini hatırlayabiliyordu. Ama çok kan kaybetmişti ve kanla birlikte gücünü de yitirmişti. İliklerine kadar öyle ürperiyordu ki şifa büyüsü dahi onu ısıtamıyordu. Bir tutam kıvılcım daha çakıp leş kokulu havaya ışık getirdiğinde bile gözlerindeki karanlık yerinde kalmıştı: Uçarken kendi ormanının ve ülkesinin küçük kentleri üzerinde asılı duran karanlık pusun aynısıydı gözlerindeki.

Bu toprakları korumak onun elindeydi.

Artık doğrudan kaçmayı deneyemezdi. Çok yorgun, çok zayıftı. Güçlerine çok güvenmiş, kuvvetten düşmüştü. Şimdi hangi şekle bürünürse bürünsün bu yorgunluğu taşıyacak ve yakalanacaktı.

Soğuktan titreyerek iki büklüm uzandı, ateş topunu da bataklık-taki metan gazının son nefesleriyle titreyip sönmeye bıraktı. Bu koku onun gözlerinin önüne ormanın bittiği yerden denize uzanan, hiçbir

insanın adım atmadığı, güz mevsiminde kuğuların konduğu, durgun gölcüklerle sazlıklar arasında hızlı, sessiz derelerin denize aktığı bataklıkları getirmişti. Ah keşke o derelerden birinde balık olsa. Hatta daha da iyisi, derenin daha yukarısında, pınarların orada, ormanın içinde, ağaçların gölgesinde, ta derinlerde bir gürgen kökünün altındaki berrak kahverengi su birikintisinde olsa...

Bu büyük bir büyüydü. Sürgünde veya tehlikede olup da yuvasının toprağının, suyunun, evinin kapı eşiğinin özlemiyle yanıp tutuşan; yemek yediği masa, yattığı odanın penceresinin önündeki dallar burnunda tüten birinin hissettiği gibi, birden aklına gelmişti bu büyü. Aklına gelen kişi de ancak düşlerinde uygulardı onu. Yalnızca en yüce büyücüler, yani Sihirbazlar bu yuvaya dönüş büyüsunu kullanmaya cüret edebilirlerdi. Ama Festin, iliklerinden sinirlerine ve damarlarına sızan buz gibi soğukla birlikte tüm iradesini topladı, ta ki o irade etinin karanlıklarında bir mum gibi yanana dek. Ve o yüce, sessiz büyüü uygulamaya başladı.

Duvarlar ortadan kayboldu. Artık toprak, kayalar ve granit damarları onun kemikleri, yeraltı suları onun kanı, kökler onun sinirleriydi. Kör bir solucan gibi ağır ağır toprağın içinden geçerek batı yönünde ilerledi; önü de, arkası da karanlıktı. Sonra ansızın sırtında ve karnında serin bir akıntı hissetti; onu suyun içinde yüzdüren, karşı konulmaz, sonsuz bir okşamaydı bu. Yan taraflarıyla suyu tattı; akıntıyı hissetti ve kapaksız gözleriyle etrafına baktı: İşte, gürgenin kocaman, payandalı kökleri arasında uzanan derin kahverengi bir havuz tam önünde duruyordu. Gümüşü rengiyle hemen atıldı gölgelerin arasına. Özgürdü artık. Yuvasındaydı.

Su, berrak pınarında zamandan bağımsız akıyordu. Festin havuzun dibindeki kumların üzerinde uzandı ve akıp giden suyun, tüm şifa büyülerinden daha güçlü olan o serinliğiyle içindeki kasvetli üşümeyi alıp götürmesini izledi. Orada uzanıp dinlenirken birden toprağın sarsıldığını, çığnendiğini hissetti. Ormanında yürüyen de kimdi öyle? Şekil değiştiremeyecek kadar yorgundu, parıltılı balık bedenini gürgenin kökünün oluşturduğu bir kemerin altına sakladı ve bekledi.

Kocaman gri parmaklar suyu yokluyor, kumu karıştırıyordu. Su-

yun üzerindeki loşlukta yüzler, boş gözler bir görünüyor, bir kayboluyor, sonra tekrar beliriyordu. Ağlar ve eller suya giriyor, çıkıyor, yine deniyor ve yine çıkıyorlardı. Ama sonunda onu yakalayıp kaldırdılar, havada kıvrılıverdi öylece. Tekrar eski haline dönmeye çabaladı ama beceremedi: Kendi yaptığı yuvaya dönüş büyüğü onu bağlamıştı. Ağın içinde kıvranıp duruyordu, kuru, korkunç havanın içinde nefes nefese kalmıştı, boğuluyordu. Bu işkence böyle devam etti, bunun ötesinde hiçbir şey olduğunu biliyordu.

Uzun bir süre sonra, yine insan şeklinde olduğunu fark etti yavaş yavaş. Boğazından zorla keskin, ekşi bir sıvı dökülüyordu. Zaman yine sıçrama yapmış, kendisini kemerli kuyunun ıslak zemininde yüzükoyun yatar bulmuştu. Yine düşmanın elindeydi. Ve hâlâ nefes alıyorsa da, ölüm çok uzağında değildi.

Yine her yanı, buz kesmişti. Voll'a hizmet eden cüceler kırılğan balık bedenini ezmiş olmalıydılar ki kırırdadığı anda göğüs kafesi ve kollarından biri fena halde acıyordu. Bedeni kırıklar içinde ve gücünü yitirmiş bir halde, gece kuyusunun dibinde yattı. Şekil değiştirmeye bir nebze olsun gücü kalmamıştı, artık tek bir çıkış yolu vardı, o da... Festin, her an acının ona dokunup kendini hissettirebileceği bir pozisyonda öylece hareketsiz yatarken bir yandan düşünüyordu: Neden öldürmüyor beni? Neden beni canlı tutuyor burada?

Neden asla kendisini göstermiyor? Hangi gözlerle görülebiliyor, nelerde yürüyor?

Tamamen güçten düştüğüm halde, benden korkuyor.

Derler ki onu yenen tüm sihirbazlar ve iktidar sahibi insanlar bunun gibi mezarlara canlı canlı kapatılır ve yıllar yılı, kurtulacakları günü bekleyerek yaşarlarmış.

Peki, ama ya yaşamayı seçmezse?

Ve Festin seçimini yaptı. Son düşüncesi, eğer yanılıyorsam herkes benim bir korkak olduğumu düşünecek, oldu. Ama bu düşünceye takılmadı. Başını hafifçe çevirerek gözlerini kapadı, son kez derin bir nefes aldı ve yalnız ve ancak bir kez telaffuz edilen halas büyüğünü fısıldadı.

Bu, dönüştürme değildi. Değişmemişti. Bedeni, uzun bacakları ve kolları, o zeki elleri, ağaçlara ve ırmaklara bakmayı seven gözleri hiç

değişmemiş sadece sabitleşmişti; sabitleşmiş ve soğumuştur. Ama duvarlar yok olmuştur. Büyüyle yapılan kemerler, odalar, kuleler ve orman ve deniz ve akşam göğü silinmişti. Hepsi ortadan yok olmuştur ve Festin ağır ağır yeni yıldızların altında, varoluş tepesinin dik yokuşundan aşağı iniyordu.

Yaşarken çok büyük güçlere sahipti; burada da bunu unutmamıştı. Bir mum alevi gibi, daha engin bir ülkenin karanlıklarına taşınıyordu. Ve düşmanın ismini hatırlıyordu: "Voll!"

Artık çağrıya karşı koyamayan Voll ona doğru gelmeye başladı. Yıldız ışıkları altında solgun, kalınca bir şekildi. Festin yaklaşınca diğeri, bir yeri yanmışçasına büzülerek çığlık attı. Kaçmaya başlayınca Festin peşinden gitti, tam arkasındaydı. Bu halde uzun bir yol gittiler. Ağzıları ismi konmamış yıldızlarca çevrilmiş dev yanardağların kurumuş lav akıntılarının üzerinden, sessiz tepelerin zirvelerinden, kısa karaçayırırlarla kaplı vadilerden, kasabalardan ya da hiçbir insan yüzünün bakmadığı pencereleri olan evlerin arasındaki aydınlatılmamış sokaklardan geçtiler. Yıldızlar havada öylece asılı duruyor, ne batıyor ne de doğuyorlardı. Burada hiçbir şey değişmiyordu. Yeni günün gelmesi diye bir şey yoktu. Ama onlar devam ediyorlardı; Festin ötekini önüne katmış, durmaksızın ilerliyordu. Nihayet bir zamanlar, çok ama çok uzun zaman önce bir ırmağın aktığı bir yere vardılar: Yaşayan ülkelerden gelen bir ırmaktı bu. Kurumuş nehir yatağında, iri kaya parçalarının arasında cansız bir beden yatıyordu: yaşlı bir adamın bedeni. Çıplaktı ve boş gözleri ölümün hiç kirletmediği yıldızlara çevriliydi.

"Gir içeri," dedi Festin. Bir gölgeden ibaret olan Voll kederle inledi ama Festin daha da yaklaştı. Korkudan sinen Voll eğildi ve kendi cansız bedeninin açık ağzından içeri girdi.

Ceset ansızın ortadan kayboldu. Dokunulmamış, lekesiz, kuru kayalar yıldızların altında parıldıyordu. Festin bir süre öylece dikildi. Sonra yavaşça koca kayaların arasına oturup dinlendi. Dinlendi ama uykuya dalmadı. Çünkü Voll'un bedeni mezara girene, toprağa dönüşene, tüm kötü güçler yok olana, rüzgârla dağılıp yağmurla denize karışana dek ona bekçilik etmeliydi. Ölümün daha önce bir kez öteki ülkeye dönmenin bir yolunu bulduğu bu yerde nöbet tutmalıydı. Ar-

tık sonsuz bir sabra kavuşmuş olan Festin, hiçbir denize kıyısı olmayan bu ülkenin yüreğinde, bir daha asla hiçbir ırmağın akmayacağı bu yerde, kayaların arasında bekliyordu. Festin üzerindeki sabit yıldızları izlerken yavaş yavaş ırmağın gürültüsünü ve yaşam ormanlarındaki yaprakların üzerine düşen yağmurun sesini unutmaya başladı.

İsim Kuralları

Bay Tepealtı, gülümseyerek ve nefes nefese, tepesinin altından geliyordu. Sabah ışıklarında verdiği her nefes burun deliklerinden bembeyaz bir çift buhar bulutu olarak yükseliyordu. Başını kaldırıp aralık ayının aydınlık göğüne baktı ve her zamankinden daha geniş bir gülümsemeyle bembeyaz dişlerini gösterdi. Sonra da köye indi.

"Sabahlar Bay Tepealtı." Zehirli mantarların düz kırmızı başlıkları misali konik ve sarkık çatılı evlerin arasındaki dar sokaklardan geçerken köylüler onu selamladılar. "Size de sabahlar, size de," diye cevap verdi hepsine tek tek. (Herhangi birine iyi sabahlar demenin uğursuzluk getireceğini herkes bilirdi; dikkatsiz bir sıfatın havayı bir hafta boyunca bozabileceği, Sattins Adası gibi Etkiler'e açık bir yerde,

günün belli zamanları için basit sözcükler kullanmak yeter de artardı bile.) Köylülerin hepsi onunla konuşurdu ama kimisi sevgiyle, kimisi ise sevgi dolu bir küçümsemeyle. Bu adada sihirbaz namına sahip olabildikleri tek şey oydu, bu yüzden saygıyı hak ediyordu. Fakat içe dönük topuklarıyla paytak paytak yürürken buhar soluyan ve gülümseyip duran, ellisindeki bu ufak tefek şişman adama nasıl saygı gösterilirdi ki? Yaptığı işte de harika sayılmazdı üstelik. Havai fişekler konusunda hiç fena değildi ama iksirleri zayıftı. Büyüyle yok ettiği siğiller üç gün sonra tekrar çıkıyordu; büyü yaptığı domatesler ancak kavun kadar irileşebiliyordu. Kırk yılda bir de olsa Sattins Limanı'na tuhaf bir gemi demirlediğinde Bay Tepealtı ortadan kaybolur, tepesinin altından dışarı adım atmazdı. Açıklama olarak da nazar değmesinden korktuğu için böyle yaptığını söylerdi. Bir diğer deyişle tıpkı şaşı Gan'ın marangoz olması gibi da o da hasbelkader büyücü oluvermişti işte. Köylüler bu nesillerinde, kötü takılmış kapılar ve etkisiz büyülerle idare edip gidiyorlardı; sıkıntılarını da, Bay Tepealtı'na sıradan bir köylü, içlerinden biriymiş gibi davranarak gideriyorlardı. Hatta onu akşam yemeklerine çağırdıkları bile oluyordu. Bir keresinde o da birilerini yemeğe çağırılmış ve muhteşem bir şölen vermişti: Gümüşler, kristaller, ipek kumaşlar, kızarmış ördek, '639 ürünü Andrades köpüklü şarap ve jöle soslu erik tatlısı. Ama yemek boyunca o kadar gergindi ki ziyafetin bütün keyfini kaçırmıştı. Üstelik yemekten yarım saat sonra herkes yine acıkmıştı. Mağarasına gelinmesini istemezdi, gelenleri de avlusuna bile almazdı. Avlunun ötesinde ne olduğunu bilen bir allahın kulu yoktu. Tepeye doğru gelen birini görürse hemen yanına gidip onu selamlar ve az ilerideki çamlığı göstererek, "Hadi gel, şu çamların altında oturalım!" ya da hava yağışlıysa "Hadi gel handa bir şeyler içelim, ne dersin?" derdi. Oysa herkes, onun kuyu suyundan daha sert bir şey içmediğini bilirdi.

Bu kilitli mağara, köy çocuklarının bazılarının merakını kamçılarıydı. Bay Tepealtı yokken gidip orayı gözetler, kurcalar, içeri girmeye çalışırlardı. Ama iç bölmeye açılan küçük kapı büyüyle kapatılmıştı ve anlaşılan, en azından bu kez Bay Tepealtı'nın elinden gerçekten başarılı bir büyü çıkmıştı. Bir keresinde bir iki çocuk, büyücünün Batı Kıyısı'nda yaşayan Bayan Ruuna'nın hasta eşeğini tedavi etmeye git-

tiğini sanıp levye ve balta getirmişlerdi. Fakat balta daha kapıya iner inmez içeriden gazap yüklü bir kükreme ve mor bir buhar bulutu yükselmışti. Meğer o gün Bay Tepealtı evine erken dönmüş. Tabii oğlanlar tabanları yağlamışlardı. Büyücü tekrar dışarı çıkmamış, çocuklar da bir zarar görmemişti. Ama o küçük şişko adamdan ne korkunç feryatlar, ulumalar, tıslamalar ve böğürtüler çıktığını bir duysanız inanamazdınız demişlerdi.

Bay Tepealtı'nın bugün kasabada işleri vardı: Üç düzine yumurta ve yarım kilo ciğer alacaktı. Ayrıca Denizkaptanı Fogeno'nun kulübesine uğrayıp yaşlı adamın görme büyüsunü yenileyecekti. (Retina parçalanmış olunca büyüler pek işe yaramıyordu ama Bay Tepealtı yine de uğraşıyordu.) Son olarak da akordeoncunun dul eşi Guld Nine ile biraz laflayacaktı. Bay Tepealtı genellikle yaşlı insanlarla arkadaşlık ederdi. Köyün genç ve güçlü erkeklerinin yanında ürkek olur, kızlarsa ondan çekinirdi. Kızlar ondan söz ederken "Sinirime dokunuyor, fazla gülümsüyor," derlerdi dudak bükerek ve lülelerini parmaklarına dolayarak. "Sinirime dokunuyor" yeni moda bir deyişti. Bunu duyan anneler hiddetle dönüp "Sinirine dokunuyormuş! Halt etmişsin, salağım desene sen ona! Bir kere Bay Tepealtı saygıdeğer bir büyüçüdür," diye çıkışırlandı.

Guld Nine'nin yanından ayrılan Bay Tepealtı o gün dışarıda her-kese açık bir yerde toplanan okulun yanından geçti. Sattins Adası'nda kimse okuma yazma bilmezdi. Ne okuyarak öğrenilecek bir kitap, ne baş harflerin kazanılabileceği sıralar, ne de silinecek bir karatahta vardı. Hatta okul binası da yoktu. Yağmurlu günlerde çocuklar kasabanın Müşterek Ahırında toplanır ve samanlarla haşır neşir olurlardı; güneşli günlerde ise öğretmen Palani canı nereye isterse oraya götürürdü çocukları. Bugün on iki yaşın altında, oldukça ilgi dolu otuz çocuğu ve beş yaşın altında tamamen ilgisiz kırk koyunu etrafına toplayan öğretmen, müfredatta yer alan önemli bir maddeyi öğretiyordu: İsim Kuralları. Bay Tepealtı mahcup bir gülümsemeyle durdu ve izleyip dinlemeye başladı. Yirmi yaşlarında tombul, güzel bir kız olan Palani kış güneşinin altında, çevresinde çocuklar ve koyunlar, yanında yapraksız bir meşe ağacı, arkasında kum tepeleri, deniz ve bulutsuz, solgun bir gökyüzüyle çok güzel bir tablo oluşturunuyordu.

Samimi bir sesi vardı, rüzgâr ve sözcükler yüzünü pembeleştirmişti. "Artık İsim Kuralları'nın ne olduğunu biliyorsunuz çocuklar. İki kuralımız var ve dünyadaki tüm adalarda aynı kurallar geçerli. Bunlardan ilki neydi?"

"Karşımızdakinin ismini sormak çok kaba bir davranıştır," diye bağırdı şişman ve atik bir oğlan. Küçük bir kız çocuğu da ciyak ciyak bağırarak araya girdi. "İsmi hiç kimseye söyleme sakın diyor anem!"

"Evet Suba. Evet Popi haklısın ama bağırmadan konuşalım. Bu doğru. Kimseye ismini sormamalıyız. Kimseye ismimizi söylememeliyiz. Şimdi bir dakika durup düşünün ve neden büyücümüze Bay Tepealtı dediğimizi söyleyin." Öğretmen, kıvrıkcık saçlı çocukların ve koyun postlarının üzerinden Bay Tepealtı'na bakıyordu. Büyücünün gözleri parladı ve yumurta torbasını daha bir sıkı kavradı.

"Çünkü o bir tepenin altında yaşıyor!" dedi çocukların yarısı.

"Peki ama bu onun gerçek ismi mi?"

"Hayır!" dedi şişman çocuk, hemen ardından, onu yankı gibi tekrarlayan Popi'nin cıglığı duyuldu: "Hayır!"

"Nereden biliyorsunuz öyle olduğunu?"

"Çünkü buraya geldiğinde tek başınaydı ve hiç kimse onun gerçek ismini bilmediği için bize söyleyecek kimse de yok, hem o da söyleyemez..."

"Çok güzel Suba. Popi, bağırma. Bu doğru. Büyücüler bile isimlerini söyleyemezler. Sizler okulu bitirdiğinizde ve Geçit'e gitme zamanınız geldiğinde çocukluk isimlerinizi ardınızda bırakacak ve gerçek isimlerinizi alacaksınız ama asla başkalarına isimlerini sormayacak ve kendi isimlerinizi söylemeyeceksiniz. Bu kuralın nedeni nedir peki?"

Çocuklardan ses çıkmadı. Koyunlar hafifçe meledi. Sorunun cevabını Bay Tepealtı verdi: "Çünkü isim her şeyin önünde gelir," dedi utangaç, yumuşak, boğuk sesiyle. "Ve gerçek isim her şeyden önemlidir. İsmi söylemek o kişiyi kontrol etmek demektir. Doğru mu söyledim, Öğretmen hanım?"

Öğretmen gülümsedi ve reverans yaptı; galiba büyücünün katılımı onu biraz mahcup etmişti. Yumurta torbasını göğsüne bastıran

büyücü ise tepeye doğru yürüyüp uzaklaştı. Nedense Palani'yle çocukları izleyerek geçirdiği o bir dakika karnını fena halde acıktırmıştı. Eve varınca büyülü sözcükleri alelacele söyleyip iç kapıyı arkasından kapattı ama bir iki yerde bir kaçak olmalıydı ki ön taraftaki çıplak avluyu bile bir anda kızarmış yumurta ve cızırdayan kara-çiger kokuları sarıverdi.

O akşam batıdan hafif ve taze bir rüzgâr esiyordu ve bu rüzgâr öğle saatlerinde pırıltılı dalgalar üzerinde kayarak gelen bir tekne getirdi Sattins Limanı'na. Keskin gözlü bir oğlan çocuğu gemiyi daha ufukta bir noktayken fark etmişti. Kırk tekneden oluşan balıkçı filosunun her yelkenini, her serenini ezbere bilen bu köy çocuğu, bu seferkinin farklı olduğunu anlamış ve sokaktan aşağı bağırarak koşmaya başlamıştı: "Yabancı bir tekne, yabancı bir tekne!" Tıpkı bunun gibi ıssız bir ada olan Doğu Uç yönündeki adadan buraya nadiren bir tekne uğradı. Olsa olsa Takımadalar'dan gelen maceraperest bir tüccardı bu. Tekne rıhtıma yaklaştığında köyün yarısı, onu selamlamak üzere kıyıda toplanmıştı bile. Eve dönen balıkçılarısa onu izleyerek rıhtıma yanaşiyor, sığır çobanları, midye çıkaranlar ve bitki toplayıcılar birer birer kayalık tepelerden limana dökülüyorlardı.

Ama Bay Tepealtı'nın kapısı hiç açılmadı.

Teknede tek bir adam vardı. Haberi alan yaşlı Denizkaptanı Fogeno beyaz kaşlarını görmeyen gözlerinin önüne düşürerek şöyle dedi. "Erişilmez Uzaklar'a yelken açacak sadece bir tek insan türü vardır. O da ya büyücü, ya falcı ya da Sihirbaz olabilir...

Bütün köy halkı, hayatlarında bir kez olsun bir Sihirbaz görmek, Takımadalar'ın zengin, kuleli ve kalabalık adalarından gelen bu yüce Beyaz Büyücü'yle tanışmak için nefeslerini tutmuş bekliyordu. Ama düş kırıklığına uğradılar. Epey genç, yakışıklı, kara sakallı bir adam olan yolcu neşe içinde teknesinden onları selamladı ve limana ulaştığına sevinen her gemici gibi rıhtıma atladı. Kendini bir çırpıda seyyar bir deniz tüccarı olarak tanıttı. Ama Denizkaptanı Fogeno'ya, yanında meşe bir baston taşıdığını anlattıklarında, yaşlı adam başını salladı: "Bir adada iki büyücü," dedi. "İşte bu fena!" Ve yaşlı bir sazan gibi hızla ağzını kapattı.

Yabancı onlara ismini söyleyemeyeceğinden, köylüler ona bir

isim taktılar hemen: Karasakal. Üstelik ona epey de ilgi gösterdiler. Teknesinde karışık bir sürü mal vardı: Kumaşlar, sandaletler, pelerin temizlemek için kullanılan *piswi* telekleri, ucuz esanslar, şaka taşları, maydanoz, soğan gibi bitkiler, Venway'den iri cam boncuklar. Genellikle bütün tüccarların yanında taşıdıkları şeylerdi bunlar. Sattins Adası'nda yaşayan herkes gezgine bakmaya, onunla konuşmaya, bir de belki bir şeyler satın almaya gelmişti... "Sırf ondan bir hatıra olsun diye!" diyordu Guld Nine kıkırdarak. Köyün bütün kızları ve kadınları gibi Karasakal'ın yiğitliğine, yakışıklılığına o da kapılmıştı. Oğlan çocukları da etrafından ayrılmıyorlardı. Erişilmez Uzaklar'ın yabancı ve uzak adalarına yaptığı gezileri ya da Takımadalar'ın büyük zengin adalarını, İç Hatları, gemilerle beyaza kesen dış limanları ve Havnor'un altın çatılarını anlatışını dinliyorlardı. Yetişkin erkekler de onun öykülerini dinlemeye istekliydiler ama bazıları bir tüccarın neden tek başına dolaştığını düşünmekten ve meşe sopasına uzun uzun bakmaktan kendilerini alamıyorlardı.

Tüm bu zaman zarfında Bay Tepealtı tepesinin altından hiç dışarı çıkmamıştı.

Bir akşam Karasakal, Guld Nine'ye "Büyücüsü olmayan bir adayı ilk defa görüyorum," dedi. Guld Nine yeğenini, Karasakal'ı ve Palani'yi çaya davet etmişti. "Peki, dişiniz ağrıdığında ya da inekler sütten kesildiğinde ne yapıyorsunuz?"

"Ama bizde de bir büyücü var: Bay Tepealtı," dedi yaşlı kadın.

"Artık ona da büyücü dersen," diye mırıldandı yeğeni Birt. Sonra da kıpkırmızı oldu ve çayını döktü. Birt iriyarı, cesur ve ağzı pek laf yapamayan bir balıkçıydı. Öğretmene âşıktı ama aşkını ona ifade etmeye en çok yaklaştığı an, kızın babasının aşçısına bir sepet dolusu uskumru verdiği zamandı.

"Ya, demek bir büyücünüz var, öyle mi?" diye sordu Karasakal. "Görünmez adam mı kendisi?"

"Hayır, sadece çok utangaç," dedi Palani. "Siz geleli daha bir hafta oldu biliyorsunuz. Biz burada yabancı görmeye pek alışkın değiliz..." Palani'nin de yüzü kızarmıştı ama çayını dökmedi.

Karasakal kıza gülümsedi. "Tam bir Sattinsli demek, öyle mi?"

"Hayır," dedi Guld Nine, "O da tıpkı sizin gibi. Bir bardak daha al

yeğenim. Ama bu sefer çayı bardakta tutarsın herhalde. Hayır, şekerim. O da dört yıl önce küçük bir tekneyle gelmişti galiba, öyle değil miydi? Tırsı balığı akını bittikten bir gün sonraydı, hatırlıyorum. Çünkü Doğu Koyu'nun orada ağları topluyorlardı. Sığır Çobanı Pondi'nin ayağını kırdığı sabahtı... demek ki beş yıl olmuş. Hayır dört. Yok canım, beş yıl tabii. O yıl sarımsaklar çıkmamıştı bir türlü. Neyse işte, içi kocaman sandıklar ve kutularla dolu, küçük bir yelkenliyle geldi. Denizkaptanı Fogeno'ya demiş ki... O zamanlar gözleri görüyordu, aslında bir değil iki kere kör olacak kadar yaşlıdır ya, o başka... Ona demiş ki: "Duyduğuma göre, köyünüzde ne sihirbaz ne de büyücü varmış, acaba benim gibi birine ihtiyacınız olabilir mi?" Kaptan da "Beyaz büyü yapıyorsanız elbette buyurun," demiş. Sonra Bay Tepealtı göz açıp kapayana kadar tepenin altındaki mağaraya yerleşti ve Beltow Nine'nin kedisinin uyuz hastalığını iyileştirdi. Gerçi eskiden turuncu olan kedinin tüyleri griye döndü, sonra da tuhaf bir hayvan oldu çıktı. Geçen yıl da üşütme büyüünde öldü. Zavallı kadın kedisinin ölümüne o kadar üzüldü ki, kocası Uzun Kıyılar'da boğulduğunda bile bu kadar üzülmemişti. O yıl ringa balığı akını vardı, yeğenim Birt de daha kundakta bir bebektir." Birt çayını yine döktü; Karasakal gülümsedi ama Guld Nine istifini bozmadan, gece çökene dek anlatmaya devam etti.

Ertesi gün Karasakal rıhtıma indi. Teknesindeki iskele tahtasının tamiri gereğinden uzun sürmüş gibiydi. Bir yandan da suskun Satinslileri konuşturmaya çalışıyordu. "Söyleyin bakalım, hangisi sizin büyücünün teknesi?" diye sordu. "Yoksa Sihirbazların, kullanmadıkları zaman ceviz kabuğuna sakladıkları teknelerden mi onunki de?"

"Yok," dedi vurdumduymaz balıkçı. "Onunki mağarasında, tepenin altında."

"İçinde geldiği tekneyi mağarasına mı taşıdı?"

"He ya. Aynen öyle. Ben de yardım ettim. Kurşun gibi ağırdı doğrusu. İçerisi bir sürü sandık doluydu, onların da içi büyü kitaplarıyla." Ve saf balıkçı arkasını dönerek içeri çekti. Guld Nine'nin yeğeni ise az ötede ağları onarıyordu. İşinden başını kaldırıp aynı saflıkla şu soruyu sordu: "Bay Tepealtı ile tanışmak ister misiniz?"

Karasakal kendisine bakan Birt'e döndü. Zeki kara gözler, samimi

mavi gözlere normalden biraz daha uzun bir süre baktı. Sonra Karasakal gülümsedi ve "Evet. Beni tepeye götürür müsün Birt?" dedi.

"Tamam, önce şunu bitireyim de," dedi balıkçı. Ağı tamir edince Takımadalar'dan gelen yabancıyla birlikte köyün sokağından geçerek yukarıdaki yeşil tepeye doğru yola koyuldular. Ama tam ahır geçerken Karasakal şunu söyledi: "Azıcık dur dostum Birt. Sizin büyüyle tanışmadan önce sana bir öykü anlatmam gerek."

Bir meşenin gölgesine oturan Birt, "Anlat bakalım," dedi.

"Bu hikâye bir asır önce başladı ve henüz bitmedi ama yakında bitecek, hem de çok yakında. Takımadalar'ın göbeğinde, adaların bala konan arılar kadar çok olduğu yerde, Pendor adından küçük bir ada vardır. League'den önceki zamanlarda, eski savaş dönemlerinde Pendor'un denizlordları çok güçlü adamlardı. Yağmalar, rehinler, vergilerden elde edilenler Pendor'a akardı ve uzun yıllar önce orada çok büyük bir hazine birikmişti. Sonra bir gün Batı Uzaklar'dan, ejderlerin volkan adalarından beslendiği yerlerden, çok kudretli bir ejder geldi. Ama bu öyle çoğunuzun ejderha dediği o devasa sürüngengerlerden değildi. Çok büyük, siyah, kanatlı, zeki, kurnaz bir canavardı; hem kuvvetli hem de çok ustaydı ve bütün ejderler gibi, altını ve değerli taşları her şeyden çok severdi. Denizlordu'nu ve askerlerini öldürdü; Pendor halkı ise gece yarısı gemilerle kaçmak zorunda kaldı. Hepsi kaçınca ejder de Pendor Kuleleri'ne çörekledi. Yüz yıl boyunca orada kaldı. Pullu karnını zümrütlere, safirlere, altın sikkelere sürte sürte yaşadı. Yalnızca yılda bir ya da iki kere, karnı acıktığında dışarı çıkıyordu. Yemek için yakındaki adalara saldırıyordu. Ejderlerin ne yediğini bilir misin?"

Birt başını salladı ve fısıldayarak cevap verdi: "Bakireleri."

"Doğru," dedi Karasakal. "Elbette kimse buna sonsuza dek tahammül edemezdi. Ejderin onca hazinenin üzerinde oturmasına da. Neden sonra League kuvvetlenip de Takımadalar artık savaşla ve korsanlıkla uğraşmaktan kurtulunca Pendor'a saldırılıp ejderin oradan atılmasına ve altınlarla mücevherlerin League hazinesine katılmasına karar verildi. Sonsuza dek yetecek o parayı istiyordu League. Böylece elli adanın katıldığı muazzam bir filo hazırlandı. En güçlü gemilerin pruvasında yedi Sihirbaz'la, Pendor'a yelken açtılar. Oraya

varıp Kara'ya çıktılar. Ama en ufak bir hareket olmadı. Evlerin hepsi bomboştu, masalardaki tabaklar yüz yıllık tozla kaplıydı. Eski Denizlolu'nun ve adamlarının kemikleri kale avlusuna ve merdivenlere dağılmıştı. Kule odaları ise ejderin leş gibi kokusuyla doluydu. Ama ejder ortalarda yoktu. Hazinesinde de gitmişti. Ne bir haşhaş tohumu kadar elmas, ne de tek bir gümüş boncuk. Ejder yedi Sihirbaz'a karşı koyamayacağını bildiği için kaçmıştı. İzlerini takip edip onun kuzeyde Udradt denilen yerdeki terk edilmiş bir adaya kaçtığını anladılar. Oraya kadar gittiler ama ne buldular dersin? Yine kemikler. Bu seferkiler onun yani ejderin kemikleriydi. Ama hazineden eser yoktu. Nereden geldiği bilinmeyen bir büyücü onunla tek başına karşılaşmış, onu yenmiş ve League'in burnunun dibinden bütün hazineyi kaçırıp sırta kadem basmış olmalıydı.

Yüzü ifadesiz balıkçı dikkatle dinliyordu.

"Demek ki bu, çok güçlü ve akıllı bir büyücüydü. Önce ejderi öldürmüş, sonra da tek bir iz bile bırakmadan ortadan kaybolmuştu. Lordlar ve Takımada'nın Sihirbazları onun hakkında hiçbir şey öğrenemediler. Ne nereden geldiğini ne de nereye kaybolduğunu. Artık ümitlerini kesmek üzereydiler. Bu anlattığım, geçen bahar oldu. Ben o sıralarda Kuzey Uzaklar'a çıktığım üç yıllık yolculuktan yeni dönmüştüm. Büyücüyü bulmak için benden yardım istediler. Akıllıca bir iş yapmışlardı. Çünkü ben, siz alıkların da tahmin edeceği gibi sadece büyücü değilim, aynı zamanda Pendor Lordları'nın da soyundan geliyorum. O hazine benim hazinem. O benim ve o da, benim olduğunu biliyor. League'deki budalalar onu bulamazlardı çünkü hazinenin sahibi onlar değil. O, Pendor Sarayı'na ait ve o büyük zümrüt, tüm o hazinenin yıldızı olan İnalkil, o Yeşiltaş kendi efendisini iyi tanır. Bak!" Karasakal meşe sopasını kaldırdı ve haykırdı: "İnalkil!" Sopanın ucu yeşil yeşil parlamaya başladı. Müthiş yeşil ışın, nisan çayırıların göz kamaştırıcı pusu gibiydi. Sopa büyücünün elinde bir o yana bir bu yana eğildi, büküldü ve sonra dimdik bir şekilde hemen ötelerindeki tepesi işaret etti.

"Ben buraya uzak olan Havnor'dayken bu kadar parlamıyordu," diye mırıldandı Karasakal. "Bu sopanın ucu gerçeği gösteriyor. Çağırıldığında cevap veren İnalkil'di. O mücevher efendisini tanır. Ve

ben de hırsızı tanıyorum ve onu yeneceğim. O bir ejderi alt eden kudretli bir büyücü olabilir ama ben daha da kudretliyim. Neden biliyor musun sersem? Çünkü onun ismini biliyorum!"

Konuştukça Karasakal'ın sözleri daha kibirli bir ton alıyor, Birt daha da aptallaşıyor ve daha da boş bakıyordu. Ama bu son sözler onda bir çimdik etkisi yarattı, ağzını kapatıp Takımadalı adama baktı. "Peki ama nasıl... öğrendin?" diye sordu yavaş yavaş.

Karasakal sırtıttı ama cevap vermedi.

"Kara büyü mü?"

"Başka nasıl olabilir?"

Birt'ün rengi soldu ama hiçbir şey söylemedi.

"Ben Pendor'un Denizlordu'yum sersem ve babalarımın kazandığı, annelerimin taktığı altınları ve Yeşiltaş'ı alacağım! Çünkü onlar benim. Ben bu büyücüyü yenip gittikten sonra sen de hödük köylü dostlarına bütün hikâyeyi anlatabilirsin. Şimdi burada bekle. Ya da istersen gel izle, korkmuyorsan tabii. Benim kadar güçlü bir büyücüyü bir daha görme şansı bulamazsın." Karasakal döndü ve bir kez bile arkasına bakmadan tepeyi tırmanarak mağaranın ağzına doğru yürüdü.

Birt de yavaşça onu takip ediyordu. Mağaradan emin bir uzaklıkta durdu ve bir alıç ağacının dibine oturup izlemeye başladı. Takımadalı durmuştu: Yemyeşil yükselen bir tepede, kocaman açılmış bir mağara ağzının önünde duran sert, karanlık bir adam. Hiç kıpırdamadan dimdik bekledi. Sonra ansızın sopasını başının üzerinde salladı. O bağırırken zümrüt ışın etrafında parlıyordu: "Hırsız, Pendor hazinesinin hırsızı, göster yüzünü!"

Mağaranın içinde, tabak çanak düşüp parçalanıyormuş gibi bir şangırtı koptu ve dışarı yoğun bir toz dumanı püskürdü. Korkan Birt oturduğu yere iyice sindi. Tekrar başını kaldırdığında Karasakal'ın hâlâ kıpırdamadan beklediğini, toz duman içinde perişan bir haldeki Bay Tepealtı'nın da mağaranın ağzında, onun karşısında durduğunu gördü. Her zamanki gibi içe dönük topukları, siyah dar pantolonunun içinde küçük çarpık bacaklarıyla o kadar küçük ve zavallı görünüyordu ki... Elinde sopası bile yoktu... Zaten hiç sopası olmamıştı ki diye düşündü birden Birt. O sırada Bay Tepealtı kısık ve boğuk sesiyle "Kimsin sen?" diye sordu.

"Ben Pendor'un Denizlordu'yum hırsız, hazinemi geri almaya geldim!"

Bu sözler üzerine, kendisine kaba davranıldığında hep yaptığı gibi Bay Tepealtı'nın yüzü yavaş yavaş pembeleşti. Ama sonra bu renk başka bir şeye döndü. Sararmıştı. Saçları diken diken oldu ve öksürükler arasında kükremeye başladı. Artık Karasakal'ın üzerine saldıran parlak sivri beyaz dişli, sarı bir aslandı.

Ama orada duran da Karasakal değildi artık. Gecenin ve yıldırımların rengine devasa bir kaplandı aslanın karşısına çıkan.

Bunun üzerine aslan ortadan kayboldu. Mağaranın alt kısmında ansızın yüksek ağaçlardan bir set oluştu; ağaçlar gün ışığında simsiyah görünüyordu. Havaya sıçramış olan kaplan tam ağaçların arasına inecekken yarı yolda değişti ve birdenbire tutuşarak kuru siyah dalları kamçılayan bir alev topuna dönüştü.

Ama bu kez de ağaçların olduğu yerde aniden bir çağlayan belirdi. Gürül gürül gümüş sulardan bir kemer ateş topunun üzerine boşanmak üzereydi ki alevler yok oluverdi...

Balıkçının öylece bakakalan gözleri önünde iki tepe yükseldi: Biri onun bildiği tepe, diğeri ise gürüldeyen şelaleyi içip kurutmaya hazır, çorak, kahverengi yeni bir dağ. Bu olay öylesine çabuk olup bitmişti ki Birt gözlerini kırıştırdı, sonra bir daha kırıştırdı; çünkü bu kez gördüğü şey çok daha korkunçtu. Çağlayanın olduğu yerde dev gibi bir ejderha belirmişti. Siyah kanatları bütün tepeyi karanlığa boğmuştu; çelik pençeleriyle yeri kavıyor ve kapkara pul pul dudaklarından alevler ve buharlar fışkırıyordu.

Korkunç yaratığın dibinde dikilen Karasakal gülüyordu.

"İstedğin şekle bürünebilirsin küçük Bay Tepealtı!" diye sataştı ona. "Seninle yarışabilirim. Ama bu oyun sıkıcı olmaya başladı. Hazinemi, İnalkil'i görmek istiyorum artık. Haydi, koca ejder, küçük büyücü, şimdi kendi şeklini al. Gerçek isminin gücü üzerinden sana emrediyorum... Yevaud!"

"Evet," dedi heybetli, kısıp, tıslayan ses. "Benim gerçek ismim Yevaud ve gerçek şeklim de bu."

"Ama ejder öldürülmüştü... Kemiklerini Udrath Adası'nda buldular..."

"O başka bir ejderdi," dedi ejder. Sonra bir atmaca gibi başını eğdi ve pençeleriyle uzandı. Birt gözlerini kapadı.

Tekrar açtığında gökyüzü açık, tepe bomboştı. Sadece yerde kı-zılımsı siyahımsı, eşilmiş bir bölge ve çayırılar üzerinde birkaç pençe izi vardı.

Balıkçı Birt doğruldu ve koşmaya başladı. Koyunları sağa sola ka-çırarak ahırı uçarcasına geçti ve doğruca köyün ana yolunda oturan Palani'nin babasının evine gitti. Palani bahçede güngüzellerini çapa-lıyordu. "Gel benimle!" dedi ona nefes nefese. Palani şaşkınlıkla bak-tı. Birt onu bileğinden yakalayıp sürüklemeye başladı. Kız küçük bir çığlık attıysa da ona karşı koymadı. Birt kızı aldığı gibi doğru rıhtıma gitti, onu iterek balıkçı sandalı *Queenie*'ye bindirdi, halatı çözdü ve deli gibi kürek çekmeye başladı. Sattins Adası'nın o ve Palani ile ilgi-li gördüğü son şey, batı yönündeki en yakın adaya doğru gözden kayboluşları oldu.

Köylüler, tüccar Karasakal'ın hiç iz bırakmadan ortadan kayboldu-ğu, hatta tüylerini ve boncuklarını bile arkasında bıraktığı gün Guld Nine'nin yeğeni Birt'ün keçileri kaçırdığını ve öğretmeni de yanına alıp küreklere asıldığını anlatmaktan asla bıkmayacaklarını sanıyorlar-dı. Ama bu düşünceleri üç gün sürdü. Çünkü Bay Tepealtı nihayet mağarasından çıktığında konuşacak bambaşka şeyleri olmuştu.

Bay Tepealtı, gerçek ismi sır olmaktan çıktığından, artık kılık de-ğiştirmek zorunda olmadığına karar vermişti. Yürümek uçmaktan çok daha zordu; hem, doğru dürüst bir yemek yemeyeli çok ama çok uzun zaman olmuştu.

Kış kralı

Karanlığın Sol Eli'ne başlamadan bir yıl önce bu öyküyü yazarken Kış veya Gethen gezegeninin sakinlerinin androjen (er-dişi) olduklarını bilmiyordum. Bunu, öykü baskıya verildiğinde fark ettim ama artık "oğul", "anne" gibi kullanımları değiştirmek için çok geçti.

Feministlerin çoğu Karanlığın Sol Eli yüzünden üzüldü ve mağdur oldu çünkü kitapta androjenler baştan sona "he" diye geçiyordu. Üçüncü tekil şahısta İngilizce'deki genel zamir ile erkekler için kullanılan zamir aynı. Bu, üzerinde gerçekten düşünülmesi gereken bir nokta. Aynı zamanda, çıkışı olmayan bir tuzak da, çünkü dişi zamiri "she"yle cinsiz zamir "it" in genel/eril "he"nin dışında kalmaları, onları daha kapalı, daha temelsiz kılıyor sanki. "Té" ve "bes-be" gibi uydurulmuş zamirleri ise abmakça ve sinir bozucu buluyorum.

Bu baskıdan önce kitabı yeniden gözden geçirirken, o baksızlığı azıcık da olsa telafi etme fırsatı buldum. Bu yeni baskıda tüm Gethenliler için dişi zamir kullan-

dım ama Kral ve Lord gibi belli unvanlara dokunmadım. Böylece o muğlaklığı hatırlatmak istedim. Bu durum feminist olmayan bazılarınızı kızdırabilir ama adil olan buydu.

Karakterlerin androjen olmasının öyküdeki olaylara pek etkisi yok ama zamir değişimi, burada merkezde olan ebeveyn-çocuk ilişkisinin, (diğer baskıda görülebileceği gibi) tersten bir Oedipus düğümü değil, bundan daha yabancı, daha müphem bir şey olduğunu kesinlikle daha açık bir biçimde gösteriyor. Anlaşılan zihnim, ben bilincinde değilken, yani bana bunu haber vermeden çok önce Getbenlileri tanıyormuş. Bunu bana hep yapıyor.

Karhide'nin haleflerinin tuhaf hikâyesinde olduğu gibi, zamanın ilerleyişinde girdaplar belirir ve tarih bir engel etrafında fır fır dönmeye başlarsa, resimler bayağı işe yarıyor: Hani elinize alıp da bir ebeveyni çocuklarıyla veya kralın gençliğini ihtiyarlığıyla karşılaştırmak için yan yana koyduğunuz resimler. Ya da o yılları dümdüz bir çizgi üzerine yerleştirmek için karıştırıp yeniden düzenlediğiniz şipşak resimler. Zira yıldızlararası anlık iletişim ve ışık hızının hemen altındaki yıldızlararası seyahatlerin (Tam Yetkili Elçi Axt'ın ifadesi) oynadığı oyunlara rağmen zaman asla kendini geriye döndürmüyor. Aynı şekilde, ölümle de şaka olmuyor.

Dolayısıyla her ne kadar, en iyi bilinen resim, yanan kentin yansımalarının aydınlattığı bir koridorda yere serili yaşlı kralın ölüsünün başında dikilen genç kralın karanlık imgesiyse de, bunu şimdilik bir kenara bırakalım ve önce genç krala bakalım: Ulusun gururu, yirmi iki yaşına kadar yaşama şansına nail olmuş pırıl pırıl ve talihli bir can. Ama bu resim çekildiğinde genç kral sırtını duvara dönmüştü. Leş gibiydi, tir tir titriyordu, yüzünde şaşkın, delirmiş gibi bir ifade vardı; zira akıl sağlığı denen şeye karşı duyduğu o zayıf güveni bile kaybetmişti. Kafasının içinde hep aynı cümleyi tekrarlıyordu ve bunu saatlerdir, yıllardır yapıyordu: "Tahtı bırakacağım. Tahtı bırakacağım. Tahtı bırakacağım." Gözlerinin içinde Saray'ın kırmızı duvarlarını, yağın kar altındaki Erhenrang kulelerini ve sokaklarını, Batı Şelalesi'ndeki güzelim ovaları, Kargav'ın beyaz doruklarını gördü. Hepsinden feragat edecekti. Krallığından da. "Tahtı bırakacağım," dedi ama yüksek sesle değil. Ama sonra yüksek sesle, sonra

haykırarak söyledi ve ardından her zamanki gibi yine kırmızı beyaz giysili kişi yanına geldi: "Majesteleri! Zanaatkâr Okulu'nda size karşı bir suikast hazırlığı yapıldığı bildirildi." Ve yavaş yavaş uğultular başladı. Başını ellerinin arasına aldı ve fısıldayarak konuştu: "Kesin artık, lütfen kesin artık..." Ama uğultular öylesine yayıldı, büyüdü, yakınlıktı ve durmak bilmedi ki bedeninin içine işledi, sinirlerini kanallarından kopardı ve kemiklerini kendi melodisiyle zangır zangır titretip hoplatan bir dansa kaldırdı. Yerinden sıçırıyor, her tarafı seçiyordu; sallanıp duran kemikler incecik beyaz bağlara tutunuyordu. Kuru gözyaşları dökerek bağırırdı: "Yakalayın onları... Onları yakalayın... Hepsi... Asılsın. Durdurulsun... Durdurun... Durun!"

Ve durdu.

Tangır tungur, çatır çutur yere düştü. Nasıl bir yere mi? Kırmızı karolu değil, parke taşlı değil, sidik lekeleriyle dolu beton zemine de değil, kuledeki küçük yatak odasının zeminine; canavar ailesinden, soğuk, kaçık, umursamaz kraldan uzakta, güvende olduğu, Piry ile evcilik oynayabileceği ve şöminenin önünde Borhub'un uyku kadar sıcak ve derin kucağında oturabileceği emniyetli kule odasının ahşap zeminine düştü. Siyah giysiler içindeki kişi buraya bile gelmiş, kafasını eline geçirmiş, yukarı kaldırmıştı. Genç kralın kapatmaya çalıştığı, incecik beyaz şeritlere benzeyen gözkapaklarını kaldırdı.

"Kimim ben?"

İfadesiz siyah maske aşağı bakıyordu. Genç kral hıçkırıklar içinde mücadele etti; çünkü şimdi de boğulma faslı başlayacaktı: O ismi, doğru ismi söyleyene kadar nefes alamayacaktı... "Gerer..." Şimdi nefes alabilirdi. Nefes almasına izin verilmişti. Siyahlıyı tam zamanında fark etmişti.

"Kimim ben?" diye sordu daha farklı, daha yumuşak bir ses. Genç kral, kendisine hep uykuyu, ateşkesi, teselliği getiren o güçlü varlığı aradı ve buldu. "Rebade," diye fısıldadı, "Bana ne yapacağımı söyle."

"Uyu."

Sözünü dinledi. Derin ve rüyasız bir uykuya daldı çünkü gerçektir. Artık rüyalar uyanıkken geliyordu. Gerçek olmayan o günbatımının korkunç kuru kırmızı ışığı gözlerini yakıyor ve o yine Saray'ın balkonundan bir açılıp bir kapanan elli bin siyah çukura bakıyordu.

Bu çukurlardan ani nöbetler halinde bir ses patlaması duyuluyor, kulak tırmalayıcı bir isim püskürüyordu: Onun ismi. Kendi ismi kulaklarında bir şamar, bir azar gibi patlıyordu. Ellerini ince pirinç korkuluklara vurdu ve bağırdı: "Sizi susturacağımı!" Kendi sesini değil, yalnızca onların sesini, ondan nefret eden, onun adını haykıran ayak takımının bıkırtıcı şamatasını duyuyordu. "Burada durmayın kralım," dedi yumuşak bir ses. Rebade'ydi bu. Onu balkondan çekip geniş, kırmızı duvarlı Kabul Salonu'nun sessizliğine götürdü. Bir tik sesiyle, haykırışlar bıçak gibi kesildi. Rebade her zamanki gibi sakin ve şefkatliydi. "Şimdi ne yapacaksınız?" diye sordu kadife sesiyle.

"Ben... Tahtı bırakacağım..."

"Hayır," dedi Rebade sakin bir sesle. "Bu doğru olmaz. Şimdi ne yapacaksınız?"

Genç kral dikildiği yerde sessizce titriyordu. Rebade onun demir karyolaya oturmasına yardım etti. Duvarlar yine kararmış, Kral'ı etrafındaki şeylerin arasında, tıpkı bir hücredeymiş gibi kıstırmıştı. "Hemen haber salınacak..."

"Hemen Erhenrang Muhafızı'na haber sal. Kalabalığa ateş açsınlar. Öldürmek için ateş etsinler. Bunlara bir ders vermek gerek." Genç kral yüksek, tiz bir sesle hızlı hızlı ve tane tane konuşuyordu. Rebade, "Çok iyi Lordum, kararınız çok akıllıca! "Pekâlâ. Bundan kurtulacağız. Gayet iyi gidiyorsunuz. Güvenin bana."

"Güveniyorum. Sana gerçekten güveniyorum. Beni buradan çıkar." Genç kral fısıltıyla konuşuyor, bir yandan da Rebade'nin kolunu çekiştiriyordu ama arkadaşı kaşlarını çatmıştı. Böyle yapmak doğru değildi. Rebade'yi ve umudu tekrar uzaklaştırdı kendisinden. Sakin ve hüzünlü Rebade artık gidiyor, genç krala ona gitmemesi, geri dönmesi için yalvarıyordu; çünkü o sesler, insanın aklını bin parçaya bölen o korkunç uğultu, yavaş yavaş yine duyulmaya başlıyor ve kırmızı beyazlı kişi kırmızı ve sonsuz zeminde yürüyerek ona doğru yaklaşıyordu: "Majesteleri! Zanaatkâr Okulu'nda size karşı bir suikast hazırlığı yapıldığı bildirildi..."

Eski Liman Sokağı'nın aşağısından ırmak kıyısına kadar, sokak lambaları çanaklı hafif bir parıltı şeklinde yanardı. Bekçi Pepenerer etrafı kolaçan ederken ışık kubbesinin aydınlattığı eğime öylesine

bir göz attı ve birden ona doğru ine çıka gelen bir şey fark etti. Pepenerer *porngrope*'lere inanmazdı ama bir *porngrope* görüyordu. Deniz çamuruna bulanmış, ince perdeli ayakları üzerinde sendeleyen, kuru havayı soluk soluğa içine çeken, inleyen bir tanesini hem de... Yaşlı denizcilerin öyküleri Pepenerer'in zihninden silindi; ıslak gri ambar duvarlarının arasında bata çıka ilerlediğini gördüğü şey ya bir sarhoş, ya bir deli ya da saldırıya uğramış bir kurbandı. "Sen, oradaki! Dur!" diye bağırdı koşarak. Sarhoş, yarı çıplak ve çıldırmış gibi bakan şey bir dehşet çığlığı kopararak kaçmaya çalıştı ama buz tutmuş taşların üzerinde kayınca, yere serildi. Pepenerer silahını çıkardı ve yarım saniyelik bayılıcıdan boşalttı. Sadece sarhoşu sakinleştirmek için yapmıştı bunu. Sonra onun yanına çömeliip telsizini eline aldı ve Batı Bölgesi'nden bir araç göndermelerini istedi.

Şahsın, soğuk parke taşlara pestil gibi yayılan her iki kolunda da leke leke iğne izleri vardı. Demek ki sarhoş değildi; uyuşturucu etkisi altındaydı. Pepenerer birkaç kez burnunu çekerek kokladı ama *orgrevy*'nin reçinemsî kokusunu almadı. Uyuşturucu almış olması ya hırsızlarla ya da bir klanın intikam ritüeliyle ilgili bir şeydi. Hırsız olsa işaret parmağındaki altın yüzüğü bırakmazdı. Oymalı yüzük bayağı büyük bir şeydi; neredeyse parmak eklemi kadar genişti. Pepenerer biraz daha eğilip yüzüğe yakından baktı. Sonra yerde yatan bedenın başını çevirdi ve sokak lambalarının donuk ışığında, kaldırım taşına dayanmış olan o dövülmüş ve ifadesiz yüze baktı. Cebinden yeni bir çeyreklik çıkardı: Bir o parlak madeni paraya damgalanan resimdeki sol profile, bir de sokakta yerde yatan ve ışıklı, gölgeli soğuk taşlarla damgalanan sağ profile baktı. İkisi aynıydı. Longway'den Eski Liman Caddesi'ne doğru dönen elektrikli arabanın uğultusunu duyunca, parayı tekrar cebine koydu ve kendi kendine mırıldandı: "Vay canına..."

Güya Kral Argaven dağlarda avlanmaya gitmişti; gideli de haftalar olmuştu; bütün haber bültenlerinde böyle geçmişti.

"Gördüğünüz gibi" dedi Doktor Hoge, "zihninin değiştirilmiş olduğunu varsayabiliriz ama bu, bizi herhangi bir sonuca ulaştırmıyor. Karhide'de olsun, Orgoreyn'de olsun, o kadar çok uzman zihin değiştirici var ki. Üstelik bunlar polise ipucu olabilecek suçlular değil,

saygın anlıkçılar ve doktorlar. Hepsi de bu tür ilaçlara yasal yollar-
dan ulaşabiliyor. O'ndan bir şey öğrenmemiz ihtimaline gelince: Bu
konuda en ufak bir beceriye sahiplerse, her türlü akli erişime engel
koymuşlardır. Bütün ipuçları gömülmüş, hafızayı tetikleyici önerme-
ler gizlenmiş olmalı; hangi soruların sorulacağını tahmin etmemize
ise imkân yok. Beynini öldürmeden zihninin içine girmenin hiçbir
yolu yok.

O'na yerleştirilmiş fikir ve duygularla kendine ait olanları ayır-
mam için hipnozun ya da ağır ilaçların da yardımı olmaz. Belki Ya-
bancılar bir şeyler yapabilir, gerçi onların en çok övündükleri şeyin
zihin bilimi olduğundan da kuşkuluyum. Zaten onlara ulaşamayız
da. Geriye tek bir umut kalıyor."

"Nedir o?" diye sordu Lord Gerer kayıtsız bir sesle.

"Kral çevik ve yiğittir. Ta en baştan, yani onu bozmalarından
önce başına gelecekleri anlamış ve bir engel ya da dayanmasını sağ-
layacak bir şey bulup kendine bir çıkış yolu bırakmış olabilir..."

Hoge'nin alçak sesindeki güven daha konuşurken zayıflamaya
başladı ve yüksek, kırmızı odanın sessizliğinde tamamen kayboldu.
Ateşin önünde siyah giysiler içinde dikilen yaşlı Gerer bu sözlerle
karşılık vermedi.

Erhenrang Kraliyet Sarayı'ndaki odanın sıcaklığı, Lord'un durdu-
ğu noktada 12, iki şömine arasındaki orta noktada ise 5 dereceydi.
Dışarıda da hafif hafif kar serpiştiriyordu, donma noktasının birkaç
derece altında, yumuşak bir hava vardı. Odanın iki ucunda yanan
şöminelerdeki alevler bacak kalınlığındaki kütükleri yalayıp yutu-
yordu. İhtişam, ağır bir şatafat, keskin bir şaşaa; şömineler, havai fi-
şekler, yıldırım, göktaşları, yanardağlar: Kış denilen diyarda Karhide
halkı için yeterliydi bunlar. Ama 35'inci paralelin üzerinde kalan
Arktik Bölge dışında, Teknoloji Çağları olarak geçen onca asır bo-
yunca merkezî ısıtma tesisatı kurmamışlardı. Konfor onlara ender
uğrar, çağrılmadan gelir, gelirse hoş karşılanırdı: Bir keyifti, nimet
kabilinden bir şey.

Kralın, yatağın yanı başında oturan uşağı, bir doktora, bir Meclis
Üyesi Lord'a baktı ama konuşmadı. Her ikisi de odanın diğer ucuna
yürüyorlardı. Yıldızlı sütunlarla çevrili geniş ve sert yatak, şık kırmı-

zı perdeler ve örtülerle süslüydü ve oldukça yüksekti; kralın bedeni neredeyse göz hizasındaydı. Gerer'e göre bu yatak, kralı gölgelere, dehşetlere, yıllara taşıyan uçsuz bucaksız bir karanlık seline sırtını vermiş sessiz bir gemiydi. O sırada Meclis Üyesi Lord dehşete kapıldı; çünkü Argaven'in gözleri açılmıştı, perdeleri aralanmış pencereden yıldızlara bakıyordu.

Gerer onda bir akıl hastalığı olmasından korkuyordu. Ya da zekâ geriliği. Neden korktuğunu bilmiyordu. Hoge onu uyarmıştı: "Kral 'normal' davranmayacaktır, Lord Gerer. On üç gün boyunca işkence gördü, baskı altında tutuldu, bitap düştü ve zihniyle oynandı. Beyin hasarı olabilir, verilen ilaçların yan etkileri ya da sonradan ortaya çıkacak etkileri de." Ne o korkular ne de bu uyarı o şoku silemezdi. Argaven'in parlak, bezgin gözleri Gerer'e döndü; bir an ona takılı kaldı, sonra da gördü. Gerer ise yansıttığı siyah maskeyi göremese de, nefreti, dehşeti gördü; sınırsızca sevilen genç kralının Gerer'den uzaklaşmak için ahmakça bir dehşetle nefes nefese kalışını ve uşakla, Hoge'yle, kendi zaafıyla mücadele edişini izledi.

Şimdi soğuk odanın ortasında dikilen ve karyolanın pruvayı andıran başlığı yüzünden kralın görüş alanına girmeyen Gerer, Argaven'i sakinleştirip tekrar yatırdıklarını duydu. Argaven tiz bir sesle çocuk gibi sızlanıyordu. Yaşlı Kral Emran da çıldırdığı o son günlerinde bir çocuğun sesiyle konuşmamış mıydı... Sonrasında ise sessizlik ve iki koca şöminenin yansı.

Kralın uşağı Korgry esneyip gözlerini ovuşturdu. Hoge küçük bir ilaç şişesinden şırınganın içine çektiği ilacın miktarını ölçtü. Gerer umutsuzca bekliyordu. Çocuğum, kralım, size neler yaptılar? Bunca güven, bunca güzel vaat, gitti, gitti... Yarı oyuk bir taş parçası gibi duran, ağır, sağduyulu, sert ve yaşlı saraylı, keder içindeydi; duygusal bir eziyet çekiyordu, kralına duyduğu sevgi ve hizmet aşkı dünyada bir tek bu krala layıktı. Argaven yüksek sesle konuştu: "Çocuğum..."

Bu sözcüğün kendi zihninden koparılıp söylendiğini hisseden Gerer acıyla irkildi ama işin içine sevgiyi katmayan Hoge onun ne demek istediğini anlayarak yumuşak bir sesle cevap verdi: "Prens Emran gayet iyi, hükümdarım. Şu anda maiyetiyle birlikte Warrever Kalesi'nde. Sürekli iletişim halindeyiz. Orada her şey yolunda."

Gerer kralın boğulurcasına nefes alıp verişini dinledi. Sonra yatağa biraz daha yanaştı; fakat yüksek karyola başlığının arkasında, hâlâ gözden uzaktaydı.

"Hasta mıydım ben?"

"Pek iyi değilsiniz henüz," dedi doktor kibarca.

"Neredeyim?"

"Kendi odanızda, Saray'da, Erhenrang'dasınız."

Ne var ki bir adım daha yaklaşan ama hâlâ kralın görüş alanında olmayan Gerer, "Nereye götürüldüğünüzü bilmiyoruz," deyiverdi.

Hoge'nin yüzü kaşlarını çatmasıyla buruşmuştu fakat bir doktor ve dolayısıyla kendi tarzında herkese hükmeden biri olarak çatılmış kaşlarını Meclis Üyesi Lord'a yöneltmeye yeltenmedi. Gerer'in sesi kralı rahatsız etmemiş gibi görünüyordu; Lord'a bir iki soru sordu; kısa ve akli başında sorular. Sonra sessizce yattı. Kral saraya geldiğinden (Dün gece, gizlice, arka kapılardan. Son hükümdar intihar ettiğinde de böyle olmuştu. Ama bu kez tersiydi tabii.) beri onun yanından bir an bile ayrılmayan uşak Korgry ise o esnada bir *lèse-majesté* suçu işledi: Yüksek taburesinde öne doğru kaykıldı, başı kralın yatağının kenarına düştü ve orada uyuyakaldı. Kapıdaki muhafızlar aralarında fısır fısır konuşarak nöbet değiştirdiler. Yetkililer gelip kralın sağlık durumu hakkında basın bülteni çıkarmak üzere bilgi aldılar. Kargav Dağları'nda tatildayken humma semptomları görülmüştü Kral'da. Hemen Erhenrang'a getirilmişti. Şimdi ise tedaviye cevap veriyor, iyileşiyordu vesaire. Saray'da bulunan Doktor Hoge rem ir Hogeremme durumu şu sözlerle ifade ediyordu vesaire. Ocak sunaklarındaki ateşleri yakan üzgün köylüler "Kader Çarkı kralımız lehine dönsün" diye dua ediyor, ateş başında oturan ihtiyarlar da bu dileğe şunu ekliyorlardı: "Bunlar hep kentte serseri gibi dolaşmaktan, dağlara tırmanmaktan oluyor, bu budalalıkları yapmasa olmaz sanki." Yine de haber bültenlerini kaçırmamak için radyolarının başından ayrılmıyorlardı. Bugün Saray'ın önündeki meydana gelip giden, bekleyen, sohbet eden, içeri girip çıkanları izleyen ve boş balkona bakıp duran çok sayıda insan vardı; yağın kar altında hâlâ sabırla bekleyen yüzlerce insan duruyordu aşağıda.

* (Fr.) Uygunsuz davranış; krala karşı işlenen suç. (y.h.n.)

XVII. Argaven sevilen bir kraldı. Kral Emran'ın bezginlik veren zalim hükümdarlığı deliliğin sınırlarında sona erdikten ve ülke iflasa sürüklendikten sonra Argaven gelmişti: Çevik, yiğit, genç, her şeyi değiştiren; hem akli başında hem uyanık hem de yüce gönüllü. Hırslıydı, heybetliydi, halkının beklediği özelliklerdi bunlar. Yeni çağın kuvveti ve merkeziydi: Kırk yılda bir doğan ve doğru krallığın kralı olmuş biriydi.

"Gerer."

Bu, kralın sesiydi. Gerer kaskatı bir halde seğirterek, büyük odanın sıcaklığı ve soğuğu, şömine ateşi ve karanlık tarafı arasında yer değiştirdi.

Argaven yatağında oturuyordu. Kolları titriyor, nefesi tıkanıyor. Karanlığa doğru bakan gözleriyle Gerer'i yakıyordu. Harge Hanedanı'nın İşaret-Yüzüğü'nü taşıyan sol elinin yanında uyuyakalan uşağının yüzü kayıtsız ve huzurluydu. "Gerer," dedi kral zorlukla ama net bir sesle. "Meclisi topla. Söyle onlara, tahtı bırakıyorum."

Bu kadar kolay mı, hemen öylece mi? Verilen bütün o ilaçlar, Hoge'nin anlattığı o dehşet anları, hipnoz, parafinoz, nöron-uyaranları, sinaps çiftleyenleri, ani şoklar bu acımasız sonuca ulaşmak için miydi? Ama şimdi çıkarımda bulunmanın zamanı değildi. Onu idare etmeleri gerekiyordu. "Efendim, gücünüzü kuvvetinizi topladığınızda..."

"Hemen Meclis'i topla Gerer!"

Sonra nöbet geçirmeye başladı. Kopan bir keman yayı gibiydi. Ete kana bürünecek akli ve gücü bulamayan bir korkunun hiddetiyle kekeliyor, sadık uşağı ise hiçbirini duymadan öylece yanı başında uyuyordu.

Bir sonraki resimde, görünüşte her şey daha iyiye gidiyor. İşte Kral XVII. Argaven. Sağlığı gayet iyi. Güzel elbiseler giymiş. Kahvaltı ediyor. Ona hizmet eden ya da masasında yer verdiği kırk elli insanın beş on tanesiyle konuşuyor (kralların ayrıcalığı biriciklik, mahremiyet değil), geri kalanını ise maiyetinde tutuyor. Herkes onun eski haline döndüğünü söylüyor ama tam da kendine gelememiş mi acaba? Bir şeyler eksik sanki. Gençliğin dinginliği, güveni

gitmiş de yerini ona benzer ama o kadar rahatlatıcı olmayan bir özelliğe, bir pervasızlığa bırakmış adeta. Zekâsı ve sevimliliğiyle bu halden sıyrılıp çıkıverdiği de oluyor ama sonra hep teslim oluyor kendisini yutan, pervasızlığa iten o karanlığa: Nedir bu, korku mu, acı mı yoksa bir çözölme mi?

Bilinen Dünyalar Ekumeni'nden Kış'ın Yetkili Büyükelçisi Bay Gezici Axt, altı saattir yoldaydı; Orgoreyn'deki Mishnory'den Karhide'deki Erhanrang'a kadar elektrikli arabayı saatte elli kilometreden daha hızlı sürmek için epey çaba sarf etmişti. Bir ara uyuyakaldığı için kahvaltıyı kaçırmış ve Kabul Salonu'na zamanında ama aç bir halde ulaşabilmişti. Yaşlı Meclis Başkanı, kralın kuzeni Gerer rem ir Verhen, Yabancı'yı büyük salonun kapısında karşılayarak Karhide'nin çok-heceli nezaketiyle selamladı. Tam Yetkili Elçi de elinden gelen en iyi karşılığı verdi ama Gerer'in, o nazik tafsilatının altında, ona bir şeyler söylemek istediğini de anlamıştı.

"Bana kralın tamamen iyileştiği söylendi," dedi, "bunun doğru olmasını yürekten diliyorum."

"Doğru değil," dedi yaşlı Meclis Üyesi. Sesi ansızın donuk ve ifadesiz bir ton almıştı. "Bay Axt, sır tutacağınıza güvenerek söylüyorum; Karhide'de bu gerçeği bilen on kişi bile yok. Kral iyileşmiş değil. Hasta değildi zaten."

Axt başını salladı. Elbette bazı söylentiler de duymamış değildi.

"Sen git, kent sokaklarında geceleyin, sıradan giysiler içinde bir başına dolaş, yabancılarla konuş; olacağı buydu. Kral olmanın yarattığı baskılar işte... Daha çok genç." Gerer bir an durarak bastırıldığı bir duyguyla mücadele etti. "Altı hafta önce bir gece çıktı ve geri dönmedi. Şafak vakti bana ve İkinci Lord'a bir mesaj geldi. Kralın ortadan kaybolduğunu duyurursak onu öldüreceklerini söylüyorlardı. On beş gün sessizce beklersek ona bir zarar vermeden bırakacaklardı. Biz de hiç kimseye bir şey anlatmadık. Meclise yalan söyledik, yalan haberler yaydık. On üçüncü gün, kent sokaklarında dolaşırken bulundu. İlaç verilmiş, zihniyle oynanmıştı. Hangi düşman, hangi fraksiyon, onu da bilmiyoruz. Tam bir gizlilik içinde çalışmalıyız; halkın ona duyduğu güveni de onun özgüvenini de zedelememeli-

yiz. Durum çok zor. Hiçbir şey hatırlamıyor. Ama ona yaptıkları şey belli. İradesini kırmışlar, zihnini bükmüşler ve tek bir şeye ikna etmişler: Şu anda tahtı bırakması gerektiğine inanıyor."

Sesi hâlâ alçak ve düzdü; gözleriye ıstırabını ele veriyordu. An-sızın dönen Tam Yetkili Elçi bu ıstırabın yansımısını kralın gözlerin-de de gördü.

"Konuğumu oyalıyor musun yoksa kuzen?"

Argaven gülümsedi ama sanki bir bıçak geçmişti o gülümsemenin içinden. Yaşlı Meclis Üyesi mesafeli bir tavırla izin istedi ve başıyla selamlayarak yanlarından ayrıldı: sebatkâr ve çirkin bedeni uzun ko-ridorun ötesine geçerek uzaklaştı.

Ekumen, Karhide'de kardeş krallık olarak kabul edildiği için (ama bu krallığı gören tek bir kişi yoktu) Argaven, Tam Yetkili Elçi'yi, kendisinin-kine denk makamları karşılarken yaptığı gibi her iki kolunu da açarak selamladı. Ne var ki sarf ettiği sözler Axt'ın beklediği kadar kibar değildi. Kralın tüm söylediği, hararetli bir, "Sonunda geldiniz!" olmuştu.

"Mesajınızı alır almaz yola çıktım. Doğu Orgoreyn ve Batı Şelaleleri'nde yollar hâlâ buzlu, hız yapamadım. Ama nihayet buraya ulaştığıma memnunum. Oradan ayrıldığıma da." Axt bunu söylerken gülümsüyordu; iki genç kral da birbirlerindeki açık yürekliliği sever-di. Argaven'in onu karşılarken ne demek istediğini, o dinamik, güzel, androjen yüzü izleyerek, zamanla görecekti.

"Cesetler nasıl kurt üretirse, Orgoreynler de bağnazlar üretiyor', demişti atalarımın biri. Karhide'nin havasını taze bulmanıza sevindim. Gelin yanıma. Gerer size kaçırıldığımı vesaireyi anlattı değil mi? Anlatmıştır. Eski kurallara göre işliyor her şey. Adam kaçırma, belli kuralları olan bir hüner. Ekumen'in yeryüzünü köleleştireceğine inanan Yabancı-karşıtı gruplar olsaydı, kuralları göz ardı ederlerdi; ben-ce bunlar beni kullanarak tekrar iktidarı ele geçirmek isteyen eski klan fraksiyonlarından. Eski devirde sahip oldukları iktidarın peşindeler yani. Ama henüz bir şey bilmiyoruz. Onlarla yüz yüze geldiğimi bil-mek ama şimdi birini bile hatırlayamıyor olmak çok tuhaf bir şey. Belki de her gün gördüğüm yüzlerden biri, kim bilir? Neyse, bunları düşünmenin bir faydası yok. Bütün izleri silmişler. Ama tek bir şeyden eminim. Tahtı bırakmam gerektiğini bana *onlar* söylemedi."

Tam Yetkili Elçi'yle birlikte hem uzun hem de muazzam yükseklikte bir tavana sahip odanın ta öteki ucundaki kürsüye ve iskemlelere doğru yan yana yürüyorlardı. Pencerele, böyle soğuk diyarlarda hep rastlandığı gibi, neredeyse daracık birer yarıktan ibaretti; güneşin kızılımsı sarı ışığı şeritler halinde ve eğik bir açıyla kırmızı yer karolarına düşüyor, batan güneş Axt'ın gözlerini kamaştırıyordu. Kasvetle kayan ışınların arasında başını kaldırıp genç krala baktı. "Kim söyledi o halde?"

"Ben söyledim."

"Ne zaman lordum ve neden?"

"Beni ele geçirdiklerini, beni kendi istedikleri kalıba sokup oyunlarını oynayacaklarını anladığım zaman. Neden mi? O kalıba girip istedikleri oyunları oynatmayayım diye! Dinleyin Lord Axt, ölmemi isteselerdi beni öldürürlerdi. Beni canlı istiyorlar, ülkeyi yönetmemi, kral olarak kalmamı istiyorlar. Böylece onların beynime soktuğu emirleri uygulayacak, amaçlarına ulaşmalarını sağlayacağım. Ben onlar için bir aracım, onların makinesiyim. Beni çalıştıracak olan şalter onların elinde ve o şalteri indirmek için bekliyorlar. Bunu önlemenin tek yolu, o makineyi... devreden çıkarmak."

Axt durumu derhal kavramıştı. Ekumen'in Gezicisi olmanın ilk şartlarından biri buydu zaten. Ayrıca, Karhide'deki olayları, insanların tarzını, böyle hareketli bir krallıkta karşılaşılan baskı ve isyanları, tüm bunları gayet iyi biliyordu. Kış, hem uzaydaki mesafesi hem de içinde yaşayan sakinlerinin fizyolojisi açısından, diğer insan ırklarından oldukça uzak bir diyardı ama aralarındaki en baskın ulus olan Karhide, Ekumen'in sadık bir üyesi olduğunu kanıtlamıştı. Axt'ın aktardığı raporlar, seksen ışık yılı uzakta incelenip görüşüldü. Bütün'ün dengesi, parçalarının dengesine bağlıydı. Platformun üzerindeki şöminenin önünde duran büyük ve dik iskemlelere otururlarken Axt, "Ama tahtı bırakırsanız o şalteri indirmelerine bile gerek olmayacak," dedi.

"Peki ya çocuğumu varis olarak bırakır ve yerime geçecek Naib'i de ben seçsem?"

"Ama," dedi Axt temkinle, "Naib'i bile sizin yerinize seçmiş olabilirler."

Kral kaşlarını çattı. "Sanmam," dedi.

"Aklınızda kim var?"

Uzun bir sessizlik oldu. Axt, Argaven'in bir sözcüğü ve bir ismi çıkarabilmek için verdiği mücadelede, boğazındaki kasların bir engeli, daracık bir geçidi geçmek için nasıl hareket ettiğini izledi. Argaven, sonunda zoraki ve boğuk bir sesle fısıldadı: "Gerer."

Axt başını salladı, irkilmişti. Gerer daha önce de, Emran'ın ölümünden sonra bir yıl boyunca, Argaven tahta çıkana dek Naib olarak görev almıştı. Dürüst biri olduğunu ve genç krala sonsuz bir sadakat beslediğini bilirdi. "Gerer hiçbir fraksiyona hizmet etmez!" dedi.

Argaven ise başını iki yana salladı. Çok yorulmuştu. Kısa bir süre sonra "Sizin halkınızın bilimi bana yapıları bozabilir mi, Lord Axt?" diye sordu.

"Muhtemelen. Ollul Enstitüsü'nde olabilir. Ama şimdi, yani bu gece bile oradan bir uzman çağırırsam, buraya gelmesi yirmi dört yıl alır... Demek eminsiniz tahttan çekilme kararının..." Tam o sırada, arkalarındaki bir kapıdan içeri bir uşak girdi ve Tam Yetkili Elçi'nin yanına küçük bir masa getirerek üzerine meyveler, dilimlenmiş ekmeğin elmaları ve gümüş bir maşrapayla bira bıraktı. Argaven konunun kahvaltı edemediğini anlamıştı. Gerçi genellikle sebzedden ibaret olan ve çoğu pişirilmeden yenen Kış diyarının yemekleri Axt'ın damak tadına pek uygun değildi ama memnuniyetle yemeye koyuldu. Yemek yerken ciddi konuşmalar yapmak hoş kaçmayacağından, Argaven konuyu değiştirdi. "Lord Axt, bir keresinde bana, ben sizden farklı olsam da, halkım sizin halkınızdan farklı olsa da, yine de aramızda kan bağı olduğunu söylemişsiniz. Bu ahlaki bir olgu muydu yoksa somut mu?"

Axt tam da Karhide'lilere yakışan bu ayrımı duyunca gülümsedi. "Her ikisi de lordum. Gidebildiğimiz yerlerin hepsinde, ki o da evrendeki çatılar altındaki tozlu uzayın ancak minik bir köşesinden ibaret, gördüğümüz kadarıyla, karşılaştığımız halkların hepsi insan. Fakat aradaki akrabalık bir milyon ya da daha fazla yıl öncesine, Hain'den Önceki Çağlar'a dayanıyor. Antik Hainliler yüz kadar dünyaya yerleşmişler."

"Oysa biz, benim hanedanımın Karhide'nin yönetimini almasından önceki döneme 'antik' diyoruz. Yedi yüzyıl öncesine!"

"Biz de Düşman Çağı'na 'antik' diyoruz ve o da altı yüzyıl öncesine bile uzanmıyor. Zaman dediğin şey gözlerle, çağlarla, yıldızlarla uzayıp kısalabilen bir şey. Geriye gitmekten başka... ya da tekrarlamaktan başka her şeyi yapabiliyor."

"Ekumen'in rüyası, o hakiki antik ortak özelliği geri kazanmak ve o dünyalardaki tüm insanları yeniden bir araya toplamak mı o halde?"

Ekmek elmasını yiyen Axt başını öne salladı. "En azından kendi aralarında uyum içinde yaşamalarını sağlamak. Yaşam kendisini tanımak, son sınırlara kadar bilmek ister; karmaşıklığı zevkle kucaklar. Aramızdaki tek fark güzelliğimiz. Tüm bu dünyalar ve oralardaki farklı biçimler ve düşünce tarzları ve yaşamlar ve bedenler... Hepsi bir arada muhteşem bir uyum yaratabilirler."

"Hiçbir uyum sonsuza dek sürmez," dedi genç Kral.

"Henüz hiç kurulmadı ki," dedi Tam Yetkili Elçi. "Bütün zevk onu gerçekleştirme çabasında." Maşrapasındaki içkisini bitirdi ve çimlerden dokunmuş peçeteyle parmaklarını sildi.

"Kralken benim için de zevkti," dedi Argaven, "ama artık bitti."

"Peki ya şöyle..."

"Bitti. İnanın bana. Buna inanana kadar sizi burada tutarım Lord Axt. Yardıma ihtiyacım var. Siz bu oyunu oynayanların unuttuğu parçasınız! Bana yardım etmelisiniz. Meclis karşı çıkarsa tahtı bırakmam. Tahttan vazgeçme kararına itiraz edecekler, beni ülkeyi yönetmeye zorlayacaklar ve ben iktidarda olduğum sürece düşmanlarıma hizmet edeceğim! Bana yardım etmezseniz, kendimi öldürmek zorunda kalacağım." Oldukça düzgün ve makul bir tavırla konuşuyordu ama Axt bir Karhide'li için intihar gibi en alçakça görülen eylemden söz etmenin bile büyük bir bedeli olduğunu biliyordu.

"Öyle ya da böyle," dedi genç Kral.

Tam Yetkili Elçi ağır pelerinine biraz daha sarındı, üşümüştü. Burada yedi yıldır üşüyordu. "Lordum," dedi, "Ben sizin dünyanızda bir yabancıyım, elimde bana yardımcı olabilecek ancak bir avuç teçhizat var. Uzak dünyalardaki diğer yabancılarla görüşme yapabilece-

ğim araçlarım da pek az. Temsil ettiğim bir iktidar var tabii ama kendi iktidarım yok. Size nasıl yardımcı olabilirim?"

"Horden Adası'nda bir geminiz var."

"Hah. Ben de bundan korkuyordum," dedi Tam Yetkili Elçi iç çekerek. "Lord Argaven, o gemi Ollul'a gider, yani yirmi dört ışık yılı öteye. Bunun anlamını biliyor musunuz?"

"Anlamı zamandan kaçabilmem; içinde kötülüğe alet edildiğim zamandan."

"Bundan kaçış olmaz," dedi Axt ani bir yoğunlukla. "Hayır Lordum. Beni affedin. İmkânsız. Buna rıza gösteremem..."

Baharın buzlu yağmurları kulenin taş duvarlarına çarptıkça çıtırdıyor, rüzgâr çatıdaki dirsek ve tepe süslerine değdikçe uğulduyordu. Oda sessiz ve gölgeliydi. Kapının yanında siperlikli, küçük bir ışık yanıyordu. Sütanne yataкта uyuyor, hafifçe horulduyordu. Beşikteki bebek ise başı aşağıda poposu yukarıda yatıyordu. Argaven beşiğin yanında durdu. Odaya göz gezdirdi; aslında ona bakmasa da çok iyi biliyor, her köşesini tanıyordu. O da bebekken burada uyumuştı. Burası onun ilk krallığı olmuştu. Bebeğini, ilk çocuğunu burada emzirmiş, bebeği minik ağzını memesine dayarken o bu şöminenin başında oturmuş, Borhub'un bir zamanlar ona mırıldandığı şarkıları mırıldanmıştı. Burası merkezdi, her şeyin merkezi.

Çok dikkatli hareketlerle ve yavaşça elini bebeğin sıcak, nemli, yumuşacık başının altına soktu ve boynuna bir zincir taktı; ucunda Harge Lordları'nın nişanının kazındığı büyük bir yüzük vardı. Zincir çok uzundu, bebeğin boynuna dolanıp onu boğabileceğini düşünen Argaven bir düğüm atıp kısalttı. Argaven küçük kaygısını gidermişti ama şimdi de içini kaplayan büyük korku ve perişanlığı gidermekle uğraşıyordu. Yanağı bebeğin yanağına değecek kadar eğildi ve duyulmayan fısıltılarla ona şu sözleri söyledi: "Emran, Emran, seni bırakmak zorundayım, seni yanıma alamam. Ülkeyi benim yerime sen yönetmek zorundasın. İyi ol Emran, uzun yaşa, iyi yönet, iyi ol Emran..."

Doğruldu, döndü ve kule odasından, yitirilmiş krallıktan kaçarak uzaklaştı.

Saraydan fark edilmeden kaçmanın pek çok yolunu biliyordu. En emin olanını seçti, ardından da yağmurun kamçılادığı, parlak ışıkla-

rın aydınlatıldığı Erhenrang sokaklarından geçerek Yeni Liman'a doğru tek başına yola koyuldu.

Bu seferkine ait resim yok; onu göremiyoruz. Işık hızından yüzde yüz milyon kez daha yavaş bir süreci hangi gözlerle izleyebilirsiniz? O artık bir kral değil, insan da değil; o tercüme edildi. Yaşadığı zaman sizinkinden yetmiş bin kez daha yavaş geçen birini sıradan bir ölümlü gibi anlatamazsınız. Şu anda yalnızdan da yalnız. Sanki iletilmemiş bir düşünceden ibaret; tıpkı bir düşünce gibi, hiçbir yere gitmiyor. Ama yine de, ışık hızında olmasa da, ona yakın bir hızda yolculuk ediyor. O, yolculuğun ta kendisi. Düşünce kadar hızlı. Olulul denilen, o toz zerresi kadar bükülmüş uzay dilimine vardığında hem yaşı ikiye katlanmış hem de bir gün bile yaşlanmamıştı. Ve tüm bunlar salt sessizlik içinde olup bitmişti.

Şu anda gürültü, ateş ve bir Karhide'linin ihtişam hırsını doyuracak kadar göz kamaştırıcı meteorlar eşliğinde seyreden akıllı gemi, elli beş yıl önce ayrıldığı aynı noktaya alevler içindeki inişini gerçekleştiriyordu. Artık görünür hale gelen, heybetsiz ve kararsız genç Kral gemiden çıkıyor ve çıkış kapısında bir an durarak bu tuhaf ve sıcak güneş karşısında elini gözlerine siper ediyor.

Axt elbette, anında iletişim kanalını kullanarak, yirmi dört yıl önce ya da on yedi saat önce (nereden baktığınıza bağlı) onun gelişini bildirmişti. Ekumen'den gelen yardımcılar ve ajanlar onu karşılamak üzere bekliyorlardı. O büyük oyunun oyuncuları, piyonları bile hesaplarıydı ama bu gelen Gethenli bir kraldı. Bu yüzden ajanlardan biri yirmi dört yılın bir yılını Karhide dilini öğrenmek için harcamıştı; böylece Argaven'in konuşabileceği biri olacaktı. Zaten hemen de konuştu: "Ülkemle ilgili ne haberler var?"

"Bay Gezici Axt ve halefi düzenli olarak olayların özetini geçtiler; bu bilgilerin hepsini kalacağınız yerde bulacaksınız Bay Harge. Çok kısa olarak anlatmak gerekirse, Lord Gerer'in dönemi olaysız ve iyi geçti; ilk iki yıl bir bunalım yaşandı; o sırada Arktik bölgelerdeki yerleşim yerleri boşaldı ama şu anda ekonomi oldukça istikrarlı. Varisiniz on sekiz yaşında tahta çıktı ve yedi yıldır ülkeyi yönetmekte."

"Evet. Anladım," diye cevap veren kişi dün gece bir yaşındaki varisini öpmüş olan kişiydi.

"Bay Harge, uygun gördüğünüz bir zamanda Belxit'te bulunan Enstitü'deki uzmanlarımız sizi..."

"Nasıl isterseniz," dedi Bay Harge.

Orada zihnine nazikçe, incelikle girerek kapıları açtılar. Kilitli kapılar için doğru kombinasyonları bulan hassas aletleri vardı. Sonra bir kenara çekilip onun o kapılardan içeri girmesini sağladılar. Siyah-lı kişiyi buldular. Gerer değildi. Şefkatli Rebade'yi buldular; pek de şefkatli değildi. Onunla Saray balkonuna çıktılar ve birlikte, kâbusun yarıklarından tırmanarak kuledeki odaya vardılar. Sonunda, birinci olması gereken kişi, kırmızı beyaz giysili olan, yanlarına yaklaştı ve şöyle dedi: "Majesteleri, Zanaatkâr Okulu'nda size karşı bir suikast..." Ve Bay Harge umutsuz bir dehşet içinde çığlık çığlığa uyandı.

"İşte. Tetikleyici buymuş. Tüm diğer talimatları sırasıyla başlatacak ve duyduğunuz fobinin gideceği yönü belirleyecek olan işaret buymuş. Uyarılmış paranoya. Gerçekten de güzel bir uyarı olduğunu söylemeliyim. Buyurun, bundan biraz için Bay Harge. Hayır, bu sadece su! Size komplo düzenlediği saplantısıyla ve darbe korkularıyla gitgide daha zalim bir hükümdar olabilir, halkınıza yabancılaşabilirdiniz. Hepsi bir gecede olmazdı tabii. Bütün güzelliği de burada. Gerçek bir despot olmanız epey bir zaman alırdı ama onlar kuşkusuz bunu hızlandıracak yollar da bulmuşlardır. Rebade bir şekilde sizin güveninizi kazandığında... Şu işe bakın, Takasodası'nda neden Karhide'yi bu kadar övdüklerini şimdi anlıyorum. Eğer teklif-sizliğimi mazur görürseniz, bu denli büyük bir beceri ve sabrın çok ender olduğunu söylememe izin verin..." Böylece hasta kendini toparlarken, Cetian denilen bir yerden gelen bu kıllı, kır saçlı, tek cinsiyetli zihinbükücü doktor gelişigüzel konuşmaya devam etti. "Demek ki yaptığım doğrudu," dedi sonunda Bay Harge.

"Doğrudu. Tahttan vazgeçme, intihar ya da kaçış kendi iradenizle yapabileceğiniz, sonuca dönük eylemlerdi. Sizin manevi olarak intiharı veto edeceğinizi, Meclis'in ise tahtı bırakmanızı veto edeceğini hesaplamışlardı. Ama gözünü hırs bürümüş kişiler olarak, tahttan feragat etme ihtimalini düşünememişler ve size bir kapıyı açık bırakmışlar. Kelimenin doğrudan anlamıyla, yalnızca iradesi çok güçlü birinin geçmeyi seçebileceği bir 'kapı' derim buna. Sizin zihin-

biliminiz... ne diyordunuz ona; öndeyicilik galiba... bunun hakkında daha çok okuyup bilgi edinmeliyim. Ben onu büyücülük, medyumluk zırvaları gibi bir şey sanıyordum ama görülüyor ki... Neyse, neyse, artık geçmişinizi yerine yerleştirdiğimize göre, sizin Takasodası'na gelmenizi bekliyor olmalılar, değil mi?

"Nasıl isterseniz," dedi Bay Harge.

Batı Diyarları'nın Ekumenleri'nin Takasodası'nda çeşitli insanlarla konuşurken, birileri ona okula gitmesini önerdi. O da bunu seve seve kabul etti. Zira, sıcak, yoğun bir neşeden ayırt edilmesi imkânsız, sakın, yoğun bir hüzne sahip olmalarıyla dikkat çeken bu mülayim kişilerin arasında, Eski Karhide Kralı, kendisinin bir barbar, bilgisiz ve bilgelikten uzak biri olduğunu biliyordu.

Ekumen Okulu'na kaydoldu. Vaxsit kentindeki Takasodası'nın yakınlarındaki barakalarda, hiçbiri androjen ya da eski kral olmayan birkaç yüz yabancıyla birlikte kaldı. Sadece kendisine ait bir şeyleri olmasına, sadece kendisine ayırabileceği zamanı olmasına alışmamış biri olarak, baraka yaşamını yadırgamadı; ayrıca tek cinsiyetli insanlarla yaşıyor olmak, her ne kadar sürekli *kemmer*'de olmalarının son derece yorucu olduğunu düşünse de, beklediği kadar kötü değildi. Kafasına pek bir şey takmıyordu, işlerini yapıyor, günlerini gayret sarf ederek ve becerilerini sergileyerek geçiriyordu ama bütün bunları hep bir pervasızlıkla yapıyordu; çünkü o, merkezi başka bir yerde olan biriydi. Rahatsız olduğu tek şey sıcaktı. Hiç tükenmeyecekmişçesine cayır cayır yanan ve iki yüz gün boyunca tek bir kar tanesi bile düşmeyen mevsim geldiğinde Ollul'da sıcaklık bazen 35 dereceye dek çıkıyordu. Kış geldiğinde ise terliyordu; çünkü dışarıdaki sıcaklık nadiren eksi on derecenin altına düşüyordu. Barakalar fena halde sıcak tutulmasına karşın, öteki yabancılar sürekli kalın kazaklar giiyorlardı. Çıplak ve çaresiz, yatağında yatıyor, Kargav'ın karlarını, Eski Liman'ın buzlarını, Saray'da serin sabahlarda gelen buz köpüklü biralı, soğuğu, Kış'ın berrak ve acı soğuğunu düşünüyordu.

Epey yeni şey öğrendi. Hepsinden önce Arz'a burada Kış dediklerini, Ollul'a da Arz dendiğini öğrenmişti. Evreni bir çorap gibi ters yüz ediyordu bu durum. Bağırsakları alışkın olmayanların sürekli et yemesinin ishale yol açtığını öğrendi. Tek cinsiyetli insanların (onları

sapık gibi görmemek için kendini epey zorlamıştı) onu sapık gibi görmemekte zorlandıklarını öğrendi. Ollul'u Orrur gibi telaffuz edince bazılarının güldüğünü öğrendi. Ayrıca kral olduğunu kafasından silmeyi öğrendi. Okulun gözetimine girdiği andan itibaren pek çok şey öğrenirken bir taraftan da pek çok şeyi aklından sildi. Bir sürü makineyle, cihazla, deneyimle, Ekumenler'in hizmetine verilen sözcüklerle (bu en basiti ama en ağırıydı) yönlendiriliyor, bir milyon yıldan daha yaşlı ve trilyonlarca kilometre genişliğinde bir krallığın doğasını ve tarihini anlayanın ne demek olduğuna dair ipuçları ediniyordu. İnsanlık denilen uçsuz bucaksız krallığın ne kadar büyük olduğuna, bitmeyen acılarına ve sistemli bir şekilde yok etmekle geçen tarihine dair tahminler yürütürken, zaman ve uzaydaki o sınırların ötesinde neler yattığını da görmeye başladı. Çıplak kayalıklar ve cayır cayır yanan güneşler ve durmaksızın devam eden o parıltılı ıssızlığın arasında, huzur ve neşe kaynaklarının, bitmek bilmez baharların neye benzediği hakkında da fikir sahibi oldu. Bir sürü olgu, rakam, mit ve destanın yanı sıra kesirler ve ilişkiler gibi şeyleri de öğrendi. Ne var ki öğrendiği şeylerin sınırlarının ötesinde yine bilinmeyenler, muazzam bir uçsuz bucaksızlık olduğunu da gördü. Zihninin ve varoluşunun böylesine büyüyerek çoğalması ona büyük bir haz veriyordu ama yine de tatmin olmuş değildi. Daha ilerilere geçmek, matematik ve Cetian fiziği gibi konulara girmek istiyorsa da buna izin verilmiyordu. "Geç başladınız Bay Harge," diyorlardı, "Öğreneceklerinizi, mevcut temeller üzerine kurmak zorundayız. Ayrıca, gerçekten kullanabileceğiniz, işinize yarayacak bilgiler vermek istiyoruz."

"Nerede işime yarayacak?"

Karşısındaki adam (o anda kütüphanedeki masasında oturan ve Onlar'ı temsil eden etnograf Bay Gezici Gist) ona küçümseyerek baktı: "Kendinizi artık işe yaramaz biri olarak mı görüyorsunuz?"

Genellikle mesafeli olan Bay Harge ani bir öfkeyle cevap verdi. "Evet, öyle."

"Ülkesi olmayan bir kral," dedi Gist, düz Terra aksanıyla. "Kendi isteğiyle sürgüne giden, ölü olduğu sanılan biri kendini birazcık lüzumsuz hissedebilir. Ama bir düşünün, neden sizin için bu kadar uğraşıyoruz sizce?"

"Nezaketinizden."

"Nezaket mi... Sizin de bildiğiniz gibi, ne kadar nazik olursak olalım, sizi mutlu edecek şeyi size biz veremeyiz. Ta ki... Neyse. Bir şeyin heba edilmesi üzücüdür. Hiç şüphe yok ki siz Kış için, Karhide için, Ekumen'in amaçları için en doğru kralısınız. Denge duygusuna sahipsiniz. Gezegeni birleştiren kişi bile olabilirdiniz. Şimdiki kralın yaptığı gibi ülkeyi dehşete boğan ve parçalayan bir kral olmazdınız, bu kesin. Ne yazık! Hayatta işe yarar olma konusunda kederlenmeyi bırakın; siz sadece umutlarımızı ve ihtiyaçlarımızı düşünün Bay Harge ve kendi niteliklerinizi düşünün. Daha kırk ya da elli yıllık ömrünüz var, unutmayın..."

Bir yabancı tarafından güneş ışığında çekilen son resme bakalım: Cinsiyeti belirsiz hoş görünümlü biri ayakta duruyor, üzerinde Hain tarzı gri bir pelerin var; aşırı terliyor; yeşil çayırlardalar, yanında Batı Dünyaları Ekumeni'nin Baş Ajanı olan Stabil, yani Bay Alb'li Hoalan var. Bu adam, isterse kırk dünyanın kaderine burnunu sokabilir.

"Oraya gitme emrini veremem, Argaven," diyor Stabil. "Sizin kendi vicdanınız..."

"Zaten vicdan duygusuyla on iki yıl önce krallığımı terk ettim. Artık tamam. Bu kadar yeter," diyor Argaven Harge. Sonra birden kakhahayı basıyor, bunun üzerine Stabil de gülüyor. Ardından, tam da Ekumen İktidarları'nın insan ruhları arasında olmasını arzu ettikleri ahenk içinde kendi yollarına gidiyorlar.

Karhide'nin güney kıyılarındaki açıklarındaki Horden Adası, XV. Argaven döneminde Karhide Krallığı tarafından Ekumen'in mülkiyetine bırakılmıştı. Burada kimse yaşamazdı. Denizde-yürürler'in üyeleri her yıl çıplak kayalıklara tırmanır, orada kuluçkaya yatar, yumurtlar, yavrularını büyütür ve sonunda da hepsini sıraya sokup denize yönlendirirlerdi. Ama her on ya da yirmi yılda bir bütün kayaları alevler sarar, adanın kıyılarındaki sular kaynar ve ada üzerinde kalan denizde-yürürler bile ölür giderdi.

Denizin kaynaması durunca, Tam Yetkili Elçi'nin küçük elektrikli aracı yaklaşmaya başladı. Yıldız gemisinden karadaki rampaya, hafif, incecik, çelik bir borda iskelesi sürüldü. Birisi bir ucundan aşağı iner-

ken bir başkası da yukarı çıkıyordu. İki kişi yolun yarısında, denizle kara arasında buluştular. Kuşku bir karşılaşmaydı.

"Büyükelçi Horssed mi? Ben Harge," dedi gemiden gelen. Karadan gelen kişi çoktan dizlerinin üzerine çökmüştü. Karhide dilinde ve yüksek sesle, "Hoş geldiniz, Karhide'li Argaven!" dedi.

Tekrar doğrulan Büyükelçi fısıldayarak ekledi, "Siz kendiniz olarak geldiniz... Açıklamak gerekirse ben..." Elçinin arkasında, aşağıdaki rampa güvertesinde epey kalabalık bir insan grubu duruyordu; yeni geleni bekliyormuşçasına ona doğru bakıyorlardı. Görünüşlerinden Karhide'den oldukları anlaşılıyordu ama çoğu çok yaşlıydı.

Argaven bir dakika, iki dakika, üç dakika kıpırdamadan durdu. Tek hareket eden, soğuk deniz rüzgârlarıyla dalgalanan gri peleriniydi. Sonra bir kez batıdaki donuk güneşe, bir kez suyun öte yanında, kuzey yönünde uzanan gri topraklara, sonra tekrar aşağıdaki rampada bekleyen sessiz insanlara baktı. Ansızın o kadar hızlı yürümeye başladı ki Büyükelçi Horssed alelacele kenara çekilip ona yol vermek zorunda kaldı. Argaven doğruca rampa güvertesinde bekleyen yaşlı insanlardan birinin yanına gitti. "Sen Ker rem'ir Kerheder misin?"

"Oyum."

"Seni çolak kolundan tanıdım, Ker." Tane tane konuşuyor, duygularını belli etmiyordu. "Yüzlerinizden tanıyamıyorum. Altmış yıl geçti. Aranızda benim bildiğim başka kimse var mı? Ben Argaven'im."

Hepsi suskundu. Birbirlerine baktılar.

Birdenbire içlerinden bir tanesi, yangında kabuğu soyulmuş ve yara almış bir ağaç kadar yaşlı biri bir adım öne çıktı. "Efendimiz, Ben Saray Muhafızlarından Bannith. Ben eğitim subayıyken siz de askerdeydiniz; o zamanlar bir çocuk, gencecik bir çocuktunuz daha." Sonra kır saçlı baş hızla öne eğildi; belki saygısını göstermek belki de gözyaşlarını saklamak için. Sonra biri daha öne çıktı. Sonra biri daha. Öne eğilen başlar hep kır saçlı, hep beyaz, hep keldi; kralı selamlayan sesleri titrekti. Argaven'in on üç yaşında utangaç bir içöğlen olarak hatırladığı çolak Ker, hâlâ kıpırdamadan duranlara hiddetle seslendi: "Bu kralımızdır. Görmüş gözleri olan ve hâlâ gören gözleri olan biri olarak söylüyorum. Bu bizim kralımızı!"

Argaven onlara tek tek baktı, her yüze, eğilen ve eğilmeyen her başa.

"Ben Argaven," dedi. "Kraldım. Karhide'nin hükümdarı kimdir şu anda?"

"Emran," dedi biri.

"Benim çocuğum Emran mı?"

"Evet, efendimiz," dedi yaşlı Bannith. Yüzlerin çoğu ifadesizdi. Ama Ker hiddetli ve titrek sesiyle bağırdı: "Argaven! Argaven'dir. Karhide'nin hükümdarı! Bu aydınlık günleri görecektir kadar yaşadım ya. Yaşasın kral!"

Gençlerden biri ötekilere baktı ve kararlı bir sesle: "O halde, öyle olsun. Yaşasın kral!" Ve bütün başlar öne eğildi.

Argaven kendisine gösterilen hürmeti soğukkanlı bir tavırla karşıladı ama fırsatını bulduğu ilk anda Tam Yetkili Elçi Horssed'e dönüp olan biteni sordu: "Nedir bu? Neler oldu? Neden beni yanılttılar? Bana Ekumen'den buraya size yardımcı olmam, aracı olmam için geldiğim söylenmişti..."

"Bu yirmi dört yıl önceydi," dedi Büyükelçi özür dilercesine. "Ben burada beş yıldır yaşıyorum Lordum. Karhide'de işler çok kötüye gidiyor. Kral Emran geçen yıl Ekumen'le ilişkileri kopardı. Sizi gönderdiği zamanlarda Stabil'in amacı neydi, bilmiyorum gerçekten. Ama şu anda Kış'ı kaybediyoruz. Bu yüzden Hain'deki Ajanlar bana kralımızı ortaya çıkarabileceğimizi söyledi."

"Ama ben ölüyüm," dedi Argaven öfkeyle. "Altmış yıldır ölüyüm ben!"

"Kral öldü," dedi Horssed. "Yaşasın yeni kral."

Karhide halkından birkaçı onlara doğru yanaşınca Argaven Büyükelçi'yi bırakıp parmaklığın öteki tarafına geçti. Gri sular geminin yan tarafında köpüklenip kayıyordu. Kıta kıyısı sol taraflarında kalmıştı. Yer yer beyaz alanlarla kaplı gri topraklar. Geminin motorunun hafif bir gürültüyle çalıştığını duydu. Argaven onlarca yıldır elektrikli motor mırıltısı duymamıştı. Karhide'lilerin yavaş ve istikrarlı ilerleyen Teknoloji Çağ'ında kullanmayı tercih ettiklerdi tek motor türüydü bu. Bu ses Argaven'e çok hoş gelmişti.

Birdenbire, bebekliğinden beri mutlaka etrafında ona cevap vere-

cek birileri olmasına alışkın bir tavırla, arkasına bile dönmeden sordu: "Neden doğuya gidiyoruz?" "Kerm Ülkesi'ne gidiyoruz."

"Neden Kerm Ülkesi'ne?"

Cevap vermek için öne çıkan, gençlerden biriydi. "Çünkü ülkenin o bölümü şeye... Kral Emran'a karşı isyanda. Ben Kerm Ülkesi'ndenim: Adım Perreth ner Sode."

"Emran, Erhenrang'da mı?"

"Erhenrang altı yıl önce Orgoreyn tarafından alındı. Kral şu anda dağların doğusundaki yeni başkentte... Daha doğrusu, Eski Başkent Rer'de."

"Emran Batı Şelaleleri'ni kaybetti de ne demek, nasıl olur?" dedi ve bütün vücuduyla genç ve yiğit soyluya dönerek "Batı Şelaleleri'ni kaybetti ha? Erhenrang'ı kaybetti öyle mi?"

Perreth bir adım geri çekildi ama düzgün bir şekilde cevap verdi. "Altı yıldır dağların ardında saklanıyoruz."

"Erhenrang'da şimdi Orgotalar mı var yani?"

"Kral Emran beş yıl önce Orgoreyn ile bir anlaşma imzaladı ve Batı Bölgeleri'ni onlara bıraktı."

"Bu çok utanç verici bir anlaşma, Majesteleri" diye araya girdi yaşlı Ker, öncekinden de hiddetli ve titrekti sesi. "Aptalca bir anlaşma! Emran, Orgoreyn'in kuklası oldu. Burada duran hepimiz isyancıyız, sürgünüz. Büyükelçi de sürgünde, o da saklanıyor!"

"Batı Şelaleleri," dedi Argaven. "İ. Argaven orayı yedi yüzyıl önce almış, Karhide topraklarına katmıştı..." O tuhaf, keskin, pervasız bakışlarını yine etrafında gezdirdi. "Emran..." diye başladı ama devam etmedi. "Kerm Ülkesi'nde ne kadar güçlüsünüz? Kıyı da sizinle beraber mi?"

"Güney ve Doğu Ocakları'nın çoğu bizimle beraber."

Argaven bir süre hiçbir şey söylemedi. "Emran varis doğurdu mu?"

"Varisleri kendi teninden değil efendimiz," dedi Bannith. "Altı tane çocuk verdi."

"Girvry Harge rem ir Orek'i varis olarak belirledi," dedi Perreth.

"Girvry mi? O ne biçim isim öyle? Karhide kralları ya Emran'dır" dedi, "ya da Argaven."

İşte şimdi karanlık resme dönüyoruz. Alevler arasında çekilen resme. Alevler arasında; çünkü Rer'in enerji tesisleri yıkılıyor, iletişim hatları kesiliyor ve kentin yarısı ateşe veriliyor. Kar taneleri tüm ağırlıklarıyla yangınların üzerine yağıyor ve havada alevlerle karşılaştığı noktada bir an kırmızı bir pırıltıya dönerken hafifçe bir tıs sesiyle hemen eriyip kayboluyor.

Kar, buz ve gerilla birlikleri Orgoreyn'i Kargav Dağları'nın batı yakasındaki körfeze sürüyorlar. Yaşlı Kral Emran'ın yardımına kimse gelmiyor; halkı ona karşı ayaklanıyor. Muhafızları kaçıyor, kenti yıkılıp yıkılıyor. Şu anda her şeyini gasp eden kişiyle karşı karşıya. Ama nihayetinde onda da, ailesinden miras kalan o pervasız gurur var. İsyanılara aldırmaz etmiyor. Onlara bakıyor ama görmüyor. Yalnızca uzaklardaki yangınların aynadaki yansımalarıyla aydınlanan karanlık koridorda, elinin yanında duran, az önce kendisini öldürdüğü silahla yerde yatıyor.

Cesedin yanına eğilen Argaven o soğuk eli kaldırıyor ve boğum boğum olmuş ihtiyar parmağın oymalı, altın yüzüğü çıkarmaya davranıyor. Sonra vazgeçiyor. "Sende kalsın," diye fısıldıyor, "sende kalsın." Bir an için sanki ölü, kulağına bir şey fısıldayacakmış gibi, cesede daha da yaklaşıyor ya da yanağını o soğuk ve buruşuk yüzüne dayamış gibi duruyor. Sonra doğruluyor, bir müddet öylece dikiliyor, sonra karanlık koridordaki yıkımın parlattığı pencerelerin yanından geçip dışarı çıkıyor ve yuvasını düzene sokmaya gidiyor: Argaven, Kış Kralı.

İyi Uçuşlar

Bu öykü, uyuşturucuyla ilgili olayların medyayı en fazla meşgul ettiği zamanlarda yayımlandı ve hakkında yazılan eleştirilerden birinde, gündem üzerinden para kazanmaya çalıştığım söylendi. Bu bana tubaf geldi çünkü belli dönemlerde pek revaçta olan konuları es geçmek gibi kusursuz bir yeteneğim vardır. Ayrıca şu da bir gerçek ki, bu küçük öykünün merkezindeki Lewis karakteri, kimyasal bir malzeme kullanarak değil, kendi başına uçuşa geçiyor... Biraz da arkadaşından yardım alıyor.

Ayrıca bu, uyuşturucu karşıtı bir öykü de değil. Uyuşturucular (esrar, balü-sinojenler, alkol) konusundaki en şiddetli fikrim yasaklamaya karşı olmak, eğitimi savunmak yönündedir. Bilincini kimyasal ilaçlarla değil, yaşayarak açan kişiler, gittikleri yerlerle ilgili çok daha ilginç şeyler aktarıyorlar. Gelgelelim ben de bir bağımlıyım (tütün) ve benzer bir bağımlılık yüzünden bir başkasını kutlamamın ya da kınamamın budalaca olacağı açık.

Ağızındakini çiğnerken, ağızına aldığı o şeyi çiğnememesi gerektiğini biliyordu; bundan emindi, hem de bir kamyonun saatte 110 kilometre hızla tam üzerine geldiğini bilen bir şoför kadar emindi. O denli ansızın, o denli derinden, o denli nihai. Gırtlığı kitlendi, karın boşluğundaki sinirler bir denizşakayığı gibi düğümlendi ama artık çok geçti. Çoktan yutmuştu; acı bir şeker mi dese, asitli akide mi dese, keskin tatlı sıcak şekerleme mi, hop hop hoplatan bir enerji paketi mi yoksa, işte her neyse, bütün olarak yuttuğu zehirli bir sümüklüböcek yemek borusundan ta aşağılara inerken arkasında hafif paslı bir dehşet izi bırakıyor gibiydi. Böyle dehşet duyması tuhaftı. Korkuyordu, bunu tahmin edememişti ve artık çok geçti. Artık korkma lüksü yok. Korku, işleri daha da berbat bir hale getirir. Ve bazılarını, mutsuz olan bazılarını, en azından küçük bir kısmını tımarhaneye gönderir. Ve orada, tek bir söz etmeden bir köşede büzülüp kalıverirsin...

Korkmanız gereken tek şey korkunun kendisidir.

Evet efendim. Emredersiniz Bay Roosevelt, efendim.

Yapmanız gereken tek şey gevşemek. Güzel şeyler düşünün. Eğer tecavüz kaçınılmazsa... Rich Harringer'ın elindeki küçük paketi açmasını ve kurallı, bilinçli bir keyifle o küçük ve acı sümüklüböceği yutmasını izledi. (Tasdikli Amerikan hür teşebbüs yöntemini benimsemiş, lisansüstü eğitimlerinde kendilerini kimyaya vermiş birkaç arkadaş tarafından doğru bileşiklerle karıştırılmış, hijyenik olarak hazırlanmış bir paket. Gayrimeşru elbette. Ama meşru olan pek az şeyin bulunduğu, bebeklerin bile gayrimeşru olduğu Amerika'da bu hiç de alışılmadık bir şey değil.) Tecavüz kaçınılmazsa, gevşe ve keyfini çıkar. Haftada bir kez.

Ama ölümden başka kaçınılmaz olan bir şey var mı? Neden gevşeyip keyfi çıkarılacakmış ki. Mücadele edecekti. Kötü bir uçuş yaşamayacak, acı bir nöbete döndürmeyecekti bunu. Bilinçli ve kararlı bir şekilde, paniğe kapılmadan, azimle savaşıyordu bu uyuşturucuyla. Bakalım kim kazanacak, göreceğiz. Bu köşede LSD/alfa, 100 mikrogram, düz sarma, Tibet Kasırgası veee bu köşede sayın seyirciler, beyaz şortlu, kırmızı çantalı, mor damaklı, L.S.D./Lisans diplomalı, Lisansüstü dereceli, 75 kg, Sonoma Sümüklüsü. Tutmayın beni, bırakın, tutmayın beni! *Dong*.

Hiçbir şey olmadı.

Kelt Yahudilerinden, soyadsız Lewis Sydney David köşesine çekilmiş, bezgin bir ifadeyle etrafına bakıyordu. Ona eşlik eden üç kişinin üçü de normal görünüyordu. Temasın kopmasından kaygılan-
dıkları için iyice odaklanmışlardı. Auraları yoktu. Jim leş gibi kane-
peye uzanmış, *Ramparts* okuyordu, Vietnam'a uçmak istiyordu belki
de. Ya da Sacramento'ya. Rich uyuşmuş gibiydi ama o hep öyleydi
zaten; parkta bedava yemek dağıtırken de böyle uyuşuk görünür-
dü. Alex ise kılı kırk yarararak gitarının orasını burasını kurcalıyordu.
Akorttan alınan sınırsız doyum. Gümüş tel. *Sursum corda*. Aç yüreğini.
Madem yanında bir gitar taşıyordu, o halde niye bir şarkı çalamasın-
dı? Yok, olmaz. Alinganlık, kontrolünü kaybettiğinin göstergesidir:
Bastır onu. Hepsini bastır. Sansürle, sansürle. "Haydi bastır takımım,
yılma!"

Lewis kalkıp kendini sınıadı: İyi, iyi, hareketleri ve tepkileri düz-
gün, denge duygusu yerindeydi. Bu onu pek mutlu etti. Leş gibi lava-
boya gidip bir bardak su doldurdu. Kıllar, balgam gibi tükürülmüş diş
macunu, pasımsı kızılımsı tükürükler, rezil lavabo. Küçük bir lavabo.
Olsun, küçük ama benim. Neden bu mezbelelikte yaşıyordu? Ne
diye Jim'i, Rich'i, Alex'i çağırıp sizin kesme şekerlerden bana da verin
demişti ki? Burası esrar tekkesi değilken de berbat bir mekândı zaten.
Az sonra sağa sola yığılmış hareketsiz bedenler evi iyice çöplüğe
döndürecek, gözler misket gibi dan diye yere düşüp yatağın altına
yuvarlanacak ve oradaki toza pisliğe karışacaktı. Lewis elinde su bar-
dağıyla pencereye gitti, yarısını içti; geri kalanıyla kırıldığı yerden
yapıştırılmış, on sentlik bir saksıdaki zeytin fidesinin köklerini suladı
yavaş yavaş. Ağaca iyice yaklaşarak, "Bu içki benden olsun," dedi.

Henüz on-on beş santim büyümüştü ama ciddi ciddi zeytin ağa-
cına benziyordu. Budaklıydı, sapasağlamdı. Bonzai tabii. Banzai
[Oley]! İyi de hani o satori [aydınlanma] anı nerede? Nerede o an-
lamı yakalama, nerede o güçlenme, çoğalma, o şekiller, renkler, yo-
rumlar, gerçeklik algısında yoğunlaşma? Bu lanet nesnenin etkisini
göstermesi ne kadar sürüyor? Al işte, bir zeytin ağacı. Ne bir eksik
ne bir fazla. Ne bir anlam kazandı, ne de çoğaldı. Millet huzur, huzur
diye bağırıyor ama huzur yok. İnsan türünün nüfus patlaması yü-

zünden zeytin ağaçları yayılamıyor. Dur bakayım, beklediği algılaşma başlamış mıydı yoksa? Yok canım, uyuşturucu almamış herhangi bir kaz kafalı da bunu böyle yorumlayabilirdi. Aa, hadi ama zehir! Zehirlesene beni. Hadi halüsinasyon, gel. Gel ki seninle mücadele edebileyim, seni reddedebileyim, savaşı kaybedip sessizce keçileri kaçırayım.

İsobel gibi.

İşte bu yüzden bu mezbelelikte yaşıyordu. İşte bu yüzden Jim, Rich ve Alex'i çağırmıştı ve yine işte bu yüzden onlarla uçuşa geçmişti. Bir keyif uçuşuna, o güzelim Old Erehwon'da bir tatile çıkmıştı. Karısına yetişmeye çalışıyordu. İnsanın karısının delirmesini izlemesinden beter bir şey varsa, o da onun peşinden gidememesiydi. Bir bakıyorsun ki karın arkasına bile bakmadan her gün daha da uzaklaşıyor, sessiz bir uçuşun derinliklerine dalıyor. Lirler suskun, psikiyatristler ise yalancı. Sen kendi akıl sağlığının camdan duvarının ardında dikiliyor, havaalanı penceresinde bir uçağın düşüşünü izliyorsun sanki. "İsobel!" diye bağıırıyorsun. Hiçbir zaman duyamamıştı onu İsobel. Ve uçak sessizce yere çakılmıştı. Ona seslendiğini duyamazdı İsobel. Onunla konuşamazdı da. Artık ikisini birbirinden ayıran duvar, tuğladan yapılmış kalın bir duvardı ve Lewis kendi akıl sağlığının sırça kümesinde canı ne isterse yapabilirdi. Fırlat taşları. Fırlat alfaıarı. Çatlat, parçala.

LSD/alfa elbette insanı delirtmezdi. Hatta kromozomlarını da sökemezdi. Yalnızca daha yüksek bir gerçekliğin kapılarını açardı insana. Aslında şizofreni de aynı şeyi yapıyordu diye düşündü sonra. Ama oradaki sorun, artık konuşamaman, kimseyle iletişim kuramaman, neyin ne olduğunu söyleyememendi.

Jim *Ramparts'* elinden bıraktı. Oturuşu dikkat çekiciydi, derin derin nefes alıyordu. Doğrudan gerçekliğe bırakacaktı kendisini, tıpkı bir lama gibi. Hadi bakalım. O, gerçek bir mümindi; tıpkı bir mutasavvıfın hayatını öğretisine odaklaması gibi o da hayatının merkezine LSD/a deneyimini koymuştu. Peki, bunu yıllarca haftada bir kez sürdürebilir mi insan? Otuzuna geldiğine? Kırk ikisinde? Altmış üçünde? Yaşam korkunç bir monotonlukla ve tersliklerle dolu; insana bir manastır lazım. Sabah ibadetleri, gün içinde saatler süren ayinler,

akşam duaları, sükûnet, dört bir yanda duvarlar, yüksek, kalın, taştan duvarlar. Böylece düşük gerçekliği dışarıda tutabilirsiniz.

Hadi halüsinojenler, başlayın işe. Halüsinojenize mi edersiniz, halosinasyonlaştırır mısınız, bilmem ama ne yapacaksınız yapın artık. Kırın o cam duvarı. Karımın gittiği yere götürün beni. Kayıp arıyor: Yaş 22, boy 1.60, kilo 47, saç kumral, ırk insan, cinsiyet dişi. Asla hızlı yürüyemezdi. Tek ayak üzerinde ilerlesem bile yetişirdim ona. Nereye gittiyse beni de oraya götürün... Hayır.

Ben kendim de gidebilirim, dedi Lewis Sidney David. Zeytin ağacının köklerine azar azar su dökme işini bitirdi ve başını kaldırıp pencereden baktı. Lekeli camdan görünen, Hood Tepesi'ydi. Kırk mil ötede, iki mil yüksekliğinde ve tüm volkan konilerine özgü o dingin simetrisiyle uykudaydı ama resmen sönmüş değildi, uyur alevlerle dolu ve düşük irtifadakilerden farklı olarak, kendi atmosferiyle, karlarla ve berrak bir ışıkla çevriliydi. Lewis işte bu yüzden bu mezbelede yaşıyordu. Penceresinden dışarı baktığında o yüksek gerçekliği görüyordu. On bir mil yukarıda olan gerçekliği.

"Lanetleneyeceğim," dedi Lewis yüksek sesle. O anda gerçekten önemli bir şeyin eşiğinde ve kıyısında olduğunu hissediyordu. Ama bu hissi zaten pek sık duyar olmuştu, hem de kimyasalların yardımı olmadan. Şu anda ise o hissi veren, bu dağdı.

Dağla Lewis arasında bir sürü çöplük, otoyollar, kullan-at ofis binaları, gökdelenler ve kentsel dönüşüm için dümdüz edilen alanlar, noktalı noktalı neon sularla neon arabaları yıkayan neon filler vardı. Dağın zemini ve etekleri soluk bir pusun içine saklanıyor, zirvesi havada süzülüyor gibi görünüyordu.

Lewis ağlamak ve karısının ismini haykırmak için müthiş bir dürtü hissetti. Onu sanatoryuma götürdüğü o mayıs ayından ve tüm o sessiz aylardan bu yana yaptığı gibi, bir kez daha bu dürtüyü bastırdı. Karısı, o sessiz günler başlamadan önce, ocak ayında ne çok ağlamıştı, hatta kimi zaman bütün gün, hiç durmadan ağlamıştı. Öyle ki Lewis gözyaşlarından korkar olmuştu. Gözyaşları, ardından sessizliği getiriyordu. Hiçbir yararı yoktu. Tanrım, çıkar beni buradan! Lewis kendini bıraktı, bu ele gelmez düşmanla mücadeleden vazgeçti ve azat edilmek için yalvardı. Damarlarındaki uyuşturucunun işe

yaraması, ne olursa olsun bir şeyler yapması, ağlamasını ya da renkler görmesini ya da aklını kaçırmasını sağlaması için yakardı.

Hiçbir şey olmadı.

Zeytin ağacının köklerine azar azar su dökme işini bitirdi ve başını kaldırıp odaya baktı. Mezbelelikti falan ama büyüktü ve çok güzel bir Hood Dağı manzarası vardı; hava açık olduğunda Adams Dağı'nın yirmilik dışını bile görebiliyordu. Ama burada hiçbir şey olacağı yoktu. Burası bekleme salonuydu. Kırık bir iskemlenin arkasına bıraktığı paltosunu aldı ve dışarı çıktı.

Güzel bir paltoydü; kuzu muflonu, kapüşonu, her şeyi vardı; anesiyle ablası ortaklaşa, Noel hediyesi olarak almışlar ve ona kendisini R.R. Raskolnikov gibi hissettirmişlerdi. Ama bugün yaşlı bir tefeci falan öldürecek değildi Lewis. Hatta yalancıkdan bile öldürmeyecekti. Basamakları inerken ellerinde boya kutuları ve merdivenleri olan, kırk elli yaşlarında, huzurlu, zinde suratlı üç boyacının yanından geçti; üst katlara doğru devam ediyorlardı ve sıra onun odasına gelmişti. Zavallı serseriler, lavaboyu görünce ne yapacaklardı acaba? Hele de ballı Cennet sütüyle beslenen bizim üç alfalıyı, yani Rich'i, Jim'i ve Alex'i görünce? Ya LeNotre, Olmsted ve McLaren notlarını gördüklerinde? Japon evlerinin mimarisini gösteren o altı yedi kiloluk fotoğrafları, çizim masasını, olta takımlarını, müthiş bir kartonla ciltlenmiş *Theodore Sturgeon'un Toplu Eserleri*'ni, araç kredisi yüzünden bütün tabloları haczedilen bir ressam arkadaşının 20x25 boyutunda, ataksik bir nü'yü resmettiği bitmemiş yağlı boya tabloyu, Alex'in gitarını, zeytin ağacını, yatağın altındaki tozları ve göz yuvarlarını görünce ne yapacaklardı acaba? Neyse, bu onların sorunuydu. Yaşlı erkek kedi gibi kokan pansiyon merdivenlerini inerken botlarının hevesli pat patlarını duyuyordu.

Kentin dışına çıkması çok uzun sürmüştü. Onun durumundaki kişilere toplu taşıma yasak olduğu için, kendisine epey zaman kazandırabilecek olan Gresham otobüsüne binememişti elbette. Binebilseydi banliyölerden geçip yolun yarısını çoktan katetmiş olurdu. Olsun, nasılsa bol bol vakti vardı. Yaz akşamı, aydınlığını sürdürecekti, buna güvenebilirdi. Ekvatorla kutup arasındaki yolun yarısında yer alan bu enlemde alacakaranlık saatleri uzunluk açısından pek hoşgörülü ve

güzel olurdu: Ne tropiklerdeki monotonluk, ne kutuplardaki mutlaklıklar vardı burada. Buranın kışında uzun gölgeler, yazında uzun gün-batımları görüldü: Parlaklığı aşamalı ve uyumlu, netliği vurgulu, ışığı incelikli ve serbestti. Portland'ın yeşil parklarında ve arka sokaklarında çocuklar koşturuyordu; hep beraber tek ve büyük bir oyunu, Gençlik oyununu oynuyorlardı. Ender olarak yalnız dolaşan bir çocuk da oluyordu; onun oynadığı oyun Tekbaşinalık oyunuydu ve bu gibiler, bahsi büyük oynayanlardı. Bazı çocuklar kumarbaz doğardı. Arada sırada ılık bir rüzgârla hareketlenen çer çöp, kaldırım kenarlarındaki olukları sıyırarak ilerliyordu. Kentin ta ötelerinde bir yerden büyük ve hüzünlü bir ses duyuldu; kafese kapatılmış aslanların kükremesiydi sanki. Kafeslerinde yürüyor, altın püsküllü kuyruklarıyla altın böğürlerini dövüyor, kükrüyor da kükrüyorlardı. Güneş, batıdaki yükseltilerden birinin arkasında battı ama bu batıştan etkilenmeyen dağın tam tepesinde, beyaz ışık alev alev yanmaya devam ediyordu. Lewis kentin son kıyılarını ardında bırakıp bakımlı, engebeli, sevimli araziye girdiğinde gece çöküyor, esen rüzgâr nemli toprağın serin, karmaşık kokularını getiriyordu. Sandy'yi geçtikten sonra yükselen yamaçlarda gitgide yoğunlaşan koca ormanın karanlığı kendini gösterdi. Olsun, nasılsa bol bol vakti vardı. İleride, yükseklerde dağın tepesi beyazlığını koruyor, yer yer, güneş ışığından gelen incecik kayısı renklerine boyanıyordu. Uzun bir yokuşu tırmandı. Karanlık ormanların içinden geçerken ikide bir sarı boşluklar çıkıyordu karşısına. Ormanı ve karanlığı tamamen aşağısında bırakacağı noktaya kadar yürüdü. Çıktığı yerde yalnızca karlar, kayalar, hava ve uçsuz bucaksız, pırlıl pırlıl, sönmeyen bir ışık vardı.

Ama yalnızdı.

Yanıliyordu. Daha önce bunu yaşadığında yalnız değildi. Onunla buluşacaktı... Daha önce de birlikte buraya gelmişlerdi... Neredeydi peki?

Ne kayak, ne kızak, ne kar ayakkabısı, ne de şambrel; hiçbirini yoktu. Tanrım, bu manzarada hakkım olsaydı, buraya çıkan bir yol yapardım. Sırf rahatlık için bu ihtişamı bozacak mıydı? Ama yalnızca incecik bir patika. Hiçbir zararı olmaz. Özgürlük Çanı'nda küçücük bir çatlak. Sette minicik bir sızıntı, bombada minicik bir fünye, be-

yinde minicik bir solucan. Ah benim deli kızım, sessiz aşkı, ben konuşurken duymadığı için akıl hastanesine yolladığım karım, İsobel, gel beni kendinden kurtar! Tüm bu yolları senin peşinden tırmandım ve işte buradayım. Yalnızım: Gidecek başka bir yer yok.

Günüşüğü sönüyor, karların beyazı daha kasvetli bir tona bürünüyordu. Satürn doğuda, kararmakta olan uçsuz bucaksız ormanın ve sıradağların ve tepelerin zarf gibi içine aldığı solgun göller üzerinde pırl pırl, tüm Satürnlüğüyle parlıyordu.

Lewis kulübenin nerede olduğunu bilmiyordu. Ağaçların bittiği çizgi üzerinde bir yerdeydi ama orası aşağılarda kalmıştı. Aşağı inemezdi, olmaz. Yukarılara, hep yukarılara. Excelsior! Kar ve buzun ortasında elinde İMDAT İMDAT YÜKSEK GERÇEKLİKTE TUTSAK EDİLDİM yazan bir pankartla dolaşan bir delikanlı. Tırmandı. Derbeder bir halde, hiç tırmanılmamış yokuşları tırmanıyor, tırmanırken ağlıyordu. Dağın yüzüne tırmanmaya devam ederken, kendi yüzünden aşağı gözyaşları iniyordu.

Böyle yüksek noktalar korkunç oluyor. Hele günbatımında ve tek başınayken.

Artık ışık onunla birlikte değildi. Artık bol bol vakti de yoktu. Zamanı dolmuştu. Gökyüzünde yıldızlar belirmeye başlamıştı. Daha da yukarılara deyip tırmandığı bu beyaz, muazzam ve yüksek tepeden etrafına her baktığında karanlık koylar arasından ona, tam gözlerinin içine bakıyordu yıldızlar. İki yanında iki boşluk ve her birinde birkaç yıldız. Ama karlar soğuk ışığını yansıtmayı, o ise tırmanmayı sürdürüyordu. Onu tam karşısına çıkaracak yolu hatırladı. Tanrı mı, devlet mi yoksa kendisi mi yapmıştı bilinmez ama birisi oraya bir yol yapmıştı. Sağa döndü, hayır burası değildi. Sola döndü ve durdu. Ne yöne gideceğini bilmiyordu. Soğuktan ve korkudan zangır zangır titrer bir halde, yukarıdaki ölü beyazı zirveye ve yıldızlar arasında kalan karanlık bölgelere bakıp karısının ismini haykırdı: "İsobel!"

Karısı karanlıklar arasındaki yoldan geldi. "Seni merak etmeye başladım, Lewis."

"Planladığımdan daha uzaklara gittim," dedi Lewis.

"Bu yukarılar o kadar uzun süre aydınlık kalıyor ki insan sonsuza dek böyle olacak sanıyor..."

"Doğru. Seni endişelendirdiğim için kusura bakma."

"Yo, yo, endişelenmedim. Tek başınasın ya, ondan. Herhalde bacağı sen yavaşlatmıştır diye düşündüm. Nasıldı yol?"

"Nefes kesici."

"Yarın beni de götür."

"Sen kayak yapmadın mı? "

Karısı başını iki yana salladı. "Sensiz olmaz," diye mırıldandı mahcup bir ifadeyle. Yolun solundan aşağı inmeye başladılar ama hız yapmadan. Bacağına kramp girdiği için son iki gündür aksayarak yürüyen Lewis kayağa ara vermişti. Zaten karanlıktı, hem aceleleri de yoktu. Ele ele tutuştular. Kar, yıldız ışıkları, sükûnet. Ayaklarının altında yangın, çevrelerinde karanlık, önlerinde alevlerin ışıkları, bira, yatak. Her şey tam zamanında, yerli yerinde. Kumarbaz doğanlar yanardağ yamacında yaşamayı seçer.

"Ben sanatoryumdayken..." dedikten sonra durdu İsobel. O durunca Lewis de durdu, kuru karlar üzerinde botlarının sesi bile duyulmuyordu artık, hiçbir ses yoktu karısınınkinden başka: "Bunu rüyamda görmüştüm. Aynen böyleydi. Bu rüya... Gördüğüm en önemli rüyaydı. Ama her şeyi net olarak hatırlayamıyorum... Hiç hatırlayamadım zaten, terapide bile. Ama bunun gibiydi. Bu sessizlik. Böyle yükseklerle çıkmamız. Her şeyin ötesinde bir sessizlik... Her şeyin üzerinde. O kadar sessizdi ki ne söylesem duyabilirdin. Bunu biliyordum. Bundan emindim. Ve o rüyada sanırım senin adını söyledim ve sen beni duyabildin... Bana cevap verdin..." "Bana adımı söyle," diye fısıldadı Lewis.

Karısı başını çevirip ona baktı. Ne dağlardan ne de yıldızlardan çıt çıkıyordu. Ona adını söyledi.

O da karısının adını söyleyerek karşılık verdi ve birbirlerine sarıldılar, her ikisi de titriyordu.

"Soğuk. Çok soğuk. Aşağıya inmemiz gerek."

İçlerindeki alevler ile dışlarındaki alevler arasına gerili ip üzerinde, yollarına devam ettiler.

"Şu kocaman yıldıza bak."

"Gezegen. Satürn... Zaman baba."

"Çocuklarını yemişti, değil mi," diye mırıldandı karısı. Kocasının koluna sıkı sıkı tutundu.

"Bir tanesi hariç hepsini," diye cevap verdi Lewis. Önlerinde bütün berraklığıyla aşağıya doğru uzanan yokuşa baktıklarında, yıldızların gri aydınlığında en yüksekteki kulübenin ana hatlarını, belli belirsiz seçilebilen teleferik kulelerini ve sonsuzluğa akan kayak hatlarını görüyorlardı.

Lewis'in elleri üşüyordu. Eldivenleri çıkarıp ellerini azıcık birbirine sürtmek istedi. Ama elinde tuttuğu bardak yüzünden bunu yapması zordu. Zeytin ağacının köklerine azar azar su dökme işini bitirdi ve elindeki bardağı kırıldığı yerden yapıştırılmış saksının yanına bıraktı. Ama eli boş değildi, hâlâ bir şey tutuyordu. Avucunun içinde katlanmış kopya kâğıdı gibi bir şey vardı; lisede Fransızca sınavında yaptıkları, içinde *que je fusse, que tu fusses, qu'il fût* [olsaydım, olsaydın, olsaydı] yazan, küçük, tere bulanmış kâğıt parçaları gibi. Avucunu açtı ve bir süre uzun uzun inceledi gördüğü şeyi. Bir mesaj. Kimden kime mi? Mezardan rahme. Küçük bir paket; hâlâ ambalajında duruyor; içindeki ise şekere konmuş 100 mg'lık LSD/a.

Ambalajı açılmamış mı dedim?

Sırasıyla ve gayet net bir şekilde onu açtığını, yuttuğunu, ağzında bıraktığı tadı hatırlıyordu. Yine aynı şekilde sırasıyla ve gayet net bir şekilde, o andan itibaren nereye gidip geldiğini hatırlıyor ama henüz oraya gitmediğini de biliyordu.

Az önce Lewis zeytin ağacını sulamaya başlarken, Jim de derin bir nefes almıştı. Ve Lewis, şimdi o nefesi dışarı bırakmakta olan Jim'in üzerine eğildi. Paketi Jim'in cebine tıktı.

"Sen gelmiyor musun?" diye sordu Jim. Yumuşak bir gülümseme vardı yüzünde.

Lewis başını iki yana salladı. "Korkak seni," diye mırıldandı arkadaş. Şimdi ona hiç yapmadığı bir uçuştan az önce döndüğünü açıklamak zor olacaktı. Zaten açıklasa da Jim onu duyamazdı. Şu anda insanların duymadığı ve cevap veremediği bir yere doğru yolculuğa çıkmış, çevresi duvarlarla örtülmüştü.

"İyi uçuşlar," dedi Lewis.

Pardösüsünü aldı (kirli poplinden, muflonsuz, dur bir dakika, bekle) ve merdivenlerden inip sokağa çıktı. Yaz sona eriyor, mevsim dönüyordu. Yağmur yağıyordu ama henüz hava kararmamıştı ve nemli toprak ve orman ve gece kokan müthiş soğuk bir rüzgâr estiriyordu kent.

Dokuz Can

Bu öykünün yazılmasına biyolog Gordon Rattray Taylor vesile oldu. Biyolojik Zaman Bombası adlı güzel kitabında bir bölüm vardı. Onu okudum ve bunu yazdım.

Bu öykü aynı zamanda, "bütünüyle" bilimkurguya ya da elektrik bağlantı şeması tarzındaki bilimkurguya en çok yaklaştığım örnek. Yaşadığım çağda, nicel bilimlerden birinde yazılmış olan bir eserden doğrudan çekip çıkarılan bir tema üzerinde yaptığım bir çalışma; bir "ya şöyle olsaydı" öyküsü. Yine de içindeki tema nitel ve psikolojik olarak gelişiyor. Özünde, bilimsel öğeyi kendi başına bir amaç olarak değil, bir metafor, bir simge olarak, başka türlü anlatamayacağım bir şeyi söyleyebileceğim bir araç olarak kullanıyorum.

"Dokuz Can" 1968'de Playboy'da, ilk ve son kez kullandığım bir mablasla yayımlandı: U.K. Le Guin. Editörler kibarca, sadece ilk adımın başharfını kü-

lanmak istediklerini iletmişler, ben de kabul etmiştim. Playboy'un o dönemlerde bir bilinç geliştirmemiş olması şaşırtıcı değil ama ben neden hiç düşünmeden onlara uyduym biliyorum. Cinsiyetçi önyargı olarak algıladığım ilk (ve tek) örnekti. İlk kez ve sadece orada bir editör ya da yayıncının bir kadın yazar olarak bana karşı önyargılı olduğunu görmüştüm O denli budalaca, o denli garip bir şeydi ki, o sıralarda bunun önemli bir şey olduğunu bile fark edememişim.

Playboy öyküde ufak tefek epey değişiklik yaptı, yeni baskılarda da bu değişiklikler aynen korundu. Ama ben kendi yazdığım halini tercih ediyorum ve aşağıdaki öykü, yeni baskılarıma müdahale edebileceğim her yayımda tam adımla ve aşağıda okuyacağımız haliyle yer almaktadır.

İç i canlı, dış ı ölüydü; kırısklıklar, tümörler, çatlaklardan örölü sık bir ağla kaplıydı yüzü. Hem kel hem kördü. Libra gezegeninin yüzündeki şiddetli sarsıntının tek sebebi çürümenin getirdiğı titre-melerdi. Derinlerindeki siyah koridorlarda, derisinin altındaki odalard a, o karanlıkta yüzyıllardır süren çatırdamalar, mayalanmalar, kimyasal kâbuslar vardı. "Seni gazlı gezegen," diye mırıldandı Pugh; o sırada kubbe sarsılıp yarılmış ve fokurtulu bir balon güneybatı yönünde bir kilometre öteye, günbatımına doğru gümüş rengi bir cerahat fıskırtmıştı. Güneş iki gündür batmaktaydı. "Bir insan yüzü görebilsem keşke."

"Teşekkürler," dedi Martin.

"Tamam, sen de insansın," dedi Pugh, "ama senin yüzünü o kadar uzun zamandır görüyorum ki artık fark edemez oldum."

Martin'in başında durduğı iletişim cihazından gelen parazitli Radvid sinyalleri kesildi ve ortaya bir yüz çıktı. Ekranı kaplayan yüze baktılar: Asur krallarındaki gibi bir burun, samuraylarınkine benzer gözler, bronz bir cilt. Gözler demir rengindeydi. Genç, muhteşem bir yüz. "İnsanoğlu dediğ in böyle bir şey miydi?" dedi Pugh hayranlık içinde. "Unutmuşum."

"Kes sesini Owen, yayındayız."

"Libra Keşif Misyon Üssü, cevap verin lütfen, burası *Passerine* gemisi."

"Burası Libra. Iş ın sabit. Aşağı inebilirsiniz."

"Yedi E-saniye içinde tahliye başlayacak. Hatta kalın." Ekran kararı, sonra parlak noktalarla doldu.

"Hepsi bunun gibi midir acaba? Martin, biz düşündüğümüzden de çirkiniz, o zaman."

"Kapa çeneni Owen..."

Martin, inen gemiyi, yirmi iki dakika kadar, sinyaller vasıtasıyla izledi, sonra açık kubbeden bakıp gemiyi kendi gözleriyle gördüler. Kan rengindeki doğu göğünde batan küçük bir yıldız. Ustaca ve sessizce indi; Libra'nın ince atmosferi pek ses geçirmezdi. Pugh ve Martin, uzay giysilerinin başlıklarını kapatıp kubbenin hava sızdırmaz kabininden dışarı fırladılar. Bir Nijinskiy ve bir Nureyev misali havada koşar adımlarla gemiye doğru ilerlediler. Malzemeleri taşıyan üç modül birbirlerine dört dakika mesafede, geminin doğusuna ise yüz metre uzaklıkta, uzayda süzülerek onları takip ediyordu. "Çıkabilirsiniz," dedi Martin giysisindeki telsizden, "sizi kapıda bekliyoruz."

"İçeri gelebilirsiniz, metan düzeyi uygun," dedi Pugh.

Kapak açıldı. Ekranda gördükleri genç adam atletik bir burgu hareketiyle Libra'nın titrek tozlarının ve cüruflarının üzerine atladı. Martin gelenin elini sıktı ama Pugh'un gözleri kapağa takılı kalmıştı. Çünkü kapakta, yine temiz bir burgu ve sıçrayışla çıkan başka bir genç adam belirmişti. Onun ardından, aynı temiz burgu ve sıçramayı bu kez kıvrımlı bir hamleyle süsleyerek dışarı atlayan bir kadın geliyordu. Hepsi de uzun boylu, bronz tenli, siyah saçlı, yüksek kemerli burunlu, aynı epikantus kıvrımıyla birbirinin aynıydı. Evet, yüzleri birbirinin aynıydı. O sırada yine temiz bir burgu ve sıçramayla dördüncüsü de kapaktan çıktı. "Martin oğlum," dedi Pugh, "klon bunlar."

"Doğru," dedi bir tanesi, "biz onlu klonuz. İsim John Chow. Siz de Teğmen Martin'siniz herhalde."

"Ben Owen Pugh."

"Alvaro Guillen Martin," diyen Martin hafifçe eğildi. O sırada araçtan güzel yüzlü bir kız daha çıktı. Martin bu kez de ona baka kaldı, gözleri huzursuz bir midilli gibi bir ona bir yana devriliyordu. Klonlama konusuna hiç kafa yormamış olan biri olarak, o anda tek-nolojik bir şok yaşıyordu. "Sakin ol," dedi Pugh, Arjantin dilinde. "Bunlar yalnızca çoklu klon." Martin'in dirseğinin dibine kadar yaklaştı. O da bu karşılaşmadan hoşnuttu aslında.

Bir yabancıyla ilk karşılaşma çok zordur. Dışadönük ve yumuşak huylu da olsa, bir yabancıyla tanıştığınızda biraz korku duyarsınız ama bunu bildiğinizi bilmeyebilirsiniz. Benimle dalga mı geçecek, kendi gözümdeki imajımı bozacak mı, beni ele mi geçirecek, beni yok mu edecek, değiştirecek mi? Benden farklı biri midir? Evet, işte bu kesin. İşte asıl korkunç olan bu: Yabancıнын yabancılığı.

Ölü bir gezegende iki yıl kalmışsanız ve bunun son altı ayı, iki kişilik bir ekip olarak karşınızdaki kişiyle ya da kendi kendinizle baş başa geçmişse, işte o zaman bir yabancıyla tanışmak daha da zor olur. Yabancıyı buyur etmek isteseniz bile durum değişmez. Farklılık alışkanlığınızı yitirmişsiniz, o duyguyu unutmuşsunuzdur. Bu noktada korkular uyanmaya başlar; o ilkel endişe duygusu, eski bir dehşet duygusu kendini gösterir.

5 erkek ve 5 kadından oluşan klon grubu tek başına bir adamın yirmi dakikada yapacağı şeyi bir iki dakikada halletmişti; Pugh ve Martin'i selamlamış, Libra'ya şöyle bir göz atmış, gemiyi boşaltmışlardı ve artık Pugh ve Martin'le gitmeye hazırlardı. Ve gittiler. Kubbe bir anda altın renkli arılarla dolmuş gibi oldu. Sessizce mırıldanıyor, vızıldıyor, tüm ıssız köşeleri, tüm boşlukları bir bal sarısı-insan varlığıyla dolduruyorlardı. Martin şapşal şapşal uzun bacaklı kızlara bakıyor, onlar da ona gülümsüyorlardı. Üçü birden. Gülümseyişleri oğlanlarınkinden daha zarıftı ama aynı ölçüde ılık ılık ve kendinden emindi.

"Kendine hâkim olmak," diye mırıldandı arkadaşına Owen Pugh. "Olay bu. Bir düşünsene, on kat kendin olmak ne demek! Her hareket için dokuz saniye, her seçimde dokuz evet oyu. Oylamalarda dokuz evet. Muhteşem bir şey olmalı." Ama Martin uyuyakalmıştı. John Chow'lar da aynı anda uykuya dalmışlardı. Kubbe onların sessiz soluklarıyla dolmuştu. Gençtiler, horlamıyorlardı. Martin bir soluk aldı ve horladı; Hershey çikolatası rengindeki yüzü, Libra'nın ana rengi olan güneş nihayet battıktan sonra etrafı saran loş ışıktaki görünüyordu. Pugh kubbeyi açtı ve bir anda bütün yıldızlar içeri bakmaya başladı. Sol da aralarındaydı: O büyük ışık kümesi, görkemlerin klonu. Pugh uyuduğunda rüyasında Cehennem'in sarsılan odalarında onu takip eden tek gözlü bir dev gördü.

Uyku tulumundaki Pugh klonların uyanmasını izliyordu. Hepsi de bir dakika içinde kalkmışlardı; bir çift hariç. Bir kız, bir oğlan. Bu ikisi aynı uyku tulumunda, birbirlerine sarılmış, uyumaya devam ediyorlardı. Pugh bunu görünce içinde Libra'nın depremlerine benzer, hem de bayağı derin bir sarsıntı hissetti. İlk anda fark etmemişti ama aslında gördüğü şeyden hoşlandığını da düşündü. Bu içi boş ve ölü dünyada insanı bundan daha fazla rahatlatan başka ne olabilirdi. Sevişenlere daha fazla enerji gerek. Ötekilerden biri uyku tulumunu ayağıyla dürtüp onları uyandırdı. Kız uyandı. Gözler uykulu, yanaklar al al ve çıplak göğüsler altın renginde. Kız kardeşlerinden biri ona mırıl mırıl bir şeyler söyledi; kız Pugh'un olduğu tarafa bir göz attı, sonra da uyku tulumunun içinde kayboldu. Bir diğerinden sert bir bakış ve yine bir diğerinden ses geldi: "Hay allah, hepimiz kendi odalarımızda uyumaya alışmışız, ne yapalım; kusura bakmazsınız değil mi?"

"Ne demek, bizim için bir zevktir," dedi Pugh; yalan da sayılmazdı. Bu arada uyurken giymiş olduğu şortla ayağa kalkması gerekti. Yolunmuş tavuk gibi hissediyordu. Bembeyaz, sıska ve sivilceli. Martin'in teninin o kahverengi tonuna hiç bu kadar özenmemişti. Birleşik Krallık güç bela da olsa Büyük Kıtık dönemlerinin üstesinden gelebilmiş ama bu arada nüfusunun yarısını kaybetmişti. O Büyük Kıtık dönemlerinden, çok sıkı yiyecek kontrolleri sayesinde çıkabilmişlerdi. Karaborsacılar ve stokçular idam edilmişti. Kırıntılar bile paylaşılmıştı. Daha zengin ülkelerdeki insanların büyük çoğunluğu ölmüş, pek azı semirmişken, Britanya'da daha az insan ölmüş ve hiçbiri semirmemişti. İstisnasız olarak halkın tamamı zayıflamıştı. Oğullar zayıflamış, torunlar zayıflamış, bedenleri küçük kalmış, kemikleri kırılğanlaşmış, bağışıklık sistemleri çökmüştü. Uygarlık, kuyrukta bekleme meselesi haline geldiğinde, Britanyalılar uslu uslu kuyruğa girmiş ve böylece en güçlülerin değil, adil düşünenlerin hayatta kalabildiğini göstermişlerdi. Owen Pugh da becerikli, ufak tefek bir adamdı. Ve şu anda buradaydı.

Ama o anda, keşke burada olmasaydım diye geçiriyordu içinden.

Kahvaltıda John'lardan biri, "Yüzbaşı Pugh, bize bilgi aktarmak isterseniz, başlayabilirsiniz," dedi.

"Sadece Owen demen yeterli."

"Owen, dilersen programımızın üzerinden geçelim. Misyon'a gönderdiğin son rapordan sonra madende yeni bir şey oldu mu? *Passerine*, Gezegen V'nin yörüngesindeyken; gerçi hâlâ da orada, raporlarınızı görmüştük."

Madeni keşfeden ve projenin sahibi olan Martin'di ama bu sözlerle cevap vermedi. Bunun üzerine Pugh elinden geleni yaptı. Onlarla konuşmak zordu. Hepsinin yüzü aynıydı; zekice bakan gözlerinde aynı ilgi ifadesiyle, masanın üzerinden ona doğru aynı açıda eğilmiş, dinliyorlardı. Hep birlikte, son sözü onaylarcasına başlarını salladılar.

Tuniklerindeki "İşletme Teşkilatı" yazısının üzerinde birer de isim etiketi vardı. İlk isim John, soy isim ise Chow'du elbette. Ama ikinci isimleri farklıydı. Erkekler Aleph, Kaph, Yod, Gimel ve Samedh; kadınlar ise Sadhe, Daleth, Zayin, Beth ve Resh'ti. Pugh önce onlara isimleriyle hitap etmeyi denedi ama sonra vazgeçti; zaten sesleri de aynı olduğu için kimin konuştuğunu bile seçemiyordu.

Kızarmış ekmeğine yağ sürüp ağzına atan Martin neden sonra araya girdi: "Siz bir ekipsiniz, öyle değil mi?"

"Doğru," dedi John'lardan ikisi.

"Tanrım, ne ekip ama! Şimdi anladım galiba. Birbirinizin aklından geçenlerin ne kadarını biliyorsunuz?"

"Doğru söylemek gerekirse, hiç bilmiyoruz," dedi kızlardan biri. Zayin'di bu. Diğerleri onaylayan bir yüz ifadesiyle ona bakıyorlardı. "Aramızda telepati yok. Ama benzer şekilde düşünürüz. Tamamen aynı şekilde donatıldık. Aynı uyarılar ve aynı problem karşısında hepimiz aynı anda, aynı tepkiyi veriyor, aynı çözümleri üretiyoruz. Bir şeyi açıklamak hiç zor değil; hatta çoğu zaman birbirimize açıklama yapmaya gerek bile duymuyoruz. Birbirimizi yanlış anladığımıza da pek rastlamadık. Bu da bir ekip olarak çalışmamızı kolaylaştırıyor."

"Değil mi ama," dedi Martin. "Pugh ile ben birlikte çalıştığımız son altı aydır, her on saatin altısını birbirimizi yanlış anlayarak geçiriyoruz. Çoğu insan gibi. Peki ya acil durumlarda ne yapıyorsunuz? Beklenmedik bir problem yaşandığında da norm... yani farklı kişilerden oluşan ekipler kadar iyi misiniz?"

"İstatistiklere göre, evet iyiyiz," diye hemen cevap verdi Zayin. Herhalde klonlar bir problemle karşılaştıklarında korkularını yenmek ve akıl yürütmek için eğitiliyorlardır diye düşündü Pugh. Anlatım tarzlarında Kamu ile uyumlu, resmî ve duygulardan arınmış bir nitelik vardı. "Tekli insanlar gibi beyin fırtınası yapamıyoruz, ekip olarak farklı beyinlerin birbirleriyle oyun oynayarak elde ettikleri faydayı sağlayamıyoruz, ama bizim de bunu telafi eden bir avantajımız var. Klonlar en iyi insan malzemesinden yapılırlar; yüzde doksan dokuz IQ'ya ve alfa çift Alı Genetik Oluşum niteliklerine sahiptirler. Pek çok bireye kıyasla, kullanabileceğimiz ya da başvurabileceğimiz çok daha fazla şeye sahibiz."

"Hem de on katı oranında. Peki, bu John Chow kimdir?"

"Kesinlikle bir dahi," dedi Pugh kibarca. Klonlamaya karşı duyduğu ilgi Martin'inki kadar yeni ve heyecan verici değildi.

"Leonardo Kompleksi tipi," dedi Yod. "Biyo-matematikçi, aynı zamanda viyolonsel sanatçısı ve denizaltı avcısı ve yapısal mühendislik problemleri gibi konularla ilgilenen biri. En önemli teorilerinin uygulandığını göremeden öldü."

"Yani her biriniz bu adamın farklı yönlerini, farklı yeteneklerini mi temsil ediyorsunuz?"

"Hayır," dedi Zayin başını ekibin çoğuyla aynı anda iki yana sallayarak. "Bizler elbette temel donanımı ve eğilimlerini taşıyoruz, ama hepimiz Gezegen İşletme mühendisiyiz. Belki ileride başka bir klon da bu temel donanımın farklı yönlerini geliştirir. Her şey alınan eğitime bağlı; genetik madde tıpatıp aynı. Hepimiz John Chow'uz. Ama farklı şekilde eğitildik."

Martin hayretler içinde kalmıştı: "Kaç yaşındasınız?"

"Yirmi üç."

"Yani John Chow erken yaşta öldü... Peki, üreme hücreleri önceden mi alındı demek oluyor bu?"

Bu kez sözü Gimel aldı: "Yirmi dört yaşında, bir hava aracı kazasında öldü. Beyni kurtaramadılar ama bağırsak hücrelerini alıp klonlama için kültüre yatırdılar. Klonlamada üreme hücreleri kullanılmaz çünkü onlarda kromozomların yalnızca yarısı vardır. Bağırsak hücre-

leri ise özelleşmiş halinden çıkarılabilir ve yekpare bir büyüme için yeniden programlanabilir."

"Eski bir cihaz gövdesinden çip çıkarmak gibi," dedi Martin cesurca. "Peki ama nasıl oluyor da... bazılarınız kadın?"

Sözü Beth aldı: "Klon kütesinin yarısını yeniden dişi olacak şekilde programlamak kolay. Tek yapılması gereken hücrelerin yarısından erkek genini silmek. Böylece onlar da ilk hallerine, yani dişi hücrelerine dönüşüyorlar. Öteki türlü yapmak daha çetrefilli. O zaman yapay Y kromozomu eklemek zorunda kalıyorlar. Bu yüzden klonlama genellikle erkeklerden yapılıyor çünkü klonlar en iyi, çift cinsiyetli oldukları zaman iş görüyorlar."

Sonra yine Gimel konuştu: "Bu teknik ve işlev meseleleri konusunda çok özenliler. Vergi ödeyenler, paralarının en iyi şekilde kullanılmasını istiyorlar ve klonlama da elbette pahalı bir çalışma. Hücre manipülasyonu ve elbette Ngama Plasenta kuluçkalama ve bakıcı aile gruplarının eğitimi derken, her birimizin maliyeti üç milyonu buluyor."

Hâlâ durumu anlamaya çalışan Martin, "Ya bir sonraki kuşaklarız," dedi, "galiba... kendiniz ürüyorsunuz."

"Biz kadınlar kısırlaştırıldık," dedi Beth tam bir serinkanlılıkla. "Hatırlarsanız, Y kromozomları orijinal hücrelerimizden silinmişti. Erkekler isterlerse onaylı teklerle üreme etkinliğine girebilirler. Fakat yeniden bir John Chow elde etmek istendiğinde, bir klondan hücre alınıp yeniden klonlanıyor."

Martin mücadeleyi bıraktı. Başını sallayarak soğuyan ekmeğinden bir lokma aldı. John'lardan biri, "Pekâlâ," dedi ve bir anda ortam değişti. Tek bir kanat hareketiyle uçuş yönünü değiştiren ve hangisi olduğunu kimsenin göremediği hızlı bir lideri izleyen bir kuş sürüsü gibiydiler. Gitmeye hazırdılar. "Madene bir göz atalım mı, ne dersiniz? Sonra da malzemeleri boşaltırız. *Roboat*'ların çok güzel yeni modelleri çıktı, herhalde siz de görmek istersiniz, değil mi?" Pugh ve Martin buna katılmasalar bile düşüncelerini söyleyecek durumda değillerdi pek. Çünkü John'lar çok kibarlardı ve hep oybirliğiyle hareket ediyorlardı; şimdi de karar verilmişti işte. *Libra 2* Numaralı Üssü'nün Kumandanı Pugh, kendini huzursuz hissediyordu. Bu on

süper adam ve kadından oluşan varlığa söz geçirebilecek miydi? Bir dahiye hem de? Dışarıya çıkmak için gereken giysileri giyerlerken Martin'e yakın durdu. İkisi de hiç konuşmadılar.

Dörderli takımlar halinde üç büyük hava jetine bindiler ve kub-beden ayrılarak, boz, buruşuk yüzeyli gezegenin yıldızlı göğünde kuzey yönüne doğru uçtular.

"Viran bir gezegen," dedi biri.

Konuşan, Pugh ve Martin'in yanındaki kızla oğlandan biriydi. Acaba bunlar aynı uyku tulumunu paylaşan çift miydi diye düşündü Pugh. Sorsa, hiç aldırmadan cevaplayacaklarına kuşku yoktu. Seks onlar için nefes almak gibi bir şeydi. Pardon, dün gece nefes alan ikiniz miydiniz?

"Evet," dedi erkek olanı. "Viran halde gerçekten."

"Luna'daki eğitimimizi saymazsak bu bizim ilk dışarı çıkışımız." Kızın sesi kesinlikle daha tiz ve yumuşaktı.

"Uzun yolculuğunuz nasıl geçti?"

"Bizi uyuşturdular. Bu deneyimi yaşamak istemiştım hep." Bu se-fer çiftin oğlan tarafı konuşuyordu. Sesi pek hevesliydi. Bunlar daha kişilikli görünüyorlardı ama sadece bu ikisi. Bireyin kopyalanması, bireyselliği yok mu ediyordu acaba?

"Mêrak etmeyin," dedi Martin hava kızağını kullanırken, "zaman-sızlık deneyimini yaşayamazsınız; çünkü orada yok."

"Bir kez denemek istemiştım," dedi biri, "nasıl bir şey olduğunu görmek için."

Merionath Dağları doğu göğündeki yıldızların altında cüzamlı gibi görünüyordu. Batı yönünde delikten çıkan dondurucu gaz, ar-dında gümüşü bir iz bırakıyordu. Hava kızağı inişe geçti. Birbirlerine kısıcak, korumacı bir işaret yapan ikizler aynı anda durmaya hazır-landılar. Senin tenin benim tenim, diye düşündü Pugh ama sözcü-ğün kendi manasıyla, metafor olarak değil. Kendine bu kadar yakın biriyle sevişmek nasıl bir şeydi acaba? Konuştuğun zaman mutlaka bir cevap alabilmek, acı çekerken asla yalnız olmamak. Komşunu da kendini sevdiğin kadar sev... Bu eski ve çetin problem böylece çözül-müş oluyordu: Komşun kendi benliğindi. İşte kusursuz sevgi.

Ve işte Cehennem Ağzı madenine gelmişlerdi.

Pugh, Keşif Misyonu'nun Dünya Dışı bölgeler jeoloğuydu, Martin ise onun teknisyeni ve haritacısı. Ama bölgede yaptıkları bir araştırma sırasında Martin bu U-mağarasını keşfettiğinde, Pugh bu keşfi Martin'in sahiplenmesine izin vermişti. Buna maden damarının incelenip işe yararlığının kanıtlanması ve İşletme Ekibi'nin işlerinin planlanması gibi sorumluluklar da dâhildi. Bu çocuklar buraya Yer'den gönderilmişlerdi ve onlar gönderildiğinde Martin'in raporları henüz oraya ulaşmamıştı. Ekip, buraya gelene kadar, görevinin ne olacağını bilmiyordu. Bir karahindibanın tohumlarını oraya buraya saçması gibi, İşletme Teşkilatı da düzenli olarak ve körlemesine, uzayın derinliklerine ekipler gönderirdi. Libra'da ya da bir sonraki gezegende, hatta henüz o sırada adı duyulmamış bir gezegende, yeni bir iş çıkacağını bilirdi. Hükümetin uranyuma o kadar acil ihtiyacı vardı ki onca ışık yılının ötesinden rapor gelmesini bekleyemezlerdi. Bu madde altın gibiydi, eski moda olsa da temel bir maddeydi ve yeryüzünün dışında maden tetkikleri yapılmasına ve yıldızlararası taşımacılığa değecek kadar kıymetliydi. Yıldız ışıklarının altında parıldayarak, birer birer Martin'in Cehennem Ağzı ismini taktığı kara deliğe giren uzun boylu erkek ve kadınları izleyen Pugh, insanların bu kadar önem vermesine değer diye düşündü kasvetle.

İçeri girince başlarındaki organik lambalar yandı. Öne eğik on iki ışık, rutubetli ve kırışık duvarlar boyunca hızla ilerledi. Pugh, Martin'in radyasyon sayacının, yirminin üzerine çıkıldığını haber veren sinyallerini duydu. Giysilerindeki iletişim cihazında, bu sinyalleri ve çevrelerindeki ölüm sessizliğini bastıran Martin'in sesini işittiler. "İşte burası son durak," diyordu. "Yan çatlaktayız, bu önümüzdeki ise ana dikey çıkış." Önlerinde derin ve karanlık bir ağız vardı; başlıklarındaki lambaların ışığı deliğin derinlerine erişemiyordu. "Son volkanik hareketin birkaç bin yıl önce gerçekleştiğini düşünüyoruz. En yakın fay yirmi sekiz *kilo* doğuda, Çukur'da yer alıyor. Bu bölge, sis-mik olarak buralardaki her şey kadar güvenli. Yukarıdaki büyük bazalt akışı, tüm bu altoluşumların istikrarlı kalmasını sağlıyor. Kendisi de istikrarlı kalabildiği sürece tabii. Sizin damarınız otuz altı metre aşağıda, kuzeydoğudaki beş kabarcık mağarasından oluşan dizinin içinde yer alıyor. Orada çok yüksek dereceli bir cevher kanalı var.

Yüzdeleri görmüştünüz, değil mi? Cevheri çıkarmak sorun olmayacak. Tek yapmanız gereken, kabarcıkların tepesini açmak."

"Kapağı aç, ne varsa dışarı boşalt gitsin." Bir gülme sesi. Sesler konuşmaya başladı ama hepsi aynı sesteki ve giysi telsizinden, uzaydaki konumları anlaşılmıyordu. "Doğrudan yukarıdan açmak gerek. –Bu daha güvenli. –Ama bu katı bazalt, bir çatı oluşturmuş, kalınlığı nedir acaba, on metre var mıdır? –Raporda üç ila yirmi arası diyordu. –Cevherin iyi tarafını yukarı çekeriz. –Buradaki girişi kullanırız, zemini biraz düzleştirdik mi raylara yükler, robolara yollarız. –Katırları getiririz. –Yeterli sondaj malzememiz var mı? –Yükün kütlesi tahmini olarak ne kadar Martin?"

"Beş milyon kilodan fazla, sekizden az."

"Bunun nakliyesi on E-ay sürecektir. –Saf halde götürülmeli. –Hayır, NAFAL yüklemeye 'şimdi' kavramından kaynaklanan bir kütle problemi yaşanacak orada, geçen Salı günü Dünya'dan ayrıldığımızdan bu yana on altı yıl geçtiğini unutmayalım. –Doğru, bütün yükü geri gönderip Yer yörüngesinde saflaştıracaklar. –Aşağı inelim mi Martin?"

"Siz devam edin, ben aşağıya daha önce de indim."

En baştaki – Aleph miydi? (İbr., öküz, sürünün lideri) – merdivene atlayıp aşağı inmeye başladı; diğerleri de onu izledi. Pugh ile Martin yarığın kenarında kaldılar. Pugh iletişim cihazını sadece Martin'le haberleşebileceği şekilde ayarladı ve bu arada Martin'in de aynı şeyi yaptığını gördü. Tek bir kişinin on ayrı sesle düşüncelerini dile getirmesini dinlemek biraz yıpratıcı bir şeydi. Yoksa on ayrı be-yinden gelen düşünceleri dile getiren tek bir ses mi demeliydi?

"Dev bir bağırsak," dedi Pugh siyah çukura bakarak. Çukurun ağa-ğılarında, damarlı ve siğilli duvarların, klonların başlıklarındaki lam-baların bir o yana bir bu yana giden ışıklarını yakaladığını görebili-yordu. "İnek bağırsağı sanki. Lanet olası, devasa kabız bir bağırsak."

Martin'in sayacı, yolunu kaybetmiş bir tavuk gibi ötmeye baş-ladı. Ölü ama çırpınan bir gezegenin gövdesinin içinde geziniyor, tanklardan oksijen soluyorlardı. Aşındırıcıları ve zararlı ışımaları ge-çirmeyen, 200 dereceye kadar ısıya dayanıklı ve yırtılmaz, içindeki

kırılğan varlık göz önüne alındığında mümkün olduğu kadar darbeye dayanıklı giysiler vardı üzerlerinde.

"Bir sonraki sefer," dedi Martin, "içinde işletip kullanacak hiçbir şey bulunmayan bir gezegen keşfetmek istiyorum."

"Ama burayı sen keşfettin."

"Bir dahaki sefere beni alma, evde bırak."

Pugh bunu duyduğuna sevinmişti. Martin'in onunla birlikte çalışmaya devam etmek istediğini umuyordu ama iki adam da duygularını ifade etmeye pek alışkın değildiler ve Martin ona bunu sormaya çekinmişti. "Tamam, denerim," dedi.

"Buradan nefret ediyorum. Aslında mağaraları severim, biliyorsun. Buraya gelişimin nedeni de buydu. Sadece mağara keşfi. Ama bu mağara iğrenç. Acımasız. Asla içine giremiyorsun. Gerçi bu ekip bu işi halleder gibime geliyor. İşlerini biliyorlar."

"Geleceği ya da her neyse, işte onu taşıyan dalga bunlar," dedi Pugh.

O sırada geleceği taşıyan dalga arı gibi vızır vızır merdiveni tırmanıp Martin'i giriş noktasına doğru sürükledi ve çevresinde dört dönerek onu soru yağmuruna tuttu: "Destekler için yeterli malzeme-memiz var mı? –Eğer ekstraktör servolarından birini dönüştürüp tav verirsek, evet var. –Küçük patlamalara dayanır mı? –Kaph mukavemetini hesaplayabilir." Pugh iletişim cihazını tekrar onları duyacak şekilde ayarladı; bir yandan da onlara bakıyordu. Azimli bir beyinde fokur fokur kaynayan fikirlerin tezahürü. Bir onlara, bir sessizce dikilen Martin'e, bir de Cehennem Ağzı'na ve kırıksıklarla dolu ovaya bakıyordu. "Tamamdır! Öncül bir program olarak nasıl duruyor sen-ce Martin?"

"Bu sizin bebeğiniz," dedi Martin.

Beş E-gün içersinde John'lar ne kadar malzeme ve araçları varsa hepsini indirip çalıştırmaya ve madenin ağzını açmaya başlamışlardı. Öyle kusursuz bir randımanla çalışıyorlardı ki Pugh onların bu başarısından, duydukları güvenden ve bağımsızlıklarından hem büyülenmiş hem de korkmuştu. Kendisinin onlara en ufak bir yararı dokunamazdı. Klonlar, diye düşündü, gerçekten istikrarlı ve kendine güvenli ilk insan türü olabilirdi. Yetişkin oldukları an kimseye ihtiyaçları kalmı-

yordu. Fiziksel, cinsel, duygusal ve zihinsel olarak kendi kendilerine yetiyorlardı. Üyelerin her biri, ne yaparsa yapsın, diğer benliklerin desteğini ve onayını alıyordu. Başka kimseye gerek yoktu.

Klonlardan ikisi kubbede kalıp hesap kitap işleriyle uğraşiyor, sık sık hava kızağına atlayıp madene gidiyor, ölçüler alıp testler yapıyordu. Bunlar ekibin matematikçileri olan Zayin ve Kaph'tı. Zayin'in açıkladığı üzere, on klonun onu da üç yaşından yirmi bir yaşına dek sıkı bir matematik eğitimi almışlar fakat sonrasında yalnızca Zayin ve Kaph, matematiğe devam etmiş, diğerleri ise jeoloji, madencilik, mühendislik, elektronik mühendisliği, araç robot bilimi, uygulamalı atom bilimi gibi farklı uzmanlık alanlarında eğitilmişlerdi. "Kaph ile ben," demişti Zayin, "John Chow'a en yakın klon elemanı olduğumuzu hissediyoruz. Fakat elbette onun özel uzmanlık alanı biyo-matematikti, bizim eğitimimiz o düzeye dek uzatılmadı."

"Bize en çok bu alanda ihtiyaç vardı," dedi Kaph. Ses tonunda bazen hepsinin hissettiği o vatanperver kibir vardı.

Pugh ve Martin çok geçmeden bu ikisini diğerlerinden ayırt etmeyi başardılar. Zayin'i boyundan posundan, Kaph'ı ise sol elindeki rengi bozulmuş dördüncü tırnağından tanıyorlardı. Bu leke Kaph'a altı yaşındayken hedefi tutturamayan bir çekiçten yadigardı. Hepsinde bunun gibi fiziksel ya da psikolojik daha pek çok fark olduğuna kuşku yoktu. Genler aynı olabilirdi ama bu, çevresel etkenler için geçerli değildi. Yine de bu farkları ayırt etmek güçtü. Güç olmasının nedenlerinden biri de, klonların Martin ya da Pugh ile gerçek bir konuşma yapmıyor olmasıydı. Onlara şaka yapıyorlar, kibar davranıyorlar, iyi geçiniyorlardı. Ama hiçbir şey vermiyorlardı. Bundan da kimsenin şikayeti olamazdı; hoş insanlardı ve hepsinde standart Amerikan sıcakkanlılığı vardı. "Sen İrlandalı mısın Owen?"

"İrlandalı diye bir şey yok artık, Zayin."

"Pek çok İrlandalı-Amerikalı var."

"Evet ama sadece İrlandalı olan kimse kalmadı. Bildiğim kadarıyla adada birkaç bin kişi kalmıştı. Kimse doğum kontrolü uygulamayınca yiyecekleri tükendi. Üçüncü Kıtık başladığında hiç İrlandalı kalmadı; sadece rahipler kaldı ama onların da hepsi ya da hemen hemen hepsi cinsel perhizde."

Zayin ve Kaph'ın yüzünde gergin bir gülümseme belirdi. Ne bağnazlık ne de ironi konusunda tecrübeleri vardı. "O halde sen etnik olarak nerelisin?" diye sordu Kaph. Pugh, "Galli," dedi.

"Sen ve Martin Galce mi konuşuyorsunuz birbirinizle?"

Pugh içinden sana ne diye düşündü ama şöyle cevap verdi: "Hayır, onunki Arjantin dili, İspanyolca'dan türetilen bir dil."

"Özel iletişim için mi öğrendin bu dili?"

"Burada kimin kime karşı mahremi olabilir ki? İnsan bazen kendi dilini konuşmak ister, hepsi bu."

"Bizim dilimiz İngilizce," dedi Kaph herhangi bir sempati göstermeksizin. Neden sempati gösterecekti ki? Sempati insanın sırf karşılığını alabilmek için ötekine verdiği şeylerden biriydi.

"Galalar ilginç midir?"

"Galalar mı, ha Galliler demek istiyorsun. Böyle söylenir: Galliler. Evet, Galliler ilginçtir." Pugh kaya kesiciyi çalıştırınca, sinaps-parçalayan o gürültülü vınlama yüzünden sohbete ara verildi. Vınlama devam ederken arkasını dönen Pugh, Gal dilinde okkalı bir küfür savurdu.

O gece özel konuşmalarında Arjantin dilini kullandı. "Acaba hep aynı çift mi bir arada oluyor yoksa eş değiştiriyorlar mı?"

Martin şaşkınlıkla baktı. Bir an için, yüzünde eğreti duran saftirik bir ifadeyle bakmıştı. İfade yok oldu. Bu konuyu çok merak ediyordu. "Bence rastgele yapıyorlardır."

"Fısıldama oğlum, ayıp bir şey konuşuyormuş gibi oluyor. Bence dönüşümlü olarak yapıyorlar."

"Sırayla mı yani?"

"Böylece herkese sıra geliyor."

Martin önce kaba bir kahkaha attı ama sonra kendisini susturdu. "Biz ne olacağız? Bize sıra gelmiyor ama?"

"Öyle bir şeyi akıllarına getirmiyorlardır."

"Kızlardan birine ben teklif etsem ne olur?"

"Gider ötekilere söyler, hep birlikte ne yapacaklarına karar verirler."

"Ben aygır değilim," diyen Martin'in esmer, ciddi yüzü kızarmaya başladı. "Nedir o öyle yargılanmak falan..."

"Sakin ol bakalım, seni *maço*," dedi Pugh. "Gerçekten içlerinden birine teklif etmeyi mi düşünüyorsun?"

Martin omuzlarını silkti, yüzü asıktı. "Boş ver, bırak enest yapmaya devam etsinler."

"Enest mi yoksa mastürbasyon mu acaba?"

"Umurumda değil, benim duyacağım şekilde yapmasınlar da."

Klonların ılımlı olma konusundaki teşebbüsleri giderek zayıflamıştı; artık kendilerine ya da başkalarına yönelik bir farkındalığın derinleştirdiği savunma güdüsüyle hareket etmiyorlardı. Pugh ve Martin klonların süregiden duygusal-cinsel-zihinsel alışverişlerinin ayrıntılarının içine her gün daha fazla dalıyorlardı ama ne kadar dalarlarsa dalsınlar, bir şekilde yine de dışında kalıyorlardı.

"İki ay kaldı," dedi Martin bir gece.

"Neye iki ay kaldı?" diye terslendi Pugh. Son günlerde biraz asabiydi, Martin'in suratını asıp durmasına da sinir oluyordu.

"Rahat nefes almaya."

Altmış gün içinde Keşif Misyonu'nun ekibi, sistemdeki diğer gezegenlerde araştırmalarına devam etmek üzere yola çıkacaktı. Bunu Pugh da biliyordu.

"Takvimine çizik mi atıyorsun?" diye alay etti.

"Topla kendini Owen."

"Ne demek istiyorsun?"

"Ne dediysem onu."

Birbirlerini aşağılayarak, öfkeyle ayrıldılar.

Pugh, güney yönündeki en yakın kenarına jetle iki saatte varılan muazzam lav ovası Pampas'ta tek başına bir gün geçirdikten sonra yeniden ortaya çıktı. Yorgundu ama yalnızlık onu dinlendirmişti. Tek başlarına uzun yolculuklara çıkmamaları gerekiyordu oysa son zamanlarda bunu sık sık yapar olmuşlardı. Martin parlak ışıkların altında eğilmiş, usta bir elden çıkma, kusursuz haritalarından birini çizmekle meşguldü. Bu seferki harita Libra'nın kanserli yüzünün tamamını gösteriyordu. Onun dışında kubbede kimse yoktu, klonlar gelmeden önceki gibi bir loşluk ve genişlik duygusu vardı sanki. "Altın ordumuz nerede?" Taramalarını çizen Martin homurdanarak onu duymazdan geldi. Doğrulup önce doğu yönündeki ovada ko-

caman kırmızı bir kurbağa gibi eğreti oturmuş güneşe baktı, sonra saate: 18:45. "Bugün bayağı büyük depremler oldu," diyerek haritasına döndü. "Oradayken hissettin mi? Bir sürü sandık yere yuvarlandı. Sismik cihaza bak."

Sismik cihazın iğnesi rulonun üzerinde kâh hoplayarak kâh titreterek sürekli dans ediyordu. Ruloda öğleden sonra beş büyük deprem kaydedilmişti; iğne iki kez rulonun dışına kaçmıştı. Cihaza bağlı bilgisayarı etkinleştirdiler ve okumaların çıktısını aldılar: "Depremin merkezi 61' Kuzey, 42' 4" Doğu."

"Bu sefer Çukur'da değil yani."

"Bana her zamankinden daha farklı geldi. Daha büyüktü."

"1 Numaralı Üs'teyken, bütün gece gözümü kırpmaz, yerin nasıl sarsıldığını dinlerdim. Sen bunlara nasıl alıştın, hayret."

"Alışamazsan kafayı yersin. Akşam yemeğinde ne var?"

"Yemeği sen pişirdin sanıyordum."

"Klonları bekliyordum."

Kullanıldığını hisseden Pugh bir düzine yemek kutusu alıp iki tanesini Pişirici'ye sokup çıkardı. "Pekâlâ, buyurun. Yemek hazır."

Masaya gelen Martin, "Düşünüyordum da," dedi, "klonlar da kendilerini klonlasalar ne olur acaba? Yasadışı olarak yani. Bin tane, on bin tane kopyalasalar kendilerinden. Koskoca bir ordu olur. Hatırı sayılır bir iktidar sahibi olmaları demektir bu, değil mi?"

"Ama bu kadarını yetiştirmek kaç milyona mal olmuş, düşünsene. Bunun yapay plasentası vesairesi de var. Bunu gizli yapımları kolay olmazdı; kendilerine ait gezegenleri olursa o başka tabii... Gerçi Kıtıklar'dan önce dünyada ulusal hükümetler vardı; onlar da bunu düşündüler: En iyi askerlerini klonlayacak ve bir ordu yaratacaklardı. Ama onlar bu oyunu oynayamadan yiyecek tükendi."

Yine eskisi gibi dostça sohbet ediyorlardı.

"Tuhaf," dedi Martin lokmasını çiğnerken. "Bu sabah erkenden gitmişlerdi, değil mi?"

"Kaph ve Zayin hariç hepsi erkenden gittiler. İlk yükü bugün yüze çıkarırız diyorlardı. Neden sordun?"

"Ögle yemeğine gelmediler."

"Açlıktan ölmezler, merak etme."

"Yedide gittiler diyorsun."

"Evet, yedide." Pugh'un aklına o anda dank etti: Hava tanklarında sekiz saatlik hava vardı.

"Kaph ve Zayin giderken yedek tank götürdüler. Orada da zaten bir miktar hava tankı var."

"Vardı ama doldurmak için buraya bırakmışlardı." Martin ayağa kalkıp, kubbeyi odalara ve koridorlara bölen yığınları gösterdi.

"Hepsinin giysisinde alarm sinyalleri var."

"Ama otomatik değil."

Pugh yorgundu ve hâlâ aç hissediyordu. "Otur da yemeğini ye yahu. O ekiptekiler başlarının çaresine bakabilir, merak etme."

Martin oturdu ama yemedi. "Büyük bir deprem oldu Owen. İlk kez böyle oldu. O kadar büyüktü ki ben bile korktum."

Kısa bir aradan sonra Pugh iç geçirdi ve "Pekâlâ," dedi.

İsteksizce, kendileri için hazır bekleyen iki kişilik kızağı çıkar-dılar ve kuzeye doğru yola çıktılar. Uzun gündeğümü her şeyi kır-mızı jöleyle kaplamıştı. Yatay ışık ve gölge, etrafı görmeyi güçleştiriyor, içinden süzülüp geçtikleri sahte demir duvarlar oluşturuyor, Cehennem Ağzı'nın ötesindeki bombeli ovayı kanlı sıvıyla dolu ko-caman bir gamzeye dönüştürüyordu. Tünelin ağzının etrafında çe-şitli makineler darmadağın bir şekilde sağa sola saçılmıştı. Vinçler, kablolar, servolar, tekerlekler, kazıcılar, robo-araçlar, sürgülü maka-ralar ve kontrol kulübeleri... Hepsi de kızıl ışığın altında öylece yana yatık ve birbirlerinden kopuk bir şekilde duruyorlardı. Martin kızak-tan atladığı gibi madene koştu. Sonra geri çıkarak Pugh'un yanına geldi. "Aman Tanrım, burası çökmüş Owen," dedi. Pugh girip baktı ve girişin beş metre kadar aşağısında parlayan rutubetli siyah bir du-varın tüneli kapattığını gördü. Yüzeye henüz çıktığı için organik bir madde ya da iç organlara ait bir doku gibi duruyordu. Patlatılarak genişletilen ve robo-araçlar için çift şeritli yol açılan tünelin girişi hiç değişmemiş gibiydi ama duvarda binlerce örümcek ağına benzer bir doku oluşturan çatlaklar bunu yalanlıyordu. Yerler hareketsiz görü-nen bir akışkanla ıslanmıştı.

"İçerdelermiş," dedi Martin.

"Hâlâ içeride olabilirler. Mutlaka fazladan hava tüpleri vardır..."

"Bak Owen, bazalt akışına bak. Orada, tavanda. Depremi ne yaptığını görmüyor musun, bir bak şuna."

Mağaranın çatısını oluşturan alçak kambur tavan hâlâ, gerçek olamayacak optik bir yanılsama gibi duruyordu. Kendini tersine çevirmiş, aşağı çökmüş ve ardında kocaman bir oyuntu ya da çöpür bırakmıştı. Çukurun üzerinde yürümeye başlayan Pugh bir sürü minik çatlak olduğunu gördü. Bazılarından beyazımsı bir gaz sızıyordu, gaz havuzunun yüzeyinin üzerindeki güneş ışığı adeta soluk kızıl bir gölün sularıyla derinleşmiş gibi görünüyordu.

"Ama bu maden, fay hattının üzerinde değildi. Burada fay yok ki!"

Pugh hızla onun yanına geldi. "Haklısın, burada fay yok Martin... Bir dur bakalım, eminim hepsi birden içeri girmemiştir."

Martin onu izleyerek terk edilmiş araçların sağını solunu önce biraz beceriksizce, sonra hızlı hareketlerle araştırmaya başladı. Hava kızıağı oradaydı. Güneye yöneltilen ve aşağı doğru duran burnu, hafif bir açıyla, peltsemi bir tozla kaplı bir çukura saplanmıştı. İçinde iki yolcusu olduğu belliydi. Bir tanesi yarı yarıya toza gömülmüştü ama giysisindeki ölçüm cihazları normal çalışıyordu; diğeri ise kalkık duran kızağa bağlı bir şekilde asılı kalmıştı. Kızın kırılan bacaklarını kaplayan giysisi yırtılmış ve vücudu adeta buz kesmişti. Bütün bulabildikleri bundan ibaretti. Yönetmelik ve âdet gereği, yanlarında taşıdıkları ama şimdiye dek hiç kullanmadıkları lazer tabancaları ile cesedi hemen yaktılar. Pugh midesinin bunu kaldırmayacağını bildiğinden, hayatta kalan klonu iki kişilik kızağa zar zor bindirip, Martin'e adamı kubbeye götürmesini söyledi. Sonra da kusup kusukları giysisinden attı. Sağlam kaldığını gördüğü dört kişilik kızaklardan birine atladı ve Martin'in peşinden gitti. Libra'nın soğuğu içine işlemişçesine titriyordu.

Kurtulan Kaph'tı. Derin bir şoka girmişti. Kafasının arkasında buldukları şişlik travma geçirdiği anlamına geliyordu ama herhangi bir çatlağa rastlamamışlardı.

Pugh iki bardak konsantre besin ve iki bardak akuavit getirdi. "Had iç," dedi. Martin onu dinleyerek toniği içip bitirdi. Sedyenin yanındaki sandıkların üzerine oturdular.

Kaph kıpırdamadan yatıyordu. Yüzü kireç gibi beyaz, saçları

omuzlarına kadar simsiyahtı. Zar zor nefes alabildiği aralık dudakları kasılmıştı.

"Herhalde ilk şokta, o büyük depremde oldu bu," dedi Martin. "Galiba bütün yapıyı yanlara kaydırıldı. Sonra da üst üste bindirdi. Yanal kayalıklarda da gaz tabakaları vardı herhalde. Otuz Birinci Dördün'deki oluşumlar gibi. Ama buna dair bir işaret görmemiştik ki..." Tam bunları söylerken bastıkları yer altlarından kaymaya başladı. Her şey yerinden fırlıyor, çingirdiyor, zıplıyor, hopluyor ve Ha!Ha! Ha! diye bağıryordu. Bu zıvanadan çıkan, viran olmuş dünyanın ortasında, "Saat on dörtte de aynı böyle olmuştu," dedi Akıl, Martin'in sesiyle. Ama sarsıntı azalıp da eşyaların dansı bittiğinde, Akıldışı yerinden doğruldu ve avazı çıktığı kadar bağırırmaya başladı.

Pugh dökülen akuavitinin üzerinden sıçrayarak Kaph'ın yanına gitti, onu sabit tutmaya çalıştı. Klonun kaslı bedeni onu devirecekti az kalsın. Martin klonun omuzlarını yere bastırdı. Kaph çığlık atıyor, mücadele ediyordu, nefes nefeseydi, yüzü mosmor olmuştu. "Oksi..." diyen Pugh, adeta otomatik bir içgüdüyle tıbbi gereç kutusuna uzanıp doğru iğneyi eline aldı. Martin oksijen maskesini tutarken Pugh iğneyi vagus sinirine batırarak Kaph'ı hayata döndürdü.

Nefes nefese kalmış olan Martin, "Bu işlerden anladığını bilmezdim," dedi.

"Lazarus İğnesi bu. Babam doktordu. Ama her zaman işe yaran bir şey değildir," dedi Pugh. "Dökülen içkimi içmek istiyorum. Deprem bitti mi şimdi? Anlayamaz oldum."

"Artçı şoklar. Tek titreyen sen değilsin."

"Neden nefesi kesildi bu adamın?"

"Bilmiyorum Owen. Aç kitabı oku."

Kaph normal nefes alıyordu, rengi de düzelmişti. Sadece dudakları hâlâ mosmordu. Kendilerine yeni bir cesaret dozu daha koyup, ellerinde tıbbi yardım kılavuzuyla klonun başına oturdular. "'Şok' ya da 'Travma' başlığı altında siyanoz ya da boğulmayla ilgili hiçbir şey yok. Üzerinde bu giysi varken dışarıdan hiçbir şeyi ciğerlerine çekmiş olamaz. Bilemiyorum. Biz bununla, *Mog Ana'nın Bahçesinden Şifalı Bitkiler* kitabından öğrenebileceklerimizden öteye gidemeyiz... 'Anal Hemoroitler', peh!" Pugh kitabı sandıklardan yapılma masa-

lardan birinin üzerine fırlattı. Ama tutturamadı. Ya Pugh ya da masa hâlâ titriyordu.

"Peki, neden sinyal göndermedi?"

"Ne dedin?"

"Madenin içerisindeki sekiz klon işaret göndermeye zaman bulamadı diyelim. Ama bu ve kız dışarıdaydı. Belki de kız o sırada girişin oradaydı ve ilk kaymada deprem onu dışarı fırlattı. Adam da dışarıda, kontrol kulübesindeydi herhalde. Belki de koştu, onu çekip çıkardı, kızağa sokup kemerini bağladı, kubbeye gelmeye çalıştı. Ama bütün bunları yaparken giysisindeki panik düğmesine basmadı. Neden?"

"Bilemiyorum, başındaki o yaradan dolayı belki. Bana kalırsa kızın öldüğünü bile fark etmemiş olabilir. Kendinde değildi. Ama kendinde olsa da, bize sinyal göndermeyi aklından geçirir miydi, bilmem. Yardım için hep birbirlerine başvurmaya alışmışlar."

Martin'in yüzü yerli maskesi gibiydi. Dudak kenarları çentik çentik, gözleri donuk renkli kömür gibiydi. "Öyle oldu diyelim. Deprem olduğunda kendisi de dışarıda ve yalnızsa o zaman ne hissetmiş olabilir..."

Buna cevaben Kaph'ın çılgılığı duyuldu.

Boğulacak gibi olan Kaph ansızın çırpınarak sedyeden fırladı, çırpınarak sağa sola savrulan koluyla Pugh'u devirdi, sandık yığınlarının oraya doğru sendeleyerek ilerledi ve yere yıkıldı. Dudakları mosmordu. Gözlerinin akı görünüyordu. Martin onu sürükleyerek sedyeye çekti ve oksijen maskesini taktı. Sonra dönüp, yanağı yarılan Pugh'un yanına çömeldi ve kanları temizlemeye çalıştı. "Owen, iyi misin? Nasılsın, kendinde misin?"

"Sanırım iyiyim," dedi Pugh. "Nedir o yanağıma sürdürdüğün şey?"

Martin'in elindeki kısa bir bilgisayar bandıydı. Pugh'un kanıyla lekelenmişti. Martin bandı attı. "Ne bileyim, havlu zannettim ben onu. Yanağını şuradaki sandığa çarptın."

"Geçti mi nöbeti?"

"Öyle görünüyor."

Kaskatı yatan Kaph'a baktılar. Dişleri, kararmış ve aralık dudaklarının arasından beyaz bir çizgi gibi parlıyordu.

"Sara nöbetine benziyor. Beyni hasar mı gördü acaba?"

"Tam doz meprobamat mı versek, ne dersin?"

Pugh başını iki yana salladı. "Az önce şoktayken verdiğim iğnenin içinde neler olduğunu bilmiyorum. Fazla doz vermek istemiyorum."

"Belki şimdi biraz uyuyup düzelir."

"Ben de uyumak istiyorum. Bu şekilde adamla deprem arasında ayakta durmam imkânsız görünüyor."

"Yüzündeki yara bayağı fena. Sen git, ben bir süre ona göz kulak olurum."

Pugh yarılan yanağını temizleyip gömleğini çıkardı. Sonra durakladı.

"Yapmamız gerekip de yapmadığımız bir şey var mı?.. Denememiz gereken bir şey..."

"Hepsi öldü," dedi Martin, kesin ve yumuşak bir sesle.

Pugh uyku tulumunun üzerine uzandı ama bir süre sonra korkunç bir sesle uyandı: Havayı emmeye çalışarak mücadele veren birisinin sesiydi bu. Yalpalayarak kalktı, iğneyi buldu ve doğru yere saplamak için üç kez uğraştı ama başaramadı. Vazgeçip Kaph'a kalp masajı yapmaya başladı. "Ağızdan ağza," dedi. Martin onu dinledi. O sırada Kaph sert bir nefes aldı ve nabızı düzelmeye, kaskatı kesilen kasları gevşemeye başladı.

"Ne kadar uyudum ben?"

"Yarım saat."

Ter içinde ayakta duruyorlardı. Yer sarsılıyor, kubbeyi oluşturan malzeme sallanıyor, eğilip bükülüyordu. Libra yine o korkunç dansına, *Totentanz*'a [Ölüm Dansı] geçmişti. Güneş, hâlâ doğmaktaydı; artık iyiden iyiye büyümüş ve kızışmıştı. Herhalde o cılız atmosferindeki gazlar ve tozlar birbirine karışmıştı şu an.

"Adama neler oluyor sence Owen?"

"Galiba ötekilerle birlikte ölüyor."

"Ötekiler mi? Ama oradakilerin hepsi çoktan öldü, başka bir ihtimal yok."

"Dokuzu öldü. O dokuzu ya göçük altında kaldı ya da boğularak öldü. Onların hepsi bu adamdı, bu adam da onların hepsiydi. Onlar ölünce, bu da birer birer onların ölümlerini ölüyor."

"Tanrı merhamet etsin," dedi Martin.

Bir sonraki nöbet hemen hemen öncekinin aynıydı. Beşincisi ise daha kötüydü çünkü Kaph, yine boğuşmuş ve bağıra çağıra ortalığı yıkmıştı. Konuşmaya çabılıyor ama sözcükleri çıkaramıyordu. Ağzının içi kil ve taşla doluydu sanki. Bir süre sonra atakları zayıfladı. Kendisi de zayıf düşmüştü. Sekizinci nöbet yaklaşık dört otuz sularında geldi. Pugh ve Martin, hiç itirazsız ölüme doğru kaymakta olan bedeni canlı tutmak için beş otuza kadar uğraş verdiler. O ana dek ölmemesini sağlamışlardı ama Martin, "Bir sonraki onu bitirir," dedi. Bitirdi de. Fakat Pugh, kendisi de bayılana kadar Kaph'ın atıl ciğerlerine kendi nefesini üflemeğe devam etti.

Sonunda Kaph uyandı. Kubbe şeffaf değildi, içerideki ışıkların hiçbiri yanmıyordu. Etrafını dinledi ve uyuyan iki adamın nefes alıp verdiğini duydu. O da uyudu. Hiçbir şey uykusunu bölmedi. Karnının acıkması hariç.

Güneş, karanlık ovaların üzerinde iyice yükselmiş ve gezegenin dansı sona ermişti. Kaph hâlâ yatıyor, Pugh ile Martin çaylarını içip sahiplenici bir zafer duygusuyla ona bakıyorlardı.

Kaph uyanınca, Martin yanına gitti: "Nasıl hissediyorsun bakalım dostum?" Kaph'tan cevap gelmedi. Martin, Pugh ile yer değiştirdi ve ona doğru bakan ama onu görmeyen donuk gözleri inceledi. Martin gibi o da hemen uzaklaştı. Konsantre besinlerden ısıtıp Kaph'ın yanına getirdi. "Hadi, bir şeyler iç."

Pugh, Kaph'ın boğazındaki kasların kasıldığını görebiliyordu. "Bırakın da öleyim," dedi genç adam.

"Sen ölmüyorsun."

Kaph tane tane ve kesin bir ifadeyle konuştu: "Onda dokuz ölüyüm. Beni canlı tutmaya yetecek bir şey kalmadı."

Bu kesinlik Pugh'u ikna etmeye yetmişti ama yine de onunla mücadele etti. "Hayır," dedi otoriter bir sesle. "Ölü olan onlar. Sen değilsin. Erkek ve kız kardeşlerin öldü. Sen onlar değilsin, sen yaşıyorsun. Sen John Chow'sun. Yaşamak senin elinde."

Genç adam hiçbir şey söylemeden, orada olmayan bir karanlığa bakıyordu.

Martin ve Pugh sırayla, İşletme taşıyıcısını ve yedek bir robo takımını Cehennem Ağzı'na getirdiler. Oradaki araç gereçleri kurtarıp Libra'nın tekinsiz atmosferinden korumak zorundaydılar. Çünkü oradaki malzemeler kelimenin tam anlamıyla astronomik bir değere sahipti. Bu işi sırayla yaptıkları için ağır ilerliyorlardı ama ikisi de Kaph'ı tek başına bırakmak istemiyordu. Kubbede kalan, kâğıt işleriyle uğraşüyor, Kaph ise kâh uzanıp kâh yatıyor, gözlerini karanlığa dikmiş duruyor, ağzından tek bir söz çıkmıyordu. Bu sessizlik günlerce sürdü.

Bir ara telsiz kısa bir cızırtıyla devreye girdi. Misyon, gemiden sesleniyordu: "Beş hafta içinde Libra'ya inmiş olacağız Owen. Şu anda yaptığım hesaba göre otuz dört E-günü, dokuz saat içinde yani. Bizim kubbede ne var ne yok?"

"Durum iyi değil şef. İşletme ekibinden bir kişi hariç hepsi öldü. Depremde. Altı gün önce."

Telsiz parazitlendi ve araya yıldız müziği girdi. Her iki yöne de on altı saniye gecikmeyle gidiyordu; gemi şu anda Gezegen II'nin yakınlarında olmalıydı. "Biri hariç hepsi öldü mü? Size bir şey olmadı ya?"

"Biz iyiyiz şef."

Otuz iki saniye.

"*Passerine*, bizim yanımıza başka bir İşletme ekibi bırakmıştı. O zaman onları Yedi Numaralı Dördün yerine Cehennem Ağzı projesine yerleştiririm. Gelince bu işi hallederiz. Her halükârda siz Kubbe II'de biraz rahatlayacaksınız. Azıcık dayanın. Başka bir şey var mı?"

"Başka bir şey yok."

Otuz iki saniye.

"Tamam o zaman. Görüşürüz Owen."

Kaph bunların hepsini duymuştu. Yine de bir süre sonra Pugh ona olanları anlattı. "Şef senden diğer İşletme ekibiyle kalmanı isteyebilir. Burada işlerin nasıl yürüdüğünü bilirsin." Uzak Bölgeler'deki yaşamın zorunlu kıldığı durumları bildiği için onu uyarıp hazırlıklı olmasını sağlamak istemişti. Kaph cevap vermedi. En son "Beni canlı tutmaya yetecek bir şey kalmadı," dediğinden beri ağzından tek bir söz çıkmamıştı.

"Owen," dedi Martin giysisindeki iletişim cihazından. "Adam üşüttü. Kaçırıldı. Psikopatlaştı."

"Dokuz defa ölen bir adam olarak gayet iyi durumda bence."

"Ne yani? Kendini kapatmış bir android olması mı iyi? Adamda kalan tek duygu nefret. Gözlerine bir bak."

"O nefret değil, Martin. Evet, bir bakıma onun da öldüğü doğru. Ne hissettiğini ben hayal bile edemem. Ama nefret değil. Bizi görmüyor. Dünyası o kadar karanlık ki şu anda."

"O karanlıkta boğazlar kesildi. Bizden nefret ediyor çünkü biz Aleph, Yod ya da Zayin değiliz."

"Belki de. Ama bence o, şu anda yalnız. Bizi görmüyor, işitmiyor, burası doğru. Daha önce başka birilerini görmesi gerekmemiştir. Hiç yalnız kalmamıştı bugüne dek. Bütün yaşamı boyunca görebileceği, konuşabileceği, yaşayabileceği dokuz benliği daha vardı. Şimdi bir başına ne yapacağını bilemiyor. Öğrenmesi gerek. Ona biraz zaman ver."

Martin başını inatla salladı. "Kafayı yedi," dedi. "Onunla yalnız kaldığında bir hamlede boynunu koparabilir, bunu unutma."

"Evet, yapabilir," diyerek gülümsedi kısa boylu, yumuşacık sesli ve elmacık kemiği yaralı Pugh. O sırada kubbenin hemen dışındaki vakumlu odadaydılar. Hasarlı bir taşıyıcıyı tamir etmek için servoyu hazırlıyorlardı. Kaph'ın ise, koca bir yarım yumurta şeklindeki kubbenin içinde, baldaki sinek gibi oturup durduğunu görebiliyorlardı.

"Bana oradaki yerleştirme paketini uzatsana. Onun iyileşeceğini düşündüren şey nedir sana?"

"Bir kere, güçlü bir kişiliği var."

"Güçlü mü? Adam sakatlandı. Onda dokuz ölü, aynen dediği gibi."

"Ama ölmedi. O yaşayan bir adam: John Kaph Chow. Tamam, çok farklı, çok tuhaf bir şekilde yetiştirilmiş olabilir ama her oğlan çocuğu bir gün ailesinden kopup özgürleşir. O da bunu yapacaktır."

"Bana pek öyle gelmiyor."

"Biraz düşün Martin. Klonlama neden yapıyor? İnsan ırkını onarmak için. Hepimiz kötüye gidiyoruz. Bak bana mesela. Benim IIQ ve GC değerlerim John Chow'un yarısı kadar ancak. Benim Uzak Bölgeler Hizmeti'ne geçmemi çok istediler ama kabul etti-

ğimde bu işi yapabilmem için yapay akciğer takmaları ve miyobumu düzeltmeleri gerekti. Eğer etrafta yeterince sağlıklı adamlar olsaydı, benim gibi tek akciğerli ve uzağı göremeyen bir Galli'yi işe alırlar mıydı sence?"

"Demek yapay bir akciğerin var; bilmiyordum."

"Var işte. O zaman para yoktu. Bir başkasından parça alarak depolarla yetiştirilen insanlar, klonlar falan yoktu. Organ değişimini de böyle yapıyorlardı; yani klonlamadaki genel fikrin aynısı. Sadece insanın tümü yerine şu ya da bu parçasını yapıyorlardı. Artık o benim kendi akciğerim, her neyse işte. Demek istediğim şu, bugünlerde her yerde benim gibi bir sürü insan var ama John Chow gibiler hâlâ çok ender. İnsanın genetik havuzunun seviyesini yükseltmeye çalışıyorlar. Nüfusun kırılmasından sonra o havuz minicik bir birikintiden ibaret kalmıştı. Klonlanan insan, güçlü ve zeki oluyor. Mantık bunu gerektiriyor, orası kesin."

Martin homurdandı. Servo gurul gurul çalışmaya başladı.

Kaph azar azar bir şeyler yiyordu ama yiyecekleri çiğnemekte sıkıntı çekiyordu; yedikleri boğazına takılıyor, bir iki lokmayı yutmayla çalıştıktan sonra vazgeçip bırakıyordu. Sekiz-on kilo kaybetmişti. Yine de, üç hafta kadar sonra iştahı biraz yerine geldi. Bir gün klon ekibinin eşyalarını kurcalamaya başladı. Uyku tulumlarına, takım çantalarına ve Pugh tarafından sandıkların ambalajlandığı koridorun uzak bir köşesine özenle kaldırılan kâğıtlara baktı. Gidip kâğıtları ayıkladı, döküntüleri attı, kalanları küçük bir paket haline getirdi ve yürüyen koma haline geri döndü.

İki gün sonra konuştu. Pugh bant çalardaki bir sorunu düzeltmeye çalışıyor ama beceremiyordu. Martin ise jeti çıkarmış, Pampas haritalarını kontrol ediyordu. "Lanet olası, kahrolası şey!" dedi Pugh. Kaph bunun üzerine, "Benim yapmamı ister misin?" diye sordu.

Yerinden sıçrayan Pugh toparlandı ve aleti Kaph'a verdi. Genç adam aleti parçalara ayırıp yeniden taktı ve masanın üzerinde bıraktı.

"Ona bir bant taksana," dedi Pugh. Başka bir şeyle uğraştığı öteki masadan ona doğru sıradan bir tonda konuşmaya özen göstermişti.

Kaph en üst kısma bandı taktı. İlahi bir beste, bir koro şarkısıydı bu. Sonra gidip sedyesine uzandı. Aynı anda şarkı söyleyen yüzlerce

insan sesi doldurdu kubbeyi. Kaph ise sessizce yatmaya devam etti. Yüzü ifadesizdi.

Sonraki günlerde hiç sorulmadan başka gündelik işleri de yaptı. Ama inisiyatif isteyen hiçbir iş yapmıyor, bir şey yapması istendiğinde hiçbir karşılık vermiyordu.

"İyi gidiyor," dedi Pugh Arjantin dilinde.

"Bence iyi gitmiyor. Kendini bir makineye çevirdi. Yalnızca programlandığı şeyleri yapıyor, başka hiçbir şeye tepki vermiyor. O artık bir insan değil."

Paul içini çekti. "Hadi iyi geceler," dedi İngilizce. "İyi geceler Kaph."

Martin "İyi geceler," dedi. Kaph demedi.

Ertesi sabah kahvaltıda Kaph, Martin'in tabağındaki ekmeğe uzandı. "Neden benden istemiyorsun?" diye sordu Martin, kızgınlığını bastırıp sevimli olmaya çalışmıştı. "Ben sana uzatabilirdim."

"Ben uzanabilirim," dedi Kaph ifadesiz bir sesle.

"Evet ama bak şimdi: Birinden bir şey uzatmasını istemek, iyi geceler ya da merhaba demek, bunlar önemli şeyler değildir ama birisi bir şey söylediği zaman diğeri ona bir karşılık verir..."

Genç adam kayıtsız bir ifadeyle Martin'e tarafa baktı. Gözleri hâlâ baktığı insanı görmüyor gibiydi. "Neden karşılık vereyim?"

"Çünkü birisi sana bir şey söylemiş oluyor."

"Neden?"

Martin omuzlarını silkip güldü. Pugh yerinden fırlayıp kaya kesiciyi çalıştırdı.

Bir süre sonra da, "Makineyi kapatıver lütfen Martin," dedi.

"Küçük ve başkalarından uzakta yaşayan ekiplerde tavırlar önemlidir, birlikte iş yaptığın insanlarla belli davranış kalıpları geliştirirsin. Ona da öğretmişlerdir, Uzak Bölgeler'deki herkes bunu bilir. Neden bunları hiçe sayıyor, anlamıyorum."

"Sen yataırken kendi kendine iyi geceler diyor musun?"

"Yani?"

"Kaph'ın kendisinden başka kimseyi tanımadığını anlamıyor musun?"

Martin önce biraz düşündü, sonra döküldü. "O zaman, Tanrı aş-

kına, bu klonlama işi hepten hata. Hiçbir işe yaramaz. Daha bizim var olduğumuzu bile bilmeyen bir dahi sürüsü bizim için ne yapabilir ki?"

Pugh başını sallayarak, "Klonları birbirinden ayırıp başkalarıyla birlikte yetiştirmek daha akıllıca belki de. Ama birlikteyken de muhteşem bir ekip oluyorlar, orası da doğru."

"Öyle mi dersin? Ben emin değilim. Bu ekip yerine on tane dünya dışı varlıktan oluşan bir mühendis grubu olsaydı, hepsi birden ölür müydü? Ya deprem olduğunda ve mağaranın ağız kapanmaya başladığında, bu çocukların hepsi de mağaranın en uzak köşesindeki bir kardeşlerini kurtarmak için ters tarafa doğru koştuysa? Kaph bile dışarıda olmasına rağmen içeriye girmeye çalışmış... Varsayımsal konuşuyorum tabii. Ama düşünüyorum da, on tane şaşkın ve sıradan kişiden daha fazla sayıda kurtulan olması lazımdı."

"Bilmiyorum. Tek yumurta ikizlerinin, birbirlerini görmeseler bile aynı zamanlarda ölmeye yatkın oldukları gibi bir gerçek de var. Kimlik ve ölüm, tuhaf şeyler bunlar..."

Günler birbirini kovalıyor, kızıl güneş sürünerek karanlık göğü arşınıyor, Kaph kendisiyle konuşulduğunda cevap vermiyor, Pugh ve Martin her gün biraz daha geçimsiz bir ikili oluyordu. Pugh, Martin'in horlamasından şikâyet ediyordu. Buna bozulan Martin yatağını kubbenin karşı köşesine çekti; bununla da kalmayıp Pugh ile bir süre konuşmadı. Pugh ise Martin laf edene kadar ısıklıkla Gal ağıtları çaldı, bu tepki üzerine, o da Martin'e küstü.

Misyon gemisinin varmasından bir gün önce Martin ortaya konuşarak, Merioneth'e gideceğini söyledi.

Pugh ona gücenmişti. "En azından şu kaya analizlerini bitirmek için bir yardım edersin sanıyordum," dedi.

"Kaph yardım edebilir. Ben gidip Çukur'a bir kez daha bakmak istiyorum." Sonra da gülerek, "İyi eğlenceler," diye ekledi Arjantin dilinde. Ve gitti.

"Hangi dilde konuştu?"

"Arjantin dilinde. Daha önce de söylemiştim, değil mi?"

"Bilmiyorum," diyen genç adam sonra ekledi. "Galiba bir sürü şeyi unutuyorum."

"Önemli bir şey değildi zaten, emin ol," dedi Pugh kibarca. Bu sohbetin ne kadar önemli olduğunu hemen kavramıştı. "Şu bilgisayar işinde bana yardımcı olur musun Kaph?"

Kaph olur anlamında başını salladı.

Pugh pek çok işi yarım bırakmıştı, bu yüzden hepsini bitirmek bütün gününü aldı. Kaph iyi bir iş arkadaşıydı. Pugh'dan çok daha hızlı ve sistematikti. Artık konuşuyordu ama bu kez de, sesindeki ifadesizlik insanın sinirine dokunuyordu. Yine de, bundan kurtulmaya sadece bir gün kalmıştı. Bir gün sonra gemi gelecek, burası eski ekip arkadaşları, yoldaşları ve dostlarıyla dolacaktı.

Çay molasında Kaph, "Keşif gemisi düşerse ne olur?" diye sordu. "Hepsi ölür."

"Yani, size ne olur demek istemiştım."

"Bize mi? Telsizden SOS sinyalleri yollarız ve Alan Üç Üssü'nden kurtarma gemisi gelene kadar yarım erzakla yaşarız. Alan Üç Üssü bizden yarım E-yılı uzakta. Gördüğün gibi burada üç adama, dört hatta beş yıl yetecek kadar erzak ve malzememiz var. Biraz sıkışırız ama olsun."

"Peki, o gemiyi üç adam için de gönderirler mi?"

"Evet, gönderirler."

Kaph başka bir şey söylemedi.

"Bu neşeli senaryolara bir son verelim," dedi Pugh neşeyle. Sonra da işinin başına dönmek üzere kalktı. Ama ayağa kalkınca yana kaydı, sandalye elinden kurtuldu. Bir yarım piruet hareketi yaptı ve kubbenin duvarını son anda yakalayabildi. İster istemez ana dilindeki bir deyiş çıktı ağzından: "Hay allah, nedir bu ya!"

"Deprem," dedi Kaph.

Masanın üzerindeki çay fincanları plastik tıktırılarla zıp zıp zıplamış, kâğıtlarla dolu bir kutunun üzerinden kayıp düşmüş, kubbenin yüzeyi şişip sarkmıştı. Ayaklarının altında muazzam bir gürültü vardı. Yarı gümbürtü, yarı sarsıntı, sesaltı bir infilaktı.

Kaph kıpırdamadan oturuyordu. Ne de olsa depremde ölmüştü; artık deprem onu korkutamazdı.

Korkudan yüzü bembeyaz kesilen ve saçları tel tel dikilen Pugh, "Martin, Çukur'a gitmişti," dedi.

"Ne çukuruna?"

"Büyük fay hattına. Bölge depremlerinin merkezine. Sismografa bak." Pugh hâlâ titreyen vakum odasının sıkışmış kapağını açmaya çalıştı.

"Nereye gidiyorsun?"

"Ona bakmaya."

"Martin jeti almış. Kızaklar deprem anında güvenli olmaz. Kontrolden çıkarlar."

"Tanrı aşkına, kapa çeneni."

Kaph ayağa kalktı ve her zamanki ifadesiz sesiyle konuştu: "Şu anda onun peşinden gitmeye gerek yok. Gereksiz bir risk almak olur."

"Şuradaki alarm çalarsa, bana hemen telsizle haber ver," diyen Pugh, giysisinin başlığını takıp kilitledi ve çıkış kapağına doğru koştu. O tam dışarı çıktığında Libra, lime lime olmuş eteklerini topladı ve Pugh'un ayaklarından ufuktaki kızılığa kadar uzanan kıvrak bir dansa başladı.

Kubbenin içindeki Kaph, kızığın havalanıp donuk kırmızı gün ışığında bir göktaşı gibi sallanarak kuzeydoğu yönünde gözden kaybolmasını izledi. Kubbe yüzeyi titredi, yer yüzeyi öksürdü. Kubbenin solundaki bir çukur geçirerek ağır ağır süzülen siyah bir gaz çıkardı.

O sırada bir zilin çığılığı duyuldu ve ana kontrol kumandasında kırmızı bir ışık yandı. Işığın altında Giysi 2 ve onun altında da A. G. M. yazıyordu. Kaph sinyali kapatmadı. Telsizle önce Martin'e, sonra Pugh'a ulaşmaya çalıştı ama ikisinden de cevap alamadı.

Artçı şoklar azalınca işine geri döndü ve Pugh'un bıraktığı işleri tamamladı. Bunları yapmak iki saatini almıştı. Her yarım saatte bir Giysi 1 ile temas kurmaya çalışıyor ama cevap alamıyor, sonra Giysi 2'yi deniyor ama ona da ulaşamıyordu. Kırmızı ışık iki saat sonra söndü.

Akşam yemeği saatiydi. Kaph bir kişilik yemek ısıttı ve yedi. Sonra da portatif karyolasına uzandı.

Artçı şoklardan geriye, uzun aralıklarla gelen cılız sarsıntılardan başka bir şey kalmamıştı. Güneş batıda öylece asılı duruyordu: yassı, soluk kırmızı, koskocaman. Batıyor olsa da, battığı pek belli olmuyordu. Etrafta çıt yoktu.

Kaph kalktı ve dağınık, yarı paketlenmiş malzemelerle dolu, aşırı kalabalık ama boş kubbede dolaşmaya başladı. Teybin yanına gidip eline geçen ilk bandı yerleştirdi. Bu seferki saf müzikti; elektronik, armonisiz, insan sesi olmayan bir müzik. Sonunda o da bitti. Sessizlik sürüyordu.

Pugh'un bir düğmesi eksik üniforması kayaç örneklerinin olduğu rafın üzerinde asılıydı.

Sessizlik sürüyordu.

Çocukların rüyaları gibi: Benden başka hayatta kalan kimse yok. Koskoca dünyada bir tek ben.

Aşağıda, kubbenin kuzeyinde, bir göktaşı parlayıp söndü.

Kaph'ın ağzı bir şey söyleyecekmiş gibi açıldı ama hiç ses çıkmadı. Alelacele kuzey duvarına seğırtti ve jöleli kızıl ışığın olduğu tarafa baktı.

Küçük bir yıldız yaklaştı ve gömüldü. Çıkış kapısının orada iki insan şekli belirdi. Onlar içeri girerken Kaph da çıkışın orada bekliyordu. Martin'in giysisi öylesine toza bulanmıştı, tıpkı Libra'nın yüzeyi gibi kınalı ve siğilli gibi görünüyordu. Pugh'un kollarındaydı.

"Yaralı mı?"

Pugh giysisini çıkardı. Sonra da Martin'i soymaya başladı. "Sarsılmış," dedi. Cevabı kısa ve sertti.

"Jetin üzerine tepelerden bir kaya parçası düştü," diyen Martin masaya oturup kollarını salladı. "Ama ben içinde değildim neyse ki. Oraya park etmiştim; yer yerinden oynamaya başladığında ben karbon tozuyla kaplı bölgede dolaşıyordum. Yukarıdayken fark ettiğim eski, güzel bir volkan püskürtüsünün olduğu bir alana gitmiştim. Düzlük ve tepelerden uzak bir yerdi. Sonra da gezegenin bir parçasının bizim uçağa düştüğünü gördüm: Ne manzaraydı ama... Aklıma yedek hava tüplerinin de uçakta olduğu geldi ve giysideki panik düğmesine uzandım. Ama telsiz sinyal almıyordu. Deprem sırasında hep böyle oluyor burada. Kısacası, sinyalin gittiğinden emin olamadım. Bu arada her yerden bir şeyler fırlamaya devam ediyordu, tepeden bir parça koptu. Etrafta küçük kayalar uçuşuyordu; her yer toz dumandı; bir metre ötemi göremiyordum. Tam ben birkaç saat sonra nasıl nefes alacağım diye düşünürken o toz dumanın arasından

bizim Owen'ın kocaman çirkin bir yarasa gibi Çukur'a doğru vızır vızır yaklaştığını gördüm..."

"Yiyecek bir şey ister misin?" diye sordu Pugh.

"Elbette isterim. Sen neler yaptın depremde Kaph? Hasar yok değil mi? Çok büyük de değildi aslında; sismo ne diyor? Benim şanssızlığım depremin tam ortasında kalmamdı. Eski Alvaro depreminin merkezi. Richter ölçeğinde 15 gibi hissettim. Resmen gezegenin toptan imhası..."

"Otur," dedi Pugh, "ye."

Martin bir parça yemek yedikten sonra sohbeti de kurudu. Az sonra, horlamasından şikâyet eden Pugh'a darılıp kubbenin ücra bir köşesine çektiği yatağına geçmişti bile. "İyi geceler, tek ciğerli Galli," dedi kubbenin öteki ucundan.

"İyi geceler."

Martin'den bir daha ses gelmedi. Pugh kubbenin yüzeyini kapattı, ışıkları mum ışığından bile daha loş olan sarı bir parıltıya ayarladı ve hiçbir şey yapmadan, hiçbir şey söylemeden öylece bir köşeye çekildi.

Sessizlik sürüyordu.

"Hesaplamaları bitirdim."

Pugh teşekkür ifade eden bir baş hareketiyle karşılık verdi.

"Martin'den sinyal geldi ama ne ona ne de sana ulaşabildim."

Pugh kendini zorlayarak karşılık verdi. "Gitmemeliydim aslında. Tek tüpünde bile iki saatlik havası vardı. Ben oraya gidene kadar o buraya varmış olabilirdi. Öyle olsaydı kimse kimseye ulaşamaz hale gelecekti. Korktum."

Sessizlik geri geldi. Bu kez Martin'in uzun ve yumuşak horultularıyla vurguluydu.

"Martin'i seviyor musun?"

Pugh'un gözlerinde öfke vardı: "Martin benim arkadaşım. Birlikte çalışıyoruz, iyi adamdır." Sustu. Bir an sonra devam etti. "Evet, seviyorum. Neden sordun?"

Kaph hiçbir şey söylemeden öteki adama dikti gözlerini. Yüzü değişmişti; sanki daha önce görmediği bir şeyi yakalıyor gibiydi, sesi de değişmişti. "Sen nasıl yapılabiliyorsun... Nasıl yapıyorsun..."

Pugh buna cevap veremezdi. "Bilmiyorum," dedi, "yapa yapa oluyor. Bilemiyorum. Her ikimiz de bir başınayız. Burası kesin. Karanlıkta elini uzatmaktan başka ne yapabilirsin ki?"

Kaph'ın o tuhaf ifadeyle dolu gözleri yere indi, bakışları kendi yoğunluğuyla kavrulmuş gibiydi.

"Yorulдум," dedi Pugh. "Çok kötüydü. O simsiyah tozların, pisliğin, yüzeyde ağzını açıp kapayan deliklerin arasında onu aramak iğrençti... Ben yatıyorum. Sabah altı sularında gemi bizimle temasa geçecek." Kalktı ve gerindi.

"O da klon," dedi Kaph. "Yanlarında getirdikleri diğer işletme ekibi de klon yani."

"Öyle mi?"

"Evet, on ikili klon. *Passerine*'de bizimleydiler."

Kaph lambanın o küçük sarı halesinde oturmuş, korktuğu bir şeyin önünden geçip gitmesini izliyor gibiydi: Yeni bir klon grubu; parçası olmadığı bir çoklu benlik. Bozulmuş bir takımın kayıp parçası. Yalnızlık tecrübesi olmayan, bir başkasına sevgisini nasıl vereceğini bilemeyen biri olarak, on ikili klonun kapalı ve mutlak bir özellik taşıyan o kendine yeter haline tanık olacaktı; bu zavallıdan bu kadarını istemek gerçekten de fazlaydı. Pugh, geçerken elini onun omzuna koydu: "Şef senden o klon grubuyla kalmanı istemeyecek. Evine dönebilirsin. Ya da hazır Uzak Bölgeler'deyken, bizimle birlikte daha uzaklara da gelebilirsin. Senden faydalanabiliriz. Acele karar verme. Her şey yoluna girecek."

Pugh'un sakın sesinin izi yavaş yavaş kayboldu. Üzerindeki paltoyu çıkardı, yorgunluktan bir an öylece kaldı. Kaph ona bakınca daha önce hiç görmediği bir şey gördü: Owen Pugh, öteki, karanlıkta ona el uzatan yabancı.

"İyi geceler," diye mırıldanan Pugh uyku tulumunun içine kaydı. Zaten ayakta uyur halde olduğundan, kısa bir duraklamadan sonra, karanlığın içinden, Kaph'ın ona karşılık verdiğini, hatta bir süre bekleyip bu güzel dileği tekrarladığını duyamadı.

Şeyler

Mubteşem bir editör olan Damon Knight bu öyküyü ilk kez, Orbit'in sayılarından birinde "Son" başlığıyla yayımlamıştı. Bu başlığı nasıl seçtiğimizi hatırlamıyorum ama anlaşılan "Şeyler" başlığı ona, gecenin saat birinde televizyonu açtığımızda gördüğümüz mor dokungaçlı yaratıkları düşündürmüştü. Ama ben yine de aynı başlığa döndüm, çünkü bu psiko-mit için doğru vurguyu yapan başlık buydu. Kullandığın şeyler, sahip olduğun şeyler ve sana sahip olanlar; tuğlalarla, sözcüklerle inşa ettiğin şeyler. Onlarla evler yaparsın, kasabalar ve geçitler kurarsın. Ama binalar yıkılır, geçitler yolun sonuna kadar gitmez. Bir uçurum vardır; bir boşluk, atman gereken son bir adım vardır.

Denizin kıyısında dikiliyor, ta uzaklardaki belli belirsiz Adalar'ı yukarı kaldıran ya da yerine dair ipuçları veren uzun köpük çizgile-

rinin ötesine bakıyordu. İşte, dedi denize, krallığım orası. Deniz ise herkese söylediği şeyi söyledi ona. Akşam, denizin karşısında duran adamın arkasından akıp giderken, köpük çizgileri soldu, rüzgâr hafifledi ve ta öbür uçta, batıda bir yıldız, belki de bir ışık, belki de adamın ışığa duyduğu bir arzu parlamaya başladı.

Gün iyiden iyiye batınca tekrar kentin sokaklarını tırmanmaya başladı. Komşularının dükkânları ve kulübeleri artık ıpıssız görünüyordu; içindeki her şey boşaltılmış ve o sona doğru hazırlanmak üzere istiflenip yok edilmişti. İnsanların çoğu ya yukarıda, yaylada ki Ağlayanlar Evi'nde ya da aşağıda, Öfkeliiler ile tarlalardaydılar. Ama Lif eşyalarını kaldıramamış, temizlik yapamamıştı; malı mülkü ve eşyaları da atılamayacak kadar ağır, kırılmayacak kadar sert, yakılamayacak kadar dayanıklı şeylerdi. Onları yalnızca yüzyıllar eskitebilirdi. Nereye koysa ya da bıraksa ya da atsa, bir kente benzeyen, kent gibi görünen, hatta belki de bir kent olan bir şey ortaya çıkıyordu. Sonuç olarak, o da eşyalarını bir yere atmaya teşebbüs etmemişti. Bahçesi hâlâ istiflenmiş bir sürü tuğlayla doluydu. Binlerce tuğla. Hepsini de kendisi yapmıştı. Tuğla ocağı soğumuştur ama hazır bekliyordu. Kil bidonlarından tutun da kuru harç ve kirece, harç tekneleri ve el arabalarına, işinde kullandığı malalara kadar her şey ortadaydı. Arzuhalçiler Sokağı'ndan bir adam gelip onunla dalga geçti: "Beklediğimiz son geldiğinde duvar yapıp arkasına saklanacağın falan mı sanıyorsun?"

Yayla Evi'ne doğru çıkan bir başka komşusu ise bir süre oradaki yığınlara ve döküntülere, güzelce pişirilip özenle şekil verilmiş ve ikinci güneşinin altın ışınlarında yumuşak kırmızımsı bir altın rengiyle parlayan tuğla istiflerine baktı ve sonunda yüreğinde hepsinin ağırlığını hissettiren bir iç çekti: "Eşyalar, eşyalar! At kurtul şunlardan Lif, kurtul seni dibe çeken şu ağırlıktan! Gel bizimle, gel sonlanan dünyanın tepelerine!"

Lif yerdeki yığından bir tane tuğla alıp istiflediklerinin üzerine yerleştirdi ve mahcup mahcup gülümsedi. Her şey olup bittiğinde, o ne Yayla Evi'ne ne de tarlaları bozmaya ve hayvanları öldürmeye gitmişti. Onun yerine sahile, sona eren dünyanın sonuna, ötesinde yalnızca su olan yere inmişti. Şimdi de tuğla bahçesindeki kulübesine dön-

müştü. Giysilerinde tuz kokusu vardı. Yüzü denizden esen rüzgârla yanıyordu ama ne Öfkeli'lerin gülüşünü ve yok edici çaresizliğini ne de Yayla'daki üyelerin giderek büyüyen ve gözyaşlarıyla dolu çaresizliğini hissetmişti; bomboş hissediyordu, açlık hissediyordu. Ufak tefek ama yapılı bir adamdı ve dünyanın kenarındaki deniz rüzgârı onu bir santim bile kıpırdatmadan bütün akşamüzzerine esmişti.

Birkaç ev ötedeki Dokumacılar Sokağı'nda oturan dul, oradan geçerken "Hey, Lif!" dedi, "seni sokaktan yukarı çıkarken gördüm. Güneş battığından beri başka da kimse geçmedi. Hava da kararıyor, etraf öyle bir sessizleşti ki..." Kadın bu sessizleşme cümlesinin devamını getirmede ama konuşmasına devam etti: "Akşam yemeği yedin mi? Ben de tam fırında kızarttığım eti çıkarmak üzereydim, ufaklık ve ben ne kadar yesek dünyanın sonu gelmeden bitiremeyiz zaten. Yazık, ziyan olmasın güzelim et."

"Öyle mi, çok teşekkür ederim," dedi Lif ve tekrar paltosunu giydi; karanlığın içinde, Duvarcılar Sokağı'ndan Dokumacılar Sokağı'na yürüdüler birlikte; denizden esen rüzgâr sokakları yalıyordu. Dulun, kandille aydınlanan evine gittiklerinde, Lif kadının bebeğiyle oynadı. Kasabanın son doğan bebeği küçük tombul bir oğlandı, ayakta durmayı daha yeni öğreniyordu. Lif onu ayağa kaldırınca bebek güldü ve devrildi. O sırada dul, ağır kamışlarla örülmüş masaya ekmek ve sıcak eti koyuyordu. Sofraya oturup yemeğe başladılar. Bebek de sofradaydı, dört dişiyle kocaman bir ekmek parçasını halletmeye çalışıyordu. "Sen neden Tep'e'ye ya da tarlalara gitmedin?" diye sordu Lif. Dulun, kendince yeterli olduğunu belli eden cevabı, "İyi de, bebek var," oldu.

Kadının kocası bir zamanlar Lif'in duvar işçilerinden biriydi, Lif adamın yaptığı eve göz gezdirdi. "Güzel olmuş," dedi, "geçen yıldan bu yana et yememiştin."

"Biliyorum, biliyorum! Artık ev yapıldığı falan yok."

"Bir tane bile yapılmadı," dedi Lif. "Ne bir duvar, ne de bir kümes. Hatta tadilat bile olmadı. Ama sen dokumacılık yapıyorsun, hâlâ talep var galiba?"

"Evet, son dakikaya kadar bile yeni giysiler isteyenler oluyor. Bu eti efendimizin sürüsünü kesen Öfkeli'lerden satın aldım; parasını da,

efendimizin kızının sona ulaştığımızda giymek istediği kıyafeti için dokuduğum ince keten bezinin parasıyla ödedim!" Dul, hafif alaylı ama anlayışlı bir homurtuyla söylemişti bunları. Konuşmaya devam etti: "Ama artık keten yok, yün desen, o da öyle. Ne eğirecek ne de dokuyacak bir şey kaldı. Tarlalar yandı, sürüler öldü."

Lif o güzel kızarmış eti yerken, "Evet," dedi. "Zaman kötü, hatta zamanların en kötüsündeyiz."

"Ya şimdi," diye devam etti dul, "bütün tarlalar yandığına göre ekmek nereden gelecek? Ya su? Bütün kuyulara zehir atıldığına göre su nereden bulunacak? Tepelerdeki Ağlayanlar'a döndüm, değil mi? Buyur, dilediğin kadar ye, Lif. Bahar kuzusunun eti dünyanın en güzel etidir derdi kocam, sonbahara kadar böyle der, sonra da fırında kızarmış domuz dünyanın en güzel etidir, derdi. Hadi bakalım, şöyle güzelce bir parça al kendine..."

Gece kulübesine dönen Lif bir rüya gördü. Genellikle tuğlaları kadar sakın uyurdu ama bu kez bütün gece rüyasında Adalar'a sürüklendi, Adalar'a yüzdü; uyandığında artık ne bir dilek ne de bir tahmin vardı: Gün ışığı sönünce ortaya çıkan bir yıldız gibi, onlar da iyice kesinleşmişti, artık biliyordu. Peki, rüyasında onu suyun üzerinde taşıyan şey de neyin nesiydi? Uçmamıştı, yürümemişti, balıklar gibi suyun içinden de gitmemişti; fakat her nasılsa, denizin üzerindeki gri yeşil düzlüklerin, rüzgârla kıpırdaşan tümseklerin üzerinden Adalar'a gelmişti; seslenen insanları duymuş, kasabanın ışıklarını görmüştü.

Durup bir insanın nasıl suyun üzerinden gidebileceğini kestirmeye çalıştı. Otların ırmağın üzerinde süzülüşü geldi aklına. Kamışlardan örülü hasır gibi bir şey yapabilir, üstüne çıkıp elleriyle kürek çekerek ilerleyebilirdi ama büyük kamış sapları ırmağın aşağısında hâlâ için için yanıyordu, sepetçinin bütün saz yığınları da yakılıp kül edilmişti. Rüyasındaki Adalar'da gövdesi kollarıyla sarılabileceğinden daha kalın, on-on beş metrelik kamışlar ve otlar vardı, bir dünya yeşil yaprak binlerce daldan güneşe doğru uzanıyordu. O gövdelerle insan su üstünde gidebilirdi. Oysa Lif'in ülkesinde böyle bitkiler yetişmezdi, hiçbir zaman da yetişmemişti. Ama Yayla Evi'nde soluk kahverengi bir malzemeden bir bıçak sapı vardı; başka bir diyarda,

ağaç denilen bir bitkiden yapılma olduğu söylenirdi. Ne var ki, bu kabaran denizde bir bıçak sapı üzerinde gidemezdi ya.

Yağlı deriler yüzebilirdi ama sepiciler haftalardır çalışmıyordu, satılık deri bulamazdı. Belki de en iyisi yardımı çevresinde değil, içeride aramaktı. O bembeyaz ve rüzgârlı sabah, el arabasını ve en büyük harç teknesini sahile götürüp, lagünün sakin sularına bıraktı. Gerçekten de derin sularda yüzebiliyorlardı ama sadece elinin kuvvetiyle bile bastırınca devriliyor, suyla dolup batıyorlardı. Çok hafif oldu bunlar, diye düşündü.

Geri dönüp kayalıkları tırmandı, sokakları aştı, el arabasını artık işe yaramayan güzel pişmiş tuğlalarla doldurdu ve ağır yüküyle yine aşağı indi. Son yıllarda doğan çocuk sayısı çok az olduğundan, ona ne yaptığını soracak meraklı gençler yoktu ortada. Etrafta sadece dün geceki yakıp yıkma festivalinden kalma, sarhoş iki Öfkeli vardı; apaydınlık güne açılan karanlık bir kapı eşiğinden ona göz atıp duruyorlardı. Lif, gün boyunca aşağıya tuğla ve harç malzemesi taşıdı; ertesi gün ise, o rüyayı tekrar görmemiş olsa da, tuğlalarını mart ayında yağmur ve kumla savrulan kumsala yığdı; çimentosunu yapması için her şey hazırды. Tuğladan küçük bir kubbe yaptı önce. Uç kısımları sivri kubbe bir balık gibi ters duruyordu, akıllıca yerleştirilen tuğlalar kubbenin her yanında helezonik bir şekilde süren tek bir çizgiyi takip ediyordu. Eğer bir fincan ya da bir el arabası dolusu hava yüzebilirse, tuğladan bir kubbe dolusu hava neden yüzemesin ki? Hem, sağlam da olacaktı. Lif, koca sırtını gerip doğrularak harçla sıvıdığı kubbeyi ters çevirdi ve onu dev dalgaların köpüklerine doğru itti. Ne yazık ki kubbe ıslak kumlara gömüldükçe gömülüyor, deniztarağı ya da kum piresi gibi çukurlar açıyordu. Dalgalar içine doldu, Lif suyu boşalttı ama kubbe az sonra yine sularla doldu. Sonunda yeşil sırtlı bir dalga, beyaz kollarıyla onu yakalayıp çevirdi ve fırlattığı gibi tuğlalara ayırdı. Tuğlalar kayıp duran ıslak kumların içine gömüldü. Boğazına kadar ıslanmış olan Lif öylece dikilip gözlerine dolan tuzlu suyu sildi. Denizin batı yönünde dalga sırtlarından ve yağmur bulutlarından başka bir şey yoktu. Ama onlar oralarda bir yerdeydi. Biliyordu, insanın on katı büyüklüğünde dev otların, deniz rüzgârının yaladığı altın sarısı vahşi tarlaların, beyaz kasabaların, de-

nizin yukarılarındaki beyaz başlıklı tepelerin ve o tepelerde bağırان çobanların orada olduğunu biliyordu.

Budalalığını her yönüyle düşünüp tartan Lif, "ben bir yapı ustasıyım, yüzdürme ustası değil," dedi. Sonra azimle sudan çıkıp tepe tarafındaki patikaya doğru ilerledi ve yağmurdan ıslanan sokaklardan geçip bir araba dolusu tuğla daha getirdi.

Bir hafta sonra, o aptalca yüzdürme rüyasından kurtulan Lif, Dericiler Sokağı'nın artık iyice terk edildiğini fark etti. Tabakhaneler pislik içindeydi ve kimsecikler yoktu. Esnaf dükkânları yan yana sıralanmış ve kocaman açılmış ağızlar gibi duruyordu; üst katlarındaki yatak odalarının perdeleri kapalıydı. Dar yolun sonunda yaşlı bir ayakkabı tamircisi, küçük bir yığın haline getirdiğı hiç giyilmemiş ayakkabıları yakıyordu; leş gibi bir koku sarmıştı etrafı. Adamın yanında, eyerli bir eşek bekliyor, iğrenç duman yüzünden kulaklarını oynatıp duruyordu.

Lif yoluna devam etti ve arabasını tuğlayla doldurdu. Ama bu kez el arabasıyla yokuştan aşağı, arabanın öne çekişiyile mücadele etmek için sırtını dikleştirmiş bir halde ve kumsala inen rüzgârlı yolda dengesini kaybetmemek için omuzlarını bütün kuvvetiyle bir sağa bir sola sallayıp inerken, kasabadan birkaç kişi onu takip etmeye başladı. Sonra da onlara Arzuhalciler Sokağı'ndan iki üç kişi, pazar yerinin oradaki sokaklardan sekiz on kişi daha katıldı. Deniz, çıplak ve siyah ayaklarına fışır fışır sürtünürken ve teri yüzünde soğuyan Lif yerinden doğrulurken, arabanın kumlar üzerinde bıraktığı tek teker izi boyunca uzun bir kalabalık oluşmuştu. Öfkeliiler'e özgü uyuşuk bir hava vardı çoğunda. Lif onlara hiç aldırmadı ama Dokumacılar Sokağı'ndaki dulun korku dolu bir yüzle kayalıkların üzerinden onu izlediğinin farkındaydı.

Sular göğsüne gelene kadar el arabasını denize sürdü ve arabayı çevirip tuğlaları döktü; sonra koca bir dalgayla koşarak geri döndü; suyun dövdüğü arabanın içi köpüklerle dolmuştu.

Öfkeliiler'den bazıları kumsala indi. Arzuhalciler Sokağı'ndan gelen uzun boylu bir adam Lif'in yanında dikilip sırtarak, "Onları neden kayalıklardan aşağı yuvarlamıyorsun?" dedi.

"O zaman kuma düşerlerdi," dedi Lif.

"Sense onlar boğulsun istiyorsun, öyle mi? İyi o zaman, devam et. Bazılarımız senin burada bir şey inşa ettiğini falan sandık da! Neyse, hadi bakalım, tuğlalarını ıslak ve serin tut."

Sırıtan Arzuhalci uzaklaştı. Lif ise tuğla yüklemek için tepeyi yeniden tırmanmaya başladı.

Tepenin başında, "Yemeğe gel Lif," dedi dul. Sesi endişeliydi, rüzgârdan korumak istediği bebeğine sıkı sıkı sarılmıştı.

"Gelirim," dedi Lif. "Bir somun da ekmek getiririm, fırıncı kapatmadan önce birkaç tane alıp saklamıştım." Lif gülümsedi, kadın ise gülümsemedi. Sokaklardan yukarı beraber yürürken kadın sordu: "Tuğlalarını denize mi döküyorsun Lif?"

İçten bir kahkaha atan Lif, "Evet," diye cevap verdi.

Kadın bir yandan içinin ferahladığını bir yandan da üzüldüğünü de gösteren bir ifadeyle baktı ona, fakat kandille aydınlanan evine gidip yemeğe oturduklarında her zamanki gibi sessiz ve rahattı. Peynirleriyle bayat ekmeklerini neşeyle yediler.

Lif, ertesi gün arka arkaya tuğlaları yükleyip denize getirmeye devam etti. Öfkeli onları izlerken, Lif'in de kendi bildiği şekilde, onların yaptıklarının aynısını yaptığını düşündüler. Kumsalın, denizin içinde yavaş yavaş derinleşen bir eğimi vardı, böylece Lif suyun üzerine çıkmadan çalışmaya devam edebildi. Yaptığı iş ortaya çıkmasını diye, çalışmalarına deniz alçaldığında başlamıştı. Deniz yükseldiğinde ise işi zorlaşıyor, dalgalar yüzüne köpürüp, başının üzerinden aşırıp giderken tuğlaları döküp kabaca bir yol oluşturacak şekilde dizmek güç oluyordu ama o devam etti. Akşama doğru uzun demir çubuklar getirdi ve yapısını destekledi; çünkü karşı akıntı, geçidin başlangıç noktasından iki buçuk metreye kadarki bölümünü yıkılmaya zorluyordu. Lif demir çubukların uçlarının bile sular alçaldığında deniz yüzeyinin altında kalmasına özen gösteriyordu yoksa Öfkeli onun "yapıcı" bir işe giriştiğinden kuşkulabilirlerdi. Yayla Evi'ndeki Ağlayanlar'ın yanından gelen birkaç ihtiyar, Lif'in boş el arabası akşam karanlığında taş sokaklara çarpa çarpa geçerken, ona bakıp hüznle gülümsediler. "Eşyalardan kurtulmak iyi geliyor," dedi biri yavaşça, öteki ise kafasını sallayarak ona katıldığını gösterdi.

Ertesi gün (rüyasında o Adalar'ı tekrar görmüş değildi) geçidini

inşa etmeye devam etti. Suda ilerledikçe kumlar daha da dik bir eğim oluşturunuyordu. Yeni yöntemi şuydu: Son yaptığı tuğla bölümünün üzerine çıkıyor ve özenle istiflediği el arabasını oradan aşağı boşaltıyor, sonra kendi de eğiliyor ve işini yapıyordu. Tuğlaları düzleştirip, önceden koyduğu demir çubukların arasına yerleştireceğim diye kimi zaman batıyor, kimi zaman çıkıyor, nefesi tükeniyor, tekrar su yüzüne çıkıyor, ardından yine eğilip tuğlaları aşağı doğru bastırıyordu. Sonrasında tekrar denizden çıkıyor, gri kumları geçiyor, kayalığı aşır, arabasını sessiz sokaklardan çangırdata çangırdata geçirip evinin orada yeniden yüklüyordu.

O hafta tuğla deposunun oraya gelen dul, bir ara ona, "İstersen bu kez ben atayım onları kayalardan aşağı, işini biraz hafifletmiş olurum," dedi.

"El arabasının yükü çok ağır," dedi Lif.

"Olsun," dedi dul.

"Peki, o zaman, madem istiyorsun. Ama bu tuğla dediğin, feci ağır bir yüküdür. Fazla doldurma arabayı. Sana küçük el arabasını vereyim. Küçük tavşan da yükün üstüne oturur, gezmiş olur."

Böylece, dul da vakit buldukça ona yardım etti. Kurşuni göğün altında, sabah sislerinde, öğleden sonra pürüzsüzleşen deniz ve gök arasında ve başka çiçeklenecek bir şey bırakmadıkları için yarıklardan çıkan otların çiçeklendiği yerlerden geçerek çalışmaya devam ettiler. Geçit, kıyıdan metrelerce öteye uzanıyordu artık. Lif de bu arada tanıdığı hiç kimsenin bilmediği bir beceri geliştirmişti. Balıklar dışında kimsenin yapamadığı bir şeydi bu. Suyun üzerinde kalabiliyor, hatta denizin içinde yüzebiliyordu. Hem de el ya da ayakları katı toprağa basmadan.

Bir insanın bunu yapabildiğini hiç duymamıştı ama gün boyu kâh nefes nefese kâh denizin içinde ve dışında, suyla çevrelenmiş hava kabarcıkları ya da havayla çevrelenmiş su kabarcıklarından oluşan köpükler arasında, bir yandan sis, bir yandan Nisan yağmurları altında, tüm elementlerin birbirine karıştığı bir ortamda tuğla işleriyle o kadar meşguldü ki bunun da üzerinde fazla durmadı. Bazen o bulanık ve nefes alınamaz dünyanın içinde balık sürülerinin bakışları altında tuhaf bir inatla davranan ağırlıksız tuğlalarla uğraşırken mutlu bile

hissediyordu; sadece nefesi tükendiğinde, rüzgârın suları püskürttüğü yüzeye çıkıyordu.

Kumlara bata çıka, sadık yardımcısının onun için kayalıklardan aşağı boşalttığı tuğlaları topluyor; arabasına doldurup doğruca, deniz alçakken yarım ya da bir metre, yüksekken ise bir-bir buçuk metre derindeki geçide taşıyor; uca gelince tuğlaları boşaltıp suya dalıyor, sonra tekrar sahile gelip yeniden yük alıyor ve böylece gün boyunca inşaata devam ediyordu. Kasabaya ancak akşam çıkıyordu. Yorgunluktan bitap, tuzlu su yüzünden gözleri kıpkırmızı, vücudu kaşıntılı, kurt gibi aç bir halde dulla bebeğinin yanına geliyor, onların paylaştığı yiyeceklerle karnını doyuruyordu. Son günlerde bahar akşamları yumuşak, uzun ve ılık geçiyorsa da kasaba karanlık ve sessizdi.

Kasabanın bu halini görecektense kadar yorgun olmadığı bir gece dulla kasabalıları konuştu. Dul ona, "E tabii, hepsi çekti gitti bildiğim kadarıyla," dedi.

"Hepsi mi?" Lif bir an durdu: "Nereye gittiler?"

Kadın omuzlarını silkti. Kara gözlerini masanın karşısındaki Lif'e dikti ve bir süre kandil aydınlığındaki sessizlik içinde ona baktı durdu. "Nereye?" diye sordu, "denize kurduğun yol nereye gidiyor, Lif?"

Lif bir süre hiçbir şey söylemedi. Sonunda, "Adalar'a," dedi, sonra da bir kahkaha atıp dulun gözlerine baktı.

Kadın gülmüyordu. Sadece, "Gerçekten var mı onlar? Orada Adalar'ın olduğu doğru mu?" dedi. Sonra uyuyan bebeğine çevirdi gözlerini. Ardından baharın son günlerinin ılık karanlığına açılan kapı boşluğuna ve kimsenin yürümediği sokaklara, kimsenin yaşamadığı odalara baktı. Sonunda tekrar Lif'e döndü ve ona dedi ki: "Lif, geriye çok fazla tuğla kalmadı biliyorsun. Olsa olsa birkaç yüz tane. Biraz daha yapmak zorunda kalacaksın." Sonra sessizce ağlamaya başladı.

35 metre öteye uzanan su altı yolunu ve onun ucundan 10 bin mil öteye devam eden denizi düşünen Lif, "Tabii ya!" dedi. "Ben de oraya kadar yüzerim! Hadi, tatlım, ağlama öyle. Seni ve bu küçük tavşanı burada bir başınıza bırakıp da gider miyim sandın? Hem de neredeyse kafama attığın o tuğlalardan, yemek yiyebilelim diye bugünlerde bulduğun onca acayip ot ve midyeden, hazırladığın sofraya, ateşe, yatağa

ve kahkahalarından sonra seni ağlarken bırakıp gidebilir miyim hiç? Şimdi sakın ol, ağlama sakın. Hepimizi birden Adalar'a götürececek bir yol buluruz."

Ama Lif bunun bir yolu olmadığını biliyordu. Bir tuğlacının harcı değildi bu kadarı. O elinden geleni yapmıştı. Bütün yapabildiği de kıyidan ancak 35 metre öteye uzanabilmişti.

Kadın sofrayı kaldırıp, Öfeliler gideli epey olduğu için yeniden temizlenen kuyudan çektiği suyla bulaşıkları yıkarken düşünen Lif sonunda, "Sence," dedi, "sence acaba... bu..." Bir türlü söyleyemiyordu. Ama kadın hiç ses çıkarmadan bekliyordu ve sonunda Lif devam edebildi: "Sence bu gerçekten her şeyin sonu mu?"

Sessizlik. Kandil ışığıyla aydınlanan odada ve dışarıdaki tüm o karanlık odalarda ve yanan tarlalarda ve murdar edilmiş topraklarda sessizlik hâkimdi. Tepenin yukarısındaki Kara Ev'de de sessizlik hâkimdi. Sessiz bir hava, sessiz bir gök. Hiçbir yerde bozulmayan ve karşılık vermeyen bir sessizlik. Denizin uzaklardan gelen sesinden ve hemen yanı başlarındaki uyuyan çocuğun nefeslerinden gayri her yer sessizdi.

"Hayır," dedi kadın. Lif'in karşısına oturup ellerini masaya koydu. Elleri, toprak gibi güzel bir esmer tondaydı. Avuç içleri fildişi rengindeydi. "Hayır," dedi, "son, son geldiğinde olacak. Bu sadece onu bekleyiş."

"O halde biz neden buradayız, neden sadece biz buradayız?"

"Pekâlâ," dedi kadın, "sen kendi eşyalarını, yani tuğlaları alıyorsun, ben de bebeği..."

"Yarın gitmeliyiz," dedi Lif bir an sonra. Kadın başını sallayarak ona katıldı.

Ertesi gün güneş doğmadan kalktılar. Yiyecek bir şey kalmamıştı, bu yüzden kadın hemen bir çantaya bebek için birkaç giysi koydu, yanına sıcak tutacak bir deri manto aldı, Lif ise bıçağını ve malasını kemerine yerleştirdi, eskiden kadının kocasının olan kalın pelerini yükledi, küçük evden ayrıлып ıssız sokakların solgun ve soğuk ışığına na çıktılar.

Tepeden aşağı yürürken Lif önden gidiyor, uyuyan bebeğini pelerininin içinde tutan kadın da onu izliyordu. Lif ne kuzeydeki sahile

çıkan yola ne de güneydeki yola saptı; Pazar yerinden geçip kayalıkların oraya vardı ve patikayı takip edip dosdoğru kumsala indi. Yol boyunca onu izleyen kadınla hiç konuşmadı. Suyun kenarına gelince ona döndü:

"Sizi olabildiğince suyun üzerinde tutacağım ve gidebileceğim kadar gideceğiz."

Tamam anlamında başını sallayan kadın yumuşak bir sesle, "Gittiği yere kadar senin yolunun üzerinden gideriz," dedi.

Kadının boştaki elini alan Lif onu denize götürdü. Soğuktu. Buz gibiydi. Arkalarında kalan doğu yönündeki soğuk ışık, kumların üzerinde tıslayan köpüklerin sınır çizgilerini parlatıyordu. Geçidin başladığı yere geldiklerinde ayaklarının altında sağlam tuğlaları hissettiler ve çocuk, annesinin katlayıp omzuna aldığı pelerinin içinde yeniden uykuya daldı.

Onlar ilerledikçe dalgalar daha çok sarsmaya başlamıştı. Deniz yükseliyordu. Yüzeydeki dalgalar elbiselerini ıslatıyor, tenleri buz kesiyor, saçları ve yüzleri ıslanıyordu. Arkalarındaki kumsal ve kumların ardından soluk göğe yükselen kayalar sessizdi. Önlerinde ise hırçın deniz ve o büyük uçurum, o boşluk vardı.

Sahile doğru seyreden büyük bir dalga vurunca sendelediler, denizin sert şamarıyla uyanan bebekten bir ağlama sesi geldi; hep aynı şeyi söyleyen denizin o uzun, soğuk, tıslayan mırıltıları içinde küçücük bir çılgıktı onunki.

"Ah, ben yapamayacağımı!" diye bağırdı anne. Ama bir yandan da adamın elini daha sıkı tutarak onunla yan yana geldi.

Kendi yaptığı ve hiçbir kıyıya ulaşmayan şeyin üzerinde son adımı atmak için başını iyice kaldıran Lif, batı sularında parlayan bir şekil, kıpırdaşan bir pırıltı, gündeğumunu yakalayan bir kırlangıç kuyruğuna benzer, beyaz titrek bir ışık gördü. Sanki denizin sesinin üzerinde başka sesler çınılıyordu. "Nedir bu?" dedi Lif ama bu arada mütemadiyen uğuldayan denize meydan okumaya çalışan minik çılgınlıkları susturmak için kadının bebeğine doğru eğilmişti. Ses çıkarmadan durup baktı. Bir yelkenin beyazlığıydı gördüğü. Dalgaların üzerinde dans eden bir ışıktı, dans ede dans ede onlara doğru ve arkalarında ondan da büyük olan ışığa doğru gelen bir ışıktı.

"Durun!" Boz dalgalarda seyreden ve köpüklerin üzerinde dans eden şekilden bir bağırma sesi geldi: "Durun!" Sesler tatlı tatlı çınılıyordu ve yelkenli tüm beyazlığıyla yanı başlarında yükselirken Lif birtakım yüzler ve ona uzanan eller görüyor, "Gelin, gemiye çıkın, sizi Adalar'a götürelim," diyen sesleri duyuyordu.

"Dayan," dedi yumuşak bir sesle kadına ve son adımlarını da attılar.

Zihne Bir Seyahat

İnsanların çoğu "sessiz bir ümitsizlik içinde geçen hayatlar" yaşar ve işte bazı öyküler de buradan başlar. İngiltere'deydik. Aylardan Kasım. Öğleden sonra saat iki ve yağmur yağıyor ve tüm yazı taslaklarımın bulunduğu valizim Southampton Rıhtımı'nda çalınmış. Ben aylardır hiçbir şey yazmamışım ve manavın ne dediğini anlamıyorum. O da beni anlamıyor ve işte bu ümitsizlik, sessizce kasılmış üst dudak, bildiğiniz şeyler yani. Neden sonra, oturup bir iki sözcük karaladım, kusursuz ve umutsuz sözcükler. Sözcükler, sözcükler, sözcükler. Yazdığım şey şu noktaya dek gidebildi: "Amanda olmayı den'e dedi öteki, kuru bir sesle" ve yazı orada kesildi. Bir yıl kadar sonra (Britanya Demiryolları, çalınan valizimi bulduğunu gururla bildiriyordu, Oregon'a döndük, yağmur yağıyordu) taslaklarımı buldum, kalamaya devam ettim ve sonunu getirdim. Başlığı bulamamıştım bir türlü ama

yayın temsilcisi Virginia Kidd, zevkle kabul edeceğim bir öneride bulundu.

Herhalde bu öyküyü tarif etmem gerekse "tıpa çeker" olarak tarif ederdim. Yazarı, şu ya da bu nedenle kitlenmiş, çalışamaz baldeydi. Ama ansızın, bir "poş" sesiyle çalışmaya başladı; bira fıçısından fışkırmaya başladı ve yerler köpüklerle kaplandı. Bu öykü kesinlikle bir "tıpa çeker".

"Burası Dünya mı?" diye haykırdı; her şey o denli çabuk değişmişti ki.

"Evet, burası Dünya," dedi yanındaki. "Sen de dışında değilsin. Zambiya'da insanlar uzayda uçuş eğitimi için fıçıya girip tepeden aşağı yuvarlanıyorlar. İsrail ve Mısır birbirlerinin çöllerindeki bitkileri kurutup yok ettiler. *The Reader's Digest*, Amerika Birleşik Devletleri – General Mills konsorsiyumunun hisselerini satın alarak en büyük pay sahibi oldu. Dünya nüfusu her perşembe otuz milyar artıyor. Emniyet arayışı içindeki Bayan Jacqueline Kennedy Onassis Cumartesi günü Mao Tse-Tung'la evlenecek ve Rusya ekmek küfüyle Mars'ı kirletti.

"Demek ki," dedi adam, "değişen bir şey olmamış."

"Pek değişmedi," dedi yanındaki. "Jean Paul Sartre'ın zarif tarzıyla söylediği gibi. 'Cehennem öteki insanlardır.'"

"Jean-Paul Sartre'ın cehenneme kadar yolu var. Ben nerede olduğumu bilmek istiyorum."

"O halde," dedi öteki, "bana kim olduğunu söyle."

"Ben."

"Evet?"

"Adım."

"Nedir?"

Gözleri yaşlarla doldu; dizlerinin bağı çözöldü çözülecek bir halde, öylece dikildi. Adını bilmediğini fark etti. Boş. Bir hiç, bir x. Bir bedenden başka hiçbir şeyi, bir kimliği bile yoktu.

O ve öteki, bir ormanın kıyısında duruyorlardı. Ağaçların yapıları biraz solgun, zararlı otları yok eden ilaçlar yüzünden sınır bölgeleri biraz hasarlı ise de, bayağı dikkati çeken bir ormandı. Az ötelerinde dolaşan bir geyik yavrusu ormana doğru ilerledi ama giderken ismi üzerinden düştü. Gözden kaybolmadan önce, ağaçların karanlığının içinden bir şey başını çevirip yumuşacık gözleriyle on-

lara baktı. "Burası İngiltere!" diye bağırdı adam, uçuşan bir samanı yakalayarak. Ama öteki, "İngiltere yıllar önce gömüldü gitti," dedi.

"Gömüldü mü?"

"Evet. Battı. Geriye sadece Yeni Gal Resifleri dedikleri, Snowdon Dağı'nın en ucundaki dört buçuk metrelik bölüm kaldı."

Bunun üzerine boş da battı. Yıkılmıştı. "Ya!" diye feryat etti dizlerinin üzerine çökerek. Birinin imdadına koşmasını istemeye niyetlendi ama kimden yardım alması gerektiğini hatırlamıyordu. Kesin T harfiyle başlıyordu ama bilemiyordu. Ağlamaya başladı.

Öteki, onun yanına, çimlerin üzerine oturdu. Elini onun omzuna koymuş, "Hadi ama bu kadar üzülme," diyordu.

Bu nazik ses boş'a biraz cesaret verdi. Kendini topladı, koluyla yüzünü sildi ve ötekine baktı. O da aşağı yukarı ona benziyordu. O bir başkasıydı. Ne var ki, onun da adı yoktu. Ne gereği vardı ki?

Dünyanın kendi ekseni etrafında dönmesiyle, gözlerine bir gölge indi. Gölge doğu yönüne kayarak ötekinin gözlerine tırmandı.

"Galiba," dedi boş, dikkatle konuşuyordu, "gölgesinden çekilmeliyiz bunun, bu şeyin, buranın." Eliyle yakınlarındaki nesneleri gösteriyordu: Kocaman şeyleri, aşağısı kapkaranlık, yukarısı yemyeşil olan, isimlerini hatırlayamadığı şeyleri. Acaba gerçekten hepsinin tek tek isimleri var mıydı diye düşündü. Yoksa hepsinin tek bir ismi mi vardı? Peki ya kendisi ve öteki? Acaba onlara da ortak bir isim mi verilmişti yoksa her birinin kendi ismi mi vardı? "Ondan, onlardan daha uzakta olursam daha iyi hatırlayacağım gibi bir his var içimde," dedi.

"Elbette" dedi öteki. "Ama bir şey fark etmez; eskiden olduğu gibi olacak sanma."

Uzaklaşıp güneş ışığına çıkınca, bir anda onun isminin orman, diğerlerininkininse ağaç olduğunu hatırladı. Gelgelelim, ağaçların her birinin kendine ait bir ismi var mıydı, onu hatırlayamıyordu. Varsa da aklına bir tanesi bile gelmiyordu. Belki de buradaki ağaçları şahsen tanımadığıındandı.

"Ne yapacağım?" dedi, "Ben ne yapacağım?"

"Bak ne diyeceğim sana: Kendine istediğin ismi koyabilirsin artık. Neden olmasın, değil mi?"

"Ama ben *gerçek* ismimi istiyorum."

"Bu o kadar kolay olmuyor. Ama bu zaman zarfında kendine bir etiket bulabilirsin; hani, gönderme yapmak kolay olsun, karşılıklı görüşmelerde gerekebilir diye falan. Bir isim seç, ne olursa olsun!" dedi öteki ve ismi: KULLAN-AT olan mavi bir kutu uzattı.

"Hayır," dedi boş, gururla. "Ben kendi ismimi seçeceğim."

"Tamam. Ama mendil istemez miydin?"

Boş, bir mendil aldı, burnunu sildi ve konuşmaya devam etti. "Kendime şu ismi koyacağım..." Dehşet içinde kalakaldı.

Öteki, gözlerinde anlayış, onu izliyordu.

"Ne olduğumu bile söyleyemezken kim olduğumu nasıl söyleyeceğim?"

"Ne olduğunu bulmanın bir yolu var mı?"

"Bana ait bir şey varsa... bir şey yapmışsam..."

"Bu mu seni var ederdi?"

"Elbette."

"Hiç böyle düşünmemiştim. O halde, hangi isimle çağrıldığının bir önemi yok; hepsi olur; önemli olan ne yaptığın demek ki."

Boş, ayağa kalktı. "Var olacağım," dedi kararlı bir sesle. "Kendime Ralph ismini koyuyorum."

Fitilli kadife külot pantolon güçlü uyluklarını sıkı sıkı sarıyordu; atkısı ensesinde dik duracak şekilde boynuna sarılmış, gür kıvrırcık saçlarına ter damlaları asılmıştı. Atını sürerken kullandığı kamçısıyla çizmelerine vurdu. Sırtı Amanda'ya dönüktü. Kadın, üzerinde eski gri elbisesiyle, peka ağacının gölgesinde oturuyordu. O ise aydınlık güneş ışığının tam ortasında duruyor ve öfkeden burnundan soluyordu. "Sen budalanın tekisin," dedi kadına.

"Neden öyle diyorsun Bay Ralph," dedi karşısındaki, yumuşak, cilveli bir Güneyli aksanıyla. "Ben sadece azıcık inatçıyım."

"Farkındasın değil mi, bu karşındaki Yanki, ta buradan Weelville'e kadar bütün topraklara sahip olan adamdır! Bu araziler benim! Senin çiftliğin benim zencilerimin mutfak bahçelerinin yanında bile solda sıfır kalır!"

"Tabii ki öyle kalır. Yanıma gel de, gölgede oturalım olmaz mı Bay Ralph? Orada bayağı terledin de."

"Seni kibirli cadaloz," diye mırıldandı ona dönerek. Kadın, yaşlı koca ağacın gölgesinde, yıpranmış eski elbisesi içinde beyaz bir zambak gibiydi; bahçenin beyaz zambağı. Adam ansızın kendini kadının ayaklarının dibine atıp ellerine yapıştı. Bu kadar güçlü bir şekilde kavranan kadın sersemledi. "Ah, Bay Ralph," diye mızıldandı hafifçe, "ne demek bu şimdi?"

"Ben bir erkeğim Amanda ve sen bir kadınsın. Senin toprağını asla istemedim. Senden başka hiçbir şey istediğim yok, sen benim beyaz zambağım, küçük isyankârımsın! Seni istiyorum, seni istiyorum! Amanda! Benim karım olacağını söyle!"

"Olurum," diye inledi kadın hafifçe, beyaz bir çiçeğin yavaşça bel vermesi gibi ona doğru eğildi ve dudakları, uzun, upuzun bir öpücükle birleşti. Ama bunun da bir faydası olmadı.

Belki de bunun yirmi ya da otuz yıl daha öteye sürüklenmesi gerekiyordu.

"Seni hasta cadı," dedi adam ona dönerek. Kadın, gölgelikte çırılçıplaktı; sırtını peka ağacına yaslamış, dizlerini kaldırmış bekliyordu. Adam fermuarını açarak kadına doğru ilerledi. Kırkayak kaynayan yabani otların üzerinde birlikte oldular. Adam vahşi bir At gibi sıçrayıp dururken, kadın feryat figandı. *Ahhhh! Ohhh!* Geliyorum geliyorum geliyorum gel aah aah aah DORUK!

Ee ne oldu yani?

Boş, ormanın az ötesinde duruyordu; acınası gözlerle ötekine baktı.

"Ben bir erkek miyim?" diye sordu. "Sen bir kadın mısın?"

"Bana sorma," dedi öteki, suratını asıp.

"Ben bunun belirlenmesi gereken en önemli şey olduğunu düşünüyordum."

"O kadar da önemli değil."

"Kadın ya da erkek olmamın bir önemi yok mu yani?"

"Elbette var. Benim için de var. Duruma göre hangi kadın ve hangi erkek olup olmadığımızın da bir önemi var. Örneğin, ya Amanda siyah olsaydı?"

"Ama seks var."

"Aman, boş versene," dedi öteki, birden alevlenerek. "Tüplü kurtlar da seks yapıyor, tembel hayvan dedikleri hayvanlar da seks yapıyor, Jean-Paul Sartre da seks yapıyor... bu neyi kanıtlar?"

"Ama seks gerçek, yani gerçekten gerçek. En yoğun haliyle sahip olunan ve yapılan bir şey. Bir erkek bir kadını elde ettiğinde varlığını kanıtlar!"

"Anlıyorum. Peki ya o bir kadınsa?"

"Ben Ralph'tim."

"Amanda olmayı dene," dedi öteki kuru bir sesle.

Bir süre konuşmadılar. Gölgele, doğudan ve ormandan yukarıya, çayirlara doğru geliyordu. Küçük kuşlar *cık cık, tütü* diye ötüyordu. Boş, yere oturup dizlerine sarıldı. Öteki ise yere uzanmış, düşen çam iğneleriyle şekiller çiziyordu; gölgeli, hüzünlüydü.

"Özür dilerim," dedi boş.

"Zıyanı yok," dedi öteki. "Ne de olsa gerçek değildi."

"Bak," dedi boş yerinden sıçrayarak. "Burada ne olduğunu anladım! Bir tür uçuştayım. Hap map, bir şey aldım ve uçuyorum, olan biten bundan ibaret!"

Öyleydi. Gerçekten de bir yolculuğa çıkmıştı. Kanoyla hem de. Uzun, dar, karanlık ve parıldayan bir ırmağın üzerinde küçük bir kano kürek çekiyordu. Çatı ve duvarlar betondandı. Bayağı karanlıktı. Uzun göl ya da ırmak ya da kanalizasyon gözle görülür biçimde yukarı doğru kıvrılıyordu. Akıntıya karşı, yokuş yukarı kürek çekiyordu. Zor bir işti ama kano, parlak siyah ırmağın yukarı akışındaki gibi, sessizce yukarı doğru kayıp gidiyordu. Kürekleri sakın çekiyordu, küreğin suya giren ucu tereyağına batan bir bıçak gibi sessizdi. Ön koltukta büyük, siyah sedefli elektrogitarı duruyordu. Arkasında birisi vardı ama bir şey söylemiyordu. Konuşmasına, hatta etrafa bakınmasına bile izin yoktu, yani birbirlerine ayak uyduramazlarsa, ki öyle görünüyordu, kimse onu sorumlu tutamazdı. Yavaşlamaması gerektiği kesindi; kano akıntıya kapılır, onu da alaşağı ederse, nerele giderdi sonra? Arkadan hiç ses gelmiyordu. Suda çıt çıkmıyordu. Çimento da ses çıkarmıyordu. Aslında hiç ilerlemiyor, hep aynı yerde mi duruyordu, sadece bu kara ırmak altından yel yepelek yelken kürek kayıp gidiyor muydu yoksa? Asla buradan çıkıp gün ışığına

kavuşamayacaktı. Dışarı, dışarısı...dışarıda. Öteki, boş'un böyle bir yolculuğa çıktığının farkında bile değil gibi, yattığı yerde çam iğneleriyle şekiller yapmaya devam ediyordu. Şimdi bir de soruyordu: "Hafızan ne durumda?"

Boş, uzaklaşmasının ardından hafızasının düzeliş düzelmediğini görmek için zihnini yokladı. Şu anda öncekinden de az şey vardı. Dolap boşalmıştı. Kilerde ve tavan arasında eski oyuncaklar, ninniler, mitler, kocakarı hikâyeleri gibi bir sürü ıvır zıvır vardı ama bir nebze mülkiyet, bir gıdım başarı yoktu. Açlıktan ölmek üzere olan ve metodik hareket eden bir fare gibi araştırıyor da araştırıyordu. Sonunda tereddütlü bir sesle, "İngiltere'yi hatırlıyorum," dedi.

"Eh tabii. Omaha'yı bile hatırlayabilirsin bence."

"Ama demek istediğim şu: İngiltere'de olduğumu hatırlıyorum."

"Gerçekten mi? Öteki yerinden doğrulup çam iğnesini fırlattı. "Yani var olduğunu hatırlıyorsun o halde! İngiltere'nin batması çok yazık oldu."

Yine sessizliğe gömüldüler.

"Her şeyi kaybettim."

Ötekinin gözlerini bir karaltı geçti; dünyanın doğu tarafında gecenin dik yokuşları aşağı doğru dalmaya başlamıştı.

"Ben kimse değilim."

"En azından," dedi öteki, "insan olduğunu biliyorsun."

"Aman, bunun ne faydası var sanki? İsimsiz, cinsiyetsiz, hiçbir şeysiz! Tüplü kurt ya da tembel hayvan olsam da aynı şey!"

"Ya da," diye ona katıldı öteki, "Jean-Paul Satre olsun da."

"Ben mi?" dedi boş, alınmıştı buna. Bu denli tiksindirici bir düşüncüyü inkâr etmeye kitlenmiş bir halde kalktı ve "Ben elbette Jean-Paul Satre değilim. Ben kendimim," dedi. Ve bunu der demez gerçekten kendisi oldu; adı Lewis D. Charles'tı. Kendisinin kendisi olduğunu, adını bildiği kadar iyi biliyordu. İşte var olmuştu.

Orman da oradaydı; kökler de, dallar da.

Ne var ki, öteki gitmişti.

Lewis D. Charles batının kızıl gözüne ve doğunun karanlık gözüne baktı. Ve bağırdı: "Geri dön! Lütfen geri dön!"

Kilitlendiği hedef tamamen hatalıydı, daha da geriye gitmişti.

Yanlış isimdi bulduğu. Döndü ve en ufak bir kendini koruma dürtüsü hissetmeksizin, içinden patika geçmeyen ormanın derinliklerine daldı çünkü kendisini dışlamalıydı, ta ki dışladığı şeyi bulana kadar.

Ağaçların altında bir anda ismini unuttu yeniden. Ne aradığını da unuttu. Neydi o kaybettiğı şey? Gölgelelerin içine, yaprakların altına, doğru yönüne, isimsiz kaplanların yandığı ormanın derinliklerine, derinliklerin daha da içlerine daldı.

İmparatorluklardan Daha Uçsuz Bucaksız Ama Daha Yavaş

Yine ağaçlar.

Aklımda kaldığı kadarıyla New Dimension'sta bu öyküyü ilk yayımlayan Robert Silverberg son derece kibar bir dille bu başlığı değiştirmek isteyip istemeyeceğimi sormuştu. Öyküye başlayan okurun tam nereye gelince bu başlığı fazlasıyla betimleyici bulabileceği gözümün önüne gelmiyor değil ama o kadar güzeldi ve o kadar güzel bir şekilde uyuyordu ki ondan kopamazdım ve Bay Silverberg başlığı aynen korumama izin verdi. Marvell'in "To his Coy Mistress" [Utangaç Sevgiliye] şiirinden bir alıntı. . . Benim otsu tutkum git gide büyümeli

İmparatorluklardan daha uçsuz bucaksız ama daha yavaş

"Dokuz Can"da olduğu gibi bu da aksiyon-macera üzerine kurulan bir psikomit değil, psikoloji üzerinden gelişen normal bir bilimkurgu öyküsü. Fiziksel bir eylem psikolojik bir eylemi yansıtmadığı, edimler kişiyi ifade etmediği sürece macera

öykülerinden çok sıkılıyorum; bana hareket ne kadar çoksa, olan biten o kadar azmış gibi geliyor. Belli ki benim ilgimi, asıl içerde olup bitenler çekiyor. Hepimizin zihinlerinde ormanlar var. Keşfedilmemiş, uçsuz bucaksız ormanlar. Her birimiz her gece bu ormanlarda kayboluyoruz, bir başımıza kalıyoruz.

Burada, yapraklar arasında gizlenmiş küçücük bir saygı duruşu da var. Roger Zelazny tarafından yazılan ve şimdiye dek gördüğüm en güzel bilimkurgu öykülerinden biri olan, "He Who Shapes"teki [Şekillendiren] kahramanın adı Charles Render. Bu sendroma onun adını verdim.

League daha ilk yıllarında Dünya gezegeni sınırlarının ardına, ta uzaklardaki yıldızlara ve daha da ötelere gemiler göndermeye başlamıştı. Hain'deki Kurucular tarafından ekilip sonradan içine yerleştirilmemiş, tamamen yabancı dünyalar arıyorlardı. Bilinen Dünyalar'ın tümü Hain Kökeni'ne dayanıyordu ama Hain kökenliler tarafından kurulmakla kalmayıp bir de onlar tarafından kurtarılan Terralılar buna içerliyorlardı. Aileden kopmak, yeni birilerini bulmak istiyorlardı. League'deki diğer pek çok dünya gibi, Hain kökenliler de insanı bezdirecek kadar anlayışlı bir ebeveyn misali, bu keşif gezilerini destekliyor, gemiler ve gönüllüler göndererek katkıda bulunuyorlardı.

Uç Araştırmalar'a katılan bu gönüllülerin hepsinin ortak bir özelliği vardı: Sağlıksız zihinler.

Zaten akliselime sahip kaç kişi ancak beş veya on yüzyıl sonra yerine ulaşabilecek bilgileri toplamak üzere yolculuğa çıkardı ki? Işık hızından hızlı anlık iletişim cihazlarında görülen kozmik kütle engellemelerini, yani *ansible*'li bertaraf etmenin yolu bulunamamıştı; bu nedenle, yalnızca 120 ışık yılını kapsayan bir menzilde bu kadar hızlı bir iletişim kurulabiliyordu. Kâşifler epey münzevi kalmak durumundaydı. Ve elbette, olur da dönebilirlerse, nasıl bir şeye ve neye geri dönecekleri hakkında da en ufak bir bilgileri yoktu. League dünyalarında otuz kırk yıllık bir zaman kaymasını tecrübe etmiş olan hiçbir normal insan, gidip dönmesi yüzyıllar sürecektir bir yolculuğa çıkmazdı. Bu Araştırmacılar bulundukları ortamdan kaçanlar, uyumsuzlardı. Kaçıktı hepsi.

Smeming Limanı'ndan feribota binen on tanesi, kendi uzay gemileri Gum'a götürüldükleri üç günlük yolculukta beceriksiz hamle-

lerle birbirlerini tanımaya çalışıyorlardı. *Gum*, Cet dilinde bir takma isimdi, Bebek ya da Gözde anlamına geliyordu. Ekipte iki Cetli, iki Hainli, bir Beldene ve beş Terralı vardı ve Cet yapımı gemi Dünya tarafından işletiliyordu. Her türün temsilcilerini barındıran yolcular birer birer bağlantı tüpüne sarılarak güverteye inerken, evreni dölemeye çalışan spermatozoaları andırıyorlardı. Feribot yola çıktı ve seyir subayı rotayı *Gum*'a ayarladı. Feribot Smeming Limanı'ndan birkaç yüz milyon mil uzakta, uzayın bir kenarında birkaç saat titreşti, sonra ansızın yok olurdu.

10 saat 29 dakika ya da 256 yıl sonra *Gum* yeniden normal uzayda belirdi; o sırada KG-E-96651 Yıldızı'nın civarlarında olması gerekiyordu. Karşılarında o altın iğne başına benzeyen yıldız durduğuna göre, doğru yerdeydi. Dört yüz milyon kilometrelik bu kürenin bir yerlerinde Cetli bir haritacının bulduğu yeşilimsi gezegen Dünya 4470 de yer alıyordu. Gemi şimdi bu gezegeni bulmak zorundaydı. Buranın dört yüz milyon kilometrelik bir samanlık gibi olduğu düşünülüğünde gezegeni bulmak söylendiği kadar kolay olmayacaktı. Üstelik *Gum*, gezegenlerle dolu bir uzayda ışık hızına yakın seyredermezdi, seyrederse hem kendisi, hem KG-E-96651 hem de Dünya 4470 hep birlikte patlar, havaya uçardı. Roket iticileri aracılığıyla saatte birkaç yüz bin mil hızla, sürünerek hareket etmek zorundaydı. Matematikçi-Seyir Subayı Asnanifoil gezegenin nerede olabileceğini gayet iyi biliyordu ve on E-günü içinde ulaşabileceklerini tahmin ediyordu. Bu arada Araştırma ekibinin üyeleri de birbirlerini daha yakından tanımaya başlamışlardı.

"Adama tahammül edemiyorum," diyen Pozitif Bilimci (kimya, artı fizik, astronomi, jeoloji vb.) Porlock'un bıyıklarında minik tükürük damlaları belirdi: "Adam kaçık. Bu adamın nasıl olup da o aşamaları geçip Araştırma ekibine uygun bulunduğunu anlayamıyorum; eğer bu, Otorite tarafından planlanan ve bizim laboratuvar domuzları gibi kullanıldığımız bir uygunsuzluk deneyi değilse tabii."

Sosyal Bilimci (psikoloji, artı psikiyatri, antropoloji, ekoloji vb.) Mannon kibarca, "Biz genelde fareleri ve Hain'deki *gol* dediğimiz canlıları kullanırız," dedi. Mannon, Hain kökenlilerdendi. "Domuz kullanmayız. Zaten sizin de bildiğiniz gibi Bay Osden gerçekten de

ender bir vaka. Hatta Render Sendromu denen, iyileştirilemez gözüyle bakılan çocuk otizmi hastası olup da tedavi edilebilen ilk vaka. Terralı büyük analist Hammergeid bu vakadaki otistik koşulun nedeninin süpernormal bir empatik kapasite olduğunu buldu ve uygun bir tedavi yöntemi geliştirdi. Bay Osden bu tedaviyi gören ilk hastaydı, hatta on sekiz yaşına kadar da Dr. Hammergeid ile birlikte yaşadı. Tedavi yüzde yüz başarılı oldu."

"Başarılı mı?"

"Artık otistik değil."

"Evet değil, sadece tahammül edilmez biri!"

"Yani, işte sizin de gördüğünüz gibi," diyen Mannon'un yumuşak bakışları Porlock'un bıyıklarındaki tükürüklerin üzerindeydi, "örneğin, sizinle Bay Osden arasında olduğu gibi, iki yabancıнын birbiriyle tanıştığında verdikleri normal defansif-agresif tepkilerin pek farkına varılmaz. Alışkanlıklar, tavırlar, dikkat edilmeyen şeyler yanınızdan geçip gider, bunları görmezden gelmeyi öğrenmişsinizdir; hatta varlıklarını inkâr bile edebilirsiniz. Oysa Bay Osden, bir empat olarak, bunu hisseder. Hem kendi duygularını hem de sizinkileri hisseder ve hangisinin sizin, hangisinin kendi duyguları olduğunu ayırt etmekte zorlanır. Diyelim ki, onunla karşılaştığınız anda ona verdiğiniz duygusal tepkide herhangi bir yabancıya karşı gösterdiğiniz normal bir husumet ögesi var; buna bir de o anda, onun bakışlarından, giysilerinden ya da el sıkış tarzından ya da falan filandan hoşlanmayışınız da eklensin. O sizdeki bu hoşlanmama durumunu olduğu gibi hisseder. Otistik, defanstan vazgeçirildiği için, agresif-defansif bir mekanizmaya başvurur. Bu aslında, sizin hiç düşünmeden ona yansıttığınızı agresyona verdiği bir karşılıktır." Mannon uzun uzun anlatmaya devam etti.

"Yine de, bu ona böylesine çekilmez bir herif olma hakkını vermiyor," dedi Porlock.

"Bizi duymazlıktan gelemiyor mu?" diye sordu Biyolog Harfex. O da Hain kökenliydi.

"Bu işitmek gibi bir şey," dedi Asistan Pozitif Bilimci Olleroo. Bir yandan da eğilmiş, flüoresanlı oje ile ayak tırnaklarını boyamaktaydı. "Kulaklarınızda gözkapakları gibi kapaklar yok. Empatide de

kapatma düğmesi diye bir şey yok. İstese de istemese de hislerimizi duyuyor."

"Ne düşündüğümüzü de biliyor mu peki?" diye sordu Mühendis Eskwana ve dehşet içindeki gözlerini diğerlerinin üzerinde gezdirdi.

"Hayır," diye atıldı Porlock. "Empati telepati değildir! Hiç kimse telepati yapamaz."

"Yine de," dedi Mannon, minik gülümseyişiyle, "Hain'den ayrıl-madan kısa bir süre önce, yakın zamanlarda yeniden keşfedilen dün-yalardan birinden çok ilginç bir rapor geldiğini duydum. Rocannon isimli bir Hilfli, mutasyona uğramış insansı bir ırkta öğretilabilir te-lepatik tekniğin var olduğunu aktarıyordu: HILF Bülteni'nde sadece sinopsisini gördüm ama..." Ve sözlerine devam etti. Ama o anda di-ğerleri de konuşmaya başlamıştı. Artık hepsi Mannon konuşurken de konuşabileceklerini öğrenmişlerdi; Mannon buna aldırmaz etmiyor gibiydi, hatta anlatılanların çoğunu da takip edebiliyordu.

"O halde neden bizden nefret ediyor?" diye sordu Eskwana.

"Kimse senden nefret etmiyor, Ander tatlım," diyen Olleroo, flü-oresan pembe ojeyi Eskwana'nın sol başparmağının üzerinden geçi-riverdi. Mühendis kızardı ve hafifçe gülümsedi.

"Bizden nefret ediyor gibi davranıyor," dedi Koordinatör Haito. Saf Asya kökenli zarif görünümlü bir kadın olan Haito'nun genç bir kurbağayı andıran kısık, derin, yumuşak bir sesi vardı. "İyi de madem bizim husumetimizden rahatsız oluyor, o zaman neden sürekli saldırı ve hakaretle bunu daha da çoğaltıyor? Ben Dr. Hammergeld'in onu iyileştirdiğinden pek de emin değilim Mannon; otizm buna yeğdir..."

Sustu. Osden merkez kabine girmişti.

Derisi yüzülmüş gibiydi: Normalden beyaz ve ince teni, kırmızı ve mavi damarlarını soluk bir yol haritası gibi gösteriyordu. Âdem elması, ağzını çevreleyen kaslar, el ve bileklerindeki kemiklerin ve liflerin her biri, anatomi dersi için sergileniyormuşçasına, rahatça görölüyordu. Saçları kurumuş kan gibi soluk kızıl renkteydi; kaşları ve kirpikleri yerindeydi ama yalnızca belli bir ışıktaki görülebiliyordu; ona bakan kişinin tek gördüğü, göz çukurlarının kemikleri, gözka-paklarındaki damarlar ve renksiz gözleriydi. Gözleri kırmızı değildi, zaten albino da değildi ama ne mavi ne de griydi. Osden'in gözle-

rinin rengi sökülümüş, onun yerine sonsuza dek dibi görülebilen bir soğuk su berraklığı bırakılmıştı. Kimsenin doğrudan gözünün içine bakmazdı. Yüzü ise anatomi tablosu ya da üzerine sonradan deri geçirilmiş bir yüz gibi ifadesizdi.

"Katılıyorum," dedi sert ve tiz bir tenor sesle. "Otizme dönmek, sizin gibi insanların beni saran ucuz, ikinci el duygularının kirli pusuna yeğdir. Şimdi hangi nefretle terliyorsun Porlock? Beni görme-ye tahammül edemiyor musun? Git o zaman dün gece yaptığın gibi oto-erotizm çalış biraz; heyecan hislerini geliştir. Hanginiz aldı benim bantlarımı buradan? Benim eşyalarım dokunmayın. Hiçbiriniz. Bunu kaldıramam."

"Osden," dedi Asnanifoil tok ve yavaş sesiyle. "Neden böyle çekilmez *birisin* sen?"

Ander Eskwana yerinde büzülüp elleriyle yüzünü kapattı. Yüzleşme onu korkutmuştu. Ezelden beri izleyici olan Olleroo boş fakat hevesli bir ifadeyle gözlerini kaldırdı.

"Neden öyle olmayacakmışım ki?" dedi Osden. Asnanifoil'e bakmıyor, kalabalık kabinde diğerleriyle arasına mümkün olan en uzun fiziksel mesafeyi koyuyordu. "İçinizden hiçbiriniz, davranışlarımı değiştirmem için bir sebep barındırmıyorsunuz."

Mesafeli ve sabırlı bir adam olan Harfex konuştu: "Sebep var; o da yıllarca bir arada yaşayacak olmamız. Hepimiz için hayat daha kolay olurdu, eğer..."

"Siz umurumda bile değilsiniz, bunu anlayamıyor musunuz?" diyen Osden mikro bantlarını toplayıp kabinden çıktı. Eskwana birden uykuya daldı. Asnanifoil ise parmağıyla havada pervane rüzgârlarına benzer şekiller çiziyor, bir yandan da Ritual Primes'ı mırıldanıyordu. Harfex omzunun üzerinden bakarak "O adamın bu ekipte olması düpedüz Terra Otoritesi'nin bir komplosu. Bunu daha ilk anda anladım. Bu misyon başarısız olmaya mahkûm," dedi Koordinatör'e. Porlock pantolonunun düğmesiyle oynuyordu, gözlerinde yaşlar vardı. "Ben size bunların deli olduğunu söylemiştim ama abarttığımı sanmıştınız, değil mi?"

Aslında tamamen haksız da sayılmazlardı. Uç Araştırmacılar zaten, içinde bulundukları ekibin üyelerinin zeki, iyi eğitilmiş, istikrar-

sız ve kişisel olarak sempatik olmasını bekliyorlardı. Birbirine yakın bölgelerde ve nahoş mekânlarda çalışmak zorunda kalacaklardı ve birbirlerinin paranoyalarının, depresyonlarının, aşırılıklarının, fobilerinin ve takıntılarının iyi birer kişisel ilişki kurabilmelerine müsaa- de edecek kadar, yani orta ölçekte olmasını umuyorlardı. En azından çoğunlukla. Osden zeki olabilirdi ama üstünkörü bir eğitim almıştı ve berbat bir kişiliğe sahipti. Bu göreve gönderilmesinin sebebi, tek yeteneği olan empati yeteneğiydi: Tam olarak söylenecek olursa, geniş kapsamlı biyo-empatik algılara sahip olması nedeniyle bu- radaydı. Bu yeteneği belli bir türle sınırlı değildi; hissedebilen her şeyin duygularını ya da sezilerini ayırt edebiliyordu. Bir beyaz fare- nin duyduğu şehveti, ezilmiş bir hamam böceğinin acısını veya bir güvenin ışığa yönelimini paylaşabiliyordu. Otorite, bilinmeyen bir dünyadayken, yakınlardaki türlerin bir bilince sahip olup olmadığını ve varsa bu bilincin ne tür bir bilinç olduğunu bilmenin önemli olduğuna karar vermişti. Osden'in unvanı ilk kez kullanılıyordu: O, ekibin Algılayıcı'sıydı.

Bir gün merkez kabindeyken Haito Tomiko, Osden'le iyi bir ilişki kurma çabasında olduğunu göstermek için ona, "Duygu nedir Osden?" diye sordu. "Empatik duyarlılığıyla kaptığın şey tam olarak ne?"

"Elinin körü," diye cevapladı adam tiz ve öfkeli bir sesle. "Hayvanlar diyarının psişik hالت. Yüzlerinizden toplayıp durduğum zıkkımın kökü."

"Ben bazı gerçekleri öğrenmeye çalışıyordum," dedi Haito. Ses tonunun hayranlık uyandıracak kadar sakin olduğuna inanıyordu.

"Senin peşinde olduğun şey gerçekler değildi. Sen bana ulaşma- ya çalışıyordun. Biraz korku, biraz merak ama epey de tiksintiyle. Yerdeki ölü bir köpeği ayağıyla dürtüp, kurtçukların büzülmesini iz- lemek ister gibi yapıyorsun bunu da... Tekrar ve son kez söylesem de, artık benim ulaşılacak istemediğimi, sadece rahat bırakılmak iste- diğimi anlasanız olmaz mı?" Cildi kırmızı ve mor beneklerle dolmuş, sesi yükselmişti. "Git kendi çöplüğünde eşelen, sarı kaltak!" diye ba- gırdı kadının sessizliğine karşılık olarak.

"Sakin ol," dedi Haito serinkanlı bir sesle ama hemen oradan çı-

kıp kendi kabinine döndü. Osden elbette kadının konuşma nedenleri hakkında yanılmıyordu; sorduğu soru daha ziyade bir bahaneydi, sadece onun ilgisini çekme çabasıydı. Ama bunda ne kötülük vardı? Böyle bir çaba, karşındakine saygı duyduğunu göstermez miydi? Soruyu sorduğu anda ona karşı azıcık bir güvensizlik hissetmişti ama bu pekâlâ, ona üzülmесinden de kaynaklanabilirdi; zavallı kibirli çatal dilli namussuz. Olleroo ona Bay Derisiz adını takmıştı. Böyle davranarak ne görmeyi umuyordu bu adam? Sevgi mi?

Alttaki ranzada yatan Olleroo, "Herhalde kimsenin ona acımasına tahammül edemiyor," dedi göğüs uçlarını yaldızlarken.

"O zaman hiçbir insanla ilişki kuramayacak. Dr. Hammergeld'in bütün yaptığı otizmini ters yüz etmekten ibaret..."

"Zavallı, hayatı kaymış bir adam o," dedi Olleroo. "Tomiko, bu gece Harfex bir süreliğine uğrayacak, sakıncası yok değil mi?"

"Sen onun kabinine gidemez misin? O lanet olası soyulmuş şalgamla Merkez'de oturmak zorunda kalmaktan bıktım zaten."

"Ondan nefret ediyorsun, değil mi? Sanırım o da bunu hissediyor. Ama dün gece de Harfex'le yattım. Asnanifoil kıskanabilir. Ne de olsa aynı kabini paylaşıyorlar. Burada olması daha iyi olur."

"Her ikisine de hizmet ver o zaman," dedi Tomiko. İncinmiş bir kalenderliğin hoyratlığıyla söylemişti bunu. Terra'daki altkültürlerden olan Doğu Asyalılık, püriten bir kültürdü; iffetli biri olarak yetiştirilmişti.

"Her gece yalnızca bir kişi olmasından hoşlanıyorum," diye karşılık verdi Olleroo masum bir dinginlikle. Bahçe Gezegeni de denilen Beldene, henüz ne iffeti ne de tekerleği keşfetmişti.

"O zaman bir de Osden'i dene," dedi Tomiko. Şimdi yaptığı gibi bir kişisel istikrarsızlığı pek ender gösterirdi: Kendini yok edici bir şekilde ortaya koyan derin bir kendine güvensizlik. Bu iş için gönüllü olmasının sebebi ise, nereden bakarsa baksın, bir işe yaramadığını düşünmesiydi.

Küçük Beldene, elinde fırçası, başını kaldırıp ona baktı; gözleri fal taşı gibi açılmıştı. "Tomiko, böyle sözler söylemen çok ayıp."

"Nedenmiş?"

"Rezil bir şey çünkü! Ben Osden'i çekici bulmuyorum!"

"Senin için bunun önemli olduğunu bilmiyordum," dedi Tomiko kayıtsızca. Ama biliyordu. Sağdan soldan birtakım kâğıtlar topladı ve kabinden çıktı. Çıkmadan önce, "Umarım sen ve Harfex ya da her kimse son zilden önce işinizi bitirirsiniz, yorgunum."

Olleroo ağlıyor, gözyaşları yaldızlı küçük meme uçlarına damlıyordu. Zaten hep kolay ağlardı. Tomiko ise on yaşından beri ağlamamıştı.

Burası mutlu bir gemi değildi ama Asnanifoil ve bilgisayarları Dünya 4470'i bulduklarında işler iyiye gitmeye başladı. İşte oradaydı, koyu yeşil bir zümrüt gibi duruyordu, yerçekimi kuyusunun dibindeki gerçeklikti adeta. Bu zümrüt diski seyrederken hepsi de bir karşılıklılık duygusu hissetmişlerdi. Osden'in bencilliği, keskin kabalıkları artık diğerlerini bir arada tutmaya yarıyordu. "Belki de," diyordu Mannon, "aramıza bir tür şamaroğlanı olarak gönderildi. Terralıların günah keçisi dediklerinden. Belki de son kertede hepimiz üzerinde iyi bir etkisi olacak." Orada bulunan ve birbirine nazik olmaya özen gösterenlerden hiçbiri buna karşı çıkmadı.

Yörüngeye girdiler. Gece tarafında hiç ışık yoktu; kıtalardaki hatlar ve tümsekler bina inşa eden bir hayvan türü tarafından yapılmış değildi.

"İnsan yok," diye mırıldandı Harfex.

"Elbette olmaz," diye atıldı Osden. Kendi ekranına bakıyordu; başını da polietilen bir çantaya sokmuştu. Plastik malzemenin, çevresinden aldığı empatik gürültüyü azalttığı gibi bir savı vardı. "Hain Yayılma Sınırları'nın iki yüzyıl ötesindeyiz ve bu sınırların dışında insan yok. Hiçbir yerde. Yaratım'ın aynı iğrenç hatayı iki kez yapmasını bekliyorsunuz herhalde?"

Artık kimse ona aldırımıyordu; hepsi de, içinde hayat olan ama insan hayatı olmayan aşağıdaki o zümrüt enginliğe sevgiyle bakıyordu. İnsanlar arasında hep uyumsuzluklar olurdu zaten ama şu anda hepsi de, ıssızlık değil, huzur görüyordu. Osden bile, o her zamanki ifadesizliğiyle bakmıyordu; kaşları çatıktı.

Alevler içinde denize alçalış, havadan keşif, iniş. Çayıra benze-yen, kalın, yeşil, eğik bitki sapları gemiyi sarıyor, uzanan kameralara sürtünüyor, ince polenleriyle mercekleri lekeliyordu.

"Saf bitki-küreye benziyor," dedi Harfex. "Osden, hiçbir duygu algılıyor musun?"

Herkes Algılayıcı'ya döndü. Osden ekranın başından kalktı ve kendine bir bardak çay koydu. Cevap vermedi. Sözlü soruları çok ender cevaplandırırđı.

Kitin katılığındaki askerî disiplin, bu çılgın bilimcilerden oluşan ekip için pek geçerli değildi; onlarınki, emir komuta zinciri, parlamento prosedürleri ve ast üst hiyerarşisi arasında bir yerdeydi. Normal bir hizmet subayı bunların arasında çileden çıkabilirdi. Ne var ki, Otorite anlaşılamaz bir nedenle, Dr. Haito Tomiko'ya Koordinatörlük görevini vermişti; Tomiko bu ayrıcalığını ilk kez şimdi kullanıyordu: "Bay Algılayıcı Osden" dedi, "Lütfen Bay Harfex'e cevap verin."

"Böyle dışarıdan bir şey 'kapmamı' nasıl bekleyebilirsiniz?" dedi Osden onlara dönmeden, "hem de etrafımda dokuz nörotik insanımsı yaratık, kavanozdaki solucanlar gibi duygular fışkırtıp dururken! Söyleyecek bir şeyim olursa söylerim. Algılayıcı olarak sorumluluklarımın farkındayım. Ancak eğer bana bir daha emir vermeye cüret ederseniz Koordinatör Haito, sorumluluğumu da geçersiz sayarım, bilesiniz."

"Pekâlâ, Bay Algılayıcı. Bundan böyle herhangi bir emre gerek olmayacağına inanıyorum." Tomiko'nun kurbağa sesi sakindi ama arkası ona dönük olan Osden küçük de olsa bir darbe almış gibi sarıslmıştı, kadının bastırılmış kininden yayılan dalga ona adeta fiziksel bir kuvvet gibi çarpmıştı.

Biyoloğun tahmini doğru çıktı. Alan analizlerine başladıklarında, mikrobiotalar arasında bile hayvan izine rastlamadılar. Burada kimse kimseyi yemiyordu. Bütün yaşam biçimleri ya fotosentez ya da saprofaj yapıyor; yaşamdan yaşam almıyor, ışıktan ya da ölümden besleniyordu. Bitkiler: Sonsuz bir bitki evreni. İnsan yurtlarından gelenlerin hiçbirinin, bir tanesini bile tanımadığı türler. Sonsuz gölgeler; yeşilin, morun, bordonun, kahverenginin, kırmızının derinleri. Sonsuz sessizlik. Hareket eden tek şey rüzgârđı; yaprakları ve otları kıpırdatan, spor ve polenlerle yüklü, hışır hışır esen ılık bir rüzgâr, o mis gibi açık yeşil tozları kırlarda ve engin çayırlarda, hiçbir aya-

ğın basmadığı, hiçbir gözün görmediği çalırsız fundalıklarda, çiçeksiz ormanlarda gezdiriyordu. ılık, hüzünlü dünya; hüzünlü ve huzurlu. Mor filikaformlarla dolu güneşli düzlüklerde pikniğe çıkmış gibi dolayan Araştırmacılar birbirleriyle yumuşak bir tonda konuşuyorlardı. Seslerinin milyonlarca yıllık bir sessizliği bozduğunu biliyorlardı. Esen ve es veren ve sonra tekrar esen rüzgârla yaprakların ve yapraklarla rüzgârın sessizliğini. Hafif bir sesle konuşuyorlardı ama neticede insan oldukları için konuşuyorlardı.

"Yazık oluyor bizim Osden'e," dedi Biyolog ve Yüksek Teknoloji Uzmanı Jenny Chong, Kuzey Kutup Bölgesi üzerinden uçurdıkları helijeti kullanırken. "Beyninde o kadar muhteşem bir yüksek teknoloji varken hiçbir şey algılayamamak. Ne zıyan."

"Bana bitkilerden nefret ettiğini söylemişti," dedi Olleroo kıkırdayarak.

"Oysa bitkileri seveceğini sanırdım, ne de olsa bizim gibi rahatsız edemezler onu."

"Ben de bitkilerden pek hoşlandığımı söyleyemem," dedi Porlock. Kuzey Kutup Çemberi Ormanı'ndaki mor kıvrımlara bakıyordu. "Her şey aynı. Zihin yok. Değişim yok. Burada bir başına kalsa kafayı sıyrır insan."

"Ama canlı," dedi Jenny Chong. "Yaşıyor. Osden bundan nefret eder."

"O kadar kötü biri değil o," dedi Olleroo âlicenaplıkla.

Porlock ona yan yan baktı ve sordu: "Onunla hiç yattın mı Olleroo?" Gözlerine yaşlar hücum eden Olleroo ağlamaya başladı: "Siz Terralılar çok ahlaksızsınız!"

"Hayır, yatmadı," diyen Jenny Chong, hemen savunmaya geçti: "Sen yattın mı Porlock?"

Kimyacı huzursuz bir kahrkaha attı: Ha ha ha! Bıyıklarında tükürük parçacıkları peyda oldu.

"Osden, kendisine dokunulmasına tahammül edemiyor," dedi Olleroo titreyerek. "Bir kere kazara ona sürtündüm ama beni... pis bir şeymişim gibi itiverdi. Ona göre bizler birer yaratığız."

"Kötü o adam, kötü," diyen Porlock sesindeki gerginlikle iki ka-dını şaşırttı. "Bu ekibin sonu cehennem olacak, şu ya da bu şekilde

bizi sabote edecek. Bu sözümü unutmayın. O adam insanlar arasında yaşamaya uygun değil!"

Kuzey Kutbu'na indiler. Gece yarısı güneşi alçak tepelerin üzerinde için için yanıyordu. Bodur, kuru, yeşilimsi pembemsi briyofit her yöne uzanıyordu ve bu her yön, aslında tek bir yöndü: Güney. İnanılmaz sessizliğe bîat eden Araştırmacılar malzemelerini çıkarıp çalışmaya koyuldular: Kıpırtısız bir devin sırtında ince ince seçiren üç virüs.

Pilot, fotoğrafçı ya da kaydedici olarak görev yapan ekip üyelerinden hiçbiri Osden'den bir şey istememişti; bu yüzden merkez kamptan pek ayrılmıyordu. Harfex'in botanikle ilgili taksonomik verilerini gemi bilgisayarına giriyor ve genelde bakım ve onarım işlerini gören Eskwana'ya asistanlık ediyordu. Eskwana sürekli uyumaya başlamıştı; otuz iki saatlik günün yirmi beş saatinden fazlasını uyuyarak geçiriyor, hatta telsizi onarıırken ya da helijetin kılavuz devrelerini kontrol ederken uyuyakalıyordu. Koordinatör gözlem yapmak için bir gün merkezde kaldı. Yuvada, epilepsi nöbetlerine girip duran Poswet To'dan başka kimse yoktu; Mannon onu terapi programına almıştı; bugün önleyici katatoni uygulanıyordu. Tomiko kayıt bankalarına raporları aktarıyor ve gözlerini Osden ile Eskwana'dan ayırmıyordu. Aradan iki saat geçti.

Eskwana, "O bağlantıyı sabitlemek için 860 mikrovaldo gerekebilir," dedi yumuşak ve tereddütlü sesiyle.

"E, herhalde!"

"Pardon, orada 840'ları gördüm de..."

"860'a çıkınca onunla yer değiştireceğim. Nasıl ilerleyeceğimi bilmediğimde sayın Mühendis, sizden tavsiye isterim."

Bir dakika sonra Tomiko çevresine bakınmaya başladı. Beklediği gibi Eskwana, başparmağı ağzında, başı masaya düşmüş, uyuyordu.

"Osden."

Beyaz surat ona dönmedi, konuşmadı da. Ama sabırsızlık işareti vererek onu dinlediğini gösterdi.

"Eskwana'nın hassasiyetini fark etmiyor olamazsın."

"Onun psikopatça tepkilerinden ben sorumlu değilim."

"Ama kendininkilerden sorumlusun. Bu görevde Eskwana'nın te-

mel bir rolü var, seninse yok. Düşmanlığını kontrol edemiyorsan, ondan uzak durmalısın."

Osden aletlerini yere bırakıp ayağa kalktı. "Zevkle!" dedi kindar, tırmalayan sesiyle. "Eskwana'nın hissettiği irrasyonel dehşet duygularını yaşamamanın ne demek olduğunu sizin hayal etmeniz mümkün değil tabii. O iğrenç korkaklığını paylaşmak, ne var ne yok her şey karşısında bir köşeye sinip büzülmek zorunda kalmak ne demek bilmezsiniz tabii!" Ona karşı sergilediğin kabalığa gerekçe bulmaya mı çalışıyorsun? Kendine daha çok saygın olduğunu sanıyordum." Tomiko kendisinin de kin ve öfkeden titrediğini fark etti. "Madem empatik gücün sayesinde Ander'in çaresizliğini hissedebiliyorsun, o halde neden bu durum sende hiç merhamet duygusu uyandırmıyor?"

"Merhametmiş," dedi Osden. "Merhamet ha. Sen merhametten ne anlarsın?"

Tomiko gözlerini ona dikti ama Osden ona bakmıyordu.

"Şu anda bana karşı duyduğun duygusal tepkilerini dile getirmemi ister miydin?" dedi. "Bunu senden çok daha iyi yaparım. Bu tür tepkileri algılayıp analiz etme konusunda eğitimliyim. Ve şu anki tepkilerini de alıyorum."

"İyi de sen bu şekilde *davranırken* benim sana iyi duygular beslememi nasıl bekleyebilirsin?"

"Benim nasıl davrandığımın ne önemi var seni domuz kadın, öyle olsa bir farkı olur mu sanki? Ortalama bir insanın sevgi ve nezaket kuyusu olduğunu falan mı düşünüyorsun? Ben nefret edilmeyi ve horlanmayı seçiyorum. Kadın olmayı ya da korkak olmayı değil, nefret edilmeyi tercih ediyorum."

"Kokuşmuş bir kendine acıma hali bu. Her insan biraz..."

"Ama ben insan değilim," dedi Osden. "Sizden bol bol var burada. Bir de ben varım. Ben *tekim*."

Bu şaşılacak kadar yoğun tekbencilik karşısında hayrete düşen Tomiko bir süre hiç sesini çıkarmadı. Sonunda ne kin ne de acıma duygusu barındıran tarafsız bir sesle, "Bu gidişle kendini öldürecek-sin Osden," dedi

"O senin tarzın, Haito," dedi alaycı bir sesle. "Ben depresif değilim; *seppuku* da bana göre değil. Burada ne yapmamı istiyorsun?"

"Git. Kendini de, bizi de uzaklaştır. Hava aracını ve veri besleyiciyi al ve git, tür sayımı yap. Ormanda kal, Harfex henüz ormanlara başlamadı. Telsiz menziline kalan ama empati menziline girmeyen herhangi bir yerde, kendine yüz metre karelik bir ormanlık alan seç. Her gün 8. ve 24. saat dilimlerinde de rapor ver."

Osden gitti ve beş gün boyunca kısa ve öz olarak, her şey yolunda sinyallerinden başka da haber vermedi. Merkez kampta her şey bir anda, sanki sahne değiştirilmiş gibi başkalaştı. Eskwana günde on sekiz saat uyanık kalıyordu. Poswet To yıldız lavtasını alıp semavi harmoniler çalmaya başladı (müzik Osden'i çılgına çevirirdi). Man-non, Harfex, Jenny Chong ve Tomiko sakinleştirici almayı bıraktı. Porlock, laboratuvarında bir şeyler damıttı ve hepsini de kendisi içti. Ertesi günü baş ağrısıyla geçirdi. Asnanifoil ve Poswet To, bütün gece boyunca süren bir Numaralı Yortu düzenlediler; bu, yüksek matematiklikli mistik grup seksiydi ve dindar Cetli ruhların en keyif aldıkları şeydi. Olleroo herkesle yatıyordu. İşleri de gayet yolunda gidiyordu.

Bir gün, yüksek ve kalın graminiform saplarının arasından güçlüklerle ilerlemeye çalışan Somut Bilimci koşar adımlarla üsse geldi. "Ormanda... bir şey var..." Gözleri yerinden çıkacak gibi olmuş, nefes nefese kalmıştı; bıyığı da elleri de titriyordu. "Büyük bir şey. Arkamda hareket ediyordu. Eğilmiştim, bir yere karşılaştırma işareti koyuyordum. Üstüme geldi. Sanki ağacların üzerinden sallanarak aşağı iniyordu. Arkamdaydı." Korkudan taş kesilmiş gözleriyle ve bitap bir halde ötekilere baktı.

"Gel otur, Porlock. Sakin ol. Şimdi biraz soluklan ve en baştan bir daha anlat. Bir şey gördün..."

"Net değildi. Sadece bir hareket. Ve kasti bir hareketti. Bir... bir... Neydi bilemiyorum. Kendi kendine hareket eden bir şey. Ağaclarla, arbiroformlarla, her ne diyorsanız orada işte. Ormanın kenarındaydım."

Harfex ciddi bir ifadeyle bakıyordu. "Orada sana saldırabilecek hiçbir şey yok Porlock. Mikrozoa bile yok. O yüzden büyük bir hayvan olamaz."

"Acaba ansızın düşen bir üstbitken ya da yerinden kopan bir sarmaşık olamaz mı?" "Hayır," dedi Porlock. "Dalların arasından bana

doğru iniyordu. Ben dönünce yeniden havalandı, yukarı doğru uzaklaştı. Çatırtı gibi bir ses çıkarıyordu. Bir hayvan değildi. Tanrı bilir neydi! Büyüktü... En azından bir insan kadar büyük. Kırmızımsı bir rengi vardı sanki. Göremedim, emin değilim."

"Osden'dir," dedi Jenny Chong "Tarzan taklidi yapıyordur," Sinirli bir kahkaha attı; az kalsın çam devirip büyük bir kahkaha koparmak üzere olan Tomiko ise kendini tuttu. Ama Harfex gülümsemedi bile.

"Arboriformlar arasında insan çok huzursuz oluyor," dedi, nazik ve kontrollü bir sesle. "Ben de bunu fark ettim. Aslında ormanlarda çalışmayı ertelememin sebebi de bu galiba. Oradaki renklerde, bitki gövdelerinin ve dalların aralıklı duruşunda, özellikle de sarmal düzende olanlarda hipnoz özelliği var adeta; hele o spor saçanlar o kadar düzenli aralıklarla yerleşmişler ki, insana hiç de doğal gelmiyor. Ben pek rahatsız oldum; kişisel olarak konuşacak olursam, hani bu türden ama daha güçlü bir etki yüzünden halüsinasyon gibi bir şey görülebilir mi acaba...?" Porlock başını iki yana salladı. Dudaklarını ıslattı. "Oradaydı," dedi. "Belli bir amaçla hareket eden bir şeydi. Bana arkadan saldırmaya çalışıyordu."

O gece Osden, her zamanki gibi tam saatinde, yani saat 24'te aradığında, Harfex ona Porlock'un anlattıklarını aktardı. "Ormanda Bay Porlock'un dediği gibi hareket eden, sezgileri olan bir yaşam biçiminin bulunduğu izlenimini somutlaştıracak herhangi bir şeye rastladınız mı?"

Hıss, dedi telsiz acı çekercesine. "Hayır. Zırvalamayın." Osden'in itici sesiydi bu.

"Sen hepimizden daha uzun zamandır ormanın içindesin," dedi Harfex sarsılmaz kibarlığıyla. "Orman ortamında nispeten rahatsız edici ve algılar üzerinde halüsinojen etkilerde bulunabilecek bir şey olabileceğini düşünüyor musun sen de?"

Hıss. "Porlock'un algılarının kolaylıkla bozulabileceğini düşünüyorum sizin gibi. Alın götürün laboratuvarına koyun adamı, orada daha zararsız olur. Başka bir şey var mıydı?"

"Şu anda yok," dedi Harfex ve Osden bağlantıyı kesti.

Hiç kimse Porlock'un aktardıklarını geçerli ya da geçersiz kılacak bir şey bulamadı. Ama o, büyük bir şeyin beklenmedik bir anda ar-

kadan saldırmaya kalktığına emindi. Bunu inkâr etmek zordu; çünkü yabancı bir dünyadaydılar ve ormana kim girdiyse o "ağaçların" altında insanı ürperten bir şey, bir önsezi hissetmişti. ("Hadi bunlara ağaç diyelim, mecburen," demişti Harfex. "Hepsi gerçekten aynı şey ama tamamen farklı.") Hepsi de bir huzursuzluk hissediyor, bir şeyin kendilerini arkalarından izlediği duygusuna kapılıyordu; bunda hemfikirlerdi.

"Bu meseleyi çözmeliyiz," dedi Porlock. Sonra da Osden gibi geçici Biyolog Yardımcısı olarak ormana gönderilip keşif ve gözlem yapmak istedi. Olleroo ve Jenny Chong da ikili olarak gitmeye gönüllü olduklarını bildirdiler. Harfex hepsini ormana gönderdi; gittikleri yer D Kıtası'nın dörtte üçünü kapsayan o geniş alandaki merkez kampın yakınlarında bir yerdi. Harfex, belde taşınan silahları yasakladı. Osden'in bulunduğu yerin de dâhil olduğu, elli millik bir yarım daire içinde kalacaklardı. Üç gün boyunca günde iki kez rapor verilecekti. Porlock, ırmağın karşısındaki ağaçların orada, büyük ve yarıdık duran bir şeklin hareket eder gibi göründüğünü bildirdi; Olleroo, ikinci gece çadırın yanında bir ses duyduğundan emindi.

"Bu gezegende hayvan yok," dedi Harfex.

Bunun ardından Osden sabah çağrısını atladı.

Tomiko bir saate yakın bir süre bekledi, sonra Osden'in bir gece önce bulunduğunu bildirdiği yere koştular. Fakat helijet sonsuz ve içine girilemez görünen o mor yaprak denizinin üzerinde dolanırken, Tomiko ümitsiz bir panik duygusuna kapıldı: "Bunun içinde onu nasıl bulacağız?"

"İrmak kıyısında olduğunu bildirmişti. Hava aracını bulalım, onun yanında bir yere kamp kurmuştur; zaten kamptan fazla uzağa da gitmiş olamaz. Tür sayımı çok ağır ilerleyen bir iştir. İrmak da var üstelik."

Bitki renklerinin ve gölgelerinin arasında parlak ve yabancı bir ışıltı yakalayan Tomiko, "Hah, araç orada," dedi, "işte bulduk."

Gemiye havada sabitleyerek aşağıya merdiven sarkıttı. Harfex'le birlikte yere indiler. Yaşam denizi, başlarının üzerini örtüyordu.

Tomiko, orman tabanına ayak basar basmaz tabanca kılıfının çıkıcını açtı ve silahsız Harfex'e bir göz attıktan sonra silahına do-

kunmamaya karar verdi. Ama eli sürekli oraya gidiyordu. Etrafta çıt çıkmıyordu, ağır akan kahverengi ırmaktan birkaç metre uzaklaşınca ortamın ışığı da azalmıştı. Neredeyse düzenli denecek aralıklarla sıralanmış kocaman ağaç gövdeleri sanki aynı gibi duruyordu; derileri yumuşaktı; bazıları pürüzsüz, bazıları süngerimsiydi; renkleri gri, yeşilimsi kahverengi ya da sadece kahverengiydi; kablomsu sürünge bitkilerle birbirine dolanmış, üstbitkenlerle zincirlenmiş, kucak dolusu kocaman, çanak biçimli koyu yapraklar birbiri içine geçerek yirmi otuz metre kalınlığında bir tavan katmanı oluşturmuştu. Bastıkları zemin halı gibi esnekti, her santimi köklerle örülmüş, küçük, etli yapraklı oluşumlarla iyice zenginleşmişti.

"Çadırı burada işte," diyen Tomiko, sestен arınmış o muazzam topluluğun içinde kendi sesinden ürkerек sindi. Çadırın içinde Osden'e ait bir çanta, birkaç kitap ve bir kutu erzak vardı. Yüksek sesle bağırıp onu çağırmalıyız diye düşündü ama o da Harfex de, bunu teklif dahi etmediler. Çadırın çevresinde daireler çizmeye başladılar; bir yandan da etraflarını saran, dikey, kalın varlıkların ve o kalabalık kasvetin arasında birbirlerini gözden kaybetmemeye çalışıyorlardı. Çadırdan otuz metre bile uzaklaşmamışlardı ki Tomiko, Osden'i fark etti. Düşürdüğü defterin beyazımsı parıltısı onları oraya çekmişti. Osden'in yüzü, muazzam kökleri olan iki ağacın arasına gömülmüştü. Başı ve elleri kanla kaplanmıştı; kısmen kurumuş da olsa, tüm kırmızılıyla akan kısmını da görebiliyordu.

Harfex, Tomiko'nun yanına geldi; soluk Hainli teni alacakaranlıkta yeşile çalışıyordu. "Ölmüş mü?"

"Hayır. Bayılmış. Darbe almış. Arkadan." Tomiko'nun parmakları, kan içindeki kafatasında, şakaklarda ve ensede gezindi. "Bir silah ya da araç olmalı... Çatlak görüyorum."

Osden'i kaldırmak için vücudunu çevirirken adamın gözleri açıldı. Tomiko onu tuttuğu için yüzleri birbirine çok yakındı. Osden'in kuru dudakları büzüşmüştü. Tomiko ansızın ölümcül bir korku duydu. İki üç kez çığlık attı ve o korkunç alacakaranlığa atılıp düşe kalka kaçmaya çalıştı. Harfex kadını yakaladı; Harfex'in onunla teması ve sesiyle Tomiko'nun panik duygusu azaldı. "Neydi o? Neydi o? Neydi o?" diye sordu Harfex.

"Bilmiyorum," diye hıçkırdı. Kalp atışlarının hızı yüzünden hâlâ titriyor, etrafını net olarak göremiyordu. "Bir korku... bir... bilmiyorum... paniğe kapıldım. Gözlerini görünce."

"İkimizin de sınırları bozuldu. Bunu anlayamıyorum..."

"Şimdi iyiyim. Hadi onu götürüp tedavi edelim."

Her ikisi de mekanik bir telaşla hareket ediyordu. Osden'i ırmak kıyısına taşıdılar, koltuk altlarından bir ip geçirerek bağladılar; çuval gibi sarkan Osden, yapışkan ve karanlık yaprak denizinin üzerinde hafifçe sallanıyordu. Onu yukarı, helijete çekip havalandılar. Bir an sonra açık düzlüğün üzerinde uçuyorlardı. Tomiko hedefe kilitlenmişti. Derin bir nefes aldı ve Harfex'le göz göze geldi. "O kadar korktum ki az kalsın bayılıyordum. Daha önce başıma hiç böyle bir şey gelmemişti."

"Benim de... akıl almaz bir kokuya kapıldım," dedi Hainli adam, gerçekten de yaşlanmış ve sarsılmış görünüyor. "Seninki kadar değil... ama aynı akıl almaz korkuyla doldum."

"Benimki ona dokunduğumda oldu. O sıra bilinci bir an yerine gelir gibi olmuştu."

"Empati mi yoksa?.. Umarım kendisine neyin saldırdığını bize söyleyebilecek durumdadır."

Kan ve çamurla kaplı Osden kırık bir manken gibi yarı yatar durumdaydı. Korku ve ormandan bir an önce çıkma telaşı içindeki ikili, Osden'i arka sıraya bohça gibi bağlamıştı.

Üsse döndüklerinde panik daha da tırmandı. Uğradıkları saldırının sonuçsuz vahşeti hem meşum hem de şaşırtıcıydı. Harfex inatla gezegende hayvan yaşamı olasılığını reddettiği için, bilinç sahibi bitkiler, bitkisel canavarlar, psişik yansımalar üzerine düşünmeye başladılar. Jenny Chong'un gizli fobisi yeniden ortaya çıktı; insanları sinsi sinsi takip eden Karanlık Egolar'dan başka bir şey konuşmaz oldu. O da, Olleroo da, Porlock da üsse geri çağrıldılar; zaten artık kimsenin dışarı çıkması gelmiyordu.

Osden, tek başına yattığı o üç dört saat içinde çok fazla kan kaybetmişti; beyin sarsıntısı ve şiddetli ezikler yüzünden şoka ve yarı komaya girmişti. Şimdi ise komadan çıkmış, hafif ateşle yatıyordu. Birkaç kez ağlamaklı bir sesle, "Doktor," demişti: "Doktor Hammer-

geld..." İki uzun gün sonunda bilinci tamamen yerine geldiğinde, Tomiko, Harfex'i Osden'in kaldığı bölmeye çağırdı.

"Osden, sana neyin saldırdığını bize söyleyebilir misin?"

Solgun gözler Harfex'in yüzünden geçerken titredi.

"Saldırıya uğradın," dedi Tomiko yumuşak bir sesle. Osden'in kayan bakışları nefret uyandıran bir aşinalığa sahipti ama Tomiko bir doktordu, acı çekenlerin koruyucusuydu. "Şu anda hatırlamıyor olabilirsin ama sana bir şey saldırdı. Ormandaydın..."

"Ah!" diye inledi Osden; gözleri parlıyor, yüz kasları kasılıyordu. "Orman... ormanda..."

"Ormanda ne var?"

Nefes almaya çabaladı. Yüzünde bilincini kazandığını gösteren bir ifade belirdi. Kısa bir süre sonra, "Bilmiyorum," dedi.

"Sana saldıran şeyi gördün mü?" diye sordu Harfex.

"Bilmiyorum."

"Hatırlıyorsundur."

"Bilmiyorum."

"Hepimizin hayatı buna bağlı. Ne gördüğünü bize söylemek zorundasın!"

"Bilmiyorum." İyiden iyiye zayıf düşen Osden hıçkırıklara boğuldu. Bildiği gerçeği saklayamayacak kadar zayıftı ama yine de söylemeyecekti. Az ötede duran Porlock, bölmenin içinde konuşulanları duymaya çalışırken biber renkli bıyıklarını çiğniyordu. Harfex, Osden'in üzerine eğildi: "Söyle şunu bize..." Tomiko araya girmek zorunda kaldı.

Harfex, görmesi bile yürek burkan bir çabayla kendini topladı. Ses etmeden kendi bölmesine geçti; gider gitmez iki üç doz sakinleştirici aldığına kuşku yoktu. Büyük ama dayanıksız yapının uzun koridoruna dağıtılmış on adet uyuma bölmesindeki diğer adamlarla kadınlar, susuyor olsalar da çökkün ve gergin görünüyorlardı. Osden, her zamanki gibi, hatta böyle bir anda bile, onlara insafsızca davranıyordu. Tomiko hemen aşağısında yatan Osden'e, boğazını alev alev yakan bir nefret dalgasıyla baktı. Başkalarının duyguları üzerinden beslenen bu canavarca benmerkezcilik, bu mutlak bençilik, tendeki en korkunç deformasyondan bile kötüydü. Doğuştan

canavar olan yaratıklara yapıldığı gibi, o da hiç yaşatılmamalıydı. Hatta şu anda hayatta olmamalıydı. Ölmeliydi. Neden kafası yarılip ölmemişti bu adam?

Bembeyaz ve dümdüz, kolları çaresizce yanlardan sarkmış halde yatan Osden'in renksiz gözleri kocaman açıldı; kanallardan dışarı gözyaşları akıyordu. Silkelenip kurtulmaya çalıştı. "Yapma," dedi cı-lız, çatlak bir sesle ve başını korumak için kollarını kaldırdı. "Yapma!"

Tomiko, portatif karyolanın yanındaki katlanabilir sandalyede oturuyordu; kısa bir süre sonra elini onunkinin üzerine koydu ama gücü yetmedi.

Aralarında uzun bir sessizlik oldu.

"Osden," diye mırıldandı, "üzgünüm, çok üzgünüm. Seni iyileştireceğim. Seni iyileştirmeme izin ver, Osden. Canın acısın istemiyorum. Dinle, ben şimdi anlıyorum. O, içimizden biriydi. Doğru, değil mi. Hayır, cevap verme, sadece yanılıyorsam söyle ama yanılmıyorum... Bu gezegende elbette hayvanlar var. Hem de on tane. Kim olduğu umurumda değil. Zaten fark etmez, değil mi. Şu anda o ben olabilirdim. Daha önce anlamamıştım ama şimdi görüyorum, Osden. Böyle bir şeyi bizim anlamamızın ne kadar zor olduğunu bilemezsin... Ama dinle. Peki ya nefret ve korku yerine sevgi olsa... Hiç mi sevgi olmuyor?"

"Hayır."

"Neden olmasın? Neden olmayacakmış? İnsan denen varlık bu kadar mı zayıf? Bu korkunç bir şey. Neyse, aldırma, merak etme. Ses çıkarma. En azından şu anki duygularım nefret değil, hissediyorsun değil mi? En azından sempati, kaygı... İyi niyetli dilekler bunlar, hissediyor musun Osden? Şu anda hissettiğin bu mu?"

"Diğer duyguların... yanında," dedi neredeyse duyulamayacak kadar hafif bir sesle.

"Onlar bilinçaltımdan gelen gürültülerdir. Odadakilerin bilinçaltından da geliyor olabilir... Dinle, seni ormanda bulduğumuzda kendinde değildin ve seni ayıltmaya çalışırken senden gelen dehşeti hissettim. Bir dakika boyunca korkudan aklımı oynatacaktım. Bu hissettiğim, senin benim yüzümden duyduğun korku muydu?"

"Hayır."

Tomiko'nun eli hâlâ onunkinin üzerindeydi ve Osden epey rahatlamıştı, acısı dindirilmiş bir adam gibi uykuya dalmak üzereydi. "Orman," diye mırıldandı; Tomiko onu zar zor duyabiliyordu. "Korkuyor."

Tomiko onu zorlamayı bıraktı ama uyuduğunu görene dek elini onun elinden ayırmadı. Kendisinin ne hissettiğini gayet iyi biliyordu; dolayısıyla onunkini de biliyordu. Kendini tamamen tersine çevirebilen, bir anda kutuplanabilen yalnızca tek bir duygu ya da varoluş tarzı olduğundan emindi. Büyük Hain dilinde sevgi ve nefreti tarif eden tek bir sözcük vardı: *ontá*. Elbette Osden'e âşık değildi; o başka bir meseleydi. Ona duyduğu, kutuplanan nefret anlamındaki *ontá* idi. Osden'in elini tuttu ve aralarından bir akım geçmeye başladı; bu, Osden'in hep çok korktuğu fiziksel temasın elektriği idi. Uyurken, ağzının çevresindeki anatomi haritası görünümlü kaslar gevşedi ve Tomiko adamın yüzünde, oradaki hiç kimsenin göremediği bir şey gördü: Hafif bir gülümseme. Sonra kayboldu. Osden uyumaya devam etti.

Güçlü kuvvetli bir adamdı; ertesi gün kendine gelmişti, karnı acıkmıştı. Harfex onu sorgulamak istedi ama Tomiko o işi erteledi. Tomiko, Osden'in bölmesinin kapısına, onun daha önce hep yaptığı gibi, plastik bir örtü örttü. "Gerçekten de empatik algılamayı kesiyor mu?" diye sordu. Osden, artık sadece ikisinin arasında kullandığı kuru, temkinli ses tonuyla, "Hayır," dedi.

"O halde uyarı olarak kullanıyorsun galiba?"

"Kısmen. Daha çok inançla tedavi gibi. Dr. Hammergeld bunun işe yaradığına inanıyordu... Belki yarıyordur, çok az ama."

Bir zamanlar sevgi vardı. Bir de dehşet içinde bir çocuk. Yediği dev dalgaların altında kalıp soluk soluğa yüzeye çıkmaya çalışan, yetişkinlerin devasa duygularının dövüp hırpaladığı bir çocuk. Sonunda bir adam tarafından boğulmaktan kurtarılan bir çocuk. Ona nefes almayı, hayatta kalmayı öğreten bir tek o adam vardı. Ona her şeyi bir tek o verdi. Sevgiyi, şefkati gördüğü tek adam. Babası da, annesi de, tanrısı da o: Başka biri yok. "Hâlâ yaşıyor mu?" diye sordu Tomiko. Osden'in akıllara sığmayan yalnızlığını düşündü ama büyük doktorların o tuhaf acımasızlığı da vardı sesinde. Sonra da onun güç

bela çıkan tenekemsi kahkahasını duyunca çok şaşırdı. "Öleli en az iki yüz elli yüzyıl oldu," dedi Osden. "Nerede olduğumuzu unutuyor musun Koordinatör? Sevgili ailelerimizi çok çok gerilerde bıraktık bizler..."

Dünya 4470'teki plastik perdenin ardında kalan diğer sekiz kişi belli belirsiz bir kıpırdanma içindeydiler. Sesleri kısık, konuşmaları gergindi. Eskwana uyumuş, Poswet To terapiye girmişti; Jenny Chong kendi bölmesinin her yanını ışıkla donatmaya, dışarıya gölge vermemeye çalışıyordu.

"Hepsi korku içinde," dedi Tomiko korku içinde. "Sana saldıran şeyin ne olduğu hakkında tahmin yürütüp duruyorlar. Patates biçimli bir maymun ya da ne bileyim dev dişli bir ıspanak olabilir... Hatta Harfex bile olabilir. Belki onları gerçeği görmemeye zorlamakla iyi yapıyorsun. Bu daha beter olurdu çünkü. Kimse kimseye güvenemez hale gelirdi. İyi de, neden bu kadar ürkeğiz, neden gerçekten yüzleşemiyoruz, neden bu kadar kolay dağılıyoruz? Gerçekten aklımızı mı yitirdik hepimiz birden?"

"Yakında daha da yitireceğiz."

"Neden?"

"Bir şey var." Ağzını kapattı. Dudak kasları kaskatı öne çıktı.

"Bilinci olan bir şey mi?"

"Bir bilinç."

"Ormanda mı?"

Kafasını evet anlamında salladı.

"Ne peki...?"

"Korku." Yine gerildi ve huzursuzca kıpırdandı. "Orada düştüğümde, bilincimi henüz yitirmemiştim. Ya da toparlanmaya başlamıştım, bilemiyorum işte. Felç olmuş gibiydim sanki."

"Olmuştun zaten."

"Yerdedim. Kalkamıyordum. Yüzüm pislik içindeydi, başım o yumuşak yaprak küfüne gömülmüştü. Burun deliklerime, gözlerime giriyordu. Hareket edemiyordum. Göremiyordum. Sanki toprağın altına girmiştim. Bir yerlere gömülmüştüm. Görmesem de iki ağacın arasında olduğumu biliyordum. Galiba kökleri hissedebiliyordum, ondan. Altımdalardı, ta aşağılara dek uzanıyorlardı. Ellerim kan

içindeydi. Bunu hissedebiliyordum ve bu kan yüzünden yüzümdeki pislik de yapış yapıştı. Korku duyuyordum. Gittikçe büyüyordu. Sanki orada olduğumu *biliyorlardı* artık. Orada üstlerinde, altlarında, aralarında yattığımı biliyorlardı. Korktukları şeyin kendi korkularının da bir parçası olan şey olduğunu biliyorlardı. Korkunun onlara dönmesini engelleyemiyordum ve o korku büyüyor da büyüyor, beni kıpırdayamaz hale getiriyordu. Kaşamıyordum. Galiba korkudan bayılıyor ama yine o korku yüzünden ayılıyor, bir türlü kıpırdayamıyordum. Tıpkı onların da kıpırdayamadıkları gibi."

Tomiko tüylerinin ürperdiğini hissetti: Dehşeti işaret eden mekanizma harekete geçmişti. "Onlar... kim onlar Osden?"

"Onlar, o... Bilmiyorum. O korku."

Tomiko, Osden'in kendisine anlattıklarını Harfex'e aktardığında, "Bu neden söz ediyor?" diye sordu Hainli. Tomiko henüz Harfex'in Osden'i sorgulamasına izin vermeyi düşünmüyordu. Hainlinin aşırı bastırılmış duygularının Osden'in üzerine çullanmasını önlemeliydi. Ne var ki bu da, zavallı Harfex'in içinde ağır ağır yanan paranoyak yangını körüklemekten başka bir işe yaramadı. Harfex, o ve Osden'in aralarında anlaşıp, ekipten son derece önemli veya tehlikeli bir gerçeği saklamaya çalıştıklarını sanıyordu.

"Bu, kör bir adamdan bir fili tarif etmesini istemeye benziyor. Osden ne duymuş ne de görmüş bu... bilinci. Tıpkı bizim gibi."

"Ama onu hissetmiş, sevgili Haito," dedi Harfex, anında bastırıldığı bir öfkeyle. "Empatik olarak değilse de kafatasının içinde hissetmiş. Gelmiş ve ona vurmuş, küt bir aletle dövülmüş adam. Bir an olsun hiçbir şey görememiş mi yani?"

"Ne görecekti sence, Harfex?" dedi Tomiko ama Harfex onun sesindeki imayı anlamadı; o bile bunu algılayamayacak kadar bloke etmişti zihnini. Korkutan şey ille de yabancı bir şey olmalıydı. Katil bir yabancıydı, bizden biri değil. Kötülük benim içimde olamaz!

"İlk darbe onu fena halde kendinden geçirmiş," dedi Tomiko bıkkın bir sesle. "Hiçbir şey görmemiş. Ama kendine geldiğinde ormanda yalnızmış ve büyük bir korku hissetmiş. Kendi korkusu değilmiş, empatik bir etkiymiş. Bundan emin. Bunun bizlerden gelmediğinden de emin. Anlaşılan buranın yaşam biçimleri o kadar da bilinçsiz değil."

Yüzü asık Harfex kısa bir an ona baktı: "Beni korkutmaya çalışıyorsun, Haito. Bunu neden yaptığını anlamıyorum." Kalkıp laboratuvar masasına giderken yavaş ve kaskatı yürüyordu; kırk değil seksen yaşındaydı adeta.

Tomiko diğer ekip üyelerine bakındı. Biraz çaresiz hissediyordu. Bir yandan da Osden'le kurduğu o yeni, kırılgan ve yoğun bağın ona biraz daha güç kattığını gayet iyi biliyordu. Ama Harfex bile serinkanlılığını koruyamıyorsa, geri kalanların hangisi koruyacaktı? Porlock ve Eskwana bölmelerine çekilmişlerdi; diğerleri ise ya çalışıyor ya da bir şeylerle oyalanıyorlardı. Durumlarında bir tuhafılık vardı. Koordinatör ilk anda bunun nereden kaynaklandığı bulamadı ama sonra hepsinin de hemen yanlarındaki ormana dönük oturduğunu fark etti. Asnanifoil ile satranç oynayan Olleroo iskemlesini öyle geriye çekmişti ki neredeyse Asnanifoil ile yan yana oturuyordu.

Tomiko, örümceğimsi kahverengi köklerden oluşan bir saçığı ayırmakta olan Mannon'un yanına gitti ve ona bir ilişki aramasını söyledi. Mannon hemen anladı ve ondan beklenmeyecek, özlü bir ifadeyle, "Düşmana karşı uyanık olmalıyız," dedi.

"Ne düşmanı? Neler hissediyorsun, Mannon?" Bir biyolog olarak ancak el yordamıyla yolunu bulmaya çalışan Tomiko, ipuçları ve empatiden örülü bu muğlak zeminde onun gibi bir psikologdan yardım alabileceğini umuyordu.

"Birtakım uzamsal yönlendirmelerle ilgili güçlü bir kaygı hissediyorum. Ama ben bir empat değilim. Dolayısıyla, duyduğum bu kaygı belli bir stres durumu üzerinden açıklanabilir; yani, ekip üyelerinden birine yapılan bir saldırıyla. Bir de genel stres durumuyla açıklanabilir; yani, 'orman' sözcüğünün prototip yan anlamlarının kaçınılmaz bir metafor yarattığı, bütünüyle yabancı bir ortamda bulunmam üzerinden."

Saatler sonra Tomiko, Osden'in kâbuslar içinde çılgılık attığını duyarak uyandı; Mannon onu sakinleştirmeye çalışıyordu. Tomiko tekrar o karanlık dallara ayrılan yolsuz izsiz rüyalarına daldı. Eskwana sabah uyanmadı. Uyarıcı ilaçlarla uyandırılmıyordu. Uykusuna sıkı sıkı sarılmış, gittikçe daha da derinlere iniyor, arada sırada hafifçe mırıldanıyor, sonra daha da gerilere çekiliyordu. Başparmağı ağzında, yan dönüp kıvrılmış uyuyordu.

"İki günde iki yaralı. On küçük Hintli, dokuz küçük Hintli..."
Bunu söyleyen Porlock'tu.

"Bir sonraki küçük Hintli de sensin," diye atıldı Jenny Chong.
"Gidip bir idrarını tahlil etsene sen Porlock!"

"Bu adam yüzünden hepimiz aklımızı kaçıracağız," diyen Porlock kalkıp sol kolunu kaldırdı. "Hissedebiliyor musunuz onu? Tanrı aşkına, hepiniz kör ve sağır mı oldunuz? Yayıdığı şeyle ne yaptığını hissedemiyor musunuz? Bunların hepsi ondan geliyor, yattığı odadan, onun beyninden. Hepimizi korkudan çıldırtacak!"

Küçük Terralı'nın tepesinde kılı ve telaşlı bir halde dikilen Asnanifoil, "Kim çıldırtacak?" dedi.

"İlle de adını söylemem mi gerek? Osden, o zaman. Osden! Osden! Neden onu öldürmeye çalıştığımı sanıyorsunuz? Nefsi müdafaa yüzünden! Bizleri kurtarmak için! Çünkü siz onun bize neler yaptığını anlayamıyorsunuz. Hepimizi birbirine düşürerek görevimizi sabote etti. Şimdi de o korkuyu üzerimize salıp bizi delirtecek, ne uyuyabilecek ne de düşünebileceğiz. Adam kocaman bir telsiz adeta, hiç ses çıkarmıyor ama sürekli yayın yapıyor. Bu yüzden uyuyamıyor, düşünemiyorsunuz. Haito ve Harfex çoktan onun kontrolüne girdi ama geri kalanlarınız kurtulabilir. Bunu yapmak zorundaydım!

"Ama beceremedin," dedi Osden. Yarı çıplak, kaburga ve bantajlardan ibaret vücuduyla kendi bölmesinin kapısında dikiliyordu.

"Ben bile kendime daha sert vurabilirdim. Lanet olsun! Korkudan ödünü patlatan ben değilim Porlock. O dışarıdaki bir şey... Orada, ormandaki bir şey yapıyor bunu!"

Porlock, Osden'e başarısız bir saldırı girişiminde bulundu.

Asnanifoil onu engelledi ve Mannon ona sakinleştirici bir iğne yaparken pek de zorlanmadan onu tutmaya devam etti. Dev telsizler diye bağırmaya devam eden Porlock'u bir kenara bıraktılar. Sakinleştirici, bir dakika içinde etkisini gösterdi; çok geçmeden Porlock da Eskwana'nın huzurlu sessizliğine katıldı.

"Pekâlâ," dedi Harfex. "Hadi bakalım, Osden, bize bildiklerini anlat artık. "

Osden, "Ben bir şey bilmiyorum," dedi.

Dayak yemiş gibiydi, bayılacaktı neredeyse. Tomiko, Osden daha ağzını ağmadan, onu tutup bir yere oturttu.

"Ormandaki uç günün ardından, ara sıra bir tür duygu alıyormuş gibi olmaya başladım."

"Bize neden bildirmedin?"

"Kafayı yiyorum sandım, sizin gibi."

"Bunu rapor etmeliydin."

"Beni üsse ađırırđınız. Buna tahammül edemezdim. Sizin de anladığınız gibi, bu misyona seçilmiş olmam büyük bir hata. Ben dokuz nevrotik kişilikle bir arada yaşama becerisine sahip değilim. U Araştırmalar'a gönüllü olmakla hata etmişim; Otorite de beni kabul etmekle hata etti."

Kimse konuşmuyordu ama Osden sözünü ettiği son konuda herkesin acı bir şekilde hemfikir olduğunu algılamış ve Tomiko, bu kez daha büyük bir kesinlikle, Osden'in omuzlarındaki seğirmeyi ve yüz kaslarındaki gerilmeyi grebilmişti.

"Her neyse, üsse dönmek istemedim çünkü merak etmiştim. Hatta sıyırmak üzereydim, etrafta empatik etki yayacak bir yaratık yokken bu algıladığım şey de neydi? O sırada öyle kötü bir his de değildi gerçi. Çok belirsizdi. Tuhaftı. Kapalı bir odadaki hava akımı yahut gözün kenarında beliren bir seğirme gibi. Yani hiçbir şey."

Ekibin onu dinliyor olması Osden'e bir an için g verdi. Onlar işitiyor, o da konuşuyordu. Tamamen onların insafına kalan biri olmuştu o hep. Osden'den hoşlanmazlarsa, o da nefret doluyor; onunla alay ederlerse lanet birine dönüşüyor; onu dinlerlerse, bir öykücü olup çıkıyordu. Onların duygularına, tepkilerine, ruh hallerine, kı sacası keyfine uymak zorundaydı çaresizce. Üstelik yedi kişiydiler; başa çıkamayacağı kadar yüksek bir sayıydı bu. Birinin arzusundan diğerine, sürekli dolaştırılıp duruyordu. Hiçbir yerde tutunamıyordu da. Onlarla konuşuyor, onları karşısında tutabiliyordu ama her an ilerinden biri yoldan çıkabilirdi ve çıkıyordu da: Ollero o sırada belki de Osden'in hiç çekici olmadığını aklından geçiriyor, Harfex onun sözlerinin arkasında gizlediği bir şey olduğunu düşünüyor; somut şeylerle uzun süre oyalanamayan Asnanifoil'in beyni sayıların ebedi huzuruna kayıyor, Tomiko'nun dikkati ise acıma duygularıy-

la ve korkuyla bölünüyordu. Osden'in sesi titremeye başladı. İpin ucunu kaçırmıştı. "Ben... Ben olanların ağaçlar yüzünden olduğuna inandım," dedi ve sustu.

"Ağaçlar değil," dedi Harfex. "Buradaki bitkilerin, Dünya gezegenindeki Hain türevli bitkilerden daha gelişkin bir sinir sistemi yok. Yok öyle bir şeyleri."

"Tıpkı Dünya'da dedikleri gibi, ağaca bakıp ormanı göremiyorsun," diye girdi araya Mannon. Yüzünde muzip bir gülümseme vardı; Harfex gözlerini ona dikti. "Ya o yirmi gündür kafamızı karıştıran kök düğümlere ne diyeceksin, ha?"

"Ne olmuş onlara?"

"Bunların bağlantı noktaları olduğuna şüphe yok. Ağaçları birbirlerine bağlıyorlar. Anladın mı? Şimdi bir düşün: İhtimal yok ama diyelim ki, hayvanların beyin yapısı hakkında hiçbir şey bilmiyorsun. Ve sana incelemen için bir akson ya da yerinden çıkarılmış bir gliyal hücre verildi. Bunun ne olduğunu bulup çıkarmanın, anlamının imkânı var mı? O hücrenin bir bilinç potansiyeli taşıyabileceği aklına gelir miydi?"

"Hayır. Çünkü hücreler bilinç taşıyamaz. Tek bir hücrenin yaptığı şey, bir uyarana mekanik karşılık vermektir. Hepsi o kadar. Yoksa sen bu ağaç biçimi taşıyan türlerin beyin gibi bir şeyin 'hücreleri' olduğunu falan mı öne sürüyorsun, Mannon?"

"Öyle değil. Ben sadece, bu ağaçların hepsinin gerek kök düğüm ağıyla gerekse de dallardaki o yeşil üst bitkenlerle birbirine bağlı olduğuna dikkat çekiyorum. İnanılmaz karmaşıklığı ve fiziksel yaygınlığı olan bir ağ. Düşünsene, çayırıldaki çim türleri bile bu kök bağlantılarına dâhil, doğru değil mi? Bilinç ya da zekânın somut bir şey olmadığını, onu bulamayacağımızı, beyinden söküp analiz edemeyeceğimizi biliyoruz. O, birbirine bağlı hücrelerin bir işlevi. O, bir bakıma, bağlantının kendisi: O bir bağ. Mevcudiyeti yok. Var olduğunu söylemiyorum. Sadece Osden'in onu tarif edebileceğine inanıyorum."

Osden, onun kaldığı yerden devam etti. Transa girmiş gibi konuşuyordu. "Duyuları olmayan bir bilinç. Kör, sağır, sinirsiz, hareketsiz. Uyarılara yönelik bir cevap, dokunmaya verilen bir tepki.

Güneşe, ışığa, suya ve köklerin etrafındaki kimyasallara verilen bir tepki. Hayvan beyninin anlayabileceği bir şey değil. Zihinsiz bir mevcudiyet. Özne ya da nesne olmaksızın, oluşunun farkında olmak. Nirvana."

"O halde neden bir korku algılıyorsun?" diye kısık bir sesle sordu Tomiko.

"Bilmiyorum. Nesnelerin ya da her nelerse, onların farkındalığının nasıl oluştuğunu anlayamıyorum: Algıyla çalışmayan bir tepki... Ama günlerdir bir huzursuzluğu var. Ve ben o iki ağaç arasında yatar-ken ve kanım köklerine değerken..." Osden'in yüzü terden parlamaya başlamıştı. "O bir korkuya dönüştü." Ürpermişti. "Salt korkuydu."

"Eğer böyle bir işlev mevcut olsaydı," dedi Harfex, "kendi kendine hareket eden maddi bir varlığı algılama yetisine sahip olamaz, ona karşılık veremezdi. Biz Sonsuzluk'un ne kadar 'farkında olabiliyorsak' onların bize karşı farkındalığı da olsa olsa o kadardır."

"Bu sonsuza uzayan alanların sessizliği beni dehşete düşürüyor," diye mırıldandı Tomiko. "Pascal, Sonsuzluk'un bilincindeydi. Korku yoluyla."

"Bizler, bir ormana," dedi Mannon, "bir orman yangını gibi görünüyoruzdur herhalde. Kasırgayız. Tehlikeyiz. Bir bitkiye göre, hızlı hareket eden bir şey tehlikeli demektir. Köksüz varlıklar yabancısıdır, korkutucudur. Ve eğer bu bir zihinse, onun Osden'in farkında olması çok mümkün; çünkü bilinci açık olduğu sürece zihni de etrafındaki her şeyle bağlantıya açık olan biri olan Osden, o sırada acı çeke-rek, o şeyin... işte her neyse, onun tam da içinde yatıyordu. O şeyin korkmasına şaşmamak gerek..."

"O 'şey' değil," dedi Harfex. "Orada bir varlık, devasa bir yaratık ya da bir kişi falan yok! Olsa olsa bir işlevden ibaret olabilir..."

"Orada sadece korku var," dedi Osden.

Bir süre hiçbir ses çıkarmadı. Dışarıdaki sessizliği duydular.

"Hep arkamdan geliyor gibi hissettiğim şey bu mu?" diye hafif, kabullenmiş bir sesle sordu Jenny Chong.

Osden başıyla onayladı. "Sizler ona sağır olduğunuz için, sadece hissediyorsunuz. En kötü durumda olanınız Eskwana çünkü onda gerçekten empatik kapasite var. Nasıl yapacağını öğrense geri de

gönderebilirdi ama çok zayıf biri o. İleride iyi bir medyum olur ama o kadar işte."

"Dinle, Osden," dedi Tomiko. "Sen onu geri gönderebilirsin. Gönder o zaman o korkuyu geri... Ormana gitsin. Ona, onu incitmeyeceğimizi söyle. Madem bizim duygu olarak hissettiğimizi tercüme edebilen bir tür etkilenmeye veya etkiye sahip; sen de onun anlayacağı şekilde tercüme edemez misin? Ona bir mesaj gönder; bizim zararsız olduğumuzu, dost olduğumuzu ilet."

"Hiç kimsenin yanlış bir empatik mesaj yayamayacağını biliyordur herhalde, Haito. Var olmayan bir şeyi gönderemezsin."

"Ama kötü bir niyetimiz yok, biz dostuz."

"Öyle miyiz? Ormanda, beni bulduğunuzda, dostça mı hissediyordunuz?"

"Hayır. Korkmuştuk. Ama bu... O orman, bitkiler, benim kendi korkum değil, değil mi?"

"Ne farkı var? Ne hissettiysen odur. Anlamıyor musun?" diyen Osden'in sesinden, çileden çıktığı anlaşılıyordu: "Ben sizden neden hoşlanmıyorum ve siz, hepiniz benden neden hoşlanmıyorsunuz, anlasanıza! Tanıştığımız ilk andan beri bana karşı duyduğunuz her olumsuz ya da saldırgan duyguyu size geri yolladığımı anlamıyor musunuz? Düşmanlığınızı, minnettarlıklarımın geri yolluyorum size. Bunu kendimi savunmak için yapıyorum. Porlock gibi. Evet, bu bir nefsi müdafaa ve karşımdakilerden tamamen kaçabilmemi sağlayacak savunma mekanizması olarak geliştirebildiğim tek teknik. Ama maalesef bu da bir kapalı devre; kendi kendini sürdüren, kendi kendini büyüten bir şey aynı zamanda. Bana karşı duyduğunuz ilk tepki, bir sakatın karşısında duyduğunuz içgüdüsel bir antipatidydi ama şimdi elbette nefrete dönüşmüş durumda. Ne demek istediğimi anladınız mı? Dışarıdaki ormanın zihninin yaydığı şey yalnızca dehşet çünkü ona gönderebildiğim tek mesaj dehşet çünkü ben sürekli bunlara maruz kalıyor ve dehşetten öte bir şey hissedemiyorum!"

"Ne yapmamız gerekiyor o zaman?" diye soran Tomiko'ya cevabı Mannon verdi: "Kamptan taşınacağız. Başka bir kıtaya. Orada da bitki-zihinler varsa, bizi fark etmeleri bunlar gibi yavaş olacaktır; hatta hiç fark etmeyebilirler bile."

Kaskatı kesilmiş olan Osden, "Bayağı rahatlatıcı olacaktır," diye belirtti düşüncelerini. Diğerleri ona yeni bir merak duygusuyla bakıyorlardı. Kendini olduğu gibi ortaya koymuştu, onu neyse o olarak görmüşlerdi; tuzağa düşmüş çaresiz bir adam. Belki de Tomiko gibi, tuzağın kendisini de görmüşlerdi: Onun o kaba ve duygusuz bencilliği ekibin yarattığı bir şeydi, Osden'in değil. O kafesi ören ve içine onu kapatan kendileriydi ve Osden de kafese kapatılan bir maymun gibi onlara parmaklıklar arasından pislik atıyordu. Eğer tanıştıklarında ona verdikleri duygu güven olsaydı, ona sevgi verebilecek kadar güçlü olsalardı, acaba Osden onlara nasıl görünürdü?

Hiçbiri bunu yapamamıştı ve artık yapmak için de çok geçti. Zaman olsa, kendi başlarına kalsalar, Tomiko yavaş yavaş duygu yansımaları kurabilir, karşılıklı bir güven, bir uyum yakalayabilirdi; fakat zamanları tükenmişti, görev tamamlanmalıydı. Bu denli büyük bir şeye hayatlarında yer yoktu; sempatiyle, acımayla, küçük sevgi parçalarıyla yetinmeliydiler. Bu kadarı bile Tomiko'ya güç vermişti ama bu kadarı Osden'e asla yetmezdi. Ona bakınca soyulmuş yüzünde, ekibin merak duygusunun yarattığı vahşi öfkeyi, hatta kendisinin ona karşı duyduğu acımayı bile görebiliyordu.

"Git yat hadi, yaran yine kanamaya başladı," dedi Tomiko. Osden de söyleneni yaptı.

Ertesi sabah eşyalarını topladılar, püskürtme yöntemiyle kurulan hangarı ve yaşam bölümlerini erittiler, *Gum*'u mekanik sürüş moduna geçirip Dünya 4470'in etrafında yarım tur attılar. Kırmızılı yeşilli alanlardan ve geniş, sıcak, yeşil bir denizin üzerinden geçerek Kıta G'de uygun bir yer seçtiler. Bu seferki bir çayırıktı. Yirmi bin kilometre kare boyunca uzanan, rüzgârlara açık bir çayır türü. Arazinin yüzlerce kilometrekarelik alanı içerisinde tek bir orman yoktu: Çim ovada ne yalnız başına bir ağaç ne de küçük bir koru görünüyordu. Buradaki bitki türleri geniş koloniler halindeydiler ve asla birbirlerine karışmıyorlardı; bazı minik ve her yerde rastlanan saprofitler ve spor taşıyıcıları hariç. Ekip, yapı formlarına holo-birleştiricileri sürdü ve otuz iki saatlik günün akşamına doğru yeni kamplarına yerleştiler. Eskwana hâlâ uyuyordu; Porlock ise hâlâ uyuşturucunun etkisindey-

di ama diğerlerinin hepsi neşe içindeydi. "Burada nefes alabiliyoruz!" deyip duruyorlardı.

Osden ayağa kalktı ve titreye titreye kapı aralığına gitti. Alacakaranlıkta uzanıp, çayır olmayan çayırların sallanarak uzandığı o loş sınıra doğru baktı. Rüzgârla taşınan hafif tatlı bir polen kokusu vardı; rüzgârın enginlere yayılan yumuşak vızıltısından başka bir ses duyulmuyordu. Bandajlı başını hafifçe kaldıran empat, uzunca bir süre, kıpırdamadan orada dikildi. Karanlık bastırmış, İnsan'ın ta uzaklardaki evinin pencereleri olan yıldızlar belirmişti gökyüzünde. Rüzgâr kesilmişti; etrafta çıt yoktu. Osden dinledi.

O uzun geceyi Haito Tomiko da dinliyordu. Kıpırdamadan yatıyor, damarlarında akan kanı, uyuyanların nefeslerini, rüzgârın esişini, karanlık damarların akışını, düşlerin ilerleyişini, evren ağır ağır ölüirken durağanlıkları daha da artan yıldızları, yürüyen ölülerin sesini işitiyordu. Yataktan güçlkle kalkıp kendi bölmesinin tenhaliğinden kaçtı. Tek uyuyan, Eskwana idi. Porlock deli gömleğiyle yatmış, kendi dilinde hafif bir sesle bir şeyler zırvalayıp duruyordu. Olleroo ile Jenny Chong asık suratla kâğıt oynuyorlardı. Poswet To terapi hücresinde bir programa bağlanmıştı. Asnanifoil bir *mandala* çiziyordu: Asal sayıların Üçüncü Modeli. Mannon ile Harfex, Osden'in başında oturuyorlardı.

Osden'in başındaki bandajı değiştirdi. Tomiko'nun tıraş etmediği taraftaki kızıl cansız saçlarında bir gariplik vardı. Araya beyazlar karışmıştı. İşini yaparken elleri titremeye başladı. Henüz kimse bir şey söylememişti.

"Nasıl olur da burada da korku olur?" dedi. O korkunç sessizlikte, sesi donuk ve yapay bir çınlama yaratmıştı.

"Demek ki sadece ağaçlar değil. Çayırlar da öyle..."

"Ama bu sabah bulunduğumuz yerden on iki bin *kilo* uzaktayız. Onu gezegenin ta öteki ucunda bıraktık."

"Hepsi bir bütün," dedi Osden. "Kocaman, yeşil bir düşünce. Bir düşüncenin beynin bir tarafından diğerine gitmesi ne kadar sürer?"

"O düşünen bir şey değil. Bu bir düşünme değil," dedi ruhsuz bir sesle. "O sadece süreçlerden oluşan bir ağdan ibaret. Dallar, üstbitkenler, münferit bitkiler arasında yer alan kavşaklardaki o düğümlü

kökler, bunların hepsi de elektrokimyasal dürtüler yayma kapasitesine sahip olmalılar. O halde aslında münferit bitkiler demek de doğru olmaz. Kuşkusuz, polenler de bu ağın bir parçası, rüzgârla taşınıp denizaşırı bağlantıyı kuran bir bilinç. Ama kavrayabileceğimiz bir şey değil bu. Bir gezegenin tüm biyosferinin tek bir iletişim ağı olması, hem de böyle hassas, akıldışı, ölümsüz, yalıtılmış..."

"Yalıtılmış," dedi Osden. "İşte bu! İşte korkuları bu. Bizim kendiliğinden hareket edebilmemiz ya da yıkıcı olmamız değil. Sırf burada olmamız yetiyor. Biz ötekiyiz. Daha önce öteki diye bir şey olmamıştı."

"Haklısın," dedi Mannon neredeyse fısıldayarak. "Ne yandaşları var ne de düşmanları. Kendisinden başka hiçbir şeyle ilişkisi yok. Sonsuza dek bir başına."

"O halde, tür olarak hayatta kalmasında zekâsının nasıl bir rolü var?" "Yok belki de," dedi Osden. "Neden sürekli teleolojik olmaya çalışıyorsun, Harfex? Sen bir Hainli'sin, öyle değil mi? Karmaşıklığın ölçüsü değil midir ebedi mutluluğun ölçüsü?"

Harfex yemi yutmadı. Hastalanmış gibiydi. "Bu dünyadan gitmemiz gerek," dedi.

"İşte şimdi neden hep çekip gitmek, sizden uzaklaşmak istediğimi anlıyorsunuz, değil mi?" dedi Osden marazi bir tatlılıkla. "Bir başkasının korkusu... bu hiç de hoş değilmiş... değil mi...? Keşke bir hayvan zekâsı olsaydı. Hayvanların zihnine girebiliyorum. Kobra- larla ve kaplanlarla çok iyi anlaşabilirim; böyle üstün bir zekâ insana avantaj da sağlıyor. Bir hayvanat bahçesinde kullanılmalıydım, insanlardan oluşan bir ekipte değil... Ah, bir de lanet olası aptal bir patatesin içine de girebilseydim! Keşke bu denli zor olmasaydı... Hâlâ o korkudan daha fazlasını algılayabiliyorum bu arada. O, paniğe kapılmadan önce, onda... orada bir dinginlik vardı. O sırada bunu algılayamamıştım, bunun ne denli büyük olduğunu görememişim. Gündüzün her şeyini bilmek, geceyi her şeyiyle bilmek bu. Tüm rüzgârları ve tüm durgun havaları. Kış yıldızlarıyla yaz yıldızları bir arada. Köklerinin olması ama hiç düşmanın olmaması. Tam olmak. Anlayabiliyor musunuz? İstila diye bir şey yok. Ötekiler yok. Bir bütün olmak..."

"Daha önce hiç böyle konuşmamıştı," diye düşündü Tomiko.

"Ona karşı savunmasızsın, Osden," dedi. "Kişiliğin çoktan değişti bile. Artık zaafıların var. Buradan gitmezsen belki biz aklımızı kaçırmayız ama sen kaçırırsın."

Osden tereddüt içindeydi. Sonra başını kaldırıp Tomiko'ya baktı. İlk kez onunla göz göze geliyordu; uzun, sessiz bir bakışmaydı bu, su gibi berraktı.

"Aklı başında olmanın bana ne yararı oldu ki bugüne kadar?" dedi dalga geçerek. "Ama sözlerinde gerçek payı var, Haito. Doğru söylüyorsun."

"Buradan gitmeliyiz," diye homurdandı Harfex.

"Acaba ona teslim olursam," diye düşündü Osden, "iletişim kurabilir miyim?"

Mannon aceleci ve asabi bir sesle, "'Teslim' mi?" dedi, "bu bitki-varlıktan algıladığın empatik bilgileri geri göndermeye son vermeyi, yani korkuyu reddetmeyi bırakıp onu içine almayı kastettiğini varsayıyorum. Bu seni ya anında öldürür ya da psikolojik bir geri çekilmeye, yani otizme sürükler."

"Ne olur ki?" dedi Osden. "Onun verdiği bir *ret* mesajı. Ama benim kurtuluşum da reddetmekte. O zeki değil. Ama ben zekiyim."

"Yanlış bir ölçek kullanıyorsun. Tek başına bir insan beyni bu kadar devasa bir şeye karşı ne yapabilir ki?"

"Tek başına bir insan beyni, yıldızlar ve galaksiler ölçeğinde bir örüntü algılayabilir," dedi Tomiko, "ve onu Sevgi olarak yorumlayabilir."

Mannon bir ona, bir ötekine baktı; Harfex susuyordu.

"Bunu ormanda yapmak daha kolay olacaktır," dedi Osden. "Hanginiz götürür beni oraya?"

"Ne zaman?"

"Şimdi. Hepiniz iyice keçileri kaçırıp saldırganlaşmadan gitmeli."

"Ben götürürüm," dedi Tomiko.

"Hiçbirimiz gelmeyiz," dedi Harfex.

"Ben gelemem," dedi Mannon. "Ben... Ben çok korkuyorum. Jeti düşürebilirim."

"Eskwana gelsin. Eğer bunu çekip alabilirsem, o da medyum görevi görür."

"Algılayıcı'nın planını kabul ediyor musun, Koordinatör?" diye sordu Harfex. Bu, resmî bir soruydu.

"Evet."

"Ben onaylamıyorum. Ama yine de sizinle geleceğim."

"Sanırım buna mecburuz, Harfex," diyen Tomiko, Osden'in yüzüne bakıyordu; o çirkin beyaz maske yerini bir âşkın heves dolu yüzüne bırakmıştı.

Düşüncelerini perili yataklarından ve gitgide daha da tırmanan dehşet duygusundan uzak tutmak için kâğıt oynayan Olleroo ile Jenny Chong, korkmuş çocuklar gibi söylenip duruyorlardı. "Ama ormandaki o şey, o şey seni..."

"Karanlıktan korkuyor musunuz?" diye dalga geçti Osden.

"Ama Eskwana'ya bir baksana; Porlock'a, hatta Asnanifoil'e de..."

"Size zarar veremez. O sadece sinapslardan geçen bir dürtü, dallar arasından süzülen bir rüzgâr. O, sadece bir kâbus."

Helijete atlayıp yükseldiler, hâlâ uyur vaziyetteki Eskwana arka bölmede kıvrılıp kalmıştı; Tomiko helijeti sürüyor, Harfex ve Osden sessizce, yıldızların aydınlattığı soluk gri, engin düzlüklerin ötesindeki karanlık orman çizgisine bakıyorlardı.

Siyah çizgiye yaklaştılar, üzerinden geçtiler. Şimdi altlarında uzanan, karanlıktı.

Tomiko helijeti indirecek bir yer aramak için alçaldı ama bir yandan da, yükselmek, hemen uzaklaşıp gitmek, bir an önce kaçmak gibi delicesine bir arzuyla mücadele ediyordu. Bu bitki dünyasının o müthiş yaşama gücü, ormandayken çok daha somut bir şekilde hissediliyordu; bu uçsuz bucaksız kara dalgalar üzerinde ise, panik daha güçlü duyuluyordu. İleride soluk, küçük bir alan vardı; etrafındaki siyah şekillerin, ağaç olmayan ağaçların, köklülerin, bütünün parçası olan şeylerin en uzunundan azıcık daha yüksekte, çıplak bir tepeliğin üzerindeydi. Tomiko helijeti karaltıların arasından yere indirdi, kötü bir iniş olmuştu. Kumanda kolundaki elleri kayıyordu; ellerini soğuk sabunla kremlemişti sanki.

Orman onları çepeçevre sarıyordu şimdi, karanlıkta simsiyahtı.

Tomiko oturduğu yere büzülüp gözlerini kapattı. Eskwana uykusunda inledi. Harfex'in soluğu kısa ve gürültülüydü, kaskatı bir şekilde oturup kalmıştı. Osden ona doğru uzanıp kayar kapıyı a arken bile kıpırdamadı.

Osden kalktı. Kapı aralığında hafif kambur bir şekilde dururken, kontrol panelinden gelen soluk ışığın hafifçe aydınlattığı sırtı ve bandajlı kafası ancak se ebileliyordu.

Tomiko tir tir titriyordu. Başını bile kaldıramıyordu. "Hayır, hayır, hayır, hayır, hayır, hayır, hayır," diye fısıldıyordu. "Hayır. Hayır. Hayır."

Osden ani ve sakın bir hareketle, kendisini kapı aralığından dışarı, aşağıdaki karanlığın içine bıraktı. Ve gözden kayboldu.

Geliyorum! dedi hiç ses çıkarmayan muazzam bir ses.

Tomiko   ığlık attı; Harfex   ks  rd  , ayağa kalkmaya çalışıyor gibiydi ama kalkmadı.

Tomiko iyice kendi içine büzüldü, ne var ne yoksa her şey karnının içindeki o görünmeyene, varoluşunun merkezine odaklanmıştı ve dışarıda korku, sadece korku vardı.

Ve durdu.

Tomiko başını kaldırdı; kenetlenen elleri yavaş yavaş açıldı. Şimdi dik oturuyordu. Gece karanlıktı ve ormanın üzerinde parlayan yıldızları görebiliyordu. Hepsi bu, başka hiçbir şey yoktu.

"Osden," dedi ama sesi dışarı çıkamamıştı. Tekrar denedi. Yalnız kalmış bir kurbağanın sesi gibiydi bu kez çıkan. Yine cevap yoktu.

Harfex'in başına bir şey geldiğini anladı. Karanlıkta kafasını bulmaya çalışıyordu. Ama adam koltuğundan düşmüştü ve tam o sırada, o   l  m sessizliğinde, geminin karanlık arka bölümünden bir ses geldi. "İyi," diyordu.

Bu Eskwana'nın sesiydi. Kabin ışıklarına davrandı ve mühendisin kıvrılarak uyuduğunu gördü, eliyle ağzının yarısını kapatmış, öylece kalmıştı.

Ağız açıldı ve konuştu: "Her şey yolunda.""Osden..."

"Her şey yolunda," dedi Eskwana'nın ağzından çıkan yumuşak ses.

"Neredesin?"

Ses çıkmadı.

"Geri dön."

Bir rüzgâr esmeye başladı. "Ben burada kalacağım," dedi yumuşak ses.

"Kalamazsın..."

Ses gelmedi.

"Yapayalnız kalacaksın Osden!"

"Bir şey diyeceğim." Ses giderek cılızlaşıyor, belirsizleşiyordu, sanki rüzgârın sesinin içinde kaybolmuş gibiydi. "Dinleyin beni. İyi olmanızı diliyorum."

Ardından Tomiko yine onun ismini haykırdı ama cevap gelmedi. Eskwana kıpırdamadan duruyordu. Harfex ise ondan da kıpırtısızdı.

Varlık ormanının, sadece rüzgârın eşlik ettiği o sessizliğine ve karanlığına doğru uzandığı kapı aralığından, "Osden!" diye bağırırdı. "Geri geleceğim. Harfex'i üsse götürmem gerek. Geri döneceğim Osden!"

Sessizlik ve yapraklar arasındaki rüzgârdan başka bir şey yoktu.

Sekiz kişilik ekip, görevlendirildikleri Dünya 4470 araştırmasını bitirdi. Öngörülenden kırk bir gün daha uzun sürmüştü. Asnanifoil ve kadınlardan bir tanesi daha, her gün çıplak tepeciği çepeçevre saran ormana giderek Osden'i aradılar. Ama Tomiko dehşetin bu kadar göbeğinde, bu denli merkezindeyken o gece hangi çıplak tepeciğe inmiş olduklarından pek de emin değildi. Osden'e elli yıl yetecek kadar yiyecek, çadır ve araç gereç bıraktılar. Ama aramaya devam etmediler. Sarmaşıkların birbirine geçtiği, zemini otlarla kaplı loş koridorlar ve sonsuz labirentlerde, saklanmak istediği için saklanan yalnız bir adamı bulmanın imkânı yoktu. Belki de bir kulaç ötesinden geçmiş ama onu fark etmemiş bile olabilirlerdi.

Ama Osden oralarda bir yerdeydi; çünkü artık korkulardan eser kalmamıştı.

Ölümsüz belleksizle yaşadığı dayanılmaz deneyimin ardından mantığa daha da fazla değer yükleyen akılcı Tomiko, Osden'in yapmış olduğu şeyi mantığını kullanarak çözmeye çalıştı. Ama sözcükleri bir türlü kontrol altına alamıyordu. Osden korkuyu kendi içine taşımış ve kabullenerek onu aşkınlılaştırmıştı. Benliğini, kötülük nedir

bilmeyen bu yabancıya teslim etmişti. Bir başkasının sevgisinin ne demek olduğunu öğrenmiş ve böylece benliği kendisine geri verilmişti. Ama aklın söz dağarcığında yoktu bunları ifade edecek sözcük.

Araştırma ekibinin üyeleri ağaçların altından, düşlerle dolu bir sessizlikle sarılı o devasa yaşam kolonilerinin arasından yürürken, onlar bu geçenlerin kısmen farkında ama onlara karşı tamamen kayıtsız, kendi düşüncelerine dalmışlardı adeta. Burada saatler yoktu. Burada mesafeler bir şey ifade etmiyordu. Yeterince zaman da vardı, mekân da... Gezegen günışığı ile büyük karanlık arasında dönüp duruyor; yaz ve kış rüzgârları, minik, soluk polen tanelerini sessiz denizler üzerinde uçuşturuyordu.

Gum daha birçok araştırma yaptıktan, pek çok yıl, hatta pek çok ılık yılı geçtikten sonra, asırlar önce Smeming Limanı diye anılan yere döndü. Orada hâlâ ekibin raporlarını alabilecek (alsalar da inanamayacaklardı) ve kayıpların kaydını tutacak birileri kalmıştı. Kayıplara dair kayıt şöyleydi: Biyolog Harfex (korkudan öldü) ve Algılayıcı Osden (ekipten ayrılıp koloni kurmaya karar verdi).

Aşağılardaki Yıldızlar

Bilinen şekliyle bilimkurgu nosyonu, sanırım, gelecekle ilgili birtakım muhtemel ya da ihtimal dışı teknolojik alamet-i farikaları (Soylent Green, zaman makinesi, denizaltı gibi) alıp fırsata dönüştüren öykü anlamına geliyor. Sadece bundan ibaret olan bilimkurgu öyküleri vardır elbette ama bilimkurguyu bunlar üzerinden tarif etmek Birleşik Devletleri Kansas'la tarif etmek gibi bir şey olur herhalde.

"Aşağılardaki Yıldızlar"ı yazarken ne yaptığımı bildiğimi düşünüyordum. Önceki öykülerimden biri olan "Üstatlar"da olduğu gibi, bir zama-zingo, bir aygıt ya da hipotezden değil, bilimin kendisinden, bilim fikrinden söz ediyordum. Bir de, 17. yüzyıl astronomisinin Papa'ya tosladığı ya da 1930'larda genetik bilimin Stalin'i karşısında bulduğu zaman olduğu gibi, bilime sonuna dek muhalif ve güçlü, üstelik de hükümetlerin şekillendirdiği fikirlerin bi-

lim fikrine neler yapabileceğinden söz ediyordum. Fakat tüm bunlar, bir psiko-mit olarak kurgulandı, ne geçmiş ne de gelecekte geçen, gerçek zamanın dışında kalan bir öykü. Bunu kısmen zamanı genellemek için yaptım, kısmen de bilimi sanatla eşanlamlı kullanmak için. Yaratıcı zekâ yeraltına inmek zorunda bırakılırsa ne olur?

Soru buydu ve ben cevabı bildiğime inanıyordum. Her şey gayet açık görünüyordu. Bu bir alegori olacaktı sabiden de. Ama yeraltındaki mekânları keşfedip incelemek o kadar da kolay olmuyormuş. Başlangıçta basit eşdeğerlikler, simgeler diye düşündüğünüz şeyler can kazanıp dile geliyor ve kast etmediğiniz, açıklayamayacağınız anlamlar kazanıyor. Bu öyküyü yazdıktan uzunca bir süre sonra Jung'un Tinin Doğası Üzerine adlı eserinde şu pasaja rast geldim: "Ego-bilincini, bir dolu küçük parıltı ile çevrelenmiş bir şey gibi düşünebiliriz... İçeride dönük sezgiler... bilinçaltının durumunu yakalar: yıldız dolu göklerin karanlık sular üzerindeki yansıması, kara toprağa saçılmış altın ya da altın yaldızlı kumlar." Ardından Jung bir simyacının sözlerini aktarır: "Seminate aurum in terram ablam foliatam"... Beyaz kil katmanları arasına saçılmış değerli metal.

Belki de bu öykü bilim hakkında ya da sanat hakkında değil, zibin hakkındadır; benim ya da herhangi birinin, kendi içine dönen herhangi bir zibin hakkında.

Ahşap ev ve müştemilatı çabucak alev alıp yandı, yıkıldı ama ki-remit kampananın üzerine kurulu alçı ve kaplama kubbe yanmadı. Bunun üzerine onlar da teleskop parçalarını, aletleri, kitapları, harita ve çizimleri kubbenin altına, tam orta yere yığdılar ve üzerine yağ döküp ateşe verdiler. Alevler o koca teleskop tezgâhının ahşap kirişlerine ve saat mekanizmasına sıçradı. Tepenin aşağısından yangını izleyen köylüler kubbeyi görebiliyorlardı: Akşam göğünün yeşiline yaslanmış beyazımsı kubbe titredi ve önce bir yöne sonra öteki yöne döndükten sonra kıvılcımlarla dolu siyahımsı sarımsı dumanlar arasında dikkörtgen çerçeveden koptu: Çirkin, acayip bir manzaraydı.

Hava kararıyordu. Doğu yönünde yıldızlar belirmeye başladı. Her taraftan emirler yağıyordu. Askerler tek sıra halinde yola inmeye başladılar. Karanlık üniformalar içinde, kara ve sessiz adamlar.

Tepenin eteğindeki köylüler, askerler gidene dek dağılmadılar. İçinde hiçbir değişimin ya da özgürlüğün olmadığı bir yaşamda bu

yangın Őenlik gibi gelmişti herkese. Kimse tepeye tırmanmaya kalkmadı ama karanlık iyice  okt ğ nde birbirlerine yaklaştılar. Bir süre sonra herkes birer ikiŐer ayrılıp köye döndü. Bazıları başını çevirip arkada kalan tepeye baktı ama artık orada en ufak bir hareket yoktu. Kubbenin siyah arı kovanının ardında yıldızlar ağır ağır dönmeye baŐlasa da, dönüp yıldızları izleyen bir Şey kalmamıştı artık.

Gün ağarmadan bir saat kadar önce atlı bir adam zikzaklar çizerek dik yokuşa tırmandı, atölyelerin oradaki harabenin önünde atından inip kubbeye doğru yürüdü. Kapı kırılmıŐtı.  ceride hâlâ kızılımsı bir kor seçilebiliyordu; zar zor görünen bu pırlıttı, düşüp gece boyunca dibine kadar i in için yanarak kızaran kalın bir destek kirişinden geliyordu. Kubbenin içerisindeki hava keskin bir duman perdesiyle ađırlaŐmıŐtı. Fakat bir de karanlıklar içinde yükselen uzun boylu bir Şekil vardı. Bir o yana bir bu yana gidiyordu. Bazen duruyor, bazen eğiliyor, arada yavaŐŐa sendeliyordu.

Kapıdaki adam bağırdı: "Guennar! Üstat Guennar!"

Kubbedeki adam durdu ve kapıya doğru baktı. Tam o sırada, dar-maduman yıkıntıların ve yerdeki yarı yanmış eşyaların arasından bir Şey almıştı eline. Mekanik bir hareketle aldığı nesneyi paltosunun cebine koydu; hâlâ kapıdaydı gözleri. Sonra o tarafa doğru ilerledi. Kızarmış ve ŐiŐmiŐ gözleri neredeyse kapalı gibi duruyordu, nefes nefeseydi; saçları ve giysileri alazlanmış, siyah küllerle lekelenmişti.

"Nerelerdeydin?"

Kubbedeki adam belli belirsiz yeri işaret etti.

"Orada mahzen mi var? Yangında orada mıydın? Tanrım! Yerin altındaydın! Biliyordum, burada olduğunu biliyordum." Guennar'ın koluna giren Bord hafif hezeyanlı bir kakhaha attı. "Gel hadi, gel çıkalım buradan Tanrı aşkına. Doğu aydınlanmaya başladı bile."

Astronom Guennar gönülsüzce ona doğru geldi. Gri doğu göğüne değil de, Şimdi geride bıraktığı kubbenin aralığına bakıyordu. Orada hâlâ bir iki yıldız ıŐıl ıŐıl parlıyordu. Bord onu dışarı çekti, ata binmesine yardım etti ve yuları eline alıp atı tırısaya geçirerek tepeden aşağı sürmeye başladı.

Astronom tek eliyle eyer kayıŐına tutunuyordu. Öteki elini ise bacağına bastırıyordu. Dışarıdan k ze dönmüş gibi görünen ama i i

hâlâ kor halinde yanan metal bir parçayı eline aldığında avucunun içi ve parmakları yanmıştı. Ne elinin nerede olduğunun ne de acının farkındaydı. Bazen duyuları ona, "Ben şu anda at üzerindeyim" ya da "hava aydınlanıyor," gibi şeyler söylüyordu ama bu kopuk mesajlar hiçbir şey ifade etmiyordu. Sabah rüzgârı kendini hissettirdiğinde üşüyüp ürperdi. Rüzgâr karanlık ormandaki ağaçların arasından hışırtılar çıkararak geçerken at üstündeki iki adam devedikeni ve süpürge otlarının altında kalan derin bir patikaya girdiler. Fakat ne ağaçlar, ne rüzgâr, ne aydınlanan gök, ne de soğuk astronomun umurundaydı, onun gözlerinde yalnızca yangının sıcaklığı ve dumanıyla zonklayan bir karanlık vardı.

Bord onu attan indirdi. Gün ışığı etraflarını sarmıştı. Güneş, ırmağın vadisinin yukarısındaki kayalara yayılmaya başlamıştı. Az ötede karanlık bir köşe vardı ve Bord onu çekip o karanlık köşeye götürdü. Burası ne sıcak ne de kapalı bir yerdi. Soğuk ve sessizdi. Bord elini çeker çekmez astronom yere yığıldı. Dizleri tutmuyordu. Zonklayan kavruk ellerinin soğuk kayaya değdiğini hissetti.

"Toprağın altındaymış, hey Tanrım!" dedi Bord. Bir yandan da, elindeki mumlu fenerin ışığında, madencilerin darbeleriyle delik deşik duvarlara bakıyordu. "Karanlık çöktükten sonra gelirim belki. Sakın dışarı çıkma. İçeride de derinlere inme. Burası eski bir galeri, madenin bu kısmında işçi çalışmayalı yıllar oldu. O eski tünellerde göçükler veya kaymalar olabilir. Dışarı çıkayım deme! Saklan. Köpekler gidince seni sınır dışına çıkaracağız."

Bord dönüp karanlığın içinden geçerek galeriden dışarı çıktı. Ayak sesleri kesileli epey olmuştu ki astronom başını kaldırıp etrafındaki karanlık duvarlara ve yanan küçük muma baktı. Toprak kokulu karanlıktı üzerine çöken. Siyah fona saçılmış yeşil şekiller, aşiboyası gibi görünen lekeler gördü ama hepsi yavaş yavaş solup gitti. İliklerine işleyen kuru soğuk, alev alev yanan, acı içindeki gözlerine ve zihnine ilaç gibi gelmişti.

Orada, karanlıkta otururken düşünüyorsa da, düşünceleri sözcüklere yerleşemiyordu. Dermansızlıktan, duman solumaktan, bir iki ufak yanıktan ve bir de anormal zihin durumundan dolayı sinirleri bozuktu ama zaten zihni, hep berrak ve dingin olsa da, hiçbir za-

man normal çalışmamıştı ki. Yirmi yılını mercek parlatarak, teleskop yaparak, yıldızlara bakarak ve kimsenin bilmediği, umursamadığı, ulaşamayacağı, dokunamayacağı ya da elleyemeyeceği haritalar ve tablolar, listeler ve hesaplar yaparak geçirmek normal bir şey değildi. Üstelik şu anda, tüm yaşamını uğrunda harcadığı şeylerin hepsi yakılıp yok edilmişti. Kendisinden geriye kalan her neyse, o da gömülebilirdi artık.

Ama bu gömülme fikri değildi onun aklından geçen. Farkında olduğu tek şey taşıyamayacağı kadar ağır bir öfke ve ıstıraptı. Bu yük beynini eziyor, mantığını tuzla buz ediyordu. Yine de, karanlık bu baskıyı hafifletiyor gibiydi. Karanlığa alışkındı, zaten hep geceleri yaşayan biriydi. Buradaki ağırlık yalnızca kayalardan, yalnızca topraktan geliyordu. Ve hiçbir granit nefret kadar sert, hiçbir toprak gaddarlık kadar soğuk olamazdı. Şu anda ise onu toprağın siyah masumiyeti sarmalıyordu. Onun içine uzandı ve bir yandan acının verdiği hafif bir titreme, bir yandan da acının hafiflemesinin getirdiği rahatlamayla uyuyakaldı.

Onu uyandıran, ışık oldu. Kont Bord gelmiş, elindeki çelik ve çakmakla bir mum yakmıştı. Işıқта Bord'un yüzü hayat doluydu: Capcanlı bir renk ve usta bir avcının mavi gözleriydi gördüğü. Bir de şehvetli, inatçı ve kırmızı bir ağız. "İzini sürüyorlar," diyordu. "Kaçıp kurtulduğunu biliyorlar."

"Neden..." dedi astronom. Sesiz cılız çıkmıştı. Gözleri gibi boğazı da dumandan yanmıştı. "Neden peşimdeler?"

"Neden mi? Hâlâ soruyor musun bunu? Seni diri diri yakmak için, neden olacak! Sapkınlık yaptığın için!" Bord gözlerini mumun sabit pırıltısına dikmişti.

"Ama ne yaptımса hepsi yandı, kül oldu."

"Öyle, tilkinin inini kapattılar ama kendisini yakalayamadılar. Şimdi onu arıyorlar! Ama seni yakalatırsam bana da Bord demesinler!"

Astronomun kocaman açılan ışıltılı gözleri Bord'unkilerle karşılaştı ve oraya sabitlendi. "Neden?"

"Aptal olduğumu düşünüyorsun," diyen Bord sırtıttı. Bu bir gülümseme değildi. Bir kurdun, avlanan ve avlayanın sırtıtıydı. "Evet öyle-

yim. Seni uyarmakla aptallık ettim. Bir kez olsun dinlemedin. Bense seni dinlemekle aptallık ettim. Ama seni dinlemeyi seviyordum. Yıldızlardan, gezegenlerin sıralanışından ve zamanın uçlarından söz etmen hoşuma gidiyordu. Mısırlardan ve öküz pisliğinden söz etmeyen kim var etrafımda senden başka? Anladın değil mi? Ayrıca askerleri, yabancıları, mahkemeleri ve yakmaları da sevmem. Senin hakikatinmiş, onların hakikatiymiş, ben ne anlarım bunlardan? Ben üstat mıyım? Yıldızların rotalarını bilir miyim? Sen biliyorsun belki. Belki onlar da biliyor. Benim tek bildiğimse senin masama oturduğun ve benimle konuştuğundur. Seni yakmalarına seyirci olur muyum sanıyorsun? Tanrı'nın alevleri diyorlar onlar. Sense Tanrı'nın alevlerinin yıldızlar olduğunu söylemiştin. Neden bana 'Neden?' diye soruyorsun? Bir budalaya budalalılıkla ilgili nasıl soru sorarsın?"

"Affedersin," dedi astronom.

"İnsanları ne kadar tanıyorsun?" dedi Kont. "Onların seni bırakacağını sandın. Benim senin yanmanı seyredeceğimi sandın." Mum ışığının üzerinden Guennar'a baktı, hedefe kilitlenen bir kurt gibi sırtıyordu ama mavi gözlerinde, bundan gerçekten zevk aldığını gösteren bir pırıltı da vardı. "Yıldızlar arasında değil, yerin altında yaşayanlar da var, görüyorsun ya..."

Yanında bir çakmak taşı kutusu, yağlı mumlar, bir şişe su, bezelye püresi ve bir torba ekmek getirmişti. Fazla kalmadı. Gitmeden önce astronomu madenden çıkmaması konusunda uyarmayı da ihmal etmedi.

Guennar bir kez daha yatıp ardından uyandığında, durumunda bir tuhaflik hissetti. Postu kurtarmak için bir deliğe saklanan insanların genelde duyabileceği bir kaygı değildi onunki. Astronomu fena halde rahatsız eden şey şuydu: Saati bilmiyordu.

Herhangi bir saat değildi özlediği. Köylerdeki o sabah ve akşam dualarına çağıran kilise çanlarının tatlı tatlı çalışı ya da laboratuvarında kullandığı zaman dilimlerinin hassas ve hazır kesinliği, keşiflerini geliştirmesinin bağlı olduğu o saatler değildi. O, büyük saati özlemişti.

İnsan gökyüzünü göremeyince, dünyanın dönüşünden de haberdar olamıyordu. Zaman içindeki tüm süreçler, güneşin gökte çizdiği kavis, ayın evreleri, gezegenlerin dansı, takımyıldızların çevrimi,

yıldız mevsimlerinin ondan da büyük çevrimi... hepsi kaybolmuştu, yaşamını bağladığı palamar kopmuştu.

Burada zaman yoktu.

Yerin altındaki karanlıkta, "Hey Tanrım..." diye yakarmaya başladı Guennar, "Seni övmek sana hakaret midir? Teleskopumda gördüğüm her şey senin haşmetinin birer kıvılcımı, en azından yarattıklarının bir parçası değil midir? Bunu kıskanıyor olamazsın Tanrım! Hem de bana inanan bu kadar az insan varken. Senin eserlerini anlatmaya cüret etmek kibir midir? Ama Tanrım, yıldızlardan oluşan o sonsuz alanı görmemi sağlarken sen bana, ben nasıl kendimi tutabilirdim? Hem görüp hem de sessiz kalabilir miydim? Yüce Tanrım, ne olur artık beni cezalandırma, izin ver, daha küçük bir teleskop yapayım. Kutsal kiliseni sıkıntıya sokuyorsa eğer, söz veriyorum, kimseye söylemeyeceğim, yazıp dağıtmayacağım. Gezegenlerin yörüngelerinden ya da yıldızların doğalarından söz etmeyeceğim. Kimseye söylemem Tanrım, ne olur sadece onları görmeme izin ver!"

"Ne demeye böyle bağırıp duruyorsun, sessiz ol, Üstat Guennar. Tünelin ağzından duyuluyor sesin," dedi Bord. Astronomun açılan gözleri, Bord'un kandilinin ışığıyla kamaştı. "Ne kadar avcı varsa hepsini peşine saldılar. Artık sana büyücü diyorlar. Geldiklerinde sen evde uyuyormuşsun, bunu gördüklerine yeminler ediyorlar. Kapılarını demir parmaklıklarla kapattılar. Ama ne kadar aradılsa da, küllerde kemik falan bulamadılar."

"Uyuyordum," dedi Guennar gözlerini kapayarak. "Askerler geldi... Öğüdünü tutmalıydım, biliyorum. Neyse, ben de kubbenin altındaki dehlize girdim. Soğuk gecelerde ellerim donardı; parmaklarımı ısıtayım diye oradaki ocağın arkasında bir dehliz bırakmıştım." Kabarcıklarla dolu, rengi kararmış parmaklarını açtı ve dalgın dalgın ellerine baktı. "Sonra yukarıdan sesleri gelmeye başladı..."

"Al, sana biraz daha yiyecek getirdim. Hoppala, sen yemek yemedin mi?"

"Ne kadar zaman oldu?"

"Bir gece bir gündüz. Şu anda gece. Yağmur yağıyor. Dinle Üstat: Şu anda evimde yaşayan iki tane aşağılık kara tazı var. Konsey denen meretin özel görevlileri. Onları evime buyur etmeye mecburdum.

Burası benim bölgem, onlar da burada ve ben bu bölgenin kontuyum. Bu durum benim buraya gelmemi zorlaştırıyor. Ve buraya adamlarımdan birini yollamayı da istemiyorum. Olur a, bir gün rahipler onlara sorar: 'Bu adamın nerede olduğunu biliyor musun? Tanrıya onun nerede olduğunu bilmediğin cevabını verebilir misin?' Anlayacağın, en iyisi kimsenin bilmemesi. Ben fırsat buldukça gelirim. Burada rahatın yerinde mi? Kalabilecek misin? Şu adamlar bir ortalıktan çekilsin, seni buradan alıp sınır dışına çıkaracağım. Şu anda sinek gibi her yere dağılmış durumdalar. Bir daha böyle yüksek sesle de konuşma. Bu eski tünellere göz atıyor olabilirler. Daha da içerilere gitmelisin. Geri geleceğim. Sağlıcakla kal, Üstat."

"Sağlıcakla git, Kont."

Kandilini alarak dönüp giden Bord'un mavi gözlerinin rengini ve kazma yemiş pürüzlü duvarlara sıçrayan gölgesini gördü Guennar. Bord köşeyi döner dönmez kandili söndürünce ne ışık ne de renk kaldı etrafta. Guennar onun bir şeye takılıp sendelediğini ve küfrü basarak yoluna devam etmeye çalıştığını duydu.

Guennar mumlardan birini yakıp bir şeyler yedi. Önce diğerlerinden daha bayat olan ekmekten başladı, sert bir topak haline gelmiş bezelye püresinden bir parça kopardı. Bord bu kez ona üç somun ekmek, biraz tuzlanmış et, iki tane daha mum, bir tulum daha su ve kalın havlı kumaştan yapılma bir pelerin getirmişti. Guennar soğuğu hissetmemişti. Gözlemevindeyken soğuk gecelerde her zaman giydiği palto vardı üstünde. Şafakla birlikte sürüne sürüne yatağa gittiğinde de üzerinde o paltoyla uyurdu. Kuzu derisinden yapılma iyi bir paltoydü; kubbede yıkıntıların arasında yaptığı araştırma sırasında leş gibi olmuştu, kollarının uçları da alazlanmıştı ama her zaman ki gibi sıcak tutuyordu; kendi derisinin uzantısı gibiydi. Paltosu üzerinde, yemeğini yerken mum ışığının soluk sarı küresinin ardında uzanan tünelin karanlığına dikmişti gözlerini. Bord'un sözleri aklından çıkmamıştı: "Tünelin daha içerlerine gitmelisin." Yemeğini bitirdikten sonra pelerini bohça yapıp erzağı içine doldurdu ve bohçasını bir eline, mumunu öteki eline alıp yan tünellerden birine doğru ilerledi, bir galerinin girişine geldi, sonra da aşağılara ve daha içerilere doğru inmeye başladı.

Birkaç yüz adım attıktan sonra ana kavşaklardan birine ulaştı. Burada birçok kısa tünel girişi vardı; geniş odalara ya da kat aralarına açılıyordu. Sola döndü, üç kademeli büyük bir kat arasından geçti. Ve galeriye girdi. En uzaktaki kademe, çatının yalnızca birkaç yüz metre altındaydı. Ahşap kiriş ve direkler hâlâ gayet sağlamdı. En gerideki kademenin bir köşesinde, madencilerin destek payandası olarak dışarıda bıraktığı kuvars girintinin arkasına kamp kurdu. Yiyeceklerini, suyunu, çakmak taşı kutusunu ve mumlarını karanlıkta el yordamıyla bile kolayca bulabileceği mesafelere yerleştirdi. Pelerini çakıllı, molozlu ve sert kil zeminin üzerine yaymıştı. Dörtte biri yanıp tükenmiş olan mumu söndürdü ve karanlıkta uzanıp yattı.

İlk geldiğinde kaldığı yan tünele üçüncü kez geri döndüğünde Bord'un oraya gelmiş olduğuna dair bir iz görememişti. Kamp kurduğu yeni noktaya gidip erzağa baktı ve hesaplamaya başladı. Hâlâ iki somun ekmeği, yarım şişe suyu ve henüz elini bile sürmediği tuzlanmış eti duruyordu. Bir de, dört tane mum. Bord'un son gelişinden bu yana altı gün geçmiş olduğunu tahmin ediyordu. Ama bu üç de olabilirdi, sekiz de. Susamış olsa da su içmeye cesaret edemiyordu, elinde başka su yoktu.

Su bulmalıydı. Yola koyuldu.

Adımlarını saymaya başladı. Yüz yirmi adım kadar yürüdükten sonra tünel tahkimatının pek eğreti durduğunu fark etti. Moloz dolgu bölümlerin bir kısmı dökülmüş, geçidi yarı yarıya kapatmıştı. Buradan başyukarıya, ana geçitler arasında kalan meyilli, kısa dar bir geçide geldi. Dikey bir kuyuydu burası. Ahşap merdivenden geriye kalan parçalar vasıtasıyla aşağı inebilirdi. Ancak aşağı kata geldiğinde adımlarını saymayı unuttu. Kırık bir kazma sapını geçer geçmez az ötede madencilerden biri tarafından atılmış bir alın bandı gördü. Önündeki yuvaya sokulmuş mum parçası bile duruyordu. Bandı yerden alıp paltosunun cebine attı ve yürümeye devam etti.

Yontulmuş taş duvarların ve ahşap döşemelerin monotonluğu zihnini uyuşturmuştu. Sonsuza dek yürüyecek gibiydi. Karanlık onu izliyor, karanlık önden gidiyordu.

İyice kısalan mumdan kayarak akan yağ damlası parmağını yaktı. Canı acıyıp yere düşürünce de, mum söndü.

Aniden çöken zifiri karanlıkta el yordamıyla mumu aradı, tüten dumandan midesi bulanmıştı, başını yukarıya kaldırıp bu iğrenç koku-
kudan uzak durmaya çalıştı. Ve o anda önünde, hem de tam önünde,
ta uzaklarda; yıldızları gördü.

Minik minik, pırıl pırıl, uzak... Gözlemesinde gökyüzüne açılan
o dar aralığa benzer bir açıklıkta yakalanmışlardı: Zifiri siyahlıkta
yıldızlarla dolu bir dikkörtgen.

Ayağa kalktı. Mumu falan unutmuştu. Yıldızlara doğru koşmaya
başladı.

Hani bazen saat mekanizması titreyince, teleskoptaki görüntüler
de aşağı yukarı, sağa sola oynar gibi görünür ya... Ya da gözler çok
yorulduğunda... İşte yıldızlar öyle dans ediyor, öyle canlanmış gibi
görünüyorlardı.

Gidip aralarına girince onunla konuşmaya başladılar.

Alevler, kararmış birtakım suratlara tuhaf gölgeler düşürüyor, o
parlak ve canlı gözlere tuhaf ışıklar konduruyordu.

"Oradaki, kimsin sen? Hanno sen misin?"

"Yukarıdaki eski su çıkışının orada ne işin vardı?"

"Bak hele, oradaki kim, söyle bakalım?"

"Kimse kim, yakalayın onu..." "Hey dur! Olduğun yerde kal!"

Geldiği yere dönüp körlemesine kaçmaya çalıştı. Işıklar peşi sıra
gelirken, Guennar kendi soluk ama devasa gölgesini izleyerek tü-
nelden aşağı koşuyordu. Gölge o bildik karanlık tarafından yutul-
duğunda ve her zamanki sessizlik geri döndüğünde bile, hâlâ düşe
kalka, el yordamıyla sağa sola tutuna tutuna ilerlemeye çalışıyordu.
Bir süre sonra kâh dört ayak üzerinde kâh ayakları ve tek eli üzerinde
ilerlemeye çalışır hale gelmişti. Sonunda kendini bıraktı ve sırtını bir
duvara verip yığıldı. Göğsü alev alev yanıyordu.

Sessizlik. Karanlık.

Cebinin içindeki ince iç cepten mumunu çıkardı, çelik çakmakla
mumu yaktı. O hafif ışıktaki, bulunduğu noktadan yaklaşık on beş met-
re mesafedeki dikey kuyuyu görebiliyordu. Tekrar, kamp kurduğu
noktaya döndü. Uyudu, uyandı, bir şeyler yedi ve kalan son suyu
içti. Kalkıp su bulmaya davrandı ama uyuyakaldı. Kestiriyor muydu,

sersemliyor muydu bilemiyordu ama rüyasında kendisiyle konuşan bir ses duyuyordu.

"Demek buradasın. Pekâlâ. Korkma. Sana zarar vermeyeceğim. Ben dedim onlara, bu cin min değil dedim. İnsan kadar uzun cin olduğu duyulmuş şey değil Ya da görülmüş, diyelim. Cin olsa *göremez-diniz*, çocuklar, dedim. Dolayısıyla gördüğümüz şey insandır, orası kesin, dedim. O zaman madende ne işi var, dediler, ya bir hayaletse dediler, ya güneydeki eski geçidin su evi çıktığında yakalanan çocuklardan biri buraya geldiyse? Pekâlâ, dedim, o halde gidip bakarım ben de. Çok duydum ama şimdiye dek hiç hayalet görmedim, dedim. Cin tairesi gibi görülmek istemeyen şeyleri görmek de iyi olabilirdi tabii. Ama en güzeli, ölmüş eski dostları, mesela bizim Temon'un yüzünü ya da bizim Trip'inkini görmek olurdu. Rüyamda gördüm onları ya! Aynı eskisi gibi, çalışmaya dalmışlardı, yüzleri hayattaymışçasına ter içinde kalmıştı. Şimdi onları o halde burada görsem fena mı olurdu? Neden olmasın? Neyse işte, sonra da kalkıp buraya geldim. Ama sen ne bir hayaletsin ne de madenci. Ya bir kaçaksın ya da hırsız. Ya da kaçığın tekisin, zavallının teki, öyle mi yoksa? Korkacak bir şey yok. Saklanmak istiyorsan saklan. Beni ilgilendirmes. Burada sana da bana da yetecek kadar yer var. Güneş ışığından gizlenme nedenin nedir, söyle bakalım?"

"Askerler..."

"Ben de öyle tahmin etmiştim."

Yaşlı adam bu sözleri söyleyip başını salladıkça alındaki banda zapt ettiği mumun ışığı maden ocağının çatısında oraya buraya sıçırıyordu. Adam Guennar'ın üç metre ötesinde çömelmiş, ellerini yanlara sarkıtmıştı. Belindeki kemerden bir mum destesi, bir kazma, kısa saplı düzgün şekilli bir alet sarkıyordu. Mumun kıpır kıpır yıldıızının altındaki suratı ve bedeni toprak renginde, dalgalı gölgeler gibi duruyordu.

"Burada kalmama izin verin."

"Kal tabii ve hoş geldin. Madenin sahibi değilim ki! Nereden girdin sen, ırmağın yukarısındaki eski akıntının oradan mı? Onu bulduğun için şanslısın, çapraz patikadan bu tarafa döndüğün için de

şanslısın, doğu yönüne de gidebilirdin. Bu seviyede doğu yönüne gidersen mağaralara çıkarsın. Buralarda kocaman mağaralar var; biliyor muydun? Madencilerden başka bilen yoktur. O mağaraları ben doğmadan açmışlar; güneş istikametinde uzanıp giden eski maden damarını takip etmişler. Bir keresinde babam beni o mağaralara götürmüştü: Bir kez olsun görmem lazım, demişti. Dünyanın altındaki dünyayı da gör. Ucu bucağı olmayan bir oda. Gökyüzü kadar derin bir mağara, içeriye akan kapkara bir dere. Mum ışığının yetmeyeceği yerlere uzanıyor, o çukurun içine durmaksızın akıyor da akıyor. Kara suyun sesi, karanlığın içinden çıkan ve sonu olmayan bir fısıltı gibi geliyor yukarıya. Ötesinde başka mağaralar da var. Altında da başkaları. Sonsuza dek uzanıyorlardır belki de, ne bileyim. Alt alta bir sürü mağara. Cevhersiz kristalden, pırıltılı mağaralar. Hepsi, olduğu gibi taştan. Yıllar önce herkes buralarda çalışmış. Seçtiğin delik gayet güvenli, dostum. Bir de bize toslamasaydın iyiymiş. Ne arıyordun? Yiyecek mi? Bir insan yüzü mü yoksa?"

"Su."

"Sudan yana sıkıntımız yok. Gel sana göstereyim. Buranın altındaki kademede bir sürü kaynak var. Sen yanlış yöne dönmüşsün. Eskiden, damar kurumadan önce burada çalışırdım; dizime kadar suya batardım o zamanlarda. Çok eskidendi. Hadi gel."

Yaşlı madenci ona kaynağın çıktığı yeri gösterdi; su yolundan gitmemesini çünkü bir adım ya da bir sesle yıkılabilecek çürük ahşap destekler yüzünden çökme olabileceğini söyleyip uyardıktan sonra, Guennar'ı kampta bırakıp gitti. Aşağılardaki kirişlerin üzeri hafif parlak ve beyaz tüylerle kaplı gibiydi. Ya güherçile ya da mantardandı. O yağlı suyun üzerinde bunların olması çok tuhaftı. Guennar yalnız kaldığında içi siyah suyla dolu beyaz tüneli ve onu ziyaret eden madenciyi rüyasında gördüğünü düşündü. O sırada, tünelin ta uzaktaki ucunda minik bir ışık çıktığını gördü ve elinde kocaman bir granit saplama ile kuvars payandanın arkasına çömeldi. Tüm korkusu, öfkesi ve ıstırabı bu karanlık içinde tek bir şeye yoğunlaşmıştı: Hiç kimse ona dokunamamalıydı. Bu içgüdüsel, körkütük bir kararlılık, kopmuş bir kaya kadar kör ve ağır bir kararlılık. Ruhunda taşıdığı bir ağırlık.

Gelen, yaşlı adamdı; büyükçe bir kalıp kuru peynir getirmişti.

Oturup astronomla konuştu. Yiyecek bir şeyi kalmayan Guennar peynirin hepsini yiyip bitirdi. Yaşlı adamı dinledi. Dinledikçe, o ağırlık da yavaş yavaş kalkar gibi oluyor, karanlıkta biraz daha öteleri görebiliyor gibi hissediyordu.

Madencinin, "Sen sıradan bir adam değilsin," demesi üzerine Guennar ona, "Hayır ama eskiden öğrenciydim," diye karşılık verdi, başka da bir şey demedi çünkü madenciye kim olduğunu söylemeye cesaret edemiyordu. Yaşlı adam bölgede olup biten her şeyi biliyordu: Tepedeki Yuvarlak Ev'de çıkan yangından ve Kont Bord'dan söz etti. "O da onlarla, o kara cübbelilerle kente gitti. Yargılanacak mıymış, konsey önüne mi çıkartacaklarmış ne. Ne diye yargılanacak ki? Bu adam yaban domuzu, geyik, tilki avlamaktan başka ne yapmış olabilir? Bütün bu hafiyelikler, asker salmalar, yakıp yıkmalar, yargılamalar da neyin nesi? Düzgün insanları rahat bıraksalar ya. Kont dürüst bir adamdır, zengin bir adam ne kadar dürüst olabilirse o da o kadar dürüsttür, adaletli bir mülk sahibidir. Ama güvenemezsin, onlar başka türlü insanlardır. Buradakiler öyle değildir. Madenin altına inen adamlara güvenebilirsin. Buradaki adamların kendi ellerinden ve arkadaşlarının ellerinden başka nesi var ki? Kendisiyle ölüm arasında ne var? Girdiği seviyede bir çökme olsa ya da geçit kapansa ve çıkmaz galeride kısılıp kalsa, bu adamların ellerinden, küreklerinden ve azimlerinden başka nesi vardır, kaza kaza yolunu bulacağı? Bu aşağılardaki karanlıklarda yaşayan bizler arasındaki güven olmasaydı, yukarıdaki güneşin altında gümüş göremezdi kimse. Aşağıdayken dostlarına güvenebilirsin. Onlardan başkası gelmez yanına. Üzerinde isim yazan şeritli birini görebilir misin burada? Yani o merdivenden inen, karanlıkta kuyunun ta aşağılarına gelen bir asker görebilir misin? Hayır, gelen biri varsa da onlar değildir! Asker çayırda rap rap gezerken pek cesurdur ama buradaki karanlıkta elinde kılıç olsa, naralar atsa ne olur? Gelsinler de görelim..."

Bir sonraki gelişinde yanında başka biri daha vardı, bir gazyağı lambası, kilden bir yağ kavanozu, biraz daha peynir, ekmek ve birkaç tane de elma getirmişlerdi. "Lambayı akıl eden Hanno'ydu," dedi yaşlı adam. "İçinde kendirden fitili var; sönerse kuvvetlice üfle, yine

alev alacaktır. Ayrıca bir düzine de mum getirdik. Genç Per, yukarıdaki çayırılarıdaki kesicilerden birinden kaptı."

"Yani herkes burada olduğumu biliyor mu?"

"Biz biliyoruz," dedi madenci kısa ve öz. "Onlar bilmiyor."

Kısa bir süre sonra Guennar tekrar aşağıya, batı istikametindeki kademeye doğru yola çıktı ve madencilerin mumlarının yıldızlar gibi dans edişini görene kadar ilerledi. Çalıştıkları basamaklı ocağa girdi. Madenciler yemeklerini onunla paylaştılar. Ona madendeki yolları; pompaları; merdivenlerin ve ucunda kovalar olan makaraların bulunduğu maden kuyularını gösterdiler. Guennar burada irkilip geri kaçtı; çünkü büyük kuyunun emdiği rüzgâr ona yanık kokularını hatırlatmıştı. Onu geri getirip kendileriyle birlikte çalışmasına izin verdiler. Ona bir konuk, bir çocuk gibi davranıyorlardı. Onu evlat edinmişlerdi. O, onların sırrıydı.

Bir sır, bir define, saklı bir şey olmadıkça, hayat boyu, günün on iki saatini yerin altında kapkara bir çukurda geçirmenin bir güzelliği yoktu.

Burada gümüş vardı elbette. Ama bir zamanlar on beşer kişilik on ekibin çalıştığı madende, dolan kovaların, gacır gucur bağırın vinçlerle yukarı çıkarkenki şangırtısı, çingırtısı ve gürültüsünün; boşalan kovaların yere çarpıp ağır arabalarını kapıp gelen sürücülerle buluşmasının sonu yokken, bugün sekiz kişilik tek bir ekip çalışıyordu ve bunlar da kırk yaşın üzerinde, madencilikten başka becerileri olmayan yaşlı adamlardı. Sert granitin içinde, ganglar arasında uzanan küçük damarlarda hâlâ biraz gümüş vardı. Ama gün oluyor, iki hafta içinde yalnızca birkaç milim ilerleyebiliyorlardı.

"Eskiden çok büyük bir madendi," diyorlardı gururla.

Astronoma kamanın nasıl sivriltileceğini; balyozun nasıl savrulacağını; dengesi yerinde, ucu güzelce sivriltilmiş bir kazmayla granite nasıl girebileceğini; çıkarların nasıl ayrılıp "kümeleneyeceğini"; madende neye bakılması gerektiğini; saf madeni gösteren o ender parlak damarları; içi ufalanmış cevherle dolu kayaları anlattılar. Her gün onlara yardıma geliyordu. Madenciler onu ocakta bekliyor buluyorlardı; kürek işlerinde ya birinden ya da ötekenden nöbeti devralıyor, âletlerini biliyor veya oluklu kalasların üzerinde giden maden

arabasını alıp büyük kuyuya getiriyor yahut çıkışa yakın yerlerde çalışıyordu. Onu fazla uzun çalıştırmıyorlardı, gurur ve alışkanlıkları dolayısıyla buna izin veremezlerdi: "Hadi bakalım, oduncu gibi doğramayı bırak artık. Bu tarafa bak, hey!" Ama sonra başka biri ona, "Şuraya bir körük tutsana dostum, tam üvendirenin üzerine, hah tamamdır," diyordu.

Fakir azıklarını paylaşıp onu besliyorlardı.

Geceleri, madenciler uzun merdivenleri tırmanıp kendi deyimleriyle "çayır"a çıktıklarında, Guennar topraktaki çukurun içerisinde tek başına kalıyor, uzanırken onları; yüzlerini; seslerini; toprağı delip, o sert kayanın içinden pırıldayan gümüşü çıkaran güçlü, yaralı, toprak lekeleriyle dolu ellerini; haşin kayaların ve çeliğin hırpalamasından kararan tırnaklarını düşünüyordu. Bir kez bile takmadıkları, saklamadıkları, harcamadıkları gümüşü çıkaran elleri. Asla sahip olmadıkları gümüşü bulan eller.

"Yeni bir damar bulsan, yeni bir yatak... ne yapardın?"

"Açardım ve ustalara haber verirdim."

"Neden onlara haber verirdin?"

"Neden olacak! Bize çıkardığımız şeyler için para veriyorlar! Sen bu işi bayıla bayıla yaptığımızı mı sanıyorsun?"

"Evet."

Bunun üzerine hepsi bir ağızdan kahkahayı bastı. Gürültülü, alaycı ama masum kahkahalardı bunlar. Toz ve terden kararan yüzlerdeki gözler hayat doluydu.

"Hah, ya yeni bir damar bulsak, ha! Karım, eskiden olduğu gibi yine bir domuz alıp beslerdi; bense, Tanrı şahidimdir, bira içinde yüzerdim! Ama madende gümüş olsaydı, çoktan bulurlardı; bulamadıkları için çalışmaları bu kadar doğuya kaydırıldılar. Ama burası da kısır, çalıştık gördük. Uzun lafın kısası budur."

Zaman, karanlık akıntılar ya da madendeki tüneller misali önünde ve ardında uzayıp gidiyor; elinde küçük mumuyla aralarına girdiğinde her şey birden aynı anda var olabiliyordu. Guennar artık yalnız kaldığında tünellerde ve eski ocaklarda geziniyor, tehlikeli yerleri tanıyor, suyla dolu derin kademeleri biliyor, çürük merdivenlerden inip çıkmayı ve daracık yerlerden geçmeyi becerebiliyordu. Mumun

duvar ve yüzler üzerinde oynadığı oyunları, kayanın ta derinlerinden geliyor gibi görünen mika pırıltısını çok ilginç buluyordu. Neden bazen bu şekilde ışık saçıyordu acaba? Sanki mum, o parıldayan kırık yüzeyin ardında bir yerlerde bir şey buluyordu. Bir bulutun ya da görülmeyen bir gezegen yuvarlağının ardına saklanan esrarengiz bir şey, ona göz kırparak cevap veriyordu.

"Toprağın içinde de yıldızlar var," diye düşündü, "görmesini bile."

Kazmayla arası iyi değildi ama makineler konusunda pek becerikliydi. Bu ustalığıyla madencilerin hayranlığını kazanmıştı; araç gereçlerini ona getiriyorlardı. Pompalarını, vinçlerini onardı. Uzun bir çıkmaz tünelde çalışan "genç Per" için zincirli bir lamba yaptı; teneke mumluğu döve döve kıvrık bir plaka haline getirip ince kaya tozuyla zımparaladı ve paltosunun kuzu derisinden astarıyla parlatacak onu bir yansıtıcıya çevirdi. "Bu harika," dedi Per. "Gün ışığı gibi. Ve hep arkamda olduğu için hava bozduğunda da sönmeyecek. Peki, nefesimi tutmam gerekecek mi, onu da söyle."

Dar bir tünelde çalışan madenci, oksijen yetersizliğinden dolayı mum sönse de bir süre daha çalışmayı sürdürebilir.

"Orada sana körük donanımı lazım."

"Ne? Demirci körüğü gibi mi yani?"

"Neden olmasın?"

"Sen hiç geceleri çayırılara çıktın mı?" diye sordu Hanno. Efkârlıydı. Hanno melankolik, düşünceli, yumuşak yürekli bir adamdı. "Hani, sadece sağa sola bakınmak için?"

Guennar cevap vermedi. Bran'ın yanına gidip tahkimat işlerine yardım etmekle yetindi; bir zamanlar ekipler dolusu tahkimatçı, sü-rücü, tasnifçinin yaptığı işlerin tümünü, bu madenci grubu şimdi tek başına kotarıyordu.

"Madenden çıkmaktan ödü kopuyor," dedi Per alçak sesle.

"Sadece yıldızları görmek ve rüzgârı koklamak için diyorum," dedi Hanno. Hâlâ Guennar'la konuşuyor gibiydi.

Bir gece astronom ceplerini boşalttı ve gözlemevinin yandığı geceden beri yanında taşıdığı şeylere bir göz atmak istedi. Şu anda

hatırlayamadığı o saatlerde; duman tüten yıkıntıların arasında düşse kalka bir şey aradığı, yitirdiği bir şeyi aradığı saatlerde. Ama neydi o, artık hatırlamıyordu. O her neyse, zihninde açılan çok derin bir yara iziyle, bir yanık iziyle örtülmüştü. Zihnindeki bu yara bu madenin tozlu, taş zemininde şu anda önüne serdiği nesnelerin doğasını anlamaktan uzunca bir süre alıkoymuştu onu: Bir ucu boydan boya yanmış bir tomar kâğıt; yuvarlak bir cam ya da kristal parçası, metal bir tüp, çok güzel işlenmiş ahşap bir dişli çark; kenarından ince çizgiler geçen eğri büğrü, kararmış bir bakır parçası gibi bir sürü ıvır zıvır, parça pinçik eşya. Yanmış yapışmış, pul pul dökülen yapraklarını yazılardan ayıklamaksızın kâğıtları cebine yerleştirdi. Geri kalan nesneleri tekrar tekrar eline alıp bırakarak incelemeye devam etti, özellikle de cam parçasını.

Bu onun on inçlik teleskopunun merceği idi. O merceği kendisi perdahlamıştı. Büyük bir özenle yerden kaldırırken kenarlarından tutuyordu yoksa cildinden sızan asit merceği çizebilirdi. Sonunda paltosundaki ince kuzu yünüyle camını parlattı. Temizlendiğine ikna olunca havaya kaldırdı ve değişik açılardan tutarak hem merceğine hem de merceğin içinden etrafa baktı.

Parmaklarının arasında yana doğru eğik tuttuğu teleskop merceği lamba alevini kenardaki tek bir parlak odağa, eğimin altındaki minik bir noktaya yansıtıyordu. Sanki bir zamanlar gökyüzüne çevrildiği o yüzlerce gecedden bir yıldız alıp saklamıştı içine.

Merceği dikkatlice yün parçasına sardı; çelik çakmağının durduğu kaya girintisinin içine yerleştirdi. Sonra da yerdeki diğer parçaları tek tek topladı.

Sonraki haftalarda madenciler, sevgili kaçaklarını eskisi kadar görmediklerini fark ettiler. Zamanının çoğunu yalnız başına geçiriyor, ne yaptığını sorduklarında ise madenin terk edilmiş doğu bölgelerini keşfe çıktığını söylüyordu.

"Ne diye?"

"Belki bir damar bulurum," diye kısaca cevap verirken onu kaçık gibi gösteren, çekingen bir gülümseme vardı yüzünde.

"Hadi oradan, sen ne anlarsın bu işten? Oralarda hiçbir şey yok. Gümüş bitti, doğu yönünde gümüş yatağı bulamadılar. Belki cılız bir

damar ya da kalay cevheri yatağı bulabilirsin ama onları kazmaya değmez."

"Toprağın içinde, ayaklarının altındaki kayanın içinde ne olduğunu nereden biliyorsun Per?"

"İşaretlerini biliyorum dostum. Daha ne olsun?"

"Peki, ya o işaretler gizlenmişse?"

"O zaman gümüş de gizlenmiştir."

"Ama yine de orada olduğunu bilirsin. Nereyi kazacağını bilersen, kayanın içini görsen, bilirsin yani. Peki, başka ne vardır orada? Aradığın şey maden olduğu için madeni bulursun ve onu çıkarmak için kazmaya başlarsın. Peki ama madenin daha da derininde arasan, nereyi kazacağını da bilsen, ne bulurdun?"

"Kaya," dedi Per. "Kaya, kaya, kaya ve de kaya."

"Ya sonra?"

"Ya sonra mı? Sonrasında cehennem alevleri vardır, benim bildiğim. Kuyular derinlere indikçe neden sıcaklaşıyor sanıyorsun? Bize böyle anlattılar. İndikçe cehenneme yaklaşırsın."

"Hayır," dedi astronom net ve sert bir sesle. "Hayır. Kayaların altında cehennem yoktur."

"Peki, ne var bunların hepsinin altında?"

"Yıldızlar."

"Haa," dedi madenci afallayarak. Mum yağına bulanmış pütür pütür saçlı kafasını kaşıyarak güldü. "Pek muammalı bir durum sahiden," derken Guennar'a acıma ve hayranlık dolu bir ifadeyle baktı. Guennar'ın kaçık olduğunu biliyordu ama deliliğinin boyutunu öğrenmek yeni bir şeydi, hayranlık uyandırıcıydı. "Demek yıldızları bulacaksın, öyle mi?"

"Nasıl bakacağımı öğrenebilirim," dedi Guennar. O kadar sakın söylemişti ki bunu, karşılık veremeyen Per küreğini kaldırıp, arabaya yük doldurmaktan başka yapacak bir şey bulamadı.

Bir sabah madenciler madene indiklerinde Guennar'ın hâlâ uyuduğunu gördüler. Kont Bord'un ona verdiği yıpranmış pelerine sarınmıştı. Yanında tuhaf bir cisim duruyordu: Gümüşten yapılma, boru şeklinde bir zımbırtıydı bu; eski lamba yuvalarından bozma tene-

ke destek ve telleri, özenle oyulup oturtulmuş bir kazma sapından tezgâhı, dişli çarkları, parıldayan bir cam parçası vardı. Ne idüğü belirsiz, tuhaf, zarif, deli işi, şaşırtıcı bir nesneydi.

"Bu da neyin nesi?"

Başına dikilip o nesneye baktılar. Lambaları aynı yere odaklanmıştı. Aralarından biri bakışını Guennar'dan yana çevirdiğinde, sarı huzme, yatan adamın üzerinde titreşiyordu.

"Yapmış gerçekten de."

"Öyle hakikaten."

"Ne işe yarıyor?"

"Dokunma sakın."

"Dokunmayacaktım ki."

Seslerle uyanan astronom yatağında doğruldu. Sarı mum ışıkları siyah fona yaşlı beyaz yüzü ortaya çıkarıyordu. Guennar gözlerini ovuşturup onları selamladı.

"Nedir bu?"

Merak ettikleri nesneyi görünce şaşırmış ve rahatsız olmuştu. Hemen korumak istercesine elini mekanizmaya uzattı ama gözünü dikip ona bakarken bile onu görmüyor gibiydi. Sonunda kaşlarını çatıp fısıldayarak "Bu bir teleskop" dedi.

"O nedir?"

"Gözümüzün uzaktaki nesneleri görebilmesini sağlayan bir aygıt."

"Nasıl yapıyor bunu?" diye sordu şaşkın madencilerden biri. Astronom giderek güven kazanan bir ses tonuyla cevap verdi: "Işığın ve merceklerin belli özellikleri sayesinde oluyor. Göz hassas bir araçtır ama evrenin yarısına karşı, hatta yarısından çoğu karşısında, kördür. Gece gökyüzü siyahtır; yıldızların arası boş ve karanlıktır. Oysa bu teleskop gözünü o yıldızların arasındaki boşluğa çevirdiniz mi bir bakarsınız, vay canına, orada başka yıldızlar da var! Gözün tek başına göremeyeceği kadar uzak ve soluk renkli yıldızlar. Sıra sıra, ardı ardına dizili ihtişam üzerine ihtişam, evrenin en uzak sınırlarına kadar hem de. Hayal gücünün ötesinde, en dıştaki o karanlıkta ışık vardır: Güneş ışığının o yüce ihtişamı. Ben onu gördüm. Ben onu her gece gördüm ve o yıldızların, karanlığın kıyısındaki Tanrı işaretlerinin haritasını çıkardım. Ve evet, burada da ışık var! Işığın gi-

remediği yer yoktur! Yaratıcı ruhu rahatlatan, yayandır o. Sakınılan, yasaklanan, yalıtılmış bir yer yoktur onun için. Karanlık kalan bir yer yoktur. Tanrının gözünün gördüğü her yerde ışık da vardır. Ötelere, daha da ötelere bakmalıyız! Biz görmeyi istediğimiz sürece ışık hep vardır. Sadece gözlerimizle değil; ellerin becerisi, zihinlerin bilgisi ve yüreklerin inancıyla görülemeyenler gözler önüne serilir, saklı kalanlar ortaya çıkarılır. Ve bu karanlık toprağın tamamı, uyuyan bir yıldız gibi parlamaya başlar."

Guennar, madencilerin yalnızca rahiplere tanınan bir hak, sadece onların sahip olduğu bir otorite olarak bildiği tarzda konuşmuştu. Yankılı kiliselerde rahiplerin ağzından çıkan büyük sözler gibiydi bunlar. Buraya ait değildi, tırnaklarıyla kaza kaza geçimlerini sağladıkları bu deliğe, oynatmış bir kaçağın ağzına ait değildi. Daha sonra birbirleriyle konuşurken başlarını iki yana salladılar, elleriyle başlarına vurdular. Per, "Artık iyice deliriyor," dedi. Hanno, "Zavallı adamcağız, zavallı adamcağız," dedi. Ama astronomun anlattıklarına inanmayan bir kişi bile yoktu aralarında.

"Göster bana, hadi," dedi Bran. Doğru akıntısının orada, o tuhaf aygıtıyla meşgul olduğu sırada, yalnız başına yakalamıştı Guennar'ı. Guennar'ı ilk takip eden, ona yiyecek getiren ve ötekilerin yanına getiren adamdı Bran.

Astronom hevesle kenara çekildi ve Bran'a aygıtı tünel zemininin aşığına doğru nasıl tutacağını, nasıl nişan alıp odaklanacağını gösterdi. İşlevini ve Bran'ın görebileceği şeylerin ne olacağını tarif etmeye çalıştı: Cahil insanlara böyle açıklamalar yapmaya alışkın değildi, bu yüzden sık sık duraksayarak anlatmıştı ama Bran'ın anlamadığını gördükçe sabırsızlığı da artmıştı.

Âlete yaklaşıp uzun bir süre, ciddiyetle bakan yaşlı adam sonunda, "Ben zeminden başka bir şey göremiyorum," dedi. "Sadece biraz toz ve üzerinde çakıl taşları."

"Lamba gözlerini karartıyor olabilir," dedi astronom tevazuyla. "İşıksız bakarsan daha iyi olur. Ben bakabiliyorum; uzun zaman bu işi yaptığım için sorun olmuyor. Bütün mesele alıştırmaya yapmakta; kamaları yerleştirmek gibi. Hani sen kamaları hep doğru yerleştirirsin bense hep yanlış yaparım ya, öyle işte."

"Evet. Belki ondandır. Ne görüyorsun, sen söyle." Bran tereddüt-lüydü. Guennar'ın kim olabileceğini daha yeni anlamıştı. Onun bir sapkın olduğunu öğrenmesi pek bir şey fark ettirmezdi ama eğitilmiş bir adam olduğunu bilmesi, artık ona "ahbap" ya da "dostum" demesi-ni zorlaştırıyordu. Yine de bunca zamandan sonra ona Üstat da diye-mezdi. Bu kaçağın, bir zamanlar, bütün yumuşaklığına karşın büyük sözler ettiği ve insanın ruhunu kavradığı ve ona Üstat demenin kolay olduğu zamanları olmuştu. Ama bu Bran'ı korkutmuştu.

Astronom elini mekanizmanın çerçevesine koydu ve yumuşak bir sesle cevap verdi: "Oradan... takımyıldızları görüyorum."

"Nedir o takımyıldızlar dediğin?"

Astronom, Bran'a çok ama çok uzaklardan bakar gibi baktı, sonra o ana dönerek şöyle konuştu: "Büyük Ayı, Akrep, yazın Samanyolu'nun yanında Aslan takımyıldızı. Yıldız düzenleri, yıldız grupları, aileleri, biçimleri..."

"Ve sen onları buradan, bununla mı görüyorsun?"

Zayıf ışıktaki zekice, kara kara bakan gözlerini Bran'dan ayırmayan astronom başını sallamakla yetindi ama üzerinde durdukları kayayı, madenin oyulmuş zeminini işaret etti.

"Neye benziyorlar?" Bran'ın sesi kısık çıkmıştı.

"Sadece göz atabildim. Bir an için gördüm. Bu beceriyi geliştire-medim, farklı bir ustalık istiyor... Ama onlar orada, Bran."

Madenciler ocak teraslarında çalışırken Guennar'ı pek göremez olmuşlardı. Guennar yemekte bile onlara katılmıyordu ama maden-ciler yine de onun payını ayırıyorlardı. Madenin yollarını onlardan, hatta Bran'dan bile daha iyi bilir olmuştu. Sadece "canlı" madeni de-ğil, "ölü" maden dedikleri, doğuya doğru uzanan ve mağaralara çıkan keşif amaçlı tünelleri de iyi tanıyordu. Zamanının çoğunu orada ge-çiriyordu, kimse de onun peşinden gitmiyordu.

Aralarına katıldığı zaman onunla konuşuyorlardı ama eskisine na-zaran daha ürkektirler ve gülmüyorlardı.

Bir gece, son arabayı da yükleyip ana kuyuya dönerlerken Guennar'la karşılaştılar. Sağ taraflarındaki bir ara geçitten aniden ön-lerine fırlamıştı. Her zamanki gibi yırtık pırtık koyun yünü paltosu vardı üzerinde; kilden ve tünelin pisliğinden kararmıştı her yeri. Sarı

saçları grileşmişti. Gözleri berraktı. "Bran," dedi, "Gel, sana bir şey göstereceğim."

"Ne göstereceksin?"

"Yıldızları. Kayanın altındaki yıldızları. Eski dördüncü seviyenin orada, beyaz granitin siyahı boydan boya kestiği yerde kocaman bir takımyıldız var."

"Biliyorum orayı ben."

"Orada, aşağıda, beyaz kaya duvarın yanında. Büyük bir pırıltı, büyük bir yıldız kümesi var. Karanlığı bile yarıp ışık saçıyor. Sanki dansçıların gözleri gibiler. Melek gözleri gibi. Gel de gör Bran!"

Madenciler öylece kalmışlardı: Per ve Hanno, arabalar yuvarlanıp gitmesini diye sırtlarıyla destek verir vaziyetteydi; yorgun, kirli yüzleri ve kasma, kürek, balyoz sallamaktan nasır tutmuş kocaman elleriyle iki büklüm olmuş bu adamlar mahcup, merhametli, biraz da sabırsız duruyorlardı.

"Tam da paydos etmiştik. Eve gidip yemek yiyeceğiz. Yarın artık," dedi Bran.

Astronom birer birer hepsinin yüzünde gezdirdi gözlerini ve hiçbir şey söylemedi.

Hanno o boğuk ve yumuşak sesiyle, "Bir kez olsun sen de bizimle yukarı gelsen dostum. Gece karanlık, yağmur da yağacak gibi. Kasım ayındayız. Benim ocağa gelip otursan bir allahın kulu fark etmez seni. Bir kez olsun gel, sıcak yemek yersin. Dam altında uyursun, bir başına bu ağır toprağın altında değil!"

Guennar bir adım geriledi. Sanki bir ışık sönmüşçesine yüzü gölgelere karıştı. "Hayır," dedi, "gözlerimi yakarlar gelirim."

"Canı nasıl isterse öyle yapsın," diyen Per. Ağır maden arabasını kuyu tarafına döndürüp gitmeye davrandı.

"Sana anlattığım yere bak mutlaka," dedi Guennar, Bran'a. "Bu maden kısır değil. Git kendi gözlerinle gör."

"Tamam. Gelir görürüm. İyi geceler!"

"İyi geceler," dedi astronom. Madenciler çıkışa doğru ilerlerken o da arkasını dönerek yan tünele girdi. Elinde ne lamba ne de mum vardı; onu bir an için görebildiler, sonra karanlık kapladı ardını.

Sabah geldiklerinde Guennar'ı görmediler. Gelmemiştii.

Bran ve Hanno onu aradılar. Önce nasılsa bir yerden çıkar diye öylesine bakındılar, sonra günün tamamını onu bulmaya çalışarak geçirdiler. Cesaret edebilecekleri kadar aşağılara indiler, sonunda mağara girişlerine kadar ulaştılar, içine girdiler, onu çağırdılar. Aslında bu büyük mağaralarda, hayatları boyunca madencilik yapmış bu adamlar bile bağırmaktan kaçınırlardı. Nedeni de karanlığın içinde sonsuza dek uzanan yankıların yarattığı dehşetti.

"Aşağıya inmiş," dedi Bran. "En aşağılara. Öyle demişti ya: Işığı bulmak için aşağılara, en aşağılara gitmeniz lazım."

"Işık yok ki," diye fısıldadı Hanno. "Burada hiç ışık olmadı. Dünya yaratılalı beri buralar ışık görmedi."

Ama Bran inatçı bir ihtiyardı. Doğrudan düşünen ve çabuk inanan bir zihni vardı ve Per de ona uydu. Bir gün ikisi birlikte astronomun sözünü ettiği yere gittiler. Burada açık renk sert granitten oluşan ve daha koyu renkli bir kayayı kesen büyük bir damar, cevhersiz taş diye elli yıl önce hiç dokunulmadan bırakılmıştı. Per ve Bran eski ya-
tağın tavanındaki eskimiş ahşap desteklerin yerine yeni bir tahkimat yaptı ve kazmaya başladı. Ama beyaz kayadan değil, hemen yanındaki bir noktadan başladılar kazıya. Çünkü astronom onlara işaret bırakmıştı. Taşın üzerine mum karasıyla bir harita veya simge gibi bir şey çiziliydi. Yirmi otuz santim kadar içeride, kuvars kabuğunun altında bir gümüş damarına rastladılar. Ve daha da aşağıya salladıkları kazmalar (artık sekizi birden çalışıyordu) ham gümüşü açığa çıkardı; kırılan kayanın içindeki kristal parçaların arasında damarları, kolları, düğümleri ve bağlantıları; derinliklerin altındaki derinliklerde adeta yıldızlar gibi, hatta yıldız kümeleri gibi parıldayan ışığı buldular.

Görüş Alanı

Görüş Alanı hakkında ne desem bilemiyorum: süblime edilmiş bir öfke nöbeti. Editöre yazılmış infial dolu bir mektup. Bir abududu.

Shelley, çıkmaz bir sokağın sonundaki duvara boyayla bir şeyler yazdığı için Oxford'dan atılmış; galiba bu hikâyenin aslı astarı yok ama mühim değil. Şöyle yazmış çıkmazın duvarına: CENNETE GİDER. Bazen bu aklıma gelir ve o işaretin boyasının tazelenmesi gerektiğini düşünürüm.

Gördüm geçen gece Ebediyeti
Bir Halka sanki, ışığı saf ve ebedi

—Henry Vaughan, 1621-1695

Pysche XIV'ten gelen raporlar düzenli ve rutindi, ta ki dönüş

ekranı açılana kadar. Sonra birden Kumandan Rogers, radyodan ardı ardına gönderdiği mesajlarla yüzeyden ayrıldıklarını, gemiye döndüklerini ve yolculuk prosedürlerini uyguladıklarını bildirmeye başladı. Programlanandan 82 saat 18 dakika önce başlatmışlardı işlemleri. Elbette Houston açıklama yapmalarını istedi ama Pysche'nin cevapları karışık bir düzende geliyordu. Cevapların 220 saniye gecikmeli gelmesi de cabası. Psyche sürekli kopuyordu. Açıklamaların birinde Rogers şöyle demişti: "Eğer onu yuvaya getireceksek bunu şimdi yapmalıyız." Belli ki bu da Houston'ın sorularından birine cevaptı. Bir sonraki bağlantıda Hughes birtakım değerlerin kendisine okunmasını rica ediyordu, sonrasında ise dozajla ilgili bir şey sormuştu. Güneş çok gürültü yapıyordu, radyo yayını çok kötüydü. Göstergelere yansımaya da, ses iletimi kopup duruyordu.

Gemiden otomatik bilgi beslemesi gelmeye devam ediyordu. Yolculuğa çıkış normal bir şekilde gerçekleşmişti. Uçuşun yirmi altı günü boyunca, yani astronotların HKL ve I.V. irtibatıyla uyutularak geçirdikleri süre içerisinde raporlar normal düzende aktarılmıştı. Pysche misyonlarında tıbbi gözlem yapılmazdı. Ekip sadece ses bağlantısı kurulurdu. İkinci gün de onlardan ses çıkmayınca, Houston'daki uzun bekleyiş umutsuzlukla karışık bir gerginliğe dönüştü.

Yer ekibi tarafından yönlendirilen gemideki otomatik mekanizma, Psyche'nin atmosfere dönüş yolunu belirlediği anda, artık çalışmayacakmış gibi görünen hoparlörlerden Hughes'un sesi duyuldu: "Houston, bana değerleri okur musun? Burada optik parazit var." Onu yönlendirmeye çalıştılar ama Hughes'un yeltendiği ilk elle düzeltme girişiminin sonu hüsrana oldu. Hatayı düzeltmek, yer kontrol ekibinin beş saatini aldı. Ona hiçbir şeye dokunmamasını, gemiyi kendilerinin indireceğini söylediler. Bunun hemen ardından ses bağlantısı yine kesildi.

Soluk renkli büyük paraşütler gri Pasifik suları üzerinde açıldı. Göklerden ağır ağır düşen güller gibiydiler. Hızından dolayı iyice ısınan gemi suya dalarken bir buhar çığlığı attı, sonra arka ucu sudan fırladı. Sessiz, uzun ve derin dalgaların üzerinde bir süre sallandı. Yer kontrol iyi iş çıkarmıştı. Gemi *California*'nın yarım-kilo ötesine indi-

rilmişti. Helikopterler havada turlar attı, sallar monte edildi, gemi sabitlendi ve kapak açıldı.

İçeri girip onları dışarı çıkardılar.

HKL ve I.V.'lere bağlı olan Kumandan Rogers uçuş koltuğunda oturuyordu ve kemeri hâlâ bağlıydı. Öleli on gün olmuştu; diğerlerinin onun giysisini çıkarmamalarının nedeni ortadaydı.

Yüzbaşı Temski'nin fiziksel bir yarası yok gibi görünüyordu ama şaşkın ve sersemlemiş bir haldeydi. Ne konuşuyor ne de talimatlara karşılık veriyordu. Aktif olarak hiçbir direnç göstermemiş olsa da, onu gemiden çekip çıkarmak için birkaç kişi gerekmişti.

Dr. Hughes yığılıp kalmıştı; bilinci tamamen yerindeydi ama görme yeteneğini kaybetmiş olduğu anlaşıyordu.

"Lütfen..."

"Bir şey görebiliyor musunuz?"

"Evet! Lütfen bana bir göz bağı verin."

"Size gösterdiğim bu ışığı görebiliyor musunuz? Bu ışık ne renk, Dr. Hughes?"

"Her renk. Beyaz. Fazla parlak."

"Parmağınızı ona doğru uzatır mısınız, lütfen?"

"Işık her yerde. Aşırı parlak."

"Oda oldukça karanlık, Dr. Hughes. Şimdi gözlerinizi tekrar açın lütfen."

"Karanlık değil."

"Hımmm. Sanırım aşırı hassasiyet var. Pekâlâ, böyle nasıl? Yeterince karanlık mı?"

"Karartın şunu!"

"Hayır, ellerinizi indirin lütfen. Sakin olun. Tamam, sargıları tekrar yerleştiriyoruz."

Mücadele halindeki adam, gözleri tekrar sarıldıktan sonra sakinleşti. Uzandı ama nefes nefeseydi. Bir aylık koyu renk sakallarla çevrili dar çehresi vıcık vıcık ter içinde kalmıştı. "Özür dilerim," dedi.

"Biraz dinlenin, sonra yine deneriz."

"Gözlerinizi açın lütfen. Oda oldukça karanlık."

"Karanlık olmadığı halde, neden bana oda karanlık diyorsunuz?"

"Dr. Hughes, şu anda yüzünüzü bile zor seçiyorum; osilosko-

pumdaki minik kırmızı ışıktan başka hiçbir şeyim yok. Beni görebiliyor musunuz?"

"Hayır, ışık yüzünden göremiyorum!"

Doktor, ışığı Hughes'un yüzünü görebileceği kadar artırdı: Kilitlenmiş bir çene, açık, şaşkın ve korku dolu gözler.

"Buyurun, böyle daha mı karanlık oluyor sizce?" diye sordu, sesinde hem iğneleyici hem de çaresiz bir ton vardı.

"Hayır!" diyen Hughes gözlerini kapattı, beti benzi atmıştı. "Başım dönüyor," diye mırıldandı, "her şey dönüyor". Sonra nefes almak için ağzını açtı ve kusmaya başladı.

Hughes bekârdı, yakın akrabası da yoktu. En yakın arkadaşının Bernard Decelis olduğu biliniyordu. Birlikte eğitim almışlardı. Decelis, Mars Kenti'nin keşfedildiği misyonda Psyche XII'de uzman olarak çalışmıştı. O sırada Hughes ise XIV'teydi. Decelis'i uçakla Pasadena'daki raporlama istasyonuna getirdiler ve arkadaşıyla görüştürdüler. Aralarında geçen konuşma kayda alındı elbette.

D. Merhaba Gerry. Ben Decelis.

H. Barnie?

D. Ne haber?

H. İyidir. Sen iyi misin?

D. Çok iyiyim. Piknikte değildik tabii, o başka.

H. Gloria nasıl?

D. İyi, gayet iyi.

H. "Aunt Rhody"den sonra bir ilerleme gösterebildi mi?

D. [Kahkahalar] Hey Tanrım, evet. Artık "Greensleaves"i de çalabiliyor. En azından çaldığının "Greensleaves" olduğunu söylüyor.

H. Seni bu mezbeleliğe ne diye getirdiler?

D. Seni göreyim diye.

H. Bu iltifata ben de karşılık vermek isterdim.

D. Verirsin. Dinle beni. Üç farklı hekimden ya da oftalmolozimbırtı, göz doktoru, işte ne dersen de onlardan, senin gözlerinde kesinlikle hiçbir sorun olmadığına dair teyit aldım. Hatta üç oftalmakademisyen ve bir nörologdan da. Hepsi de koro halinde aynı şeyi söylüyor. Ve hepsi de yüzde yüz kesin konuşuyor gibi görünüyor.

H. Demek ki bozukluk beynimde.

D. Çapraz bağlantı kesişmeleri gibi düşünürsen, belki de öyledir.

H. Joe Temski'den ne haber?

D. Bilmiyorum, görmedim onu.

H. Ne anlattılar sana onunla ilgili?

D. Onunla ilgili bir koro çalışmasına tanık olmadım. Sadece içe dönme eğiliminde olduğunu söylediler.

H. İçe dönme mi? Yok ya, bunu ben de söyledim. Taş gibi içe dönük adam.

D. Temski mi? O soytarı Temski?

H. Onunla başladı zaten.

D. Ne başladı?

H. Çalışma sahasındayken başladı. Cevap vermeyi kesti.

D. Ne oldu da?

H. Hepsi bu kadar. Bize cevap vermeyi kesti. Konuşmaz oldu. Etrafındaki hiçbir şeye aldırılmaz oldu. Dwight bunun depresyon olduğunu düşünüyordu. Hâlâ böyle mi diyorlar?

D. Bir olasılık olarak bundan da söz ediyorlar. Sabadayken özel bir durumla karşılaştınız mı?

H. O odayı bulduk.

D. Evet, o oda. Gönderdiğiniz raporlarda hepsi geldi. Raporları da yanında getirdiğin holoları da gördüm. Muhteşem. Neyin nesidir o, Gerry?

H. Bilmiyorum.

D. Bir yapı mı?

H. Bilmiyorum. Kentin tamamı ne?

D. Yapı olarak kurulmuş, yapılmış yani, öyle görünüyor.

H. Neyin yaptığını bilmeden nereden bileceksin? Ne olduğunu nasıl söyleyebilirsin? Deniz kabuğu "yapılmış" mıdır mesela? Bilmiyorsan, eğer bu konuda hiçbir geçmiş birikimin yoksa ve benzerlik kurabileceğin başka bir şey de mevcut değilse, aynı anda bir deniz kabuğuna ve seramik bir kül tablasına bakıp hangisinin "yapılmış" olduğunu nasıl anlarsın, nasıl söylersin? Ve ne için? Ne anlamı var bunun? Peki ya seramik bir deniz kabuğuysa ne dersin? Ya da kâğıttan bir arı kovanı ise? Ya da bir jeot ise?

D. Tamam. Öyle. Peki ya o öteki şeyler... hani o senin raporlarda "raf gözü" diye anlattığın düzenlemelere ne demeli? Hololarda gördüm. Onlardan sen ne çıkardın?

H. Sen ne çıkardın?

D. Bilmiyorum. Tubaf. Bir bilgisayar aracılığıyla yapılan mekânsal düzenlemeler geldi aklıma, anlamlı bir örüntü aramak istersin ya... Sen buna fazla ihtimal vermiyorsun galiba.

H. Hayır. Hadi öyle olsun. Peki, "anlam" bulmak için nasıl bir program yazacaksın?

D. Matematiksel ilişkilerle ilgili bir program. Her türlü geometrik örüntüyü, düzenli tekrarları, kodları bulan bir program. Bilmiyorum. Orası nasıl bir yerdi, Gerry?

H. Bilmiyorum.

D. Oraya sık mı giderdin?

H. Bulduktan sonra hep oradaydım.

D. Gözlerindeki bu sıkıntıyı orada mı fark ettin? Nasıl başladı?

H. Nesnelerin odağı kaymaya başladı. Göz yorgunluğu gibi. Odadan çıkınca daha beter oluyordu. Birkaç gün sonra fark ettim. ML'yi gemiye götürürken her şeyi rahatça seçebiliyordum. Ama giderek kötüleşiyordu. Işık çakmaları başladı, derinlik algım tamamen bozuldu. Başım dönüyordu. Dwight'la ben bir plan yaptık, ya birimiz ya da ötekimiz yapıyordu işlerin çoğunu. Ama hafiften aklını kaçırıyor gibiydi. Radyoyu kullanmak istemiyor, gemideki bilgisayara dokunmaktan kaçınıyordu.

D. Ne geldi başımıza da... böyle oldu Dwight?

H. Bilmiyorum. Ona gözlerime bir şey olduğunu anlatınca o da bana titreme nöbetleri gibi bir şeyler yaşadığını söylemişti. Bir an önce, yani, henüz yapabiliyorken gemiye çıkarsak kendimizi daha iyi hissederez dedim. O da tamam dedi, çünkü Joe iş göremez hale gelmişti. Daha havalanmadan epilepsi gibi bir nöbet geçirdi. Dwigh'tan söz ediyorum. Nöbetten çıktığında hâlâ titriyordu ama akli başındaydı. Bizi sağ salım yukarı çıkardı ama kenetlenir kenetlenmez bir nöbet daha geçirdi. Nöbetlerin süresi giderek uzuyordu. Aralarda ise halüsinasyon görüyordu. Ona sakinleştirici verip bağladım. Çünkü her nöbette biraz daha eriyip gidiyordu. Ben uyumaya geçtiğimde ise, bilmiyorum, belki de ta o zaman ölmüştü.

D. Hayır, uykusunda ölmüş. Yer'den on gün uzaktayken.

H. Bunu bana söylememişlerdi.

D. Senin yapabileceğin bir şey yoktu, Gerry.

H. Bilmiyorum. O yaşadığı nöbetler... aşırı yükleme yapmış gibiydi. Sanki bütün sigortaları atmıştı. Adam eridi gitti. Nöbetlerinde konuşuyordu da. Patlıyor gibiydi, bağırarak içinden atmak istiyor gibi... sanki bir cümlemin tümünü bir

anda çıkarmak istercesine. Epilepsi hastaları nöbet geçirirken konuşmazlar, değil mi?

D. Bilmiyorum. Artık epilepsi o kadar iyi kontrol altına alınan bir hastalık ki adı bile anılmıyor. Eğilim olduğunu fark eder fark etmez tedaviye başlıyorlar. Rogers'ta böyle bir eğilim olsaydı...

H. Evet. Böyle bir programda yer almazdı. Vay canına, uzayda altı ay geçirdi adam.

D. Peki ne aldınız... altı gün boyunca?

H. Senin aldığını. Bir tane Moon ilacı.

D. O değildir o zaman. Peki, sence o şey...

H. Ne şeyi?

D. Bir tür virüs olmasın?

H. Uzay vebası gibi mi? Yoksa Mars humması gibi mi? Çok eski zamanlardan kalma esrareniz sporların astronotları delirtmesinden mi söz ediyorsun?

D. Tamam, aptalca görünüyor biliyorum. Ama şu da var: Odayı bulduğunuzda kapalıydı. Ayrıca öyle görünüyor ki hepiniz...

H. Dwight'da kortikal yüklenme oluyor, Joe katatoniye giriyor, ben tuhaf şeyler görmeye başlıyorum. Nedir buradaki bağlantı?

D. Sinir sistemi.

H. Peki neden hepimizde ayrı semptomlar görüldü?

D. Ne bileyim, ilaçlar herkesi farklı etkileyebilir.

H. Sence gidip orada lanet olası bir Mars psikojen mantarı mı bulduk? Orada hiçbir şey yok, ölü bir yer orası, Mars'ın her yeri gibi. Biliyorsun, sen de gittin gördün! Orada ne mikrop ne de virüs var. Orada hayat yok, yok hayat mayat.

D. Ama olabilir de...

H. Bunu sana düşündüren nedir?

D. Senin bulduğun oda. Bizim bulduğumuz Kent.

H. Kentmiş! Tanrı aşkına Bernie, ucuz haberler yapan o kahrolası muhabirler gibi konuşuyorsun. Sen de gayet iyi biliyorsun ki, bunların hepsi çamurun betonlaşmasından oluşan bir dizi oluşum. Bu kadarını söyleyebiliriz. Daha ötesini bilmemizin imkânı da yok. Bir kere çok eskiler, koşulları çok farklı, elimizde bağlam oluşturacak veri de yok. Anlamıyoruz. Anlayamayız da. Bunlar insan beyninin dışında kalan şeyler. Kentler, odalar, falan filan... benzetme yapmaktan öteye gidemiyoruz, kendi bildiğimiz terimlerle anlamlandırmaya çalışıyoruz. Ama oradaki şeyler bizim terimlerimiz arasında yok. Anlamı da yok. Bunu şimdi görebiliyorum.

Görebildiğim tek şey de bu zaten!

D. Neyi görüyorsun, Gerry?

H. Gözümü açtığımda gördüğüm şeyi!

D. Nedir o?

H. Orada olmayan her şeyi ve anlamsızlığını. Ah... ben...

D. Pekâlâ, tamam. Sakin ol. Dinle beni, her şey yoluna girecek. Her şey yoluna girecek Gerry, iyileşeceksin.

H. [anlaşılmıyor] ışık ve o [anlaşılmıyor] dokunduğum şeyi görmeye çalışıyor ama göremiyorum, anlamıyorum ve [anlaşılmıyor] yapamıyorum.

D. Bırakma kendini. Ben yanımdayım. Sakin ol, dostum.

Astrofizikçi olarak uzay programına katılan Hughes için yazılan rapor çok olumluydu; hatta parlak biri olduğuna inanılıyordu. Bu durum, askerî üstlerini biraz da kaygılandırmıştı; çünkü asker kafasına göre yüksek zekâ, istikrarsızlık ve itaatsizlik yerine geçen şifreli bir sözcüktü. Hughes'un performansı yüksek, davranışları kusursuzdu ama ne de olsa bir entelektüeldi ve bunu sık sık hatırlıyorlardı.

Temski'yi açıklamak ise daha zordu. Başarılı bir test pilotu, Hava Kuvvetleri'nde Yüzbaşı, beyzbol hastasıydı ama şu anki davranışları Hughes'unkilerden çok daha anormaldi.

Temski'nin tek yaptığı oturmaktı. Kendine bakmayı becerebilen bir adamdı ve bunu yapıyordu da. Yani acıktığında ve yemek geldiğinde elleriyle bir parça alıyordu; kendini rahatlatmak istediğinde bir köşeye gidip rahatlıyordu; uykusu geldiğinde ise yere yatıp uyuyordu. Geri kalan zamanlarda ise sadece oturuyordu. Fiziksel olarak sağlığı yerindeydi ve oldukça sakindi. Ama ona söylenen hiçbir şeye en ufak bir tepki vermiyor, olan bitenle bir nebze olsun ilgilenmiyordu. Bir karşılık verir ümidiyle karısıyla görüştürülmüştü. Kadın beş dakika sonra gözyaşları içinde yanından uzaklaştırılmıştı.

Temski karşılık vermiyordu, Rogers ise öldüğü için karşılık vermiyordu; bu yüzden Hughes'u bir nevi sorumlu olarak görmeleri gayet doğaldı.

Histerik körlüğe benzer bir durum dışında gayet iyi görünüyordu; dolayısıyla sorulara akılcı cevaplar vermesi ve neler olduğunu net ve kesin bir şekilde açıklaması bekleniyordu. Ne var ki bunu yapamıyor ya da yapmıyordu.

Bir psikiyatri uzmanı getirildi. Shapir adında, New Yorklu seçkin bir doktordu. Hem Temski hem de Hughes ile ilgilenmesi rica edildi. Görevin başarısızlıkla sonuçlandığını ("felaket" kelimesinin sözü bile edilmiyordu) kabul etmeyi akıllarına dahi getirmiyorlardı ama bütün güvenlik önlemlerine karşın basına birkaç söylenti sızmıştı. Sorumsuz muhabirler Psyche XIV ekibi ile neden görüşme yaptırılmadığını öğrenmek istiyorlar, Amerikan halkının "bilmeye hakkı" olduğu gibi şeyler söylüyorlardı. Bir basın bildirisi yayımlamanın zamanı gelmişti: Kumandan Rogers'ın kalp krizi nedeniyle vuku bulan beklenmedik ve trajik ölümü nedeniyle, uzayda on beş gün kalan astronotlar üzerinde yeni sağlık testleri yapıldığı anlatılmalıydı. Ayrıca kamuoyunda olumlu bir izlenim yaratmak için Mars'ta "küçük Amerika" olacak kubbeli kentle ilgili planları aktaran yeni makale dizileri yayımlatılmalıydı. Gerçek insanlar ise Psyche programının tehlikeye girdiğini biliyorlardı elbette; Dr. Shapir'e, astronotların rahatsızlıklarını hızlı ve planlı bir şekilde teşhis ve tedavi etmesi gerektiğini söylediler.

Shapir, Hughes ile hastane yemekleri, Cal Tech ve Alpha Centauri araştırmasıyla ilgili son Çin raporu gibi havadan sudan konular hakkında yarım saat konuştu. Sonra, "Gözünüzü açtığınızda gördüğünüz şey nedir?" diye sordu.

Artık ayağa kalkıp gezinebilen ve giysilerini giymiş olan Hughes bir süre hiçbir şey söylemedi. Gözlerini tamamen kapatan, ışık geçirmez bir gözlük takıyordu. Bu da ona, siyah gözlük takmaya bayılan insanlara özgü küstah bir hava veriyordu. "Bunu kimse sormamıştı," dedi.

"Göz doktoru sormadı mı?"

"Evet, Kray sormuştu galiba. İlk gün. Zihnimde bir sorun olduğuna karar vermelerinden önce."

"Siz ne anlattınız?"

"Tarifi zor. Mesele de bu zaten, tarif edilemeyen bir şey bu. Başlangıçta her şeyin odağı kayıyor, şeffaflaşıyor, uzaklaşıyordu. Bir de ışık. Çok aydınlık bir ışık. Sanki bir filmi aşırı ışığa tutmuşsun da her şey beyaza dönmüş gibi. Ama bunun yanında, bir de, her şey tepetaklak oluyor gibi bir his. Nesnelerin konumları, ilişkileri deği-

şiyor, perspektifler değişiyordu; her şey sürekli biçim değiştiriyordu. Başımı döndürüyordu tüm bunlar. Gözlerim sürekli iç kulaklarıma sinyal gönderiyordu sanırım. İç kulak hastalığı gibi ama bu kez tersine işleyen bir hastalık. Mekânsal yönelim allak bullak olmaz mı bu şekilde?"

"Ménière sendromu deniyor buna galiba. Evet olur. Özellikle de merdivenlerde ya da yokuşlarda."

"Sanki muazzam bir yükseklikten bakıyorum gibi... ya da muazzam bir yüksekliğe bakıyorum gibi..."

"Daha önce yükseklik sizi rahatsız eder miydi?"

"Hayır, daha neler. Benim için hiçbir anlamı yoktu. Uzayda aşağı veya yukarı diye bir şey mi var? Hayır ama gördüğünüz gibi size bir tablo çizemiyorum. Tablo yok ki. Daha iyi bakmaya çalışıyorum... ve görmeyi öğrenmek... istiyorum... böyle gitmeyecek."

Bir an ikisi de sustu. "Bu, cesaret ister," dedi Shapir.

"Ne demek istiyorsunuz?" diye sert bir sesle atıldı astronot.

"Şöyle ki... Bilinçli zihin için en önemli şey olan duyu verisi, yani görme duyusu, mevcut olmayan ve anlaşılamayan şeyler gönderiyor ve bunlar diğer duyu verileriyle, yani dokunma, işitme, denge duyusu gibi şeylerle çelişen veriler. Gözünüzü açmayı her deneyişinizde bunu yaşamak, üstelik sadece yaşamak da değil, bunu araştırmaya kalkmak... Hiç de kolay bir şey değil bence."

"Bu yüzden de gözlerimi genellikle kapalı tutuyorum," dedi Hughes somurtarak. "Üç maymundan biri gibiyim; aman kötülüğü görmesin gözüm."

"Gözünüzü açıp, orada olduğunu bildiğiniz bir nesneye, mesela elinize doğru baktığınızda ne görüyorsunuz?"

"Parlayan ve uğuldayan bir kargaşa."

"William James," dedi Shapir memnun bir ses tonuyla. "Ne diyor du? Bebeklerin dünyayı algılaması konusundaki sözleri böyle değil miydi?" Yumuşak, kısa bir an dokunup geçiveren hoş bir sesi vardı; vurmali tınılar taşımıyordu; birini azarladığını veya birine bağırıldığını gözünüzün önüne getiremezsiniz. Hughes'un söylediği sözlerin anlamını düşünüyor, sık sık başını sallıyordu. "Görmeyi öğrenmek dediniz. Öğrenmek. Böyle mi hissediyorsunuz?"

Hughes önce tereddüt etti, sonra ani ve bariz bir güvenle, "Mecburiyet," dedi, "Başka ne yapabilirim? Görünen o ki bundan böyle eskiden olduğu gibi ya da diğer insanlar gibi görmeyi beceremeyeceğim. Ama yine de bir şekilde *görebiliyorum*. Sadece, gördüğümü anlayamıyorum, bir şey ifade etmiyor. Gördüklerimin dış hatları yok, birbirinden farklı kılınabilecekleri bir özellikleri yok, yakınlık ya da uzaklıkları bile yok. Orada bir şey var ama söyleyemiyorum çünkü onlar *şeyler* değil. Biçim değil. Biçimler yerine biçim değişimleri görüyorum, başkalaşımalar görüyorum. Bu size bir anlam ifade ediyor mu?"

"Galiba ediyor," dedi Shapir. "Ama doğrudan yaşanan bir deneyimi sözcüklere dökmek imkânsız denecek kadar zordur. Hele de bu kadar yeni, benzersiz ve insanı çaresiz bırakan bir deneyimse..."

"Ve akıldışı. İşte bu." Hughes artık sahici bir minnettarlıkla konuşuyordu. "Keşke size gösterebilseydim," dedi dalgın dalgın.

İki astronot şu anda Maryland'deki büyük bir askerî hastanenin onuncu katında tutuluyordu. O kattan ayrılmaları yasaktı. Onları ziyaret edenler ise dış dünyaya çıkmadan önce on gün karantinada kalıyordu; zira başı çeken teori, Mars vebası teorisiydi. Shapir'in ısrarı üzerine Hughes'un hastane çatısındaki bahçeye çıkmasına izin verildi. (Tabii hemen arkasından asansör sterilize ediliyor ve üç gün boyunca hizmete kapalı kalıyordu.)

Hughes'a ameliyat maskesi takması gerektiğini söylediler; Shapir ise ondan gözlüğünü çıkarmasını rica etti. Uysal uysal onları dinleyen Hughes ağzı burnu maskeli, gözleri ise bağırsız ama sımsıkı kapalı bir şekilde asansöre binip yukarı çıktı.

Shapir'in görebildiği kadarıyla, asansörün loş ortamından, açık çatıdaki Temmuz ayının sıcak ve puslu güneşine çıkmak o kapalı gözleri pek etkilemişe benzemiyordu. Hughes sel gibi akın eden güneş ışığına karşı gözlerini zorlamadı ama cildinde o hoş sıcaklığı hissetmek istercesine yüzünü güneşe dönerek maskeli ağzıyla derin bir nefes aldı.

"Mart ayından beri dışarıya çıkmamıştım," dedi.

Bu doğrudur tabii. Uzun zamandır ya astronot kıyafetiyle ya hastane odasında, ya sıkıştırılmış ya da iklimlendirilmiş havayla nefes alıyordu.

"Yönünü saptayabiliyor musun?" diye sordu Shapir.

"En ufak bir fikrim yok. Dışarı çıkınca daha da kör hissediyorum kendimi. Kenardan aşağı düşeceğim diye korkuyorum." Hughes koridordan geçerken ya da asansörde kendisine uzatılan yardım ellerini reddediyor, kendi elleriyle becerikli bir şekilde yolunu buluyordu; düşmekle ilgili şaka yapmasına karşın çatı bahçesini de keşfetmeye başlamıştı. Neşe içindeydi. Uzun zaman tecrit edilmiş bir adamın salıverilişinin verdiği canlılıkla hareket ediyordu. Shapir ise düşünceli bir halde onu izliyordu. Alçak mobilyalar onun için tehlike oluştuyordu ama onları nasıl hissedeceğini çabuk öğrenmişti Hughes. Gelişmiş bir dokunma zekası, körlüğü nedeniyle tökezleyip dursa da hareketlerinde bir zarafet vardı.

O dokunup geçiveren, gönülsüz sesiyle Shapir, "Gözlerini açar mısın?" dedi.

Hughes durdu. "Tamam," dedi ama Shapir'e doğru döndü ve sağ eliyle havayı yokladı. Shapir ona doğru yürüdü ve kendisine uzanan elin kolunu tutmasına izin verdi.

Hughes gözlerini açarken Shapir'in kolunu tutan el daha da sıkı yapıştı. Sonra Hughes onu bıraktı ve kollarını iki yana açarak öne doğru bir adım attı. Öne ve yukarı doğru uzandı, başı geride, gözleri sonuna kadar açıktı. Boş gökyüzüne dikmişti gözlerini. "Aman Tan-
rım!" diye fısıldadı ve balyoz yemiş gibi yere düştü.

Psikiyatrik danışma seansı, 18 Temmuz. S. Shapir, Geraint Hughes.

S. Merhaba, ben Sydney... Fazla kalmayacağım. Düşündüm de, şu çatı fikrim pek de parlak bir fikir değildi. Özür dilerim. En ufak bir fikrim yoktu. Hatta hakkım da yoktu... İstersen gideyim ben, ne dersin?

H. Hayır.

S. Pekâlâ. Ben de çileden çıkıyorum. Güzel bir yürüyüşe ihtiyacım var. Genellikle uzun yürüyüşlere çıkarım. Yürürken ana yollardan saparım. Ne derlerse desinler New York yürümek için çok güzel bir kent. Rotanı iyi seçersen. Bak aklıma ne geldi, Joe Temski ile ilgili tuhaf bir öykü düşündüm. Aslında öykü de değil, tuhaf bir gerçek demeli. Kayıtlara Temski'nin "işlevsel sağır" olduğunu yazdıklarını biliyor muydun?"

H. Sağır mı?

S. Evet, sağır. Dolayısıyla durup düşünmeye başladım ben de. Gidip Joe ile konuştum, onunla yakınlaşmaya, göz teması kurmaya çalıştım, ona ulaşmak için her tür bağlantıyı kullandım. Hepsi nafile. Bana "Seni duyamıyorum," demek için pek çok farklı sözcük kullanan hastalarım oldu. Metaforlarla anlatırlar. Peki ya burada metafor söz konusu değilse? Küçük çocuklarla çalışırken olur bazen. Zekâ geriliği var diye gelirler ama bir de bakarsın yüzde otuz, altmış ya da seksen işitme engelli oldukları ortaya çıkar. Belki de Joe gerçekten beni duyamıyordur. Tıpkı senin beni göremediğin gibi.

H. [40 saniye susuyor] Onda da işitme zimbirtısı mı var diyorsun? Duyuyor yani?

S. Mümkün.

H. [20 saniye susuyor] İnsan, kulağını kapatamaz da.

S. Ben de öyle düşündüm. Çok rahatsız bir durumdur herhalde, değil mi? Neyse, aklıma şöyle bir fikir geldi: Ona bir yararı olsun diye kulaklarını kapatsak nasıl olur acaba? Kulak tıkacı kullansak?

H. Ama seni yine duyamaz.

S. Duyamayacak ama kafası da karışmayacak. Senin şu ışık gösterin sürekli gözlerinin önünde olsa ne benimle ne de başka bir şeyle ilgilenemezsin, değil mi? Belki Joe'nun duyduğu gürültü de geri kalan her şeyi bastırıyordu.

H. [20 saniye susuyor] Gürültünün de ötesinde bir şeydir o.

S. Sen herhalde çatı konusunda... konuşmak istemiyorsundur... Neyse, ondan söz etmeyelim.

H. Ne gördüğümü bilmek istiyorsun, değil mi?

S. Elbette istiyorum. Ama sen anlatmak istediğin zaman.

H. Tabii, burada konuşmak dışında yapabileceğim bir sürü şey var zaten. Okuduğum kitaplar, gördüğüm güzel kadınlar. Sen de gayet iyi biliyorsun ki sonunda, konuşabileceğim senden başka kimse yok diyeceğim sana.

S. Of, yapma Geraint. [20 saniye sessizlik]

H. Kabretsin. Özür dilerim, Sydney. Seninle de konuşmazsam, aklıma tamamen kaçıracağım. Bunu biliyorum. Bana karşı çok sabırlı davranıyorsun.

S. Yukarıda gördüğün her neyse, seni çok rahatsız ediyor. Ne olduğunu bilmek istememin nedenlerinden biri bu. Ama boş ver hepsini, bunu tek başıma halledebileceksen, ballet. Zaten mesele de bu. Benim merakım benim sorunumdur, senin değil! Şöyle yapalım. Konuşmayı bırakalım artık. Sana Science'tan bir makale okuyayım. Senin Albay Wood verdi bana bunu. İlgin çekebilirmiş. Arjantin'deki bir

meteorun içinde ne bulduklarını anlatıyor. Yazarlara göre, altı milyon yıl kadar önce güneş sistemimizde bir felakete uğrayan yıldızlararası filonun kalıntılarını bulmak için Meteor Kuşağı'nı taramamızı öneriyor. Önce Mars'a inmiş olmalılar tabii. Sence bu adamlar aklını mı kaçırmış?

H. Bilmiyorum. Makaleyi okusana.

Temski'nin uykusu ağırdı. Shapir'in sıradan mumlu kulak tıkaçlarını yerleştirmesi kolay oldu. Uykusuzluk hastalığı çekenlerin de kulaklarına uyurken tıkaç yerleştirmek böyle kolay olurdu. Temski ilk uyandığında olağandışı bir şey yapmadı. Kalktı, esnedi, gerindi, kaşındı, etrafta yiyecek bir şeyler var mı diye sağına soluna bakındı. O dinginlikte Shapir içten içe bunların daha önce gördüğü psikozlu davranışlara benzemediğini düşündü ama bunlar insan davranışlarına da benzemiyordu. Temski ona sağlıklı, dengeli, halinden memnun, evcilleşmiş bir hayvanı hatırlatıyordu. Şempanzeden daha uysal, daha dalgın bir hayvanı. Bir orangutan mesela.

Ve bu orangutan kendini rahatsız hissetmeye başlamıştı.

Temski bir sağına bir soluna bakındı, sinirliydi. Belki de bakınmıyor, kaybolan seslerin nereye gittiğini bulmaya çalışıyordu. Kayıp akort, diye düşündü Shapir. Temski gitgide daha da gerginleşmeye başladı; tetikteydi. Ayağa kalktı, hâlâ huzursuz, kafasını bir o yana bir bu yana çevirip duruyordu. Odanın karşısına baktı. Ve on yedi gündür her gün onunla temas kurmaya çalışan Shapir'i ilk kez gördü.

O anda, yakışıklı yüzü endişe ve şaşkınlıkla allak bullak oldu.

"Nerede" dedi, "nerede..."

Sessizliğin nedenini anlamak için elleriyle kulaklarını yokladı ve tıkaçları bulup bir tanesini çekip çıkardı. Bu kadarı ona yetti. "Aa," dedi ve öyle kalakaldı. Gözleri hâlâ Shapir'in üzerindeydi ama artık onu görmüyordu. Yüzü gevşedi.

Sonraki girişimler daha başarılı oldu. Önceleri şaşırان Temski yapay sağırlaştırılma konusunda işbirliğine yanaşmış ve Shapir'in dokunma, işaret ve sonunda da yazma yoluyla iletişim kurmasına kolayca karşılık verir olmuştu. Bu ve benzeri beş seans sonrasında Temski, her seferinde yaklaşık beş saatliğine iştme sinirlerini felç eden ilaçların kullanıldığı seansların uzatılmasına da razı oldu.

Bu uzun seansların birinin sonunda Hughes'u görmek istediğini söyledi. Shapir, mümkün oldukça iki astronotun görüştürülmesi konusunda önceden talimat almıştı zaten. İkisi özgürce birbirleriyle konuşabilirlerse, daha fazla bilgi toplamaları da mümkün olacaktı. Bu durumda Hughes yazarak anlatmak zorundaydı çünkü Temski yapay olarak sağırlaştırılmıştı. Dokunarak klavye kullanabilen birisi olarak o da diyalogu taşıyabilir bir daktilo üzerinden yürütüyordu. Ne var ki çöp kutusuna atılan kâğıtlarda yazılan şeylerle Temski'nin sözlü sohbetini başarılı bir şekilde birbirine bağlamayı başaramadılar. İki adam daha çok dönüş yolculuğundan, Kumandan Rogers'ın hastalanıp ölmesinden (ama Temski bu kısmını hatırlamıyordu) söz etmişlerdi; Hughes'un ona anlattıkları arasında daha önceki bilgilere eklenebilecek yeni bir şey yoktu. "Oda"dan (D Sahası) veya duyulardaki engellerden pek söz etmediler. Şurası hariç:

T. İçeride bir yerde değil bu şey, değil mi?

H. Öyle olsa, kulak tıkaçları algılarımı kolaylaştırıyor olurdu.

T. O halde bu gerçek bir şey.

H. Lanet olsun, maalesef öyle.

T. Anladım, o tıkaçları kulağıma ilk tıkadıklarında bir uyandım, her taraf sessizdi. Gittiğim yerden geri dönmek epey zamanımı aldı. Üstelik dönmek istemiyordum da. Ama Shapir bana ne kadar zamandır burada olduğumu söyleyince burasının Yer olduğunu anladım. Ondan sonra da koptum... Bütün bunlar halüsinasyon falan olmalı diye düşündüm. Düşünsene, Tanrım, kafayı mı üşüttüm yoksa? Bundan korktum. Sanki iki farklı insan gibiydim. Parçaları bir araya getirip bunun bir bölünme değil de başka bir şey olduğunu anlamaya çalıştım, mesela bir...

H. Değişim.

T. Aynen öyle. Beni değiştirdi, daha doğrusu beni değiştirmiş. Ve o, gerçek. Çünkü duyabildiğim zaman duyduğum şey o. Sana gelelim, görebildiğin zaman tek gördüğün şey o oluyor. Değil mi? Bir başka deyişle, o gerçek. Bunu görmek ve duymak için yapay olarak sağırlandırılmamız ya da körleştirilmemiz gerekiyor. Olay bu, yanılıyor muyum?

[Aşağıdaki bölümde Hughes'un yazıp çöp kutusuna attığı cevaplar okunup anlaşılamadı.]

H.

T. Yo, bayır. Güzel. Ama epey zamanımı aldı. Yani, kavramaya başlamanın çok uzun sürdüğünü aslında şimdi anlıyorum. Önceleri hiçbir şey ifade etmiyordu, Tanrım, ilk başladığında ödüm kopmuştu resmen. Sen ve Dwight bir şey söylüyordunuz ama seslerinizin etrafında müzikal tonlar gibi bir şey çınlamaya başlıyordu. Bir prizmayı düşün, etrafında o kadar çok gökkuşağı olur ki, prizmanın kendisini göremez hale gelirsin... Seninki böyle oluyordur herhalde, değil mi? Benimki de öyle işte, tek farkı duymakla ilgili olması. Sanki her şey bir müziğin içinde dönüp duruyor ama bu bir müzik değil, bu bir... Dediğim gibi, önceleri onu dinlemeyi beceremediğimi düşündüm. Kırafetimdeki telsizde bir bozukluk var herhalde dedim [kabbahalar] Motifleri takip edemiyorum, geçişleri, dönüşümleri yakalayamıyorum diyordum. Öylesine farklı bir şeydi ki. Ama zamanla öğreniyorsun. Dinlemeye devam ettikçe daha iyi duymaya başlıyorsun. Keşke sen de duyabilseydin. Marştan döneli iki ay falan oldu dedin bana, şu işe bak, sana inanıyorum ama neyse, önemi yok. Gerçekten önemi yok, sence var mı Gerry?

H.

T. Keşke ben de senin gördüklerini görebilseydim. Muazzam bir şey olmalı. Ama sana bir şey söyleyeyim mi, beni böyle günde birkaç saat ondan uzaklaştırmaları da iyi oluyor. Yapılması gereken de bu bence. Çünkü nasıl desem, ona fena halde kapılıp gidiyorum, aşırı yoğun bir şey, dayanması çok zor. Biz böyle yaratılmışız, onu kaldıracabilecek kadar güçlü değiliz herhalde. Belki de başlangıçta böyle oluyordur. Bir anda hepsini kaldıramıyoruz. Onunla temas etmediğim zamanlarda onun hakkında bir şeyler yazmak istiyorum.

H.

T. Hayır, bilmiyorum. Ama müzik olmak zorunda değil zaten. Anlıyor musun, bu bir müzik değil ama güzel bir şey olduğu için böyle tarif edebiliyorum. Bu güzelliği sözlere dökebileceğime inanıyorum. Belki daha iyi bile olabilir. Anlamını anlatabilmek yani.

H.

T. Nesinden korkuyorsun?

Bernard Decelis ve eşi karantina yüzünden Hughes'u görmeye gelemeseler de gün aşırı onunla telefonda konuşuyorlardı. 27 Temmuz'da Hughes ve Decelis, Psyche XIV araştırmasındaki D Sahası ile ilgili önemli bir görüşme yaptılar. Decelis, "Onaltı'nın ekibi-ne girip o lanet yeri görmezsem aklımı kaçıracağım," dedi.

"Tabii, görmek inanmaktır," yorumunu yaptı Hughes. Artık eski-

si gibi heyecanlanmıyor, daha sakin, hatta biraz da keskin ifadeler kullanıyordu.

"Bir şey soracağım Gerry. O raf gözlerinin içinde herhangi bir makine falan var mıydı?

"Hayır."

"Hah! İşte kesin bir cevap! D Sahası ile ilgili konuşurken insan beyninin algılayamayacağı dışında hiçbir şey söylemeyeceksin sanıyordum. Yumuşamaya mı başladın yoksa?"

"Hayır. Öğreniyorum."

"Neyi öğreniyorsun?"

"Görmeyi."

Kısa bir duraklamadan sonra Decelis temkinli bir ifadeyle, "Neyi görmeyi?" diye sordu.

"D Sahasını. Çünkü gördüğüm tek şey o."

"Yani gözlerini açtığında... gördüğün şey..."

"Hayır." Hughes bezgin ve isteksiz konuşuyordu. "Bundan daha karmaşık. D Sahası'nı görüyorum demiyorum. Ben... dünyayı... D Sahası'nın saçtığı ışıkla görüyorum... Yeni bir ışık. Sorularını sorman gereken kişi Joe Temski. Ya da, dur bakayım, o raf gözlerini, daha önce anlattığın gibi cebirsel bir yöntemle inceledin mi?"

"Programlama konusunda sıkıntılarım oldu."

"Olur tabii," diyen Hughes küçük bir kahkaha attı. "Sen onları bana gönder, ben hallederim. Hem de gözüm kapalı."

Temski neşe içinde Hughes'un odasına girdi. "Gerry," dedi, "Başardım."

"Neyi başardın?"

"İkisini bir araya getirmeyi. Seni duydum. Hem de dudak okuyarak falan değil. Arkanı dön ve bana bir şey söyle. Hadi!"

"Ptomen zehirlenmesi."

"Ptomen zehirlenmesi', değil mi? Gördüğün gibi seni duyabiliyorum. Ama müziği de kaybetmiş değilim. İkisini de duyabiliyorum!"

Mavi gözlü ve sarışın bir adam olan Temski zaten normalde de yakışıklı bir erkekti ama şu anda gerçekten muhteşem görünüyordu. Hughes onu göremese de (ama vantilatör boşluğundaki casus kame-

ra bunu görebiliyor ve görüyordu) sesindeki titreşimi işitmiş ve hem etkilenmiş hem de korkmuştu.

"Şu at gözlüğünü çıkar bakalım Gerry," dedi hayat dolu ve kibar bir sesle.

Hughes başını iki yana salladı.

"Sonsuza dek kendi içindeki karanlığın içinde oturamazsın. Çık dışarı. Körlüğü tercih ediyor olamazsın."

"Neden etmeyeyim?"

"Işığı gördükten sonra olmaz."

"Ne ışığı?"

"Bize algılamayı ve tanımayı öğrettikleri ışık, kelam, hakikat," dedi Temski. Sesinde şaşmaz bir kesinliğin yumuşaklığı ve güneş ışığı kadar sıcak bir ifade vardı.

"Çık dışarı," dedi Hughes. "Çık dışarı Temski!"

Psyche XIV'ün denize inişinin üzerinden on iki hafta geçmişti. İnceleme altındaki ekipte baş gösteren en kaygı verici semptom can sıkıntısıydı. Hughes'un durumu kötüye gitmemişti. Temski ise tamamen iyileşmişti. Artık Psyche XIV ekibini etkileyen her ne ise, bunun virüs, spor, bakteri ya da fiziksel bir etken tarafından taşınan bir enfeksiyon olmadığı güvenle varsayılabilirdi. Dr. Shapir de dâhil olmak üzere çoğu, çeşitli itirazları olmakla birlikte, şu hipotezi geçici olarak kabul ediyorlardı: D Sahası denilen "oda"yı oluşturan unsurların yerleşimindeki bir şey, burada uzun ve yoğun incelemelerde bulunan üç adamın beyin-dalgalarında, farklı seviyelerde bozulmaya yol açmıştı. Bu rahatsızlık beyin işlevlerinde, belli aralıklarla hızla tekrarlanan elektronik flaş ışığının sebep olduğu bozukluklarla benzerlik taşımaktaydı. Holograflar uzmanlar tarafından yoğun bir inceleme altına alınmışsa da, "oda"nın, net olarak hangi öğesinin buna neden olduğu henüz bilinmiyordu. Bir sonraki araştırmada (Psyche XV) gerekli koruma önlemleri alınacak, astronomlar gözlemlenecek ve saha üzerinde çok daha ayrıntılı incelemeler yürütülecekti.

D Sahası'ndaki kuşkulu unsurlar o denli çok ve o denli birbiriyle ilişkili unsurlardı ki, tek bir beynin bunları düzene koymaya ya da sıralamaya çalışması çok güçtü. Bazı Marsologlar "oda"ya özgü belli niteliklerin jeolojik bir tesadüften ibaret olduğuna emindi. Onlara

göre bu "oda"nın bize söyleyebileceği tek şey kaya katmanlarıyla, ağaç halkalarıyla ve genel görünümündeki çizgileriyle son derece güzel ve veciz bir şekilde bezenmiş bilgiler olabilir. Diğerleri ise Kent'in akıllı varlıklar tarafından inşa edildiğine inanıyordu. Buraları iyi incelersek bu varlıkların yapısı ve zihinlerinin nasıl çalıştığı hakkında bir şeyler öğrenebilirdik; bunlar altı yüz milyon öncesinden gelen ve bizim kavrayamayacağımız varlıklardı (radyoaktif çözünme tarihlemesiyle, bu nokta kesinleşmişti). Ancak bu işin insanın gözü-nü korkutan bir yanı da vardı. Smithsonian Kurumu'ndan T.A. Newman bunu şu sözleriyle gayet iyi anlatıyordu: "Arkeologlar, çok basit şeylerden bir sürü bilgi çıkarmaya alışkındır. Bu bir çömlek kırığı ya da bir çakmak taşı, bir yerlerdeki bir duvar ya da mezar olabilir. Peki ama ya o antik uygarlıkla ilgili bulduğumuz şeyler çok karmaşık bir şeye aitse? Teknolojik açıların da ötesinde bir karmaşıklığa sahipse? Mesela Shakespeare'in *Hamlet*'i. Diyelim ki insan ırkından olmayan arkeologlar *Hamlet*'in bir kopyasını buldular. Ve diyelim ki bu ırk hiç kitap görmemiş, oyun oynamamış, konuşmamış, yazmamış ya da bizim düşündüğümüz gibi değil de farklı düşünen bir ırk olsun. İnsan elinden çıkma bu küçük fiziksel nesneyi, o belirgin karmaşıklığını ve amaçlılığını, belli unsurların tekrarlanışını, bazılarının ise tekrarlanmayan niteliğini, dizelerin uzunluklarındaki yarı-kurallılığı vesaireyi nasıl anlayacak? *Hamlet*'i nasıl okuyacaklar?"

Hamlet teorisini kabul edenler için atılması gereken en doğal adım bilgisayarları devreye sokmaktır; böylece bir dizi bilgisayar D Sahası'ndaki çeşitli unsurları analiz edecek şekilde kurulup ayarlandı: mesafeler, boyut, derinlik ve "raf gözleri"nin konfigürasyonu, birinci, ikinci ve üçüncü "alt-odacıklar"ın orantıları, "oda"nın bir bütün olarak sahip olduğu olağanüstü akustığı vb. Kurulan programların hiçbiri bilinçli bir planlama ya da mantıklı bir motif olduğuna dair bir bulgu yakalayamadı. NASA'nın yeni Cebirsel V'sinde, Decelis ve Hughes tarafından kurulan programda bazı sonuçlar ele geçirildi ama bunlara da mantıklı demek zordu. Aslına bakılacak olursa, bilgisayardan alınan yazılı çıktılar NASA yetkililerinin tüylerini ürpertmişti. Decelis daha öncesinde bunu birkaç bilim insanına göstermişti; onlar bunu epey gürültülü kahkahalarla karşılamışlar, sonunda bunun muhteme-

len bir üçkâğıt ve kesin bir fiyasko olduğu düşünülüp hasıraltı edilmesine karar verilmişti. Çıktıda şunlar yazılıydı:

SATIR

RAF GÖZLERİ D SAHASI MARS SEKTÖR DOKUZ

DECELIS HUGHES

TANRI

AMAN TANRIM TANRIM AMAN TANRIM

YENİDEN AYARLA

HEPSİ YENİDEN ANLAMAYA AYARLANDI ANLAMSIZ

ALGILAMA ANLAMSIZ SAÇMA GERÇEK TANRI AMAN

TANRIM

ALGILAMA KAVRAMA YÖNLERİ YÖNLER

BİLGİSİZLERİ BİLGİLENDİRİN

AMAN TANRIM TANRIM AMAN TANRIM

SATIR SONU

Shapir geldiğinde Hughes, son zamanlarda hep yaptığı gibi, yine gözünde kara gözlüğüyle yatağında yatıyordu. Yüzü bembeyazdı, hasta gibiydi.

"Galiba kendini fazla hırpalıyorsun."

Hughes cevap vermedi.

Shapir oturdu. "Beni New York'a geri yolluyorlar," dedi oturduğu yerde.

Hughes yine cevap vermedi.

"Bildiğin gibi, Temski taburcu edildi. Şu anda Florida'ya doğru yolculuğa çıkmış olmalı. Karısı da yanında. Senin için ne planladıklarını bilmiyorum. Onlara dedim ki ..." Uzun bir duraklamadan sonra cümlesini tamamladı: "Seninle iki hafta daha kalmak istediğimi söyledim. Kabul edilmedi."

"Önemi yok," dedi Hughes.

"Seninle görüşmeye devam etmek istiyorum Geraint. Mektuplaşamayacağımız ortada. Ama telefon var. Teyp kayıtları da olabilir. Sana bir kasetçalar bırakıyorum. Konuşmak istediğinde lütfen beni ara. Bana ulaşamazsan teybe kaydet. Aynı şey değil biliyorum ama..."

"Sen çok iyi bir adamsın Sydney," dedi Hughes yumuşak bir sesle. "Keşke..." Bir süre sonra yatağında doğrularak oturur vaziyete geçti.

Elini yüzüne götürüp kara gözlüğünü çıkardı. Gözlük, göz yuvalarına öyle sıkıca yerleşmişti ki çıkarmak için bir süre uğraşması gerekti. Gözlüğü çıkarıp ellerini indirdi. Odanın karşısına, doğrudan Shapir'in üzerine dikti gözlerini. Gözleri, gözbebekleri ışığın uzun süredir sakınılması sonucu büyümüş ve neredeyse gözlük camları gibi simsiyah olmuştu.

"Seni görüyorum," dedi. "Saklambaç gibi. Ben ebeyim. Sen de O'sun. Ne gördüğümü bilmek istiyor musun?"

"Evet," dedi Shapir yumuşak bir sesle.

"Bir leke. Bir gölge. Bir tamamlanmamışlık, bir eksiklik, bir engel. Tamamen önemsiz bir şey. Görüyorsun ya, iyi bir adam olmak bile insana *yaramıyor*."

"Peki ya kendine baktığında ne görüyorsun?"

"Aynı şeyi. Tıpatıp aynı şeyi. Bir engel, bir abeslik. Görüş alanında bir leke."

"Görüş alanı. Nedir bu görüş alanı?"

"Sence nedir?" dedi Hughes sakın ve bezgin bir sesle. "Hakiki görüş nedir? Gerçeklik, elbette. Ben gerçekliği algılamak, hakikati görmek üzere yeniden programlandım. Tanrıyı görüyorum." Yüzünü ellerinin arasına gömerek gözlerini kapattı. "Ben düşünen bir adamdım," dedi. "Mantıklı bir adam olmaya çalıştım. Fakat hakikati *görebildiğin* anda mantığın ne önemi kalır ki? Görmek inanmaktır..." Tekrar başını kaldırıp Shapir'e baktı, karanlık gözleri hem yakıcıydı hem de görmüyordu. "Gerçek bir açıklama istiyorsan, git Joe Temski'ye sor. Şu sıra ağzını sıkı tutuyor; uygun bir zamanı bekliyor. Ama sana anlatabilecek biri varsa odur. Zamanı gelince anlatacaktır da. O, duyduklarını tercüme edebiliyor, sözcüklere çevirebiliyor. Görsel algıda bunu yapmak daha zor. Mistikler de gördüklerini sözcüklere dökmekte hep zorlanmışlardır ama Kelam'ı duyanlar, Ses'i duyanlar bunu yapabilirler. Bu kişiler hep zamanında ortaya çıkmış ve üzerlerine düşeni yapmışlardır, doğru değil mi? Temski de yapacak. Ama ben yapmayacağım. Ben bunu reddediyorum. Ben vaaz vermeyeceğim. Ben bir misyoner olmayacağım."

"Misyoner mi?"

"Anlamıyor musun? "Oda'nın ne olduğunu hâlâ anlamadın mı? Orası bir eğitim merkezi, bir bilgilendirme odası, bir..."

"Dinî merkez? Bir kilise mi?"

"Eh, onun gibi bir şey. Tanrı'yı görmenin ve işitmenin ve tanımanın öğretildiği bir yer. Ve sevmenin. Orası bir dönüştürme merkezi. Dönüştürüldüğün bir yer! Ondan sonra o odadan çıkmak ve Tanrı bilgisini herkese yaymak istiyorsun... tüm dinsizlere. Çünkü artık onların ne kadar kör olduğunu ve bunu anlamanın ne kadar kolay olduğunu görüyorsun. Hayır, sadece bir kilise değil, bir misyon. Asıl Misyon. Ve bu Misyon'u öğreniyor, içinden onunla birlikte çıkıp gidiyorsun. Onlar kâşif değil, hakikatin taşıyıcıları olan misyonerlerdi. Diğer ırklara ve geleceğin ırklarına, dışarıdaki karanlıkta yaşayan tüm o zavallı ve lanetlenmiş kâfirlere götürüyorlardı hakikati. Onlar cevabı biliyor ve bizim de bilmemizi istiyorlardı. Cevabı öğrendiğin an başka hiçbir şeyin önemi kalmaz. Sen iyi bir adammışsın ya da kötü bir adammışsın ya da ben zeki bir adammışım ya da budalaymışım, hiç önemli değildir. Bizlerin o büyük hakikatin önemsiz bir aracı olmasından başka hiçbir önemimiz yoktur. Dünyanın önemi yok, güneşin önemi yok, ölümün önemi yok, hiçbir şey her şeydir. Sadece Tanrı var."

"Yabancı bir Tanrı mı?"

"Bir tanrı değil. Tanrı... tek ve hakiki Tanrı, her şeyde mevcut olan Tanrı. Her yerde ve sonsuza dek. Tanrı'yı görmeyi öğrendim. Yapmam gereken tek şey gözümü açmak, açtığım an Tanrının Yüzü'nü görüyorum. Ve bir kez daha bir insan yüzü görmek, bir ağaç görmek, bir iskemle, sade, sıradan bir ahşap iskemle görmek için tüm yaşamımı feda ederdim... Onlar Tanrı'yı saklayabilir, ışık'ı saklayabilir. Dünyayı geri istiyorum. Soruları istiyorum ben, cevabı değil. Kendi yaşamımı geri istiyorum, kendi ölümümü de!"

Shapir'in görevine son verilmesinin ardından Geraint Hughes vakasını devralan ordu psikiyatristinin tavsiyesiyle Hughes akıl hastalarının yattığı bir askerî hastaneye nakledildi. Genelde sakin ve işbirliğine yatkın bir hasta olduğu için katı bir gözlem altında tutulmuyordu ama on bir aylık tecritten sonra maalesef başarılı bir intihar girişiminde bulundu. Yemekhaneden çaldığı ve yatağının çerçeve-

sine sürterek bilediği keskin bir kaşık sapıyla bileklerini kesmişti. İlginç olan, Psyche XV Misyonu'nun Mars'tan Dünya'ya döndüğü gün kendini öldürmüş olmasıydı. Ve o gün aynı zamanda, İlk Havari tarafından Yegâne Ebedi Hakikat'in tek aracı, kâfirlere ışık getiren, kutsal ve evrensel Tanrı Kilisesi'nin mukaddes metinlerini teşkil edecek olan Kadimler Vahyi'nin ilk bölümleri olarak yorumlanan belge ve kayıtların dünyaya getirildiği gündü.

Ah budalalar (dedim) nasıl yeğlenir gece ve karanlık

Buradayken hakiki ışık...

Fakat ben anlatırken bile bu aptallıklarını

Duyuyordum birinin şöyle fısıldadığını,

Damadın verdiği bu Yüzük bilir gideceği yeri

Alamaz kimse gelininden gayri.

Yolun Yönü

Bu ağaç Oregon Eyaleti'ndeki 18 numaralı karayoluna çıkan McMinnville çevre yolunun güneyindedir. Geçen yıl en büyük dallarından birini kaybetti ama hâlâ muhteşem görünüyor. Yılda birkaç kez yanından geçeriz, bir kez bile Göreceliği vakarla taşımadığına ve uzun çalışma becerisinin eksildiğine tanık olmadık.

Eskiden bu kadar zorlamazlardı. En fazla dört nala koştururlardı ama o da pek enderdi; genellikle sadece normal koşma hızından öteye gitmezdi. Hele onlardan biri kendi ayakları üzerinde doğruldu mu ona yaklaşmak müthiş keyif verirdi. Eylemin tümüne bir üslup kazandırılan günlerdi onlar. Bir bakarsın orada; ellerini kollarını aynı onlar gibi hareket ettirir, genellikle yola bakar ama sık sık tarlalardan yana ya da doğrudan doğruya bana çevirirdi başını. Ona kararlı

ama çok yavaş yaklaşırdım; yaklaştıka büyüdü, yaklaşma hızıyla büyüme hızının eşzamanlı olmasını kusursuz bir şekilde ayarlardım; böylece ben bir toz zerreciğinden gerçek boyuma (o zamanlar yirmi metre) ulaşma sürecinin sonuna vardığımda onunla göğüs göğse gelir, üzerinden sarkar, büyür, yükselir ve onu gölgede bıraktırdım. Ama o en ufak bir korku belirtisi göstermezdi. Çocuklar bile benden korkmazdı ama ben oradan geçerken ve ufukta kaybolurken gözlerini benim üzerimden de ayırmazlardı.

Kimi zaman sıcak bir öğleden sonra, yetişkinlerden biri tam da buluşma yerimizin orada beni durdurur, bir iki saat sırtını bana yaslardı. Bundan hiç mi rahatsız olmazdım. Mükemmel bir tepem, güzel bir güneşim, güzel bir rüzgârım ve güzel bir manzaram var, neden bir saat ya da öğleden sonra boyunca yerimden kıpırdayayım ki? Hem ne de olsa bu sadece göreceli bir sabitlik. Ne kadar hızlı olduğunu görebilmen için güneş bakman yeter; bir bakarsın, durmadan büyümektesin, özellikle yaz aylarında. Hangi tarzda olursa olsun onların kendilerini bana güvenle bırakmaları, küçük ılık sırtlarına yaslanmama ses çıkarmamaları ve ayaklarımın arasında derin bir uykuya dalmaları beni pek etkilerdi. Kuşlardan farklı olarak bize nadiren Erdem katarlardı ama doğrusu onları sincaplara tercih ederdim.

O günlerde atlar onlara çalışırdı ve bu da benim açımdan keyifli bir durumdu. Özellikle eşkin gitmeye bayılırdım ve bu konuda ba-yağı uzmandım da. Dalga dalga ilerleyen ritmik bir harekete eşlik eden alçalmalar, uzamalar, sallanmalar, atağa kalkmalar neredeyse uçuyormuş gibi hissettirirdi. Dört nala gitmekse o kadar zevkli değildi. Sallar, sarsardı: Fırtınada bir sağa bir sola savrulan körpe bir fidan gibi olurdunuz. Ama o yavaşça yakınlaşma ve büyüme, üzerinde yükselme anı, ağır ağır gerileme ve küçülme hali. Dört nalayken işte bunların hepsini kaybederdiniz. Onunla fırlar, dıgıdık-dıgıdık-dıgıdık giderdiniz ve ne adamın atı sürmekten başka bir şey yapacak hali olurdu ne de atın. Kafanızı kaldırıp bakamazdınız bile. Fakat o zamanlar bu pek sık başa gelmezdi. At dediğın ölümlü bir hayvan nihayetinde. Bütün serbest yaratıklar gibi o da kolayca yorulup tükeniyor. Bu yüzden de çok acil bir durum olmadıkça atlarını yormazlardı. Zaten o günlerde acil ihtiyaçlar da çok sık baş göstermezdi.

Dörtнала gitmeyeli uzun zaman oldu ve doğruyu söylemek gerekirse şimdi dörtнала kalksam fena da olmazdı hani. Canlandırıcı bir etkisi vardı, doğruya doğru.

Motorlu arabayı gördüğüm ilk günü hatırlıyorum. Çoğumuz gibi ben de onu ölümlü bir yaratık sandım, ilk kez karşılaştığım serbest yaratıklardan biri diye düşündüm. Biraz ürkmüştüm, yüz otuz iki yıldır bu yöredeki hayvanların hepsini çok iyi tanıdığımı zannediyordum. Ama abes ya da değil, yeni şeyler hep ilginç gelir. Ben de bu yeni şeyi dikkatle incelemeye başladım. Eşkine yakın hızda ama daha farklı ve biçimsiz görünüşlü bu yaratığa uygun bir yürüyüşle ona doğru yaklaştım: Rahatsız, hafiften hoplayarak, baskılayarak, sarsılarak yürüyordum. İki dakika içinde, daha otuz santim bile büyümemiştım ki, bunun ölümlü ya da serbest ya da özgür bir yaratık olmadığını anladım. Atların bağlandığı arabalar gibi insan yapımı bir şeydi. Öyle berbat yapılmıştı ki buraya bir daha gelmemesini istedim. Araba soluk soluğa Batı Tepeleri'nin oraya doğru gittiğinde, bir daha dönmemesini diliyordum yürekten. Öyle hızla fırlayışından da hiç mi hiç hoşlanmamıştım.

Ama bu şey gitgide düzenli bir şekilde gidip gelmeye başladı, çaresiz ben de öyle. Her gün saat dörtte ona yaklaşıyordum. Batıdan titreye tekleye geliyor, büyüyor, bir alanı kaplıyor, sonra gözden kayboluyordum. Sonra saat beşte yine geliyor, yirmi metre boyuma rağmen genç bir tavşan gibi dolanıyor; sallana sarsıla doğu yönünde ilerliyordum. Ta ki bu sefil küçük canavarı gözden kaybedene kadar... Sonra da akşam rüzgârına kendimi bırakıp bacaklarımı gevşetiyor, dinlendiriyordum. O makinede hep iki kişi oluyordu; direksiyonu tutan genç bir erkek ile arkasında oturan ve ona ters ters bakan, örtülere sarınmış yaşlı bir dişi. Birbirlerine tek kelime etmişlerse de ben duymadım. O günlerde yolda konuşulan pek çok şey benim de kulağıma gelirdi ama o makineden bir şey duymuyordum. Üstü açıktı ama kendi başına o kadar gürültü yapıyordu ki tüm diğer sesleri bastırıyordu. Hatta o yıl benimle birlikte kalan saka kuşunun sesini bile. Gürültüsü, sarsıntısından da berbattı.

Ben katı prensipleri ve özsaygısı olan asil bir aileden geliyorum. Meşelerin prensibi şudur: "Kırılacaksan kırıl ama eğilme." Ben hep

buna uygun davranmaya çalıştım. Elde yapılma bir şey tarafından bu şekilde sarsılıp hoplatılmaya zorlandığımda bozuluyorsam, bunun nedeni kişisel bir gurur meselesi değil, aile onuru meselesidir. Bunu anladığınıza inanıyorum.

Tepenin eteğindeki meyve bahçesinin içindeki elma ağaçları buna pek aldırıyor gibiler. Ama elmalar evcilleştirilmiştir. Onların genleri yüzyıllardır kurcalanıyor. Ayrıca onlar sürüler halinde yaşayan yaratıklar; hiçbir meyve ağacının kendine ait bir fikri yoktur.

Ben de kendi fikrimi kendime sakladım.

Motorlu araba nihayet sıkıntı vermeyi kesti de rahatladım. Bütün ay boyunca ortalıkta görünmedi; ben de bütün ay boyunca insanlara yürüdüm, en çok da atlara koşturdum keyifle. Hatta annesinin kollarındaki bir bebek için bile eğilip kalktım ama odağımı kaybetmemek için ne kadar uğraştıysam da başarılı olamadım.

Gel gelelim bir sonraki ay (Eylül ayıydı çünkü kırlangıçlar gideli bir iki gün olmuştu) başka bir makine peyda oldu. Bu da yeniydi. Ansızın beni, yolu, tepeyi, meyve bahçesini, tarlaları ve çiftlik evinin çatısını, yani ne var ne yoksa her şeyi, Doğu'dan Batı'ya doğru sallaya sarsa, gürültü patırtıyla sürükledi. Dört naladan da hızlı gidiyordum, hatta daha önce gitmediğim kadar yüksek bir hızda gidiyordum. Aşağı doğru kısaldıktan sonra doğrulup üzerine süzülecek zaman bile bulamıyordum.

Ertesi gün başka bir tanesi geldi.

Sonra her yıl, her hafta, her gün daha da çoğaldılar. Yöredeki Nesnelerin Düzeni'nin en çarpıcı özelliği haline geldiler. Yollar kazıldı ve yeni madenlerle kaplanıp genişletildi. Sonunda bir sümüklüböcek izi gibi dümdüz ve iğrenç bir şekil oldu. Üzerinde ne sapan izi, ne havuz, ne çiçek ne de gölge vardı. Eskiden yollarda bir sürü serbest yaratık dolaşırdı: Çekirgeler, karıncalar, kurbağalar, fareler, tilkiler filan. Bazıları göremeyeceğiniz kadar küçüktü. Akıllı yaratıklar artık yoldan kaçmayı öğrendi, akılsız olanlar ise gitti orada ezildi. Böyle pek çok tavşanın öldüğüne tanık oldum; ayağımın dibinde hem de. İyi ki bir meşeyim; rüzgârdan kırılabilirim, köklerim yerinden çıkabilir, budanabilir ya da balta yiyebilirim ama en azından ezilmem diye şükrediyorum.

Yola bir anda onca motorlu araba doluşuverince benim yeni bir beceri geliştirmem gerekiyor. Daha bir fideyken, boyum yabani ot-ları geçer geçmez aynı anda iki yöne birden gitmek gibi temel bir numara öğrenmiştim. Bunu öğrenirken hiç düşünmedim; aynı anda hem Doğu yönünde yürüyen birini hem de Batı yönünde ona doğ-ru ilerleyen birini görünce bu durumun üzerimdeki basit baskısı so-nucu iki yöne birden gitmem gerektiğini gördüm, öyle de yaptım. Bu, biz ağaçların büyük bir çaba göstermeden ustalaştığı bir durum herhalde. Biraz heyecanlıydım ama atlıyı geçmeyi, ondan uzaklaşıp küçülürken, yürüyen adama doğru seke seke yürümeyi, hatta onu da geçmeyi (o zamanlar, öyle üzerlerine süzüleliyordum daha) ve atlıyı gözden kaybetmeyi bile başardım. Bunu ilk yaptığımda genç-tim, kendimle gurur duyuyordum ama olduğundan daha zormuş gibi geliyor anlatırken. O yıllardan bu yana, bunu defalarca yaptım ve üzerinde bir an bile düşünmedim, uykumda bile yapabilir hale gel-dim. Ama hiç düşündünüz mü, burada nasıl bir iş kotarıyor, ağacın kendini aynı zamanlarda ama azıcık farklı hızlarda ve azıcık farklı tarzlarda genişletmesi nasıl bir şeydir; kırk motorlu araba sürücüsü-nün her biri iki farklı yönden birbirine doğru gelirken ve aynı anda ona arkası dönük olan kırk tanesi de küçülmekteyken, aynı anda, bunların her birinin üzerine, doğru zamanlarda ve tek tek süzölme-yi de unutmadan, tüm bunları her dakika, her saat, günün ağarmasın-dan gecenin çökmesine ve çok daha sonrasına dek yapmak nasıl bir ustalıktır?

Benim yolum pek işlek çıktı; neredeyse hiç durmayan bir trafik-le bütün gün çalışıyordu. O çalıştı, ben çalıştım. Artık eskisi kadar hoplayıp zıplamıyordum ama hep daha hızlı koşmak zorundaydım ki muazzam bir boya erişebileyim, saliseler içinde üzerinde süzüle-bileyim, hiç olana dek küçülebileyim ve bunların hepsini alalacele, yaptığımın keyfini çıkaramadan, hiç dinlenmeden ve tekrar tekrar yapabileyim.

Sürücülerin pek azı zahmet edip bana bakıyor, bir an için bile bana dikkat etmiyorlar. Hatta artık hiç göremediklerini düşünüyö-rum. Sadece ileri doğru bakıyorlar. "Bir yere gittiklerine" inanıyor gibi görünüyorlar. Arabalarının ön taraflarına küçük aynalar takmış-

lar; nerede olduklarını anlamak için bir anlığına ona göz atıyorlar, sonra yine ileri bakıyorlar. Ben sadece böcekler boş bir ilerleme hayaline kapılır sanırdım. Böcekler hep sağa sola koşturur ama hiç yukarı bakmazlar. Böcekleri hep küçümsemişimdir. Ama hiç olmazsa onlar benim ben olmama mani değiller.

İtiraf ediyorum, o güzelim karanlık gecelerde, tepemi gümüşe boyayan ayın, dallarıma binen yıldızların yokluğunda dinlenirken, Nesnelerin Genel Düzeni yükümlülüğünden kaçmayı ciddi ciddi düşünüyorum: *Hiç hareket etmesem* diyorum. Bunu ciddi ciddi dedim ama tam öyle değil. Yarı ciddi. Sırf yorgunluktan işte. Tepenin altındaki o üç yaşında aptal ürkek söğüt bile sorumluluklarını kabul edip yoldaki her motorlu araba için hoplayıp zıplıyor, büyüüp küçülüyorsa benim gibi bir meşe mi kaytaracak yani? Benim bir asaletim var ve görevini bilmeyen tek bir palamut bile düşürmedim yere, bundan eminim.

Elli altmış yıldır Nesnelerin Düzeni'ne uygun yaşıyor ve insan denilen yaratıkların "bir yerlere gittiklerini" sanmalarını destekleme konusunda payıma düşeni yapıyorum. Bunu gönülsüzce yapıyor da değilim. Ama sonunda beni zıvanadan çıkaran çok korkunç bir şey geldi başıma.

Aynı anda iki yöne birden gitmeye aldırmiyorum; aynı anda büyüüp küçülmeye de aldırmiyorum; hatta saatte altmış yetmiş mil gibi hiç de istemediğim bir hızda hareket etmeye bile aldırmiyorum. Devrilip dümdüz olana dek bunları yapmayı sürdürmeye hazırım. Bunlar benim işim. Ama ebedileştirilmeye yürekten itiraz ediyorum.

Ebediyet beni ilgilendirmez. Ben bir meşeyim, ne bir eksik ne bir fazla. Bir görevim var ve yerine getiriyorum; hoşlandığım şeyler var ve onlardan keyif alıyorum. Gerçi sayıca azaldılar. Çünkü kuşlar da azaldı. Hem, rüzgâr da berbat kokuyor artık. Tamam, uzun ömürlüyüm ama benim de geçici bir şey olmaya hakkım var. Ölümlü olma ayrıcalığım var. Oysa bu ayrıcalık elimden alındı.

Bu ayrıcalık benden geçen yıl Mart ayında yağmurlu bir günde alındı.

Kaprisleri ve hezeyanlarıyla gelip giden arabalar yolun her iki yönünü de hızla doldurdu. Sürekli savrulmakla meşgulüm; bir büyü-

yor, bir kapanıyor, bir küçülüyorum ve ışık o kadar çabuk tükeniyor ki, neler olduğunu, olurken değil ancak olup bittikten sonra anlayabiliyorum. Bu arabalardan birinin sürücüsü "bir yerlere gitme" dürtüsünün olağanüstü aciliyet kazandığına inanmış olmalı ki arabasını önündeki arabanın önüne yerleştirmeye çalıştı. Bu manevrası, Yolun Yönü'nün geçici bir süre çarpıtılmasını ve uzaklardaki, yani normalde diğer yöne uzanan taraftaki bazı nesnelerin yerlerinin değişmesini gerektiriyor (yol gibi sadece el yapımı olan, cansız bir yaratık için çok zor olduğunu, bu tür manevralar yapma yeteneğine sahip olduğu için ona büyük bir hayranlık beslediğimi de söylemeliyim). Ne var ki, o sırada başka bir araba bu acil durumdaki arabanın çok yakınında bitiverdi ve yüz yüze geldiler çünkü öteki araba yön değiştirmişti. Yolun, bu durumda yapabileceği bir şey yoktu çünkü zaten çok kalabalıktı. Karşısındaki arabadan kaçınmak isteyen acil araba Yolun Yönü'nü tamamen ihlal etti, kendi başına Kuzey-Güney yönünde dönmeye başladı ve benim dosdoğru onun üzerine sıçramama sebep oldu. Başka hiçbir seçeneğim yoktu. Hareket etmek, hem de hızlı hareket etmek zorundaydım: Saatte seksen beş mil hızla sıçrayıverdim. Üzerine kapandım, hem de şimdiye dek kapandığımdan çok daha fazla. Ve sonunda arabaya çarptım.

Bayağı bir kabuk kaybettim, daha da kötüsü, büyütkendoku tabakamdan da bir parça koptu ama yirmi iki metre uzunluğunda ve yaklaşık iki buçuk metre kalınlığında olduğum için darbe anında pek büyük bir hasar almadım. Yalnız, şok yüzünden dallarım o kadar sallandı ki geçen yıldan kalan kızılgerdan yuvası yerinden çıkıp aşağı düştü. Bense fena sarsıldım, hatta feriyat ettim. Hayatımda boyunca yüksek sesle bir şey söylediğim tek an budur.

Motorlu arabadan korkunç bir haykırış yükseldi. Darbemin etkisiyle dağılmış, ezilmişti. Arka tarafına pek bir şey olmamıştı ama ön bölümleri eski bir kök gibi birbirine dolanmış, yamru yumru olmuştu. Bir yerlerinden parlak parçalar uçtu her yana ve ince ince yağmur gibi saçıldı etrafa.

Sürücünün bir şey söyleyecek zamanı olmadı. Onu anında öldürmüştüm.

Onu öldürmek zorunda kalışıma değil itirazım. Başka hiçbir şey

yapamazdım, bu yüzden pişman da değilim. İtiraz ettiğim şey, beni zıvanadan çıkaran şey şu: Adam beni ancak üzerine sıçradığımda gördü. Sonunda başını kaldırıp bana baktı. Beni daha önce kimse-
nin göremediği kadar gördü, bir çocuğun gördüğünden bile daha iyi gördü; insanların etrafına baktığı günlerde olduğundan bile daha iyi gördü. Beni bütünüyle gördü, benden başka bir şey göremeyene kadar ve artık başka hiçbir şey göremeyecek kadar gördü.

Beni ebediyet tarafından gördü. Beni ebediyetle karıştırdı. Ve bu yanlış bakış anında öldüğü için, bu durum asla değişmeyecek, buna yakalanıverdim. Hem de sonsuza dek.

İşte bu tahammül edilemez bir şey. Böyle bir yanılgıyı destekle-
yemem. İnsan yaratıkları Görecelik'i anlamıyor olabilir, ona bir şey demem. Ama ilişkilendirilme'yi anlamak zorundalar.

Öldürmek, genelde meşelerden beklenen bir görev olmasa da, Nesnelerin Düzeni için gerekliyse araba sürücülerini öldürebilirim. Ama sadece katil değil, ölüm rolünün de bana verilmesi haksızlık. Zira ben ölüm değilim. Ben yaşamım: Ben ölümlüyüm.

Dünyada ölümü gözleriyle görmek isteyen varsa bu onların so-
runu, benim değil. Onlar için Ebediyet'i oynayamam. Ölüm isteyen, ağaçlara başvurmasın. Görmek istedikleri o ise, birbirlerinin gözleri-
ne baksınlar, ölümü orada görsünler.

Omela's'ı Bırakıp Gidenler

(William James'in Bir Teması Üstüne Çeşitlemeler)
Çev. Ümit Altuğ

Bu psiko-mitin temel fikri olan günah keçisi teması, Dostoyevski'nin Karamazov Kardeşler'inden geliyor. Buna karşın, neden William James'in adını andığımı sordu bazıları, biraz da kuşkuyla. Doğrusu Dostoyevski'yi çok sevmeme rağmen, yirmi beş yaşımdan beri tekrar okuyamamıştım, bu fikri kullanmış olduğunu unutuvermişim. Ama William James'in "Ahlâk Felsefecisi ve Ahlâki Yaşam"ında karşıma çıkınca birden tanıdık geldi. William James sorunu şöyle ortaya koyuyordu:

"Ya da öyle bir dünya varsayalım ki Fourierlerin, Bellamylerin, Morrislerin ütopyalarını solda sıfır bırakıyor olsun ve milyonlarca insan sürekli mutlu yaşasın ama bir şartla; uzaklarda bir yerde bir yitik ruh tek başına eziyet çekmek zo-

runda olsun. Bir an için içimizden bize sunulan mutluluğa yapışmak gelse bile yine ilk kapılacağımız özgül ve bağımsız duygu, bile isteye böylesi bir pazarlık yaparak elde edilen mutluluğun ne kadar çirkin bir şey olduğudur."

Amerikan vicdanının ikilemi bundan daha iyi ifade edilemezdi. Dostoyevski büyük bir sanatçı ve radikaldi ama ilk zamanlardaki toplumsal radikalizmi tersine döndü, onu azılı bir gerici haline getirdi. Öylesine munis, öylesine safdilce efendi görünen Amerikalı James ise (bakın, nasıl "biz" diyor tüm okuyucularını kendisi gibi soylu görerek) hakikaten radikal bir düşünürdü, öyle kaldı ve hâlâ öyledir. "Yitik ruh" pasajından hemen sonra şöyle devam ediyor:

"Tüm yüce, etkileyici idealler devrimcidir. Kendilerini, geçmiş deneyimlerin etkileri olarak değil de gelecek deneyimlerin olası nedenleri, koşullarını çevre ve bunların şimdiye kadar bize verdiği dersleri ise, ayak uydurulması gereken etkenler olarak sunarlar."

Bu iki cümle bu öyküye, bilimkurguya ve geleceğe dair tüm düşüncelere doğrudan uygulanabilir. "Gelecekteki deneyimlerin olası nedenleri" olarak idealler, çok ince ve hayranlık uyandıran bir söz bu.

Elbette oturup hadi şimdi şu "yitik ruh" üzerine bir öykü yazayım diye başlamadım. Bu işler bu kadar basit olmaz genellikle. Oturup bir öykü yazmaya başladım çünkü içimden öyle geliyordu. Kafamda "Omelas" sözcüğünden başka bir şey yoktu. Bir karayolu levhasından geliyordu bu: Salem'in (Oregon) tersten okunuşu. Karayolu levhalarını tersten okumaz mısınız siz de? RUD, ŞAVAY, TAKKİD, Ocsicnarf Nas. Salem eşittir schelomo, eşittir selam, eşittir Barış. Melas. O Melas. Omelas. Homme hélas. "Bu fikirleri nereden buluyorsunuz Bayan LeGuin?" Dostoyevski'yi unutarak ve karayolu işaretlerini tersten okuyarak tabii ki. Başka nasıl olabilir?

Yaz şenliği, deniz kıyısındaki parlak kuleli Omelas kentine kirlangıçları havalandıran çan sesleriyle geldi. Limanda salınan tekne-lerde bayraklar dalgalanıyordu. Kırmızı damlı evler ve resimlerle süslü duvarlar arasındaki sokaklarda, mazıların büyüdüğü eski bahçeler arasında ve ağaçlı bulvarların altında, büyük parkların ve kamu binalarının yanlarında geçit alayları yürüyordu. Bazıları gösterişliydi: Mor ve boz renkli, uzun, süslü giysilere bürünmüş yaşlı insanlar, mağrur zanaatkârlar, kucaklarında bebekleri, gevezelik ederek yürüyen şen kadınlar. Kimi sokaklardaysa müzik daha bir hızlı çalıyor,

gonglar ve davullar gmbrderken insanlar dans ediyordu. Yürüyüş değil danstı sanki bu. Bütün geçit alayları kentin kuzey yakasına, parlak güneş altında çıplak, ayakları ve dizleri çamura bulanmış, uzun, kıvrak kollu geçen erkek ve kızların toplanıp yerlerinde duramayan atlarını yarışa hazırladığı Yeşil ayırlar denilen sulak otlaklara yönelmişti. Atların koşumları yoktu, yalnızca gemsiz yularlar takılmıştı. Yeleleri altın, gümüş ve yeşil renkli şeritlerle süslenmişti. Burun deliklerini hızlı hızlı açıp kapayarak birbirlerine soluyor, bbrleniyorlardı; at bizim trenlerimizi kendisininmişesine benimseyen tek hayvan olduğundan hepsi çok heyecanlıydı. İleride, Omelas'ı körfez boyunca yarı yarıya çevreleyen kuzey ve batı dağları uzanıyordu. Sabah havası öylesine berraktı ki, masmavi göğün altında, Onsekiz Tepeleri'ni taçlandıran karlar güneş ışığıının aydınlığıyla millerce uzunlukta beyaz-altın rengi parıltılar saçıyordu. Yarış yolunu belirleyen bayrakları ara ara dalgalandırmaya yetecek kadar rüzgâr vardı. Geniş, yeşil çayırların sessizliğinde, kentin sokaklarından süzülen, bir yaklaşıp bir uzaklaşan ve gitgide yükselen müzik duyuluyor, zaman zaman titreşen, birleşen ve anların büyük coşkuyla ınlamasıyla patlayan havanın neşeli ve belli belirsiz tatlılığı hissediliyordu.

Coşku! Coşku nasıl anlatılır? Omelas'ın yurttaşları nasıl betimlenebilir?

Mutlu olsalar da basit insanlar değillerdi, anlıyor musunuz? Oysa bizler, neşer sözcüklerini pek söylemiyoruz artık. Tüm tebessümler miadını doldurdu. Böyle bir betimlemeyle karşılaşınca insan belli varsayımlar yapmaya meylediyor. Böyle bir betimleme ile karşılaşınca gözler, soylu şövalyelerin etrafını çevrelediği muhteşem bir aygıra ya da belki de kaslı klelerce taşınan altın kakmalı bir tahtırevana kurulmuş bir kral arıyor hemen. Ama kral yoktu burada. Kılıç da kullanmıyorlardı, köleleri de yoktu. Barbar değillerdi. Toplamlarının kurallarını ve yasalarını bilmiyorum ama pek az sayıda kural ve yasaları olduğunu sanıyorum. Monarşi ve kölelik olmadan yaşıadıkları gibi, işlerini borsa, reklamlar, gizli polis ve bombalar olmadan da görüyorlardı. Yine de tekrarlıyorum, basit insanlar değillerdi; kendi halinde obanlar, soylu vahşiler, safiyane topyacılar değildiler. Bizden daha az karmaşık değillerdi. Sorun şu; ukalalarla züppelerin kış-

kırttığı kötü bir alışkanlığımız var bizim, mutluluğu aptalca bir şey gibi görüyoruz. Sadece acı entelektüel, sadece kötülük ilginç geliyor bize. Sanatçının ihaneti bu: Kötülüğün sıradan ve acının müthiş sıkıcı olabileceğini bir türlü kabul edememek. Onlarla baş edemiyorsan onlara katıl. Canını yakıyorsa yinele. Oysa, acıyı yüceltmek sevinci lanetlemektir, şiddeti kucaklamak bütün diğer şeyleri elden kaçırmaktır. Handiyse, hiçbir dayanağımız kalmadı; mutlu bir insanı be-
timleyemiyoruz artık, neşenin değerini bilmiyoruz. Omelas'ın insanların nasıl anlatabilirim ben sizlere? Saf ve mutlu çocuklar değil onlar; onların çocukları mutlu ama. Onlar, yaşamları mahvolmamış, olgun, zeki, tutkulu yetişkinler. Ey mucize! Ah keşke daha iyi betimleyebilsem. Keşke sizleri inandırabilsem. Omelas, benim sözcüklerimle, evvel zaman içinde, çok eski zamanlarda ve uzaklarda kalmış bir masal kentini andırıyor. Belki de en iyisi onu kendi düş gücünüzle kurmanız, düşlerinizin gerçek olduğunu varsaymanız; zira hepimizi memnun edemem tabii ki ben. Mesela teknoloji ne durumda? Caddelerde dolaşan arabalar, havada uçuşan helikopterler yoktur herhalde. Omelas'ın insanların mutlu olmasından belli bu. Mutluluk, gerekli olan ile gereksiz ama zararlı olmayan ve zararlı olan arasında doğru bir ayırım yapılmasına dayanır. Orta kategoridekilere gelince (gereksiz ama zararsız şeyler, konfor, lüks, gösteriş vesaire) merkezî ısıtma sistemleri, metroları, çamaşır makineleri ve burada henüz icat edilmemiş her türden harika araçları, hareketli ışık kaynakları, yakıtsız güç kaynakları, nezleyle karşı çareleri olabilir pekâlâ. Ya da hiçbiri olmayabilir: Fark etmez. O size kalmış. Ben, şenliğe birkaç gün kala tepedeki ve kıyıdaki kasabalardan kalkıp Omelas'a gelenlerin çok hızlı küçük trenlere ve iki katlı tramvaylara bindiğini ve Omelas tren istasyonunun, muhteşem Çiftçiler Pazarı kadar cıvılcı olmasa da aslında kentin en güzel binası olduğunu düşünme eğilimindeyim. Ama trenleri olsa bile, Omelas, şu ana kadar bazılarına "eh idare eder" dedirtiyor korkarım. Tebessümler, çanlar, geçit alayları, atlar, eh. Öyleyse bir de orji ekleyin bari. Orji işinize yararsa hiç çekinmeyin. Ama güzel çıplak rahip ve rahibelerin, yarı esrik bir halde, önlerine çıkan ilk erkek veya kadınla, sevgiliyle veya yabancıyla çiftleşmeye hazır, kanın derin tanrısallığı ile birleşmeye

duydukları arzuyla içinden çıkıverdikleri tapınaklar olmasın. İlk düşündüğüm buydu ama Omelas'ta tapınaklar olmasın daha iyi. Hiç olmazsa insanlı tapınaklar. Dine evet, din adamlarına hayır. Elbette, çıplak güzeller, kendilerini, arzulayanların açlığına ve tenin hazzına kutsal bir tatlı gibi sunarak dolaşabilirler ortalıkta. Onlar da katılsın geçit alayına. Çiftleşenlerin üzerinde davullar gümbürdesin ve gonglarla arzunun zaferi ilan edilsin (ve yabana atılamayacak bir nokta), bu haz dolu ayinlerden doğan çocuklar herkes tarafından sevelsin ve büyütülsün. Bildiğim bir şey varsa o da Omelas'ta suçluluk duygusu olmadığı. Ama başka ne olmalı? Başlangıçta uyarıcılar olmamalı diye düşünmüştüm ama pek sofuca bu. Sevenleri varsa, *drooz*'un hafif, kalıcı ve kararlı tatlılığı doldurabilir kentin sokaklarını. *Drooz* zihni ve kasları büyük bir ışık ve parıltıyla kaplar önce, birkaç saat sonra bir düş rehavetiyle ve nihayet, evrenin en gizli sırlarıyla ilgili harika görüntülerle birlikte inanılmaz bir cinsel haz uyandırır; üstelik alışkanlık da yapmaz. Daha mütevazı beğeniler için de bira olabilir sanıyorum. Başka ne, başka ne olabilir coşku kentinde? Zafer duygusu elbette, cesaretin kutlanması. Ama din adamları olmadan yapabiliyoruz madem, askerler de olmasın. Başarılı katliamlara dayalı coşku haklı bir coşku değil; işimize yaramaz, korkunç, basit. Bir dış düşmana karşı olmaktan değil, tüm insanların ruhundaki en güzel ve en haklı şeylerle, dünyadaki yazın ihtişamıyla birleşmekten doğan sınırsız ve cömert mutluluk: Omelas'ın insanların göğüslerini kabartan budur ve kutladıkları zafer de dirimin zaferi. Çoğunun *drooz*'a gerek duyduğunu da sanmıyorum aslında.

Yürüyüş alaylarının çoğu Yeşil Çayırırlar'a vardı bile. Yeşil ve mavi mutfak çadırlarından nefis bir yemek kokusu geliyor. Küçük çocukların sevimli incecik yüzleri; bir adamın müşfik ak sakalına bir pastanın kırıntıları takılmış. Genç erkekler ve kızlar atlarına bindiler ve başlangıç hattında toplanıyorlar. Ufak tefek, şişman ve güleç yüzlü yaşlı bir kadın elindeki sepetten çiçekler dağıtıyor ve uzun boylu genç erkekler ıslıl ıslıl saçlarına onun çiçeklerini takıyorlar. Dokuz, on yaşlarında bir çocuk kalabalığın dışında oturmuş, kendi başına kaval çalıyor. İnsanlar dinlemek için susuyor ve gülümsüyorlar. Ama onunla konuşmuyorlar. Çünkü çalmayı bırakmaz, onları görmez; koyu

renk gözleri şarkının tatlı, incecik büyüüne dalmıştır.

Bitiriyor ve kavalı tutan ellerini yavaş yavaş indiriyor.

Bu küçük özel sessizlik bir işaret vermiş gibi birden başlangıç çizgisinin yakınındaki bir çadırdan bir boru ötüyor; görkemli, hüznü, içe işliyor. Atlar arka ayakları üzerinde şahlanıyor, bazıları kişneyerek karşılık veriyor. Ciddi suratlı genç süvariler atlarının boynunu okşayıp yatıştırmak için fısıldıyorlar onlara: "Sakin ol, sakın ol güzelim, sakın ol umudum..." Başlangıç çizgisinde sıra olmaya başladılar. Yarış pisti boyunca uzanan kalabalıklar rüzgârda sallanan bir çimen ve çiçek tarlasına benziyor. Yaz Şenliği başladı.

İnanıyor musunuz? Şenliği, kenti, coşkuyu kabul ediyor musunuz? Hayır mı? Öyleyse bir şey daha anlatayım sizlere.

Omela'sın güzel kamu binalarından birinin bodrumunda, belki de ferah evlerden birinin mahzeninde bir oda var. Kapısı kilitli, penceresi yok. Mahzenin bir yerindeki, örümcek ağları bürümüş bir pencereden vuran küçük tozlu bir ışık tahtaların arasındaki bir çatlaktan sızıyor. Küçük odanın bir köşesinde, çöp kovasının yanında uzun saplı, kötü kokulu, pisliğe bulanmış bir çift süpürge duruyor. Yerler pislik içinde, dokununca hafif bir ıslaklık geliyor ele; mahzen pislikleri genellikle böyle olur zaten. Oda üç adım boyunda, iki adım eninde: Bir sandık odası ya da kullanılmayan bir araç gereç dolabı. Odada bir çocuk oturuyor. Bir kız da olabilir, bir oğlan da. Altı yaşında gösteriyor ama aslında on yaşına yaklaştı. Geri zekâli gibi görünüyor. Belki sakat doğmuş, belki korku, kötü beslenme ve ilgisizlik yüzünden aptallaşmış. Kova ve süpürgelerin en uzağındaki köşede iki büküm oturmuş, burnunu karıştırıyor, ayak parmaklarıyla ya da cinsel organıyla oynuyor. Süpürgelerden korkuyor. Onları korkunç buluyor. Gözlerini kapatıyor ama süpürgelerin hâlâ orada durduğunu, kapının kilitli olduğunu, kimsenin gelmeyeceğini biliyor. Kapı hep kilitli; hiç kimse gelmiyor, sadece zaman zaman (çocuğun zaman ve süre kavramı yok) kapı gıcırdayarak açılıyor ve birisi ya da birkaç kişi görünüyor. İçlerinden biri gelip çocuğu tekmeleyerek kaldırıyor. Ötekiler yaklaşmıyorlar hiç, yalnızca korku ve tiksintiyle süzüyorlar onu. Yiyecek kabı ve su çanağı çabucak dolduruluyor, kapı kilitleniyor, gözler kayboluyor. Kapıdaki insanlar hiçbir şey

söylemiyor ama bu odada doğmamış olan, gün ışığını ve annesinin sesini hatırlayabilen bu çocuk arada bir konuşuyor. "İyi olacağım," diyor. "Lütfen bırakın beni. İyi olacağım!" Hiç cevap vermiyorlar. Çocuk, eskiden geceler boyu yardım ister ve bol bol ağlardı ama artık inliyor yalnızca "ah-haa, eh-haa" ve gitgide daha az konuşuyor. O kadar zayıf ki bacakları çöp gibi, midesi kemiklerine yapışmış, günde yarım tas mısır ve lapa ile yaşıyor. Çıplak. Sürekli dışkısı üzerinde oturduğundan kalçaları ve baldırları pişik ve yanık izleriyle dolu.

Hepsi, Omelas'ın tüm insanları onun orada olduğunu biliyor. Bazıları görmeye geliyor, diğerleri orada olduğunu bilmekle yetiniyor. Orada olması gerektiğini biliyor hepsi. Bazıları nedenini anlıyor, bazıları anlamıyor; ama hepsi de farkındalar ki mutlulukları, kentlerinin güzelliği, dostluklarının sıcaklığı, çocuklarının sağlığı, âlimlerinin bilgeliği, zanaatkârlarının ustalığı, hatta hasatlarının bolluğu ve göklerinin berraklığı tümüyle bu çocuğun dayanılmaz sefaletine bağlı.

Çocuklara, sekiz ile on iki yaşları arasında anlayabilecek duruma geldiklerinde anlatılır ve bu çocuğu görmeye gelenler çoğunlukla gençlerdir. Ama sık sık yetişkinlerden biri de çocuğu görmeye ya da bir kez daha görmeye gelir. Mesele onlara ne kadar iyi anlatılırsa anlatılsın, bu genç seyirciler gördüklerinden şaşkına döner, sersemleşirler. Aşmış olduklarını sandıkları tiksinti duygusuna kapılırlar. Tüm açıklamalara rağmen öfke, kızgınlık, çaresizlik hissederek. Çocuk için bir şeyler yapmak isterler. Ama ellerinden hiçbir şey gelmez. Eğer çocuk, o iğrenç yerden gün ışığına çıkarılırsa, temizlenir, beslenir ve rahat ettirilirse bu iyi bir şey olacaktır, doğru; fakat bu yapılırsa eğer, o gün ve o saatte Omelas'ın tüm refahı, güzelliği ve hazzı yok olacak, yıkılacaktır. Koşullar bunlardır. Omelas'taki her bir yaşantının iyiliğini ve güzelliğini tek, küçük bir düzelme uğruna feda etmek; tek bir insanın mutluluğu uğruna binlerin mutluluğunu fırlatıp atmak: Suçluluk duygusunu içeri almak olacaktır bu.

Koşullar sert ve kesin; çocuğa tek bir güzel söz söylenemez.

Genç insanlar çocuğu gördükten ve bu korkunç paradoksla yüz yüze geldikten sonra gözyaşları içinde ya da gözyaşsız bir hiddetle eve dönerler çoğu kez. Haftalar veya yıllar boyu düşünebilirler bunun üzerinde. Ama zaman geçtikçe anlamaya başlarlar ki çocuk salı-

verilse bile özgürlüğünü elde edemez: Sıcaklık ve yiyeceğin vereceği küçük, belli belirsiz bir zevk, tamam ama hepsi bu. Gerçek bir coş-kuyu tanımayacak kadar aşağılanmış ve aptallaşmıştır. Korkudan kurtulamayacak kadar uzun bir süre korkarak yaşamıştır. Alışkanlıkları insanca muameleye uyum göstermez. Öyle ki onu koruyacak duvarlar, gözleri için karanlık ve üstüne tüneyeceği dışkı olmazsa mahvolacaktır. Gerçekliğin korkunç adaletini anlamaya başlayıp kabullenince bu acı adaletsizlik için akıttıkları gözyaşları kurur. Yine de gözyaşları ve öfkeleri, iyiliklerini sınamaları ve çaresizliklerini kabullenmeleridir belki de yaşamlarındaki ihtişamın gerçek kaynağı. Mutlulukları ruhsuz, sorumsuz bir mutluluk değildir. Çocuk gibi kendilerinin de özgür olmadıklarını bilirler. Duygudaşlığı bilirler. Mimarilerini soylu kılan, müziklerine o görkemi veren, bilimlerini yücelten şey, işte bu çocuğun varoluşu ve onun varlığını bilmeleridir. O çocuk sayesinde çocuklara böylesine iyi davranırlar. Bilirler ki zavallı çocuk karanlıkta acı çekmezse öteki, flüt çalan çocuk, genç süvariler yazın ilk sabahı, tüm güzellikleriyle gün ışığında yarışmaya hazırlanırken o coşkulu müziği yaratamaz.

Şimdi inanıyor musunuz onlara? Daha inanılır oldular, değil mi? Ama anlatacağım bir şey daha var ve buna inanmak pek kolay değil.

Zaman zaman, çocuğu görmeye giden ergen kızlar ve oğlanlardan biri ağlayarak veya hiddetle dönmez evine. Daha doğrusu, evine dönmez. Kimi zaman daha yaşlı bir adam ya da kadın bir-iki gün susar kalır, sonra evini terk eder. Bu insanlar sokağa çıkar, sokakta bir başlarına yürürler. Yürüdükçe yürürler ve güzel kapılardan Omelas kentinin dışına çıkarlar. Omelas'ın tarlaları boyunca yürür dururlar. Her biri tek başına gider, oğlan veya kız, erkek veya kadın. Gece bastırır; yolcular köy sokaklarından, sarı ışık yanan pencerelerin arasından geçer ve tarlaların karanlığına doğru giderler. Her biri, tek başlarına batıya veya kuzeye doğru, dağlara doğru gider. Yollarına devam ederler. Omelas'ı bırakır, karanlığın içine doğru yürürler ve geri gelmezler. Gittikleri yer çoğunuz için mutluluk kentinden bile daha zor tahayyül edilebilir bir yerdir. Onu betimleyemem. Belki de yoktur. Ama nereye gittiklerini biliyor gibiler Omelas'ı bırakıp gidenler.

Devrimden Önceki Gün

(Paul Goodman'ın anısına, 1911-1972)

Çev. Ümit Altuğ

Mülksüzler adlı romanım kendilerine Odocu adını veren küçük bir dünya-daki insanlar hakkındadır. Bu ad, romanım geçtiği zamandan birkaç kuşak önce yaşamış, bu yüzden sadece örtük olarak, tüm eylem onunla başladığı için sözü edilen, toplumlarının kurucusu Odo'dan gelmektedir.

Odoculuk anarşizmdir. Ama cebinde bomba taşıyan türden değil, bu kendine hangi yüce adı verirse versin ne terörizmdir ne de aşırı sağın toplumsal-Darwinist "özgürlükçülüğü"dür; ilk ifadelerini eski Taoist düşünüşte bulan ve Shelley, Kropotkin, Goodman ve Goldman'ın dile getirdikleri anarşizmdir. Anarşizmin başlıca hedefi otoriter Devlettir (ister kapitalist ister sosyalist); başlıca ahlaki-pratik ilkesi

işbirliğidir (dayanışma, yardımlaşma). Tüm politik teoriler içinde en idealist ve bana göre en ilginç olanıdır.

Bunu, daba önce hiç yapılmadığı biçimde, bir romanda canlandırmak benim için uzun ve güç bir iş oldu ve aylarımı aldı. Bitirdiğimde kaybolmuş, sürülmüş, yerinden edilmiş biri gibi hissediyordum kendimi. Bu nedenle Odo, Olasılık Körfezi'ni aşip gölgeler arasından çıkagelerek bu kez yaptığı dünya hakkında de-ğil, kendisi hakkında bir öykü yazmamı istediğinde minnettar kaldım.

Bu öykü Omelas'ı bırakıp gidenlerden biri hakkındadır.

Konuşmacı, taş bir sokaktan geçen, boş bira şişesi dolu bir kamyon kadar çok ses çıkarıyordu ve toplantıdakiler çakıl taşları gibi üst üste yığılmışlardı; koca ses, tepelerinde gümbürdüyordu. Taviri, salonun öte tarafında bir yerdeydi. Onun yanına varmalıydı. Kara giysili, iç içe geçmiş insanların arasından, ite kaka kendine bir yol açmaya çalıştı. Ne sözcükleri duyuyor ne de yüzleri görüyordu; sadece o gümbürtü ve birbiri ardına yığılı gövdeler. Taviri'yi göremiyordu, çok kısa boyluydu. Geniş, kara giysilere sürünmüş bir karın ve göğüs, önüne dikilip yolunu kesti. Taviri'ye ulaşmalıydı. Ter içinde, yumruklayıp durdu şiddetle. Taşı yumruklamak gibiydi, adam yerinden bile kımıldamadı ancak kocaman ciğerlerinden müthiş bir gürültü, bir kükreyiş yükseldi. Sindi. Sonra, kükremenin kendisine yönelik olmadığını anladı. Diğerleri de bağıırıyordu. Konuşmacı bir şey söylemişti, vergiler ya da gölgeler hakkında hoş bir şey. Heyecana kapıldı, bağırarlara katıldı: "Evet! Evet!" Ve zar zor, Parheo'daki Alay Talim Alanı'nın açık ucuna ulaşabildi. Başının üzerinde akşam göğü derin ve renksiz uzanıyor ve etrafını saran kuru, beyaz başlı uzun otlar iki yana salınıyorlardı. Bunlara ne denildiğini öğrenememişti hiç. Çiçekler başının üzerinde sallanıyor, akşam karanlığında tarlalardan esen rüzgârda titreşiyorlardı. Koşarak aralarından geçti, önce başlarını yavaşça eğdiler, sonra doğrulup sallanmayı sürdürdüler sessizce. Taviri uzun otların arasında o güzel giysisiyle, onu bir profesöre ya da tiyatro oyuncusuna benzeten, keskin bir zarafeti olan o elbisesiyle duruyordu. Mutlu görünmüyordu ama gülüyor ve ona bir şeyler söylüyordu. Sesini duyunca ağladı ve elini yakalamak için uzandı ama durmadı. Duramadı. "Ah Taviri," dedi, "işte orada!" Beyaz otların baygın,

tatlı kokusu, yürüdükçe ağırlaşıyordu. Ayağının altında dallar, sarmaşıklar vardı, tümsekler, çukurlar. Düşmek, düşmekten korkuyordu, durdu.

Güneş, parlak gün ışığının parıltısı, acımasızca tam gözünün içine giriyordu. Dün gece, panjurları indirmeyi unutmuştu. Sırtını güneşe döndü ama sağ taraf rahat değildi. Faydası yok. Gündüz. İki kez iç çekti, doğruldu, bacaklarını yatağın kenarından sarkıttı ve kamburunu çıkarıp, üstünde geceliğiyle, oturup gözlerini ayaklarına çevirdi.

Bir ömür boyu ucuz pabuçlar içinde ezilmiş ayak parmakları birbirlerine bitiştikleri yerlerde neredeyse dört köşe olmuş, şişmişlerdi; tırnakları boyasız ve biçimsizdi. Sivri çubuklara benzeyen ayak kemikleri arasında belirgin, kurumuş kırışıklıklar uzanıyordu. Ayak parmaklarının altındaki kısa düzlük hâlâ zarafetini koruyordu ama derisi çamur rengindeydi ve altta iç içe geçmiş damarlar görünüyordu. İğrenç. Hazin, can sıkıcı. Acımasız, acınası. Bütün sözcükleri denedi ve hepsi de uydu. Çirkin küçük şapkalar gibi. Çirkin evet, bu da uyuyor. Kendine bakmak ve çirkin bulmak, işe bak! Ama eskiden, çirkin olmadığı zamanlar oturup kendini süzer miydi böyle? Pek değil! Düğün bir beden bir nesne değildir, bir araç, hayran olunacak bir mülk değildir, yalnızca sensindir o, kendin. Ancak, artık sen olmaktan çıkıp da senin olunca, sahip olunan bir şey olunca onun için endişelenmeye başlarsın. Biçimli mi? İdare eder mi? Hep böyle gider mi?

"Kim takar?" dedi Laia hırsla ve ayağa kalktı.

Hızlı kalkınca başı döndü. Bir elini yatağın başucundaki masaya dayamak zorunda kaldı, düşeceğinden korktu. O anda da aklına rüyasında Taviri'ye ulaşmaya çalışması geldi.

Ne demişti? Hatırlamıyordu. Eline dokunup dokunmadığından bile tam emin değildi. Kaşlarını çatıp hafızasını zorladı. Uzun zamandır Taviri girmiyordu rüyalarına; şimdiyse onun ne dediğini bile hatırlamıyordu.

Gitmişti, gitmişti. Bir eli masaya dayalı, geceliği üstünde, orada kamburunu çıkararak durmuş, düşünceye dalmıştı. Onu en son, bırak rüyasında görmeyi, düşündüğünden, hatta "Taviri" olarak düşündüğünden beri ne kadar zaman geçmişti? En son ne zaman söylemişti onun adını?

Asieo demişti. Asieo ile ben, Kuzey'de, hapisteyken. Asieo ile tanışmamdan önce. Asieo'nun karşılıklılık kuramı. Ah, evet onun hakkında konuşmuştu, hem de çok fazla konuşmuştu kuşkusuz; hep onun hakkında; ona takmıştı. Ama hep "Asieo" olarak, soyadıyla, kamu insanı olarak. Özel insan gitmişti, sonsuza dek gitmişti. Onu tanıyan çok az kişi kalmıştı. Hepsi hapse girmişti. O günlerde gülerlerdi buna, bütün hapishanelerdeki bütün arkadaşlar. Ama orada bile değillerdi bugünlerde. Hapishane mezarlıklarındaydılar. Ya da meçhul çukurlarda.

"Oh, oh canım," dedi Laia yüksek sesle ve yeniden yatağa gömüldü; Kale'de, hücrede geçirdiği ilk haftaların, Drio Kalesi'nde hücrede geçirdiği dokuz yılın ilk haftalarının, Asieo'nun Hükümet Meydanı'ndaki çatışmada öldürüldüğünü ve Bindörtüyüzler'le birlikte Oring Kapısı'nın arkasındaki kireç kuyularına gömüldüğünü öğrendikten sonraki o ilk haftaların anısı ağır geldi çünkü. Hücrede. Elleri kucağında eski duruşlarını aldılar, sol yumruğu sıkılı ve sağ avcunun içinde, sağ başparmağı sol elinin işaret parmağı üzerinde hafifçe bastırıp ovalayarak ileri geri gidip geliyor. Saatler, günler, yıllar. Onları düşünmüştü hep, her birini, Bindörtüyüzler'in her birini: Nasıl uzanmış yatıyorlardı, kireç bataklığı tenlerini nasıl örtüyor, yakıcı karanlıkta kemikler nasıl dokunuyordu birbirine? Ona kim dokunuyordu? Elinin ince parmakları nasıl duruyordu şimdi? Saatler, yıllar.

"Taviri, seni hiç unutmadım," diye fısıldadı, bu aptalca hareket onu sabah ışığına ve buruşuk yatağına geri döndürdü. Elbette unutmamıştı onu. Karı ve koca arasında sözü bile edilmez böyle şeylerin. Döşemenin üzerinde duran, önceden olduğu gibi onun çirkin, yaşlı ayaklarıydı gene. Hiçbir yere gitmemişti, bir çember içinde dönmüş durmuştu. Bir gayret ve hoşnutsuzluk homurtusu ile kalktı ve giyinmek için tuvalete gitti.

Genç insanlar cazip bir küstahlıkla Ev'in koridorlarında dolanıyorlardı ama o fazla yaşlıydı bunun için. Görüntüsü ile genç bir adamın kahvaltı keyfini kaçırmak istemiyordu. Üstelik onlar giyimde, sekste ve her türlü şeyde özgürlük ilkesiyle büyümüşlerdi; o farklıydı. Bütün yapabildiği bu ilkeyi icat etmekte. Aynı şey değil.

Asieo'dan "kocam" diye söz etmek gibi. Bozulurlardı. İyi bir Odo-

cu olarak kullanması gereken sözcük "eş"ti elbette. Ama ne bok yemeye iyi bir Odocu olması gerekiyordu ki?

Koridordan banyolara indi. Mairo oradaydı, lavaboda saçlarını yıkıyordu. Laia uzun, gür, ıslak buklelere hayranlıkla baktı. Ev'den dışarı o kadar az çıkıyordu ki en son ne zaman saygıdeğer biçimde usturaya vurulmuş bir kafa gördüğünü bile hatırlamıyordu ama saçlarla dolu bir başın görüntüsü zevk veriyordu ona hâlâ hâlâ, büyük bir zevk. Kim bilir kaç kez bağırılmışlardı ona Uzunsaç, Uzunsaç diye; saçları kaç kez polisler veya genç kabadayılar tarafından yolunmuş, her yeni hapishanede, sırttan bir asker tarafından usturaya vurulmuştu. Uzamışlardı yine de gürül gürül, dalga dalga, kıvır kıvır, yele gibi... Eski günlerde... Tanrı aşkına, eski günlerden başka bir şey düşünemiyor muydu sanki?

Giyindi, yatağını yaptı, yemekhaneye indi. İyi bir kahvaltıydı ama o lanet olası inmeden beri iştahı yerine gelmemişti. İki fincan bitki çayı içti ama aldığı meyve parçasını bitiremedi. Çocukken nasıl da özlerdi meyveyi, çalacak kadar ve Kale'deyken, oh, Tanrı aşkına yeter artık! Gülümsedi ve kahvaltı edenlerin ve sabah tezgâhta çalışan iriyarı Aevi'nin selamlarına ve dostça sorularına karşılık verdi. Şeftaliyle onu baştan çıkaran oydu. "Bak şuna, senin için saklamıştım." Nasıl geri çevirebilirdi ki? Hem meyveyi severdi oldum olası, hiçbir zaman da yeterince bulamamıştı; bir keresinde altı ya da yedi yaşındayken bir zerzevat arabasından bir parça çalmıştı. Ama herkes bu kadar heyecanla konuşup dururken yemek zordu. Thu'dan haber vardı, yepyeni haberler. Başta görmezden gelmek istedi, bu heyecanlardan bıkmıştı artık ama gazetedeki makaleyi ve satır aralarını okuduktan sonra düşündü, garip bir kesinlikle, derin ama soğuk bir tavırla, bu işte, işte oldu. Hem de Thu'da, burada değil. Thu, bu ülkeden önce patlayacak, Devrim önce orada başarılı olacak. Sanki fark edermiş gibi! Artık uluslar olmayacak. Yine de fark ediyordu biraz; biraz soğuk ve hüznü karşıladı olayı, daha doğrusu gıptayla. Tüm o sonsuz aptallıklardan biri olan gıptayla. Konuşmalara fazla katılmadı ve çok geçmeden kalkıp odasına döndü, kendisi için üzüldü. Onların heyecanını paylaşamıyordu. Dışındaydı bunun, tam anlamıyla dışında. Kolay değil dedi, merdivenleri zar zor tırmanırken

kendi kendine mazeret kabilinden, elli yıldır her şeyin içindeyken, merkezindeyken, birden dışında olmayı kabullenmek. Oh, Tanrı aşkına. Of!

Merdivenleri ve kendine acımayı geride bırakıp odasına girdi. İyi bir odaydı, kendi başına olmak iyi bir şeydi. Büyük rahatlıktı. Pek adilce olmasa da. Bodrumdaki çocuklardan kimileri bundan büyük olmayan bir odada, beş kişi kalıyorlardı. Bir Odocu Evi'nde yaşamak isteyenlerin sayısı daima, yerleştirilebileceklerden fazla olurdu. Bu büyük oda tamamen ona ayrılmıştı çünkü o inmeli, yaşlı bir kadındı. Belki de Odo olduğu içindi. Odo olmayıp da sadece inmeli, yaşlı bir kadın olsaydı alabilir miydi bu odayı? Muhtemelen. Hem kim isterdi ki iki büküm yaşlı bir kadınla aynı odayı paylaşmayı? Ama emin olmak zordu. Kayırmacılık, seçkincilik, lidere tapınma, bir bir sürünecek geliyor ve her yanı sarıyordu. Kendi yaşam süresi içinde, bir kuşakta bütün bunların tümüyle yok olduğunu göreceğini hiç beklememişti zaten; büyük değişimleri yalnızca Zaman gerçekleştirebilir. Bu arada burası da güzel, geniş, aydınlık bir odaydı; bir dünya devrimi başlatmış iki büküm, yaşlı bir kadın için bire bir.

Sekreteri, o günün işlerini toparlamasına yardım etmek için bir saate kadar gelirdi. Masaya doğru ağır ağır yürüdü, güzel, kocaman bir parça, Nio Marangozlar Sendikası'ndan bir hediye çünkü her nasılsa birisi, gerçekten özlemini çektiği tek mobilyanın, çekmeceli ve geniş bir masa olduğunu söylerken işitmişti onu... Hay lanet, masanın üstü, her birine notlar iliştilmiş kâğıtlarla dolmuştu; çoğunda da Noi'nin küçük okunaklı yazısı: Acil. Kuzey Eyaletleri. w/R.T'ye danışmalı mı?

Kendi el yazısı, Asieo'nun ölümünden beri hiçbir zaman aynı olmamıştı. Düşününce tuhaf geliyordu. Hem de onun ölümünden sonraki beş yıl boyunca *Analoji*'yi baştan aşağı o yazmıştı. Ve şu mektuplar vardı sonra; iki yıl boyunca o yaşlı, gri gözlü, uzun boylu gardiyanın, neydi adı, her neyse, Kale'den gizli gizli dışarı çıkardığı mektuplar. Şimdi *Hapishane Mektupları* diyorlardı onlara, bir düzine farklı derleme vardı ortada. Bütün bu yığın, insanların gelip müthiş bir "manevi güç"le dolu olduğunu söyleyip durdukları mektuplar (bu, onları yazdığında, moralini yüksek tutmak için çabalarken kendisini

çok zorladığı anlamına geliyordu belki de) ve şimdiye kadar yazdığı, Drio Kalesi'nde, hücrede, Asieo'nun ölümünden sonra yazdıkları arasında en güçlü entelektüel yapıtı olan *Analoji*. Bir şeyler yapmak gerekiyordu ve Kale'de kalem kâğıda izin veriyorlardı... Ama baştan aşağı, o sanki kendisine ait değilmiş gibi gelen telaşlı, özensiz bir elle, kırk beş yaşındakine, *Devletsiz Toplum*'un yuvarlak, koyu el yazısı-na hiç benzemeyen o yazıyla yazılmıştı. Taviri, kendisiyle beraber yalnızca bedeninin ve yüreğinin arzusunu değil, güzel, okunaklı el yazısını da götürmüştü kirecin içine.

Ama ona Devrim'i bırakmıştı.

"Hapishanede, Hareket'in o yenilgisinden sonra, eşinizin ölümünden sonra çalışmaya devam etmeniz, yazmanız ne büyük cesaret." Böyle deyip durmuştu insanlar. Salaklar. Yapılacak başka ne vardı orada? Gözü peklik, cesaret, cesaret neydi? Hiçbir zaman anlamamıştı bu kelimeyi. Korkmamak diyordu bazıları. Bazıları da korkmak ama yine de devam etmek. Ama devam etmeyip de ne yapılabilir? Sahiden başka bir seçenek var mıydı ki?

Ölmek de başka bir yöne devam etmektir sadece.

Eve dönmek istiyorsanız durmadan devam etmeniz gerek, "Asıl yolculuk geri dönüştür," diye yazdığında bunu kastediyordu işte; fakat bu yalnızca bir sezgiden ibaretti; şimdilerde bunu rasyonalize edebilmesi iyice güçleşmişti. Birden çömeldi, kemiklerinden gelen çıtırtı yüzünden homurdandı biraz ve masanın alt çekmecesini karıştırmaya başladı. Eline yıpranmış bir klasör geldi, görmesine gerek kalmadan dokunarak ne olduğunu anladı, çekip aldı: *Devrimci Geçiş Döneminde Sendikal Örgütlenme*'nin elyazmaları. Başlığı klasörün üstüne bastırılmış ve altına adını yazmıştı: Taviri Odo Asieo IX 741. Zarif bir el yazısı vardı, her bir harf biçimli, düzgün ve okunaklıydı. Ama bir ses yazıcısını kullanmayı tercih etmişti. Elyazması baştan sona ses yazıcısından çıkmıştı, hem de yüksek kalitede, duraksamalar ayarlanmış, konuşma kusurları düzeltilmişti. "O" harfini, gırtlaktan, derin, Kuzey Yakası ağızıyla söylediğini göremiyordunuz orada. Zihninden başka, ona ait hiçbir şey yoktu orada. Klasör kapağında yazılı adından başka ondan bir şey kalmamıştı elinde. Taviri'nin mektuplarını saklamamıştı, mektup saklamak sulugözlülüktü. Hem hiçbir

şey gelmiyordu aklına, yıpranmış yaşlı bedeninden başka elbette, ona da eli mecburdu.

Yine ikileştirme: "Ben" ve "o". Yaşlılık ve hastalık insanı düalist yapıyordu, kaçak yapıyordu, zihin diretiyordu: Ben değilim o, ben değilim o. Ama öyleydi. Belki mistikler zihni bedenden ayırabiliyorlardı, onları taklit edebilme umuduna kapılmaksızın içten içe imrenmişti onlara hep. Kaçış onun oyunu değildi. Özgürlüğü burada, şimdi, bedende ve ruhta bulmaya çalışıyordu.

Önce kendine acıma, sonra kendini yüceltme, peki sonra; hâlâ burada oturuyordu, hey Tanrım, Asieo'nun adını elinde tutarak, neden? Onun adını bakmadan bilemiyor muydu? Nesi vardı? Klasörü dudaklarına götürdü ve Taviri'nin elle yazılmış adını kararlılıkla ve hırsıyla öptü, klasörü alt çekmecenin dibine yerleştirdi, çekmeceyi kapattı ve iskemleyi düzelitti. Sağ eli karıncalanmıştı. Elini kaşıdı ve sonra tiksintiyle havada salladı. İnmeyi tam olarak atlatamamıştı. Sağ bacağı da öyle, sağ gözü de, ağzının sağ köşesi de. Sarsak, beceriksiz, uyuşmuş. Kısa devre yapmış bir robot gibi hissediyordu kendini bunlarla.

Ve zaman geçiyordu, Noi'nin geliyor olması lazımdı, kahvaltıdan beri ne yapıyordu?

Aceleyle kalkınca sallandı ve düşmemek için iskemlenin arkılığına tutundu. Koridordan aşağı inip banyoya girdi ve oradaki büyük aynada kendine baktı. Gri saç topuzu gevşek ve dağınıktı, kahvaltıdan önce iyi toplayamamıştı. Bir süre uğraştı. Ellerini havada tutmak zor geliyordu. İşemek için içeri giren Amai durup "Bırak ben yapayımı!" dedi ve hiç zaman harcamadan, biçimli, güçlü, hoş parmaklarıyla, sessizce gülümseyerek sımsıkı ve düzgün topladı saçlarını. Amai yirmisindeydi, Laia'nın üçte biri bile değil. Ana-babası Hareket'in içindeydi, biri 60 ayaklanmasında öldürülmüştü, ötekiyse hâlâ Güney Eyaletleri'nde çalışma yapıyordu. Amai, Odocu Evler'de büyümüştü, Devrim'in içinde doğmuştu, gerçek bir anarşi çocuğuydu. Öylesine sakın, öylesine özgür ve güzel bir çocuktu ki düşüncesi bile insanın gözlerini yaşartıyordu. Bunun için uğraşmıştı, isteğimiz buydu, işte bu, işte orada, dipdiri, iyi, güzel gelecek.

Lavaboların arasında dikilip saçlarını, kendi doğurmadığı kızına

yaptıran Laia Asieo Odo'nun sağ gözünden birkaç damla yaş süzülür ama sol gözü, güçlü olan ağlamadı, sağ gözün ne yaptığını da bilmiyordu.

Amai'ye teşekkür etti ve odasına koşturdu. Aynada, yakasında bir leke görmüştü. Şeftali suyu olmalı. Lanet olası damla. Noi'nin gelip de onu yakasındaki akıntı ile bulmasını istemiyordu.

Temiz gömleği kafasından geçirirken düşündü, Noi neden bu kadar özel?

Yaka düğmelerini sol eliyle yavaşça ilikledi.

Noi otuz yaşlarındaydı, ince, sağlam yapılı, yumuşak bir sesi ve heyecanlı, kara gözleri olan bir adam. Noi'de özel olan buydu. Bu kadar basitti. Şu eski cinsellik. Hiçbir zaman yapılı birisine ya da şişman bir adama ilgi duymamıştı ya da iri pazılı uzun boylu heriflerle, hiçbir zaman, on dördünde, yoldan geçen bütün osuruktan tiplerle âşık olduğu zamanlarda bile. Esmer, zayıf ve ateşli, reçetesi buydu. Taviri, elbette. Bu oğlan kafa bakımından Taviri'nin eline su dökemezdi, görünüş bakımından da ama oradaydı işte: Onun kendisini yakasındaki lekeyle ve darmadağın saçlarla görmesini istemiyordu.

Seyrek, gri saçları.

Noi gelmiş, kapının eşiğinde duruyordu. Tanrım, gömleğini değiştirirken kapıyı bile kapatmamıştı! Noi'ye baktı ve kendini gördü. Yaşlı kadını.

Saçlarınızı fırçalayabilir ve gömleğinizi değiştirebilirdiniz ya da geçen haftadan kalma gömleği ve dün akşamın giysilerini giyebilirsiniz veya altın kumaşlara bürünüp kazınmış kafanızı elmas tozuyla kaplayabilirdiniz. Hiçbiri de en ufak bir farklılık yaratmayacaktı. Yaşlı kadın belki biraz daha az, belki biraz daha çok ama sonuçta hep grotesk gözükecekti.

İnsan sırf saygıdan ötürü, sırf akli başında olduğu, başka insanların farkında olduğu için kendine dikkat eder.

Ve sonunda bu bile kalmaz, insan utanmadan üstünü başını lekeleler.

"Günaydın," dedi genç adam o kibar sesiyle.

"Merhaba, Noi."

Hayır, canım, sırf saygı yüzünden değildi. Lanet olsun saygıya.

Âşık olduğu ve onun yanında yaşının önem taşımadığı adam öldü diye cinselliği yokmuş gibi mi davranması gerekiyordu? Allah'ın cezası püriten bir otoriter gibi hakikati bastırması mı gerekiyordu? Daha altı ay önce, inmeden önce erkekleri kendine baktırır ve bakılmaktan hoşlanırdı; şimdiyse zevk vermese bile en azından kendini memnun edebilirdi Allah için.

Altı yaşındayken, babasının arkadaşı olan Gadeo akşam yemeklerinden sonra babasıyla politika konuşmaya geldiğinde annesinin çöplükte bulup ona getirdiği altın renkli kolyeyi takardı. O kadar kısaydı ki hep yakasının altında, kimsenin göremeyeceği bir yerde kalırdı. Gene de bundan hoşlanırdı. Orada olduğunu bilirdi. Kapının eşliğinde oturup konuşmalarını dinler, Gadeo'ya güzel gözüktüğünü bilirdi. Gadeo esmerdi, pırıl pırıl bembeyaz dişleri vardı. Kimi zaman ona "cici Laia" diye seslenirdi. "Hani benim cici Laia'm!" Altmış yıl önce.

"Ne? Kafam karmakarışık. Berbat bir gece geçirdim." Doğruydu. Her zamankinden bile az uyumuştı.

"Bu sabah gazeteleri gördün mü diye soruyordum."

Başını salladı.

"Soinehe'ye sevindin mi?"

Soinehe, geçen sene Thuvia devletinden ayrıldığını ilan eden Thu eyaletiydi.

Noi sevinmişti. Beyaz dişleri, esmer, uyanık yüzünün ortasında parlıyordu. Cici Laia.

"Evet. Dikkatle izliyorum."

"Biliyorsunuz. Ama bu sefer tamam. Thu'da Devlet'in sonunun başlangıcı bu. Biliyorsun, Soinehe'ye birlikleri göndermeye bile kalkmadılar. Bu, askerleri ayaklanmaya daha çabuk kıskırtmaktan başka bir işe yaramazdı ve onlar da bunu biliyorlardı."

Noi'ye hak verdi. Kendisi de bu kesinliği hissetmişti. Ama onun hazzını paylaşamıyordu. Umuttan başka bir şey olmadığı için bir hayat boyu umutla yaşadıktan sonra insan zafer tadını yitiriyor. Tam bir zafer hissi için önce tam bir umutsuzluk yaşanmalı. Çok önceleri kafasından silmişti umutsuzluğu. İnsan devam edip gidiyordu.

"Şu mektupları bugün halledecek miyiz?"

"Tamam. Hangi mektuplar?"

"Kuzey'dekilere gidecekleri," dedi sabırsızlık göstermeden.

"Kuzey'dekiler mi?"

"Parheo, Oaidun."

Parheo'da doğmuştu, pis, nehrin kenarındaki o pis şehirde. Yirmi iki yaşına basan ve Devrim yapmaya hazır olana dek buraya, başkentte hiç gelmemişti. Oysa o günlerde, o ve diğerleri henüz işin enini boyunu iyice düşünmemişken ne kadar toy ve çocuksu bir devrimdi bu. Daha iyi ücret almak için yapılan grevler, kadınlara temsil hakkı. Seçimler ve ücretler. İktidar ve para, hey Tanrım! Neyse, insan elli yılda biraz olsun bir şeyler öğreniyor hiç olmazsa.

Ama sonra da hepsini unutmak gerekiyor.

"Oaidun ile başla," dedi koltuğuna oturarak. Noi masanın başına geçmiş yazmaya hazırdı. Yanıtlaması gereken mektuplardan parçalar okudu. Dikkatini vermeye çalıştı ve bir mektubu baştan aşağı dikte edip yenisine başlamayı becerbildi. "Unutmamalısınız ki bu aşamada kardeşliğinizin karşısındaki en büyük tehdit... Hayır, tehlike..." Duraladı ve Noi ardını getirdi, "Lidere tapınma tehlikesi mi?"

"Tamam. Ve hiçbir şey iktidar hırsı tarafından fedakârlık kadar çabuk çöktürilemez. Hayır, fedakârlığı en çabuk çöktüren şey iktidar hırsıdır, hayır. Oh Tanrım, ne demek istediğimi biliyorsun Noi, sen yaz şunu. Onlar da biliyorlar, her zamanki laflar işte, kitaplarımı okusalar ya!"

"Dokun," dedi Noi nazikçe gülümseyip en önemli Odocu temalarından birini hatırlatarak.

"Tamam ama dokunulmaktan bıktım. Sen mektubu yazarsan ben de imzalarım ama bu sabah uğraşmak istemiyorum onunla." Biraz so-rarcasına biraz da ilgiyle ona bakıyordu Noi. Rahatsız olarak yanıtladı: "Yapmam gereken başka bir şey var!"

Noi gittikten sonra masanın başına oturdu, bir şeyler yaparmış gibi kâğıtları kurcaladı, kendi sözlerinden ürkmüş, korkmuştu çünkü. Yapacak başka işi yoktu. Hiçbir zaman yapacak başka bir işi olmamıştı. İş buydu: Hayatının işi. Geziler, nutuklar, mitingler ve sokaklar artık uzaktaydı onun için ama hâlâ yazabiliyordu ve işi buydu. Ve her nasılsa yapması gereken başka bir şey çıksaydı bile Noi bilirdi

bunu; onun programını düzenler ve yapması gereken şeyleri kibarca hatırlatırdı ona, bu akşamüstü yabancı öğrencilerin ziyarete gelecek olması gibi.

Hay lanet. Gençleri severdi ve her zaman yabancı birinden öğrenecek bir şeyler olurdu ama yeni yüzler görmekten bıkmıştı, görmekten bıkmıştı. Onları öğreniyordu ama onlar ondan öğrenmiyorlardı; çok önceleri, öğretebileceği her şeyi öğrenmişlerdi, kitaplarından, Hareket'ten. Sadece bakmaya geliyorlardı; sanki o Rodarred'deki Büyük Kule ya da Tulaevea Kanyonu'ymuş gibi. Bir fenomen, bir anıt. Huşu içindeydiler, tapıyorlardı ona. Onlara bağırıp çağırıyordu: Kendi düşüncelerinizi düşünün! –Bu anarşizm değil, sadece obskürantizm. –Özgürlük ve disiplinin uyuşmaz şeyler olduğunu düşünüyorsunuz değil mi? Yedikleri fırçaları çocuklar gibi iyi niyetle, şükranla kabulleniyorlardı. O herkesin Anası, Büyük Koruyucu Rahim Putu'ydu sanki. O! Seissero'daki dokları bombalayan ve yedi bin kişinin önünde Başbakan İnoilte'ye "İşin ucunda kâr gördün mü taşaklarını kopartır, bronzla kaplatıp hatıra diye satarsın," diyerek küfür eden, polislere sataşan, aşağılayan ve tekmeleyen ve rahiplerin suratına tüküren ve herkesin ortasında Hükümet Meydanı'ndaki, A-10 EGEMEN ULUS DEVLETİ BURADA KURULMUŞTUR FALAN FİLAN yazılı bakır anıta işeyen, o, şırrrrrrrrrr hepsinin üstüne! Ve şimdi herkesin büyükannesiydi, şirin hanım teyze, tatlı yaşlı abide, gelin ve rahminin önünde tapının. Ateş söndü çocuklar, yanına gelebilirsiniz, tehlike yok.

"Hayır, istemiyorum," dedi Laia yüksek sesle. "İstemiyorum." Kendi kendine konuştuğunun farkında değildi çünkü hep kendi kendine konuşurdu. "Laia'nın görünmez dinleyicileri," derdi Taviri, o mırıldanarak odadan odaya dolaşırken. "Gelmenize gerek yok, burada olmayacağım," diyordu şimdi görünmez dinleyicilerine. Ne yapması gerektiğine karar vermişti işte. Dışarı çıkması gerekiyordu. Sokaklara.

Yabancı öğrencileri düş kırıklığına uğratmak düşüncesizlik olacaktı. Düzensizlik, tipik ihtiyar davranışı. Odoculuğa aykırı. Şırrrr hepsinin üstüne. Hayat boyu özgürlük için uğraşıp da sonunda hiçbir özgürlüğünün kalmaması neye yarardı? Dışarı çıkıp biraz yürüyecekti.

"Kimdir anarşist? Seçerek seçme sorumluluğunu kabul eden kişidir."

Aşağı inerken, isteksizce, kalmaya ve yabancı öğrencileri görme-ye karar verdi. Ama sonra dışarı çıkacaktı.

Çok genç öğrencilerdi, çok içten: Geyik-gözlü, karmakarışık saçlı, Batı Yarımküre'den, Benbili ve Mand Krallığı'ndan gelen sevimli yaratıklar, beyaz pantolonlu kızlar, uzun cüppeler içindeki oğlanlar, dövüşken ve arkaik. Umutlarından konuşuyorlardı. "Biz, Mand'dakiler devrimden o kadar uzaktayız ki belki de çok yakınız," dedi kızlardan biri, yavaşça ve gülümseyerek: "Hayat Çemberi!" Ve uzun, koyu tenli parmaklarıyla bir çember yaparak karşıtların birleşmesini gösterdi. Amai ve Aevi onlara beyaz şarap ve esmer ekmek sundular, Ev'in konukseverliği. Ama ziyaretçiler, beklenmedik biçimde yarım saat geçmeden kalkıp gitmeye davrandılar. "Hayır, hayır, hayır," dedi Laia, "burada kalın, Aevi ve Amai ile konuşun. Sadece otura otura kaskatı kesildim, üstümü değiştirmeliyim. Sizlerle tanışmak çok güzeldi, yakında beni tekrar görmeye gelirsiniz, değil mi küçük kardeşlerim?" Yüreği onlara açıldı, onların yürekleri de ona, gülerek, genç esmer yanaklardan, sevgi dolu gözlerden, hoş kokulu saçlardan zevk duyarak öptü hepsini dışarı seğirtmeden önce. Sahiden biraz yorgundu ama yukarı çıkıp kestirmek yenilgi olurdu. Dışarı çıkmak istemişti. Çıkacaktı. En son ne zaman yalnız başına dışarı çıkmıştı? Kışın! İnmeden önce. Gittikçe marazileşmesi bu yüzdendi demek. Düzenli bir hapis cezası halini almıştı bu. Dışarısı, sokaklar onun yaşadığı yerlerdi.

Sessizce Ev'in yan kapısından çıktı, sebze tarhından geçip sokağa ulaştı. Kekre şehir pisliğinin dar şeridi güzel bir bahçeye dönüştürülmüş, fasulye ve cœa ekilmişti ama Laia çiftlikten pek anlamazdı. Elbette, anarşist komünlerin geçiş döneminde bile en uygun biçimde kendi kendilerini beslemeye çalışmaları gerektiği açıktı ama bütün o pislik ve tesisler arasında bunun nasıl becerildiği onun konusu değildi. Bununla uğraşan çiftçiler ve ziraatçılar vardı. Onun işi içinde büyüdüğü ve hapishanedeki on beş yıl dışında tüm hayatını geçirdiği sokaklardı, gürültülü, pis kokulu taş sokaklar.

Sevgiyle Ev'in dış duvarlarına baktı. Buranın aslında bir banka

olarak inşa edilmiş olması şimdiki sakinlerine özel bir keyif veriyordu. Erzak çuvarlarını bombalara bile dayanan para kasalarında saklıyor, şaraplarını özel kasalarda yıllandırıyorlardı. Sokağa bakan devasa sütunlara kazınmış yazı hâlâ okunabiliyordu: "Ulusal Yatırımcılar ve Tahıl Üreticileri Bankası A.Ş." Hareket adlara pek meraklı değildi. Bayrakları yoktu. Sloganlar gerektiğçe ortaya çıkıyor, sonra da siliniyordu. Her zaman duvarlara ve kaldırımlara Otorite'nin görmesi gereken yerlere kazınan Yaşam Çemberi vardı bir tek. Ama adlara gelince kayıtsızdılar, tespit edilmekten, belirlenmekten korkuyor, saçmalamaktan korkmuyorlardı; onlara ne denirse densin aldırıyor, kabul ediyorlardı. Bu yüzden tüm kooperatif evleri arasında ikinci en eski ve en tanınmış olan bu evin banka dışında bir adı yoktu.

Geniş ve sessiz bir sokağa bakıyordu ama birkaç blok ileride Temeba, bir zamanlar meşhur bir karaborsa psikojeni ve teratojeni merkezi olan ama şimdi sebzeler, kullanılmış elbiseler ve sefil işportalara düşen açık pazar uzanıyordu. Kıpır kıpır canlılığı gitmiş, geride yalnızca yarı-felçli alkolikler, keşler, döküntüler, pezevenkler ve beşinci sınıf orospular, rehinciler, kumarhaneler, falcılar, dövmeciler ve ucuz oteller kalmıştı. Laia, suyun kendi yüzeyini araması gibi yolunu Temeba'ya çevirdi.

Şehirden hiçbir zaman korkmamış ya da nefret etmemişti. Onun memleketiydi burası. Devrim zafer kazanırsa böyle kenar mahalleler olmayacaktı. Ama sefalet olacaktı. Sefalet, ziyan, acımasızlık hep olacaktı. Hiçbir zaman insan doğasını değiştirmeye, çocuklar kendilerini incitmesinler diye trajediyi onlardan uzak tutan anne olmaya yeltenmemişti. Her şey ama bu değil. İnsanların seçme özgürlüğü oldukça böcek ilacı içmeyi ve batakliklarda yaşamayı seçerlerse kimse karışamazdı, bu kendi bilecekleri bir şeydi. Tabii bu iş dünyasının işi değilse, bir kâr kaynağı ve başka insanlar üzerinde iktidar kurma aracı değilse. Hiçbir şey bilmeden önce hissetmişti bunu; ilk broşürünü yazmadan önce, Parheo'dan ayrılmadan önce, altı yaşındaki diğer çocuklarla birlikte kaldırımda bereli dizleri üzerinde çöküp misket oynamaya gittiği Nehir Sokağı'ndan daha uzaklara gitmeden önce biliyordu ki o ve öteki çocuklar ve ana babası ve onların ana babaları, Nehir Sokağı'ndaki ayyaşlar ve orospular ve herkes bir şe-

yin dibindeydiler, temeldiler, gerçekliktiler, kaynahtılar. Ama medeniyeti çamura mı sürükleyeceksiniz, diye haykırıyordu şaşkına dönmüş saygıdeğer kişilere Onlara anlatmak için yıllarca uğraşmıştı: Elinizde çamurdan başka bir şey yoksa ve siz Tanrı iseniz, ondan insanlar yaparsınız, yok eğer insan iseniz insanların yaşayacağı evler yaparsınız. Ama kendisinin çamurdan daha iyi olduğunu düşünenlerin hiçbiri anlamıyordu. Şimdi su kendi yüzeyini, çamur çamuru arıyordu; Laia o iğrenç, gürültülü sokağa daldı ve yaşının tüm çirkin zayıflığı evde kaldı. Gözlerinden uyku akan, saçları boyalı ve dağınık orospular, sebzelerini satmak için bağırان yorgun tek-gözlü kadın, sinek avlayan yarım akıllı dilenci, bunlar onun memleketinden-di. Ona benziyorlardı, hepsi üzgündü, iğrençti, acımasızdı, acınasıydı, utanılasıydı. Onun kardeşleri, onun insanlarıydılar.

Kendini pek iyi hissetmiyordu. Tek başına bu kadar uzağa, dört, beş blok boyunca sokakları, gürültüsü, telaşı ve yakıcı sıcağı içinde yürümeyeli çok zaman olmuştu. Koly Parkı'na, Temeba'nın sonundaki üçgen biçimli, çimenli çöplüğe varmak ve her zaman orada oturan öteki ihtiyarlarla birlikte bir süre oturmak, orada oturmanın ve ihtiyar olmanın nasıl bir şey olduğunu görmek istemişti ama çok uzaktı orası. Biraz daha kalırsa başı dönebilirdi, yere düşmekten ve orada yatıp yaşlı kadına ne olduğunu görmek için gelenlere bakmak zorunda kalmaktan korkuyordu. Dönüp eve doğru seğırtti bir gayret, kendinden iğrenerek. Yüzünün kıpkırmızı olduğunu hissediyor, kulakları zonklayıp duruyordu. Biraz fazlaydı bu, sahiden korkuyordu yuvarlanıvermekten. Gölgede bir kapı eşiğı gördü ve oraya yöneldi, dikkatle çömeldi, oturdu, içini çekti.

Hemen yanında tozlu, kırık dökük bir tezgâhın arkasında sessizce oturan bir meyve satıcısı vardı. İnsanlar gelip geçiyordu. Kimse bir şey almadı. Kimse ona bakmadı. Odo, kimdi Odo? Meşhur devrimci, *Komünite'nin*, *Analoji'nin* vesairenin yazarı. Ya o, kimdi o? Bir teneke mahallesinde, pis bir kapı eşiğinde oturmuş, kendi kendine mırıldanan ak saçlı ve kırmızı suratlı yaşlı bir kadın.

Doğru mu? Bu o muydu? Gelen geçenin gördüğü buydu kesinkes. Ama bu o muydu, kendisi, meşhur devrimci filandan daha fazla bir şey? Hayır değildi. Ama neydi o öyleyse?

Taviri'yi sevmiş olan biri.

Evet, yeterince doğru. Ama tam değil. O gitmişti; çoktandır ölüydü.

"Kimim ben?" Laia görünmez dinleyicilerine sordu, yanıtı biliyorlardı, hep bir ağızdan söylediler. Bereli dizleriyle kapı eşiğinde oturup yaz sonu sıcağında Nehir Sokağı'nın altın rengi sisine bakan küçük kızdı o, altı yaşındaki, on altı yaşındaki ateşli, kafasının dikine giden, hülyalara dalmış kız, dokunulmamış, dokunulamaz. Kendisiydi o. Yorulmak bilmez işçi ve düşünür de olmuştu ama bir damardaki çatlak o kadını çekip almıştı ondan. Seven, hayatın ortasında yüzen de oydu ama Taviri, ölerək o kadını çekip almıştı ondan. Geride temelden başka bir şey kalmamıştı gerçekte. Evine dönmüştü; evini asla terk etmemişti. "Asıl yolculuk geri dönüştür." Toz, çamur ve yıkıntılar arasında bir kapı eşiği. Ve ötede, sokağın ta ucunda, gece bastırıldığında rüzgârda savrulan uzun kuru tohumlarla dolu bir alan.

"Laia! Ne yapıyorsun burada? İyi misin?"

Evdekilerden biri elbette, hoş bir kadın, biraz fanatik, hep konuşur. Laia, onu yıllardır tanınmasına rağmen adını hatırlayamıyordu. Kendisini eve götürmesine izin verdi, kadın yol boyunca konuştu durdu. Bir zamanlar silahlı korumaların gözetimi altında, parlak tezgâhlar ardında para sayan veznedarların doldurduğu büyük, soğuk ortak salonda bir sandalyeye oturdu. Yalnız olmak istiyordu gerçi ama merdivenleri tırmanmayı gözü kesmiyordu henüz. Kadın konuşmayı sürdürdü ve başka heyecanlı insanlar geldiler. Bir gösterinin planlanmakta olduğu anlaşılıyordu. Thu'daki olaylar öylesine hızla ilerliyordu ki buradaki hava da ateşlenmişti, bir şeyler yapılmalıydı. Öbür gün, hayır, yarın, bir yürüyüş olacaktı, büyük bir yürüyüş, Eski Şehir Merkezi'nden Hükümet Meydanı'na: Her zamanki güzergâh. "Yeni bir Dokuzuncu Ay Ayaklanması" dedi genç bir adam heyecanla gülerek ve Laia'ya baktı. Dokuzuncu Ay Ayaklanması sırasında daha doğmamıştı bile, bu sırf tarihi onun için. Şimdi, kendisinin olan bir tarih yapmak istiyordu. Oda dolup taşmıştı. Yarın sabah, saat sekizde, burada herkesin katılacağı bir toplantı yapılacaktı. "Sen konuşmalısın, Laia."

"Yarın mı? Oh, yarın ben burada olmayacağım," dedi birdenbire. Bunu isteyen kimdiyse gülümsedi, başka biri güldü, Amaı ise şaşkın bir ifadeyle etrafına bakındı. Konuşmayı ve bağırmayı sürdürdüler. Devrim. Neden böyle demişti ki? Devrim'in arifesinde söylenecek bir şey mi bu, doğru bile olsa.

Zamanını bekledi, yerinden kalkmayı becerdi ve tüm sarsaklığına rağmen planlara ve heyecana dalmış insanların arasından fark edilmeden geçti. Koridora çıktı, merdivenlere gitti ve tek tek tırmanmaya başladı. "Genel grev", bir ses, iki ses, on ses bunu söylüyordu aşağıdaki odada, ardında. "Genel grev" diye mırıldandı Laia bir an durup dinlenerek. Yukarıda, ileride, odasında onu bekleyen neydi? Özel bir inme. Eh, komik sayılırdı. İkinci basamak dizisini tırmanmaya başladı, tek tek, her seferinde bir ayağını kaldırarak, küçük bir çocuk gibi. Başı dönüyordu ama artık düşmekten korkmuyordu. İleride, orada, kuru, beyaz çiçekler akşamın açık alanlarında salınıyor ve fısıldaşıyorlardı. Yetmiş iki yaşındaydı ve onlara ne denildiğini öğrenecek zamanı olmamıştı hiç.

"Rüzgarın Oniki Köşesi"nde öykülerini biraraya getiriyor Ursula K. Le Guin. Rastgele bir seçimle değil. Bugünden geriye doğru bakarak, yazarlık kariyerinde önemli bulduğu ilk dönem öykülerinden yaptığı bir seçki. Ressamların retrospektif dedikleri türe giren bir koleksiyon. Gecikmiş ama gözü pek bir şekilde yayın dünyasına açıldıktan sonraki on yıllık dönem içinde yazdığı kısa öyküleri ile ilgili kabaca da olsa kronolojik bir etüt. Sanatçının gelişim sürecini izleme olanağının da kitabın faydaları arasında yer alabilmesi için öyküler bu koleksiyonda aşağı yukarı yazıldıkları tarih sırasına göre dizilmişler.

Le Guin'in ilk hikayesi 1962 yılında yayımlanmıştı. O zamandan bu yana on dokuz roman ve dokuz cilt kısa öykünün yanı sıra çok sayıda eleştiri, şiir ve çeviri kitabına imza attı. Aralarında National Book Award, beş Hugo Ödülü, beş Nebula Ödülü, Kafka Ödülü, Pushcart Ödülü ile Amerikan Akademisi ve Edebiyat Enstitüsü D. Vursell Ödülü, kısa öyküde mükemmelliğin ödüllendirildiği 2002 PEN/Malamud Ödülü de dahil olmak üzere pek çok ödüle değer bulunan Le Guin yazmaya, anarşist ütopyalar kurmaya, karanlık ütopyalar aracılığıyla insanoğlunu ısrarla uyarmaya devam ediyor.

İster karanlık olsun gelecek tasarımları, ister iyimser, onun meselesi şimdiki zamanla, verili olan dünyayla, bu dünyanın gidişatıyla ilgili. En çıplak, en acımasız halleriyle bu dünyanın gerçeklerinden beslenir Le Guin. Sıradanlaşmış, görünmezlik kazanmış, mutlaklaşmış bu gerçekleri, en başta adaletsizliği teşhir eder. Bilimsel ve teknolojik gelişmelerin tek başlarına daha güzel, daha insanca daha huzurlu bir dünya yaratmaya yetmeyeceğinin, ekonomik ya da bilimsel "ilerlemelerin" zorunlu olarak kültürel ya da siyasal özgürlük anlamına gelmeyeceğinin farkındalığıyla, bütün görünüşleriyle iktidar mekanizmalarını, onlara iktidarlarını veren ideolojileri hedef alır. O mekanizmanın çarkları arasında ezilen kadınlardan, çocuklardan, yabancılardan, yurtsuzlardan, mülksüzlerden yanadır tavrı. Başka dünyalara, başka varlıklara, başka yaşam formlarına dair hikayeler üretiyorsa eğer, bu başka bir dünyanın mümkün olabileceğine olan inancındandır.

AYRINTI YAYINLARI • EDEBİYAT

ISBN: 978-975-539-614-9

9 789755 396149

22 TL